

Inwentarz zespołu
Akta miasta Koszalina
1555–1945

Findbuch zum Bestand
Magistratsakten der Stadt Köslin
1555–1945

Cossalin ad Fontes

tom I

Pamięci Adama Muszyńskiego

Zum Andenken an Adam Muszyński

Inwentarz zespołu
Akta miasta Koszalina
1555–1945

Findbuch zum Bestand
Magistratsakten der Stadt Köslin
1555–1945

pod redakcją
Joanny Chojeckiej

unter der Leitung von
Joanna Chojecka

przygotowali / vorbereitet von
Ryszard Marczyk, Kacper Pencarski, Anna Zbroszczyk

**Kolegium redakcyjne serii wydawniczej Archiwum Państwowego w Koszalinie
„Cossalin ad Fontes” / Redaktionskollegium der Veröffentlichungsreihe
des Staatsarchivs Koszalin „Cossalin ad Fontes”**

Waldemar Chlistowski, Joanna Chojcka (redaktorka / Redaktorin),
Ryszard Marczyk, Kacper Pencarski

Recenzent / Rezensent

dr hab. Paweł Gut

Opracowanie redakcyjne i korekta tekstów / Redaktionsbearbeitung und Korrektur Texte

Andrzej Chludziński, Joanna Chojcka, Paulina Jarzynka

Tłumaczenie tekstów niemieckich na język polski / Übersetzung ins Polnische

Kacper Pencarski, Anna Zbroszczyk

Tłumaczenie tekstów polskich na język niemiecki / Übersetzung ins Deutsche

Oliwia Tomaszewicz

**Opracowanie graficzne serii wydawniczej / Graphische Bearbeitung
der Veröffentlichungsreihe**

Mariusz Król VIDOQUE Graphic design atelier

Opracowanie graficzne, skład publikacji / Graphische Bearbeitung, Satz

Wydawnictwo JASNE

ul. Jacka Soplicy 10/14, 83-000 Pruszcz Gdański

tel. +48 58 301 72 57, 606 44 39 28

e-mail: biuro@wydawnictwo-jasne.pl

www.wydawnictwo-jasne.pl

Wydawca / Herausgeber

Archiwum Państwowe w Koszalinie

ul. Marii Skłodowskiej-Curie 2, 75-803 Koszalin

tel. +48 94 317 03 60

ARCHIWUM PAŃSTWOWE
W KOSZALINIE e-mail: sekretariat@koszalin.ap.gov.pl

www.koszalin.ap.gov.pl

Współpraca wydawnicza / Herausgeber Zusammenarbeit

Naczelna Dyrekcja Archiwów Państwowych w Warszawie

Landeshauptarchiv Mecklenburg-Vorpommern Schwerin – Greifswald

Urząd Miasta w Koszalinie

© Copyright by Archiwum Państwowe w Koszalinie, 2015

© Copyright by Wydawnictwo JASNE, 2015

Wydanie / Ausgabe I

ISBN

978-83-61066-03-3

978-83-64806-25-4

978-83-61508-72-4

Spis treści

Słowo wstępne	7
Geleitwort.	13
Zasady wydania.	19
Regeln der Ausgabe.	25
ADAM MUSZYŃSKI	
Wstęp do zespołu „Akta miasta Koszalina” 1555–1945	31
Einführung in den Bestand „Magistratsakten der Stadt Köslin” 1555–1945. . .	55
KACPER PENCARSKI	
Powiązania zespołu „Akta miasta Koszalina” 1555–1945 z innymi zespołami w archiwach polskich i niemieckich.	81
Aktenverbindungen mit dem Archivbestand „Magistratsakten der Stadt Köslin” 1555–1945 mit dem anderen Archivbeständen in den polnischen und deutschen Archiven.	91
Wykaz serii i podserii zespołu „Akta miasta Koszalina” z lat 1555–1945	
Abteilungs- und Abschnittsverzeichnis des Bestands „Magistratsakten der Stadt Köslin” aus den Jahren 1555–1945.	99
Inwentarz zespołu „Akta miasta Koszalina” 1555–1945	
Findbuch zum Bestand „Magistratsakten der Stadt Köslin” 1555–1945 . . .	111
Dział I. Ogólne sprawy ustrojowe i administracyjne	
Abteilung I. Allgemeine Verfassung- und Verwaltungsangelegenheiten. . . .	111
Dział II. Organizacja władz miejskich. Nominacje i sprawy osobowe	
Abteilung II. Behördenorganisation. Ernennungen und Personalia	113

Dział III. Własność miejska	
Abteilung III. Eigentum der Stadt	125
Dział IV. Administracja finansowa	
Abteilung IV. Finanzverwaltung	133
Dział V. Administracja wewnętrzna i sprawy policyjne	
Abteilung V. Verwaltung des Innern und der Polizei	196
Dział VI. Sprawy wojskowe	
Abteilung VI. Militärsachen	287
Dział VII. Rękopisy, księgi, rachunki	
Abteilung VII. Handschriften, Eid- und Bürgerbücher, Rechnungen.	293
Dział VIII. Wydział budowlany	
Abteilung VIII. Stadtbauamt	294
Archiwum Krajowe w Greifswaldzie.	
Inwentarz zespołu Rep. 38b Köslin z lat 1848–1937	
Landesarchiv Greifswald.	
Findbuch zum Bestand Rep. 38b Köslin 1848–1937	483
Indeks osobowy	
Personenindex	515
Indeks geograficzny	
Ortsindex	529
Źródła i literatura	
Quellen und Literatur.	541
Bibliografia dotycząca Koszalina	
Bibliographie über Köslin	545
Ilustracje	
Bilder	567

Słowo wstępne

Przeszłość trzeba medytować.

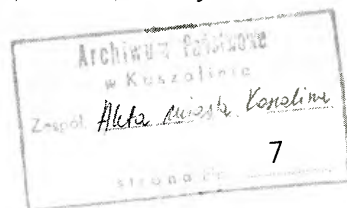
Przyszłość trzeba tworzyć.

Edward Schillebeeckx

Publikacja, którą oddajemy do rąk Czytelników, ukazuje się jako pierwszy tom serii wydawniczej „Cossalin ad Fontes”. Pomysł serii związany jest ściśle z jubileuszami historycznymi Koszalina, które miasto i jego mieszkańcy świętowali w roku 2014 i będą świętować w 2015 i 2016. Nie sposób bowiem nie sięgać do przeszłości, przywołując historyczne daty i wydarzenia oraz fetując z tej okazji jubileusze.

Bez wątpienia faktem wielkiej wagi w dziejach Koszalina jest pierwsza źródłowa wzmianka o tym miejscu. Koszalin pojawił się na kartach historii 800 lat temu, a tym samym wyłonił się z przestrzeni historycznej Pomorza Zachodniego. Książę zachodniopomorski Bogusław II, wnuk wielkopolskiego, piastowskiego księcia Mieszka Starego, w swoim dyplomie wystawionym 23 października 1214 roku w Kamieniu Pomorskim, przekazał klasztorowi norbertanów w Białobokach koło Trzebiatowa wieś nazwaną wówczas Koszalice (*Cossalitz*), położoną w pobliżu Góry Chełmskiej (*Cholin*) na ziemi kołobrzesckiej. Ten fakt źródłowy o istniejącej już w owym czasie osadzie czy też grodzie, jednakże o niezlokalizowanym dotychczas położeniu i nieznaną wcześniejszej historii, bezsprzecznie należy uznać za kluczową przesłankę do badań nad dziejami osadnictwa w rejonie Koszalina. Niemniej nadal oczekujemy na jej potwierdzenie i nowe okoliczności, które najpewniej mogą przynieść kolejne odkrycia archeologiczne.

Nie tylko w dziejach Koszalina jest ważny rok 2015. Wtedy minie bowiem 70 lat od zakończenia II wojny światowej, przesunięcia granic państw i wielkiej wędrówki narodów, będących następstwem politycznych decyzji przywódców zwycięskiej wielkiej trójki, czyli Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych i Związku Radzieckiego. W lokalnej historii Koszalina dokonywały się na oczach ówczesnych niemieckich mieszkańców i ich nowych polskich następców zmiany, dramaty, radości, niepewność i oczekiwanie, wydarzenia, historie, o których nie

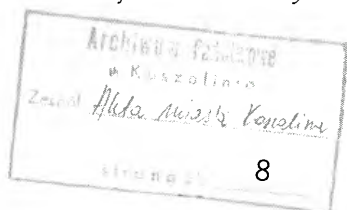
powinniśmy ku przestrodze przyszłych pokoleń zapominać. Jaki był Köslin/Koszalin przełomowego 1945 roku, jakie historie przeżyli jego mieszkańcy, kim byli i jaki Koszalin tworzyli kolejnym pokoleniom, jakie źródła historyczne pozwalają na bliższe poznanie tego ciekawego okresu, to pytania, na które często można znaleźć odpowiedzi, sięgając do źródeł historycznych i wspomnień uczestników tychże wydarzeń.

W 2016 roku z kolei upłynie 750 lat od czasu, gdy Koszalin (*Cussalin*) otrzymał z rąk biskupa kamieńskiego Hermanna von Gleichen prawa miejskie 23 maja 1266 roku. Od tego momentu na przestrzeni wieków wykształcił się organizm miejski, który mimo zawirowań historii, z konsekwencjami postanowień kończącymi hekatombę II wojny światowej nieustannie trwa, zmienia się i rozwija. Działo się to i dzieje wysiłkiem pokoleń jego mieszkańców – Niemców i Polaków, którzy zostawili kilkusetletni dorobek materialny, stanowiący dziedzictwo ich następców.

Na to dziedzictwo kilkusetletniej historii miasta i działalności jego mieszkańców składają się także liczne dokumenty archiwalne. Wszystkie te wydarzenia z przeszłości, zachowane dziedzictwo archiwalne oraz jubileuszowy okres Koszalina w latach 2014–2016 dały impuls do rozpoczęcia niniejszej serii wydawniczej. Chcielibyśmy w jej ramach zaprezentować wybór stosunkowo bogato zachowanego do naszych czasów dziedzictwa historycznego, jakim są źródła archiwalne. Seria będzie zawierała zarówno źródła historyczne zgromadzone w koszalińskim Archiwum Państwowym, jak i takie, do których uda nam się dorzeć w poszukiwaniu historii miasta w zasobach innych instytucji.

Naszą serię rozpoczynamy od zespołu archiwalnego figurującego w księdze nabytków koszalińskiego Archiwum Państwowego pod numerem 33, o nazwie „Akta miasta Koszalina”. Ten wyjątkowy zbiór akt i dokumentów, pochodzących z lat 1555–1945, obejmuje 2203 jednostki aktowe, czyli tomy akt. Dokumentacja ta stanowi nie tylko cenne, ale i podstawowe źródło wiedzy o dawnym Koszalinie, zwanym wówczas Köslin, którego mieszkańcami do 1945 roku, podobnie jak i całego ówczesnego Pomorza Środkowego i Zachodniego (*Hinterpommern*), była w większości ludność narodowości niemieckiej.

750 lat funkcjonowania ośrodka miejskiego, które miną w 2016 roku, zobowiązuje do pochylenia się na dziejami tego miejsca i ludzi je zamieszkujących. Bo przetrwać wieki, liczne historyczne zawieruchy i przeciągi historii, nie było nigdy łatwo. Właśnie na ten temat i na wiele innych znaleźć można całe morze informacji na tysiącach kart akt miasta Koszalina. Koszalin, który przez wieki jako niewielkie, wręcz prowincjonalne miasto trwał codziennym życiem swoich mieszkańców. Niemniej co czas jakiś odżywały ambicje i aspiracje, aby podnieść status miasta do roli znacznie większego ośrodka. Liczne tego dowody znajdujemy chociażby na kartach najstarszej kroniki miejskiej z pierwszej połowy XVIII wieku, pióra Johanna Davida Wendlanda, która pod sygnaturą nr 2 przechowywana jest właśnie w tymże zespole aktowym.

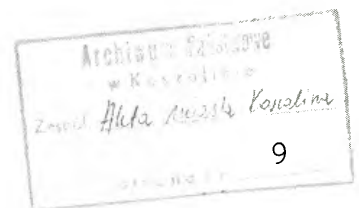

Aby przygotować akta do korzystania z nich przez szerokie grono odbiorców i – jak w tym przypadku – do publikacji, należało je opracować zgodnie z zasadami metodyki archiwalnej. Dokonał tego Adam Muszyński (1932–2012), wybitny archiwista i historyk regionalista, nasz niezapomniany Mistrz i Kolega, któremu dedykujemy ten tom serii w dowód uznania i wdzięcznej pamięci. Praca nad tym zespołem archiwalnym zajęła mu kilka lat. Opierając się na aktach, które znał gruntownie, przygotował wiele publikacji i opracowań, jak chociażby rozdział *Pod rządami władców Brandenburgii i Prus w Dziejach Koszalina* z 1967 roku; *Początki przemysłu manufakturowego w Koszalinie*; *Tradycje historyczne i układ przestrzenny miasta Koszalina do początków XX wieku* czy przekłady z łaciny na język polski najstarszych dokumentów koszalińskich, opublikowane w serii wydawniczej *Źródła do historii Koszalina*¹. Przyczynił się tym samym do rozwoju badań regionalnych, a wielu badaczy i miłośników historii regionalnej chętnie czerpie z jego dorobku.

Opracowanie przez zespół autorski i przygotowanie do druku wraz z niezbędnymi dodatkami „Akt miasta Koszalina” miało na celu przekazanie w ręce szerokiego grona Czytelników zarówno pomocy archiwalnej, dzięki której odbiorca ma szansę poznać zawartość informacyjną akt miejskich, jak i informatora archiwalnego po rozproszonych częściach tegoż zespołu, przechowywanych poza koszalińską placówką archiwalną, jak chociażby w niemieckim Archiwum Krajowym w Greifswaldzie (Landesarchiv Greifswald). Cała publikacja jest napisana w dwóch językach – polskim i niemieckim. Akta sporządzono bowiem wyłącznie w języku niemieckim, więc i ich oryginalne tytuły sformułowane zostały w tym języku. Niemniej mając na uwadze polskiego Czytelnika i ideę pełnego zaprezentowania przekazu historycznego akt, wszystkie niemieckie tytuły i sformułowania zostały podane także w polskim przekładzie. Z kolei partie tekstu przygotowane w języku polskim przez archiwistów koszalińskiego Archiwum przetłumaczono na język niemiecki.

Istotnym aspektem jest także połączenie niniejszej publikacji z efektami Wioletnego Programu Ministerialnego KULTURA+, Priorytet Digitalizacja, realizowanego w Archiwum Państwowym w Koszalinie w latach 2013–2015. W ramach projektu „Digitalizacja Akt miasta Koszalina z lat 1555–1945 oraz wybranych planów i map” dokonano w pracowni digitalizacji koszalińskiego archiwum skanowania całego zespołu. Przygotowanych blisko 170 000 skanów z Akt miasta Ko-

¹ *Pięć florenów za łamanie kołem*, „Głos Koszaliński”, 1964, nr 4, s. 3; *Początki przemysłu manufakturowego w Koszalinie*, „Rocznik Koszaliński”, 1965, nr 1, s. 171–186; *Pod rządami władców Brandenburgii i Prus*, razem z H. Lesińskim, w: *Dzieje Koszalina*, red. B. Drewniak, H. Lesiński, seria „Monografie Regionalne”, z. 2, Poznań, 1967, s. 131–175; T. Gasztold, A. Muszyński, H. Rybicki, *Koszalin. Zarys dziejów*, Poznań, 1974; *Tradycje historyczne i układ przestrzenny miasta Koszalina do początków XX wieku*, „Koszalińskie Studia i Materiały”, 1986, nr 3–4, s. 52–76; *Źródła do historii Koszalina*, Koszalin, 2006, 2007, 2008, z. I–III.

szalina zostanie zamieszczonych w serwisie internetowym Szukajwarchiwach.pl. Mamy nadzieję, że niniejsza publikacja inwentarza zespołu pozwoli wszystkim zainteresowanym na zdecydowanie pełniejszy odbiór źródeł archiwalnych do dziejów Koszalina, prezentowanych w cyfrowym świecie.

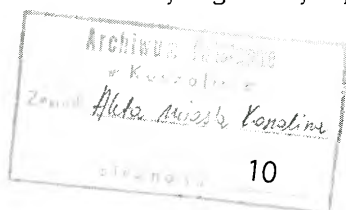
Niniejsza publikacja została przygotowana w oparciu o inwentarz ze wstępem Adama Muszyńskiego, wzbogacony uzupełnieniami Kacpra Pencarskiego. Do pracy zaangażowany został zespół pod kierownictwem piszącej te słowa, w którym uczestniczyli archiwiści związani z koszalińską placówką: Ryszard Marczyk, Kacper Pencarski i Anna Zbroszczyk.

Kilka miesięcy trwały intensywne studia nad koncepcją i opracowaniem całości. Po dyskusjach zdecydowano się dokonać przekładu oryginalnych tytułów (sporządzonych w języku niemieckim) na język polski oraz opatrzyć całość indeksem osobowym i geograficznym. Cennym uzupełnieniem dla dociekliwych badaczy będzie z pewnością aneks przygotowany przez Kacpra Pencarskiego, w którym szeroko omówił powiązania zespołu „Akta miasta Koszalina” z lat 1555–1945 z innymi zespołami, znajdującymi się w archiwach polskich i niemieckich. Ilustracje znajdujące się w ostatniej części stanowią zaledwie ułamek zgromadzonych źródeł do historii Koszalina w prezentowanym zespole archiwalnym. Tym bardziej cenna jest informacja, że w roku jubileuszowym 2016 będzie dostępna wersja cyfrowa wszystkich dokumentów zgromadzonych w zespole „Akta miasta Koszalina”.

Wyrażamy nadzieję, że tak szeroka dostępność źródeł wraz z towarzyszącą jej niniejszą publikacją pozwoli zarówno na indywidualne zgłębianie historii miasta w oparciu o unikatowe źródła, jak i na realizację wielu projektów edukacyjnych, naukowych i kulturalnych. Fakty, wydarzenia, ludzie i ich czyny pozostają w pamięci potomnych dzięki zapisanym kartom historii. Część z nich oddajemy w ręce Czytelników. Fascynujący przy tym jest fakt, że bez względu na narodowe rany i urazy, ciekawość tego, co było tutaj wcześniej, przed nami jest tak silna, że odkrywanie historii pobudza do coraz to głębszych poszukiwań i studiowania tychże tysięcy dokumentów.

Na zakończenie autorzy pragną podziękować wszystkim, którzy przyczynili się do ukazania się niniejszej publikacji w takiej formie, a zwłaszcza patronom, gdyż została sfinansowana ze środków Naczelnej Dyrekcji Archiwów Państwowych w Warszawie oraz Prezydenta Miasta Koszalina.

Szczególne wyrazy wdzięczności kierujemy do dr. Martina Schoebela, dyrektora Archiwów Krajowych Landu Meklemburgia-Pomorze Przednie (Landesarchiv Mecklenburg-Vorpommern) oraz Uwe Rodiga z Archiwum Krajowego w Greifswaldzie (Landesarchiv Greifswald), dzięki których przychylności oraz – zawsze w naszej długoletniej współpracy – życzliwej pomocy, mogliśmy między innymi za-

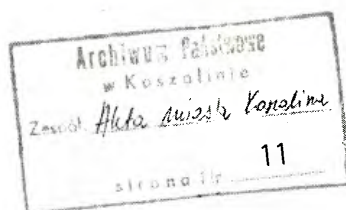

prezentować część akt koszalińskiego magistratu z lat 1848–1937, przechowywaną w zespole Rep. 38b Köslin w greifswaldzkim Archiwum.

Specjalne podziękowania składamy także na ręce recenzenta publikacji dr. hab. Pawła Guta z Archiwum Państwowego w Szczecinie za cenne uwagi i sugestie.

Joanna Chojecka
dyrektor

Archiwum Państwowego w Koszalinie

Geleitwort

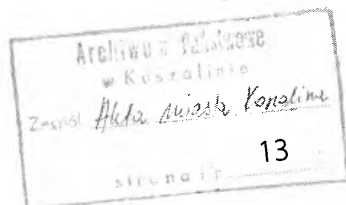
*Die Vergangenheit kann man betrachten.
Die Zukunft kann man tun.*
Edward Schillebeeckx

Die Veröffentlichung, die wir in Ihre Hände übergeben, erscheint als erster Band der Ausgabereihe „Cossalin ad Fontes“. Der Gedanke darüber hängt mit den in den nächsten Jahren: 2014, 2015 und 2016 gefeierten historischen Jubiläen der Stadt Koszalin zusammen. Es ist nicht zu übersehen, dass die Vergangenheit ohne historische Daten und das Begehen dieser Jubiläen in Erinnerung zu rufen, nicht mehr wegzudenken sind.

Von Relevanz für die Geschichte Koszalins ist zweifelsohne die erste Erwähnung dieses Ortes. Vor 800 Jahren nämlich erscheint Koszalin auf den Blättern der Geschichte zum ersten Mal, somit schält sich die Stadt im historischen Raum Hinterpommerns heraus.

Bogislaw II., Herzog von Pommern, Enkel des Herzogs Mieszko des Alten, übergab in seinem Diplom, das am 23. Oktober 1214 in Cammin in Pommern ausgestellt wurde, dem Norbertanerkloster in Belbuck bei Treptow an der Rega das Dorf genannt damals Cossalitz, in der Nähe vom Gollenberg (Cholin), im Kolberger Land gelegen. Diese historische Quelle über die schon bestehende Siedlung, damals in der noch nicht genauer lokalisierten Lage und nicht gekannten Geschichte, sollte man zweifelsohne für eine ausschlaggebende Voraussetzung für die Forschungen der Siedlungsgeschichte auf dem Gebiet Koszalins anerkennen. Sie muss noch samt weiteren Fakten über die archäologischen Forschungen bestätigt werden.

Nicht nur in der Geschichte Koszalins ist ein wesentliches Datum 2015. Es jährt sich nämlich zum 70. Mal das Ende der Kriegshandlungen des Zweiten Weltkrieges, der Verschiebung der Grenzen der Staaten und der großen Wanderung der Nationen. Das war das Ergebnis der politischen Entscheidungen der Führer der siegreichen Drei, das heißt: Großbritanniens, der USA und die Sowjetunion. In der kleinen Geschichte Koszalin vollzogen sich Änderungen, Dramen, Unsicherheit, Erwartung, Ereignisse, Geschichten, die als Warnung für

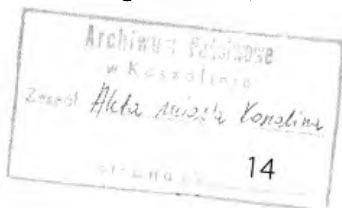
die kommenden Generationen nicht in Vergessenheit geraten sollten. Wie sah Köslin/Koszalin um die Wende des Jahres 1945 aus, welche Geschichten erlebten die Bewohner Koszalins, welche Schicksale hatten sie, wer waren sie, wie gestalteten sie die Stadt und dadurch welchen Weg bereiteten sie für die kommenden Generationen vor, welche historischen Quellen lassen diese äußerst interessante Zeit besser kennen lernen? All die Fragen lassen sie beantworten, indem man auf die historischen Quellen und die Erinnerungen der direkt an denen Beteiligten zugreift.

Im Jahre 2016 ist es wiederum 750 Jahre her, seitdem die Stadt *Cussalin* von Hermann von Gleichen, dem Bischof von Cammin, am 23. Mai 1266 die Stadtrechte bekam. Von nun an hat sich im Laufe der Jahrhunderte die städtische Struktur ausgebildet, die trotz der Verwirrungen der Geschichte, mit den Konsequenzen der Beschlüsse, die die Grausamkeit des Zweiten Weltkriegs beendeten, stets andauert, sich ändert und entwickelt. Das war und ist dank der Mühe ihrer Bewohner, das heißt der Deutschen und Polen möglich. Sie haben hier das jahrhundertealte materielle Gut als schwer erkämpftes Erbe polnischer Einwohner hinterlassen.

Diese jahrhundertealte Geschichte der Stadt Koszalin und die Tätigkeit ihrer Bewohner haben unzählige Unterlagen hinterlassen, die wir in der vorliegenden Veröffentlichung auch näher bringen möchten. All die Ereignisse, das hinterlassene archivische Erbe und der Jahrestag Koszalins in den Jahren 2014–2016 haben uns den Anstoß dazu gegeben, die Veröffentlichungsreihe zu initiieren, in der wir ein Reichtum dieses historischen Erbes, und zwar archivistische Quellen, darstellen möchten.

Unsere Reihe fängt mit dem Archivbestand an. Er ist ins Buch der Erwerbungen des Staatsarchivs Koszalin unter der Nummer 33 mit dem Namen „Magistratsakten der Stadt Köslin“ aus den Jahren 1555–1945 eingetragen worden. Diese besondere Sammlung von Akten und Urkunden umfasst 2203 Akten-einheiten, das heißt Aktenbände. Die Magistratsakten der Stadt Köslin bilden nicht nur wertvolle sondern auch rudimentäre Überlieferungsquellen über Köslin von damals. Die Bewohner Köslins waren in diesem Zeitraum größtenteils Bevölkerung deutscher Nationalität, ähnlich wie ganz Hinterpommern (heute Westpommern).

750 Jahrestag des Stadtbestehens, der im Jahre 2016 begangen wird, verpflichtet dazu, sich über die Geschichte dieses Ortes und der Menschen zu neigen. Es war nämlich nie leicht, die Jahrhunderte, unzählige historische Verwirrungen sowie Züge der Geschichte zu überdauern. In diesem Zusammenhang findet man ein Meer Informationen auf den tausenden Blättern der Magistratsakten der Stadt Köslin, der Stadt, die als ein provinzielles Städtchen jahrhundertlang das Leben seiner Bewohner lebte. Mitunter erlebten jedoch Ehrgeiz und Bestrebungen wieder, um den Status der Stadt zum Rang eines wichtigeren Zentrums

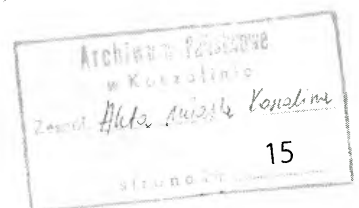

zu erheben. Zahlreiche Beweise dafür finden wir etwa auf den Blättern der ältesten Chronik der Stadt aus der Feder Johann David Wendlands, die unter Signatur 2 in dem erwähnten Aktenbestand aufbewahrt wird.

Damit ein breiter Kreis der Empfänger aus den Akten Nutzen ziehen konnte, mussten die Akten laut den Grundsätzen der archivischen Methode bearbeitet werden. Dies war dank Adam Muszyński (1932–2012), dem hervorragenden Archivar und Historiker der Region, möglich, dem wir diesen Band der vorliegenden Reihe als Beweis unserer Dankbarkeit widmen. Die Arbeit an diesem Bestand nahm Adam Muszyński einige Jahre in Anspruch. In Anlehnung an die Akten, die der Autor gründlich kannte, bereitete eine Fülle der Veröffentlichungen und Bearbeitungen vor, wie etwa das Kapitel *Pod rządami władców Brandenburgii i Prus*, in: *Dzieje Koszalina (Unter den Regierungen der Herrscher von Brandenburg und Preußen*, in: *Geschichte Köslins*) von 1967; *Początki przemysłu manufakturowego w Koszalinie* (Anfänge der Manufakturindustrie in Köslin); *Tradycje historyczne i układ przestrzenny miasta Koszalina do początków XX wieku* (Historische Traditionen und Raumordnung der Stadt Köslin bis Anfang des 20. Jahrhunderts) oder Übersetzungen der ältesten Urkunden von Koszalin aus dem Lateinischen ins Polnische, in der Publikationsreihe *Źródła do historii Koszalina (Geschichtsquellen Köslins)*¹ veröffentlicht. Somit trug Adam Muszyński zur Entwicklung der regionalen Forschungen bei, und viele schöpfen weiterhin aus seinem Schaffen.

Die Magistratsakten der Stadt Köslin samt unerlässlichen Zusätzen und für die Veröffentlichung bestimmt, wurden bearbeitet und vorbereitet, um dem breiten Kreis der Leser archivische Hilfe zu ermöglichen, dank deren der Empfänger den informativen Inhalt der städtischen Magistratsakten sowie den Archivführer in den unterschiedlichen Teilen des Bestandes kennen lernt. All diese erwähnten Hilfsmittel werden außerhalb des Staatsarchivs Koszalin aufbewahrt, wie etwa im Landesarchiv Greifswald in Deutschland. Die gesamte Veröffentlichungsreihe ist in zwei Sprachen: im Polnischen und im Deutschen, die Akten wiederum ausschließlich im Deutschen erstellt worden. Ihre Originaltitel wurden also in dieser Sprache formuliert. Wenn man jedoch den polnischen Leser und die Idee von der vollen Darstellung der historischen Überlieferung in Betracht zieht, sind alle deutschen Titel und Formulierungen auch in der Übersetzung ins Pol-

¹ A. Muszyński, *Pięć florenów za łamanie kołem*, „Głos Koszaliński”, 1964, nr 4, s. 3; *Początki przemysłu manufakturowego w Koszalinie*, „Rocznik Koszaliński”, 1965, nr 1, s. 171–186; *Pod rządami władców Brandenburgii i Prus* zusammen mit H. Lesiński, in: *Dzieje Koszalina*, red. B. Drewniak, H. Lesiński, Serie „Monografie Regionalne”, z. 2, Poznań, 1967, S. 131–175; T. Gasztold, A. Muszyński, H. Rybicki, *Koszalin. Zarys dziejów*, Poznań, 1974; *Tradycje historyczne i układ przestrzenny miasta Koszalina do początków XX wieku*, „Koszalińskie Studia i Materiały”, 1986, nr 3–4, S. 52–76; *Źródła do historii Koszalina*, Koszalin, 2006, 2007, 2008, z. I–III.

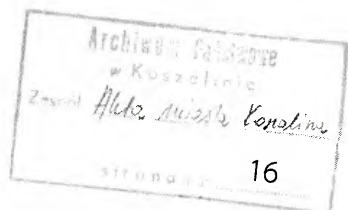
nische erstellt worden. Die Textpassagen, die von den Archivaren des Staatsarchivs Koszalin im Polnischen erstellt worden sind, sind wiederum ins Polnische übertragen worden.

Ein wesentlicher Aspekt ist auch eine Verbindung der vorliegenden Veröffentlichung mit den Ergebnissen des jahrelangen Ministerialprogramms KULTURA + Priorytet Digitalizacja, vom Staatsarchiv Koszalin in den Jahren 2013–2015 durchgeführt. Im Rahmen des Projektes „Digitalizacja Akta miast Koszalina z lat 1555–1945 oraz wybranych planów i map” („Digitalisierung der Magistratsakten der Stadt Köslin 1555–1945 sowie ausgewählter Pläne und Karten”) wurde in dem Digitalisierungsraum des Staatsarchivs Koszalin der gesamte Bestand gescannt. Die in der Zahl von ungefähr 170 000 gescannten Unterlagen der Magistratsakten der Stadt Köslin werden auf der Internetseite Szukajwarchiwach.pl veröffentlicht. Wir hoffen, dass die vorliegende Veröffentlichung des Aktenbestandes all den Interessierten entschieden einen besseren Zugang zu den Geschichtsquellen Koszalins ermöglichen, die in der digitalisierten Welt dargestellt werden.

Die vorliegende Ausgabe, wurde in Anlehnung an den Bestand mit der Einleitung von Adam Muszyński konzipiert, bereichert mit den Ergänzungen von Kacper Pencarski. An der Publikation war die gesamte Arbeitsgruppe von den mit dem Staatsarchiv Koszalin zusammenarbeitenden Archivaren beteiligt: Ryszard Marczyk, Kacper Pencarski und Anna Zbroszczyk. Die Arbeit erfolgte unter der Leitung von der Autorin, die diese Worte verfasst hat.

Die intensiven Studien über das Konzept und die Bearbeitung des Gesamten haben einige Monate gedauert. Im Zuge der Diskussionen wurde entschieden, die Originaltitel (im Deutschen erstellt) ins Polnische zu übersetzen sowie das Gesamte mit den Personen- und Ortsverzeichnissen zu versehen. Eine wertvolle Ergänzung für wissbegierige Forscher wird bestimmt der von Kacper Pencarski erstellte Anhang sein, in dem die Verbindungen der „Magistratsakten der Stadt Köslin” aus den Jahren 1555–1945 mit den anderen in den polnischen und deutschen Archiven aufbewahrten Beständen, sehr breit behandelt wurden. Die Abbildungen im letzten Teil machen lediglich einen Bruchteil der im dargestellten Archivbestand eingesammelten Geschichtsquellen Koszalins aus. Von Tragweite ist auch die Tatsache, dass im Jubiläumsjahr 2016 eine digitale Version aller im Bestand „Magistratsakten der Stadt Köslin” aufbewahrten Urkunden zugänglich gemacht wird.

Wir hoffen, dass dieser breite Zugang zu den Quellen samt der sie begleitenden vorliegenden Veröffentlichung eine individuelle Vertiefung der Stadtgeschichte in Anlehnung an die raren Quellen sowie Ausführung vieler bildungs-, wissenschafts- und kulturbezogener Projekte ermöglicht. Fakten, Ereignisse, Menschen und ihre Taten bleiben dank der verfassten Geschichtsblätter im Gedächtnis der Nachkommen. Einen Teil von ihnen übergeben wir in Ihre Hän-

de. Es ist erstaunlich, dass unabhängig von Wunden in Nation, Neugier auf das, was hier früher war, und noch vor uns steht, so stark ist, dass die Entdeckung der Geschichte uns zu immer tieferer Suche und Vertiefung all dieser Tausenden von Urkunden ermuntert.

Zum Schluss möchten sich die Autoren bei denjenigen bedanken, die zur Veröffentlichung der vorliegenden Reihe in solcher Form beigetragen haben, insbesondere bei den Patronen, da sie dank der Unterstützung der Generaldirektion der Staatsarchive in Warszawa sowie des Stadtpräsidenten von Koszalin finanziert werden konnte.

Ein besonderer Dank geht an Dr. Martin Schoebel, den Leiter des Landesarchivs Mecklenburg-Vorpommern, sowie Uwe Rodig, vom Landesarchiv Greifswald, dank deren Gunst und immer freundlicher Unterstützung während unserer jahrelangen Zusammenarbeit u.a. ein Teil der im Landesarchiv Greifswald aufbewahrten Magistratsakten der Stadt Köslin vom Bestand Rep. 38b Köslin aus den Jahren 1848–1937 in der vorliegenden Veröffentlichung dargestellt worden ist.

Herzlicher Dank gilt auch Dr. hab. Paweł Gut, vom Staatsarchiv Szczecin, dem Rezensenten der vorliegenden Veröffentlichung, dessen nicht zu unterschätzende Bemerkungen und gutes Zureden sehr hilfreich waren.

Joanna Chojcka
Direktorin
des Staatsarchivs Koszalin

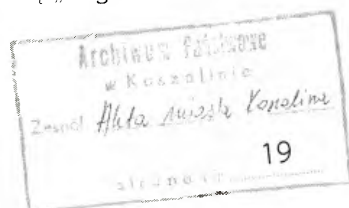
Zasady wydania

Do Waszych rąk, szanowni Czytelnicy, oddajemy *Inwentarz zespołu Akta miasta Koszalina 1555–1945*¹. Zespół redaktorski, w celu zachowania przejrzystości informacji zawartych w niniejszej publikacji, dokonał standaryzacji zawartości.

Autorzy *Inwentarza zespołu*... z pełną świadomością zrezygnowali z powielania tożsamyh wobec wszystkich jednostek aktowych informacji związanych z językiem, formatem (rozmiarem jednostek archiwalnych) i liczbą stron, gdyż zespół archiwalny „Akta miasta Koszalina” jako całość charakteryzuje się identycznymi cechami: na całość zespołu składają się teksty w języku niemieckim (do rzadkości należą pojedyncze dokumenty w języku łacińskim), zaś format (wielkość) poszytów nie odbiega od standardowych, zastosowanych w pozostałych registraturach magistratów, jak również akt instytucji samorządowych i państwowych Prus.

Podejście to staje się zasadne również wobec dokumentacji dawnego Wydziału Budowlanego, którego akta charakteryzują się dowolnością w kształtowaniu poszytu, zawierającego akta konkretnej sprawy, a której dokumentację aktowców w sposób bezwzględny sprowadził do formatu okładki teczek, składając kilkakrotnie wszelkie znajdujące się w teczkach materiały wielkoformatowe. Stąd też liczba odzwierciedlająca liczbę stron bądź kart (paginacja, foliacja) nie zawsze dostarczy użytkownikom informacji związanych ze stanem fizycznym materiałów wielkoformatowych, zgromadzonych w jednym poszycie. Należy również zastrzec, że szczegółowe informacje dotyczące fizycznych właściwości poszczególnych poszytów (jednostek aktowych) znajdują się w elektronicznej bazie danych i są dostępne w Internecie, zaś ich umieszczanie w niniejszej pracy uczyniłoby ją nazbyt przesyconą szczegółowymi informacjami i zaburzyłoby intencje autorów, kierujących się przede wszystkim próbą przekazu informacji o zawartości zespołu jako całości.

¹ Zespół archiwalny, zdeponowany i przechowywany w pruskim Archiwum Państwowym w Szczecinie (Staatsarchiv Stettin) przed 1945 r. otrzymał nazwę „Magistrat Köslin”.

Inwentarz zespołu... został podzielony na dwie części, na które składają się akta przechowywane w Archiwum Państwowym w Koszalinie (część zasadnicza inwentarza) oraz akta przechowywane w Landesarchiv Greifswald (Archiwum Krajowe w Greifswaldzie) (część dodatkowa). Należy zaznaczyć, że wśród akt przechowywanych w greifswaldzkim Archiwum zdarzają się pomyłki w oznaczeniu sygnatur, polegające głównie na powtórzeniu stosowanej sygnatury, czego nie należy traktować jak omyłki autorów niniejszego opracowania, lecz jako zachowanie oznaczeń ewidencyjnych, występujących w stosowanych pomocach ewidencyjnych do akt koszalińskiego magistratu (inwentarz kartkowy do zespołu Rep. 38b Köslin) w Archiwum Krajowym w Greifswaldzie.

Przyjęty został układ części składowych opisu jednostki aktowej, na który składają się następujące elementy:

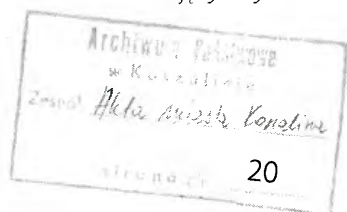
1. sygnatura;
2. oryginalny tytuł poszytu bądź jego określenie w przypadku, gdy tytuł nie został nadany lub się nie zachował;
3. tłumaczenie tytułu oryginalnego na język polski;
4. daty skrajne, wskazujące na czas powstania grupy dokumentów w uformowanym poszycie.

Opisy jednostek aktowych zostały poprzedzone nazwą serii, której przyporządkowane są opisy jednostek aktowych w kolejności rosnącej sygnatur. Taki układ umożliwia korzystanie z zawartych w inwentarzu informacji w nieskomplikowany, intuicyjny wręcz sposób, nie narażając Czytelnika na korzystanie z nich za pośrednictwem nazbyt rozbudowanego systemu odsyłaczy, co obniżyłoby praktyczną przydatność *Inwentarza zespołu...*

Autorzy publikacji pragną zwrócić uwagę Czytelników na kilka istotnych kwestii, odnoszących się do konstrukcji brzmienia poszczególnych poszytów, ich tłumaczeń oraz zastosowanych zasad edytorskich, kierując się przede wszystkim przejrzystością przekazu informacyjnego. Zasadnicza uwaga odnosi się głównie do zapisu oryginalnych nazw poszytów, w których autorzy opracowania zrezygnowali z powszechnie stosowanego przez aktotwórcę sformułowania *Acten betr.*[effend], *Akten betr.*[effend], oznaczającego 'Akta dotyczące', występującego w większości zachowanych poszytów. Wynikało to nie tylko z ogólnie przyjętych przepisów określających zasady edycji tekstów stanowiących zawartość baz danych, opracowanych i zalecanych do stosowania przez Naczelną Dyрекcję Archiwów Państwowych w Warszawie², ale też z uwagi o dbałość logiczną i jasną w przekazie konstrukcję tytułów poszytów oraz ich tłumaczeń³.

² Wskazówki metodyczne do sporządzania inwentarzy archiwalnych zespołów (zbiorów) akt wytworzonych w okresie kancelarii akt spraw XIX–XX w., część III, punkt B: Tytuł jednostki, podpunkt 9, w: Załącznik do Pisma okólnego nr 2 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 28 maja 1984 r.; strona internetowa: Archiwa.gov.pl/images/stories/file/pdf/pismo_2_1984.pdf, dostęp 20 XI 2014.

³ Zasady tłumaczenia i nadawania nazw polskich nazwom obcojęzycznym, w tym niemieckojęzycznym zawarto w następujących normatywach: zarządzenie nr 9 Naczel-

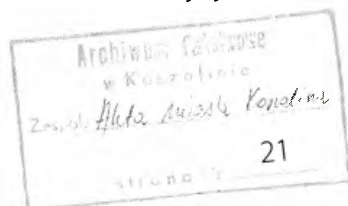
Jedyny wyjątek stanowi użycie takiego sformułowania wyłącznie wtedy, jeśli brzmienie oryginalne i tłumaczone tytułu poszytu wskazuje na konieczność zastosowania sformułowania *Acten betr.*[effend], *Akten betr.*[effend], gdy należało przekazać specyficzną zawartość materiału archiwalnego, odnoszącego się w nielicznych przypadkach wyłącznie do zawartości akt związanych na przykład z tworzeniem i prowadzeniem akt sprawy, przenosząc punkt ciężkości przede wszystkim na kwestie administracyjne (np. sposób prowadzenia akt, przygotowania formularzy itp.), a nie gatunkowe konkretnej sprawy ujętej w poszycie. Wtedy więc zaistniała konieczność zasygnalizowania innych występujących zapisów w tytułach poszytów: *Acten in Sachen*, *Akten in Sachen* i *Acten wegen*, *Akten wegen* – ‘Akta w sprawie’. Zawartość poszytów, których tytuły zostały poprzedzone w taki sposób, odnosi się głównie do kwestii formalnych, a nie do sposobu realizacji spraw. Charakteryzują się przede wszystkim tym, że stanowią dokumentację na użytek spraw sądowych, jak i inną dokumentację stanowiącą uzupełnienie prowadzonych spraw.

Zdarza się również, że część poszytów, których tytuły poprzedzono zapisem *Acten wegen*, *Akten wegen*, stanowi również dokumentację sądową, nieodbiegającą w swojej zawartości od typowych akt sądowych poprzedzonych zapisem *Acten in Sachen*, *Akten in Sachen*. Stąd też autorzy opracowania zdecydowali się w takich przypadkach na pozostawienie całości brzmienia zapisu zachowanego na okładce akt, co umożliwia oddanie ich specyficznej zawartości i co – w przypadku chęci zaznajomienia się z treścią tak skonstruowanych tytułów podszytów – mogłoby wprowadzić w błąd Czytelnika i użytkownika z uwagi na niezgodność tytułu i jego tłumaczenia z zawartością⁴.

W kwestiach odnoszących się do tłumaczeń świadomie wprowadzono sporadycznie inne wyrażenie w języku polskim, niż wynikałoby to z zapisu występującego w nazwie niemieckiej (np. rzeczownik *die Bude* ‘buda’ zastąpiono ade-

nego Dyrektora Archiwów Państwowych z 16 marca 1968 r. w sprawie zasad formułowania tytułów zespołów (zbiorów itp.) archiwalnych, których twórcy nosili nazwy obcojęzyczne; pismo okólne nr 2 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 28 maja 1984 r. w sprawie wprowadzenia wskazówek metodycznych do sporządzania inwentarzy archiwalnych zespołów (zbiorów) akt wytworzonych w okresie kancelarii akt spraw (XIX–XX w.); pismo okólne nr 4 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 22 grudnia 1984 r. w sprawie wprowadzenia wskazówek metodycznych do opracowania akt miejskich z okresu „księgi wpisów”; projekt wskazówek metodycznych Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 30 grudnia 1991 r. dotyczących opracowywania akt sądowych wytworzonych w XIX i XX w. (zalecany do stosowania i dotyczący również akt sądowych znajdujących się w aktach magistrackich proveniencji austriackiej i pruskiej do 1945 r.).

⁴ Doskonałym przykładem są m.in. wielotomowe poszyty o tytule „*Akten wegen der jährlich einzusendenen statistischen Tabelle*”, w których na zachowany materiał składa się przede wszystkim dokumentacja stanowiąca uzupełnienie spraw, sposób konstrukcji zestawień, zaś w niewielkim tylko stopniu interesujące Czytelnika zestawienia statystyczne.

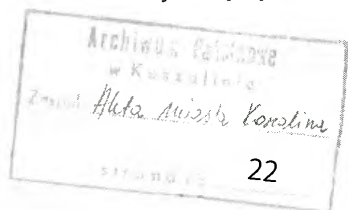
kwatnym do zawartości aktowej wyrażeniem *zabudowanie gospodarcze*), por. sygnatury 160, 165. Zrezygnowano w zapisach w nazwach tłumaczonych z rzeczowników *pan*, *pani*, *panna*, z wyjątkiem sytuacji, w których brzmienie zapisu w języku polskim nie pozwoliłoby bez użycia tych rzeczowników na rozróżnienie płci osoby występującej w tłumaczonym zapisie bądź innych istotnych cech merytorycznych.

Wyjaśnienia wymaga również sposób zapisu tłumaczeń nazw miejscowych oraz adresów. O ile w brzmieniu niemieckim kwestia zastosowanego tam zapisu nie powinna budzić wątpliwości (zastosowano bowiem zapis oryginalny), o tyle w przypadku nazw tłumaczonych na język polski dokonano przekładu na stosowane obecnie oficjalne nazwy miejscowości i nazwy terenowe. Nazwy, które nie posiadają polskich odpowiedników, pozostawiono w ich oryginalnej formie niemieckiej. Niemieckie nazwy ulic Koszalina, zawarte w tytułach poszytów, zastąpiono obowiązującymi obecnie oficjalnymi nazwami polskimi, ale pozostawiono dawną numerację ulic, której użyto również w nazwie tłumaczonej na język polski. Czytelnik nie powinien więc sugerować się zastosowaną numeracją obiektów, występującą przy nazwach ulic, lecz traktować numery w zestawieniu z nazwą ulicy w języku polskim jako wskazówkę służącą do pomocy z zestawieniem obecnie obowiązującej numeracji. Wprowadzenie innego niż zastosowany na użytek niniejszej publikacji sposobu oznaczenia dawnych numerów adresowych znacznie utrudniłoby korzystanie z publikacji w przyszłości, zwłaszcza w przypadku jakichkolwiek zmian w numeracji budynków.

Autorzy również pragną zwrócić uwagę, że cztery jednostki aktowe zespołu (sygn. 1236, 1389, 1576 i 1799) nie mają określonych dat skrajnych z uwagi na to, że stanowią wyłącznie okładki poszytów, w których akta się nie zachowały.

Należy zwrócić uwagę na sposób konstrukcji tłumaczeń nazw poszytów z języka niemieckiego na polski. Autorzy nie zastosowali bezwzględnego tłumaczenia nazw obcych na język polski, gdyż przyniosłoby to niejasność przekazu w tłumaczeniu. Pamiętać należy o tym, że często zapis w języku niemieckim powstał w wyniku kolejnych w późniejszym czasie dopisków do istniejących już tytułów poszytów, co w niektórych przypadkach doprowadziło do wielokrotnie złożonych zdań i wyrażeń, gramatycznie niepoprawnych nawet w języku niemieckim. Zadbano więc o przekaz zdań tłumaczonych w zgodzie z poprawnością językową, semantyczną i logiczną, zachowując wierność wyrażeniom w języku niemieckim tak dalece, jak było to możliwe.

Zastosowano też szereg dopowiedzeń i uzupełnień, które umieszczono w nawiasach kwadratowych. Sporadycznie występujące ubytki w masie papierowej okładek i wynikający z tego brak możliwości odczytania fragmentów tytułów poszytów, podobnie jak nieczytelność fragmentów tytułów, zastąpiono w brzmieniach nazw oryginalnych i ich tłumaczeniach wielokropkiem w nawiasie kwadratowym – [...].

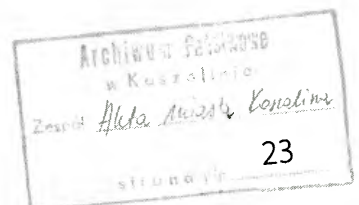

W celu ułatwienia Czytelnikom pracy z *Inwentarzem zespołu...* niniejszy tom wzbogacono o indeks geograficzny (wraz z wykazem nazw ulic, występujących w tytułach poszytów) i indeks osobowy. Liczba występująca po haśle geograficznym lub osobowym oznacza sygnaturę, a nie numer strony, na której dane hasło występuje.

Autorzy starali się rozwinąć istniejące skróty w nazwach niemieckich i w tłumaczeniach na język polski, rezygnując z tej czynności jedynie w przypadku niewielkiej liczby skrótów powszechnie stosowanych, których rozwinięcie zniekształciłoby odbiór treści przez Czytelnika. W tekście *Inwentarza zespołu...* znajdują się następujące skróty:

AE – niem. *Akteneinheit*, pol. *jednostka aktowa*
Dr. Med., dr med. – niem. *Doktor der Medizin*, pol. *doktor medycyny*
Dr., dr – niem. *Doctor, Doktor*, pol. *doktor*
etc. – łac. *et Cartera*, niem. *und so weiter*, pol. *i tak dalej*
itd. – pol. *i tak dalej*, niem. *und so weiter*
j.a. – pol. *jednostka aktowa*, niem. *Akteneinheit*
m.b. – pol. *metr bieżący*, niem. *laufender Meter*
No. – łac. *numero, numerus*, niem. *Nummer*, pol. *numer*
Nr., nr – niem. *Nummer*, pol. *numer*
r. – pol. *rok*, niem. *Jahr*
RM – niem. *Reichsmark*, pol. *marka niemiecka (waluta)*
tzw. – pol. *tak zwany*, niem. *sogenannt*
u. – niem. *und*, pol. *i*
Vol. – łac., niem. *Volumen*, pol. *wolumin, tom*

Joanna Chojcka z zespołem

Regeln der Ausgabe

Wir übergeben in Ihre Hände, liebe Leser, das *Findbuch zum Bestand die Magistratsakten der Stadt Köslin 1555–1945*¹. Die Autoren haben sich zum Ziel gesetzt, die Transparenz von den in der vorliegenden Veröffentlichung enthaltenen Informationen einzuhalten. Es ist gelungen, eine Standarisierung der hier enthaltenen Informationen zu erreichen.

Die Autoren der vorliegenden Arbeit haben auf die Vervielfältigung der den allen Akteneinheiten gleichen Informationen absichtlich verzichtet. Das bezieht sich Sprache, Format (Größe der Archiveinheiten) und Seitenzahl, da das Findbuch zum Bestand „Magistratsakten Köslin“ sich als Einheit durch identische Merkmale auszeichnet. Die Gesamtheit bilden die im Deutschen verfassten Texte (selten kommen einzelne Urkunden im Lateinischen zum Vorschein). Das Format der Akteneinheiten weicht nicht von den standisierten in den restlichen Regierungen verwendeten Magistrate, sowie nicht von den Akten der Selbstverwaltungsinstitutionen und der staatlichen Institutionen Preußens ab.

Dieses Vorgehen liegt der Dokumentation der ehemaligen Bauverwaltung zugrunde, deren Akten sich durch die Beliebigkeit in der Gestaltung der Akteneinheit auszeichnen, in der sich Akten einer konkreten Sache befinden, und deren Dokumentation in rücksichtslose Art und Weise vom Aktenbildner auf das Format des Umschlags einer Mappe gebracht wurde. Infolgedessen mussten die sich in der Mappe befindenden jeglichen Materialien vom großen Format einige Male gebrochen werden. Diesbezüglich geben sowohl die Paginierung (Seitenzählung) als auch die Folierung (Blattzählung) nicht immer die Auskunft über die mit dem physischen Zustand der großformatigen in einer Akteneinheit gesammelten Materialien. Man sollte auch betonen, dass die ausführlichen Informationen über die physischen Eigenschaften einzelner Akteneinheiten im elektroni-

¹ Archivbestand, deponiert und aufbewahrt in preußischen Staatsarchiv Stettin vor 1945 wurde als „Magistrat Köslin“ kennengezeichnet.

schen Datenbank aufbewahrt werden und online zugänglich sind. Diesbezüglich wurde darauf verzichtet, die vorliegende Arbeit mit allen Einzelheiten zu überfluten, was die Absichten der Autoren erheblich hätte beeinträchtigen können. Ihr Ziel war es, die Informationen über den Inhalt des Bestandes als Gesamtheit zu übermitteln.

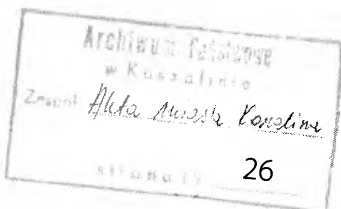
Das *Findbuch zum Bestand...* setzt sich aus zwei Teilen zusammen, die wiederum die im Staatsarchiv Koszalin sowie im Landesarchiv Greifswald (zusätzlicher Teil) aufbewahrten Akten beinhalten. Hervorzuheben ist auch die Tatsache, dass unter den im Landesarchiv Greifswald aufbewahrten Akten hinsichtlich der Bezeichnung für Aktenzeichen einige Irrtümer vorkommen. Sie bestehen hauptsächlich in der Wiederholung der angewendeten Aktenzeichen, was aber nicht als Irrtümer der Autoren der vorliegenden Bearbeitung wahrgenommen werden sollte, sondern als Beibehaltung der Verzeichnisse der Bezeichnungen, die in den eingesetzten Findbüchern zu Magistratsakten der Stadt Köslin (Findbuch zum Bestand Rep. 38b Köslin) im Landesarchiv Greifswald, auftreten.

In den Bestandteilen der Beschreibung der Akteneinheit kann man folgende Punkte aufführen:

1. Signatur;
2. Originaltitel der Akteneinheit oder ihre Bezeichnung im Fall, wenn der Titel nicht angegeben wurde oder nicht erhalten geblieben ist;
3. Übersetzung des Originaltitels ins Polnische;
4. Anfangs- und Enddaten, die auf das Entstehungsdatum der Abteilungen in der eingeordneten Akteneinheit hinweist.

Die Beschreibungen von Akteneinheiten wurden durch den Seriennamen in der anwachsenden Reihenfolge von Signaturen eingeleitet. Solch eine Konstruktion ermöglicht die Nutzung der im Findbuch erhaltenen Informationen in vereinfachter, geradezu intuitiver Weise. Somit muss der Leser auf zahlreiche Verweise nicht angewiesen sein, was die praktische Nützlichkeit des *Findbuches zum Bestand...* herabsetzen würde.

Die Autoren der vorliegenden Veröffentlichung möchten auf einige relevante Fragen aufmerksam machen, in Bezug auf die Konstruktion des Wortlautes einzelner Akteneinheiten, ihre Übersetzungen sowie eingesetzte editorische Grundsätze, indem sie sich (die Autoren) nach der Transparenz der Informationsübermittlung richten. Die grundsätzliche Aufmerksamkeit bezieht sich hauptsächlich auf den Klang der Originalnamen der Akteneinheiten, wo die Autoren auf die vom Aktenbildner üblicherweise angewendete Formulierung *Acten betr.* [effend], *Akten betr.* [effend] verzichteten. Diese Formulierung bedeutete *Akten betreffend* und tritt in den meisten erhalten gebliebenen Akteneinheiten auf. Dies war nicht nur die Folge der allgemein angenommenen Vorschriften, die die Grundsätze der Edition der als Inhalt der Datenbanken geltenden Texte bestimmten. Sie wurden bearbeitet und zur Verwendung von der Generaldirekti-

on der Staatsarchive Warszawa empfohlen². Der Verzicht auf die Formulierung *Acten betr.[effend]*, *Akten betr.[effend]* war auch auf die Sorge um die in ihrer Übertragung logische und klare Konstruktion der Titel der Akteneinheiten und ihrer Übersetzungen zurückzuführen.

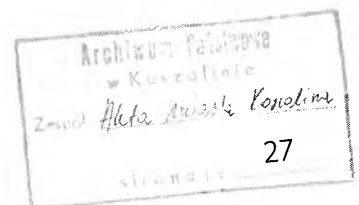
Die einzige Ausnahme ist der Gebrauch solch einer Formulierung ausschließlich dann, wenn der originelle und der übersetzte Wortlaut der Akteneinheit auf die Notwendigkeit der Verwendung von Formulierung *Acten betr.[effend]*, *Akten betr.[effend]* verweist. Solch ein Gebrauch ist begründet. Es war nämlich notwendig, den spezifischen Inhalt des sich in einigen Fällen lediglich auf den Inhalt der mit z.B. Sammeln und Aktenführen der Sache beziehenden Archivmaterials zu vermitteln. Der Kernpunkt wurde in erster Linie auf die administrativen Fragen übertragen (z.B. die Art und Weise der Aktenführung, Vorbereitung von Formularen usw.), und nicht auf gattungsspezifische Fragen einer konkreten in der Akteneinheit dargestellten Sache. Es zeigte sich als unerlässlich, andere vorkommende Aufzeichnungen in den Titeln der Akteneinheiten zu signalisieren: *Acten in Sachen*, *Akten in Sachen* und *Acten wegen*, *Akten wegen* – 'Akten in Sache'. Der Inhalt der Akteneinheiten, deren Titel so eingeleitet wurde, bezieht sich hauptsächlich auf die formellen Fragen, nicht jedoch auf die Ausführungsweise von Sachen. Diese Akten zeichnen sich vor allem durch ihre Dokumentation zwecks der gerichtlichen Sachen aus sowie durch andere Dokumentation, die eine Ergänzung der geführten Sachen bildet.

Es kommt vor, dass ein Teil der Akteneinheiten, deren Titel durch die Inschrift *Acten wegen*, *Akten wegen* eingeleitet wurden, ebenfalls eine gerichtliche Dokumentation bildet. Sie weicht in ihrem Inhalt nicht von den typischen durch die Inschrift *Acten in Sachen*, *Akten in Sachen* eingeleiteten Gerichtsakten ab. In diesem Zusammenhang haben sich die Autoren entschieden, in solchen Fällen die Gesamtheit des Wortlautes der auf dem Umschlag der Akten erhalten gebliebenen Aufzeichnung festzuhalten. Dies ermöglicht ihren spezifischen Inhalt wiederzugeben. Außerdem, wenn man sich mit dem Inhalt so konzipierter Titel der Akteneinheiten vertraut machen möchte, könnten sowohl der Leser als auch der Nutzer bezüglich der Diskrepanz zwischen dem Titel und seiner Übersetzung mit dem Inhalt irregeführt werden³.

In den sich auf die Übersetzungen beziehenden Fragen wurde bisweilen ein anderer Ausdruck im Polnischen absichtlich eingesetzt, als dass das aus der

² Richtlinien für erweiterte Erstellung der Findbücher zu Sachakten vom 19. bis zum 20. Jh., Teil III., Punkt B: Name der Einheit, Unterpunkt 9, in: Załącznik do pisma okólnego nr 2 Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych z 28 maja 1984 r.; Internetseite: Archiwa.gov.pl/images/stories/file/pdf/pismo_2_1984.pdf, Zugriffszeit 20 XI 2014.

³ Ein Paradebeispiel sind u.a. vielbändige Akteneinheiten, betitelt „Akten wegen der jährlich einzusendenden statistischen Tabelle“, die u.a. die Dokumentation samt ihrer ergänzenden Funktion und als Konstruktion der Tabellenaufstellungen umfassen. In geringem Maße jedoch beinhalten sie statistische Tabellen.

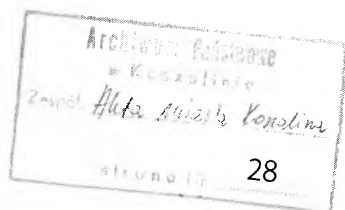

in dem deutschen Namen vorkommenden Aufzeichnung hervorgegangen wäre (z.B. das Substantiv *die Bude* – wurde durch den zum Akteninhalt adäquaten Ausdruck poln. *obiekt gospodarczy* 'Wirtschaftsgebäude') ersetzt, siehe Signaturen 160 und 165. Verzichtet wurde auf die Aufzeichnungen in den Namen der übersetzten Substantive: *Herr*, *Frau*, *Fräulein*, ausgenommen den Situationen, in denen der Wortlaut im Polnischen ohne Gebrauch dieser Substantive unzulässig gewesen wäre, ohne diese das Geschlecht der in der übersetzten Aufzeichnung vorkommenden Person oder anderer markanten Merkmale seines Wortlautes zu unterscheiden.

Einer Erläuterung bedarf auch die Art und Weise der Aufzeichnung der Übersetzungen der örtlichen Namen sowie der Adressen. Obwohl im deutschen Wortlaut die Frage der dort verwendeten Aufzeichnung keine Zweifel wecken sollte (verwendet wurde die Aufzeichnung im Wortlaut des Originals), wurde im Fall der ins Polnische übersetzten Namen die Übersetzung in die zurzeit offiziell gebrauchten Ortsnamen und örtlichen Namen angefertigt. Die Namen, die ihre polnischen Äquivalenten nicht haben, ließ man unübersetzt. Die in den Titeln der Akteneinheiten enthaltenen deutschen Straßennamen Köslins wurden durch zurzeit geltende offizielle polnische Namen ersetzt. Beibehalten wurde jedoch die damalige Nummerierung von Straßen, derer man sich auch in dem ins Polnische übersetzten Namen bediente. Der Leser sollte sich diesbezüglich nicht nach der verwendeten Nummerierung von Objekten richten, die an den Straßennamen auftritt, sondern die Nummern samt der Zusammensetzung vom Straßennamen im Polnischen als den zur Hilfe bei der Zusammensetzung der zurzeit geltenden Nummerierung dienenden Hinweis betrachten. Einführung der anderen als die in der vorliegenden Veröffentlichung angewendeten Kennzeichnung (Markierung) der damaligen Adressennummern würde die Nutzung der Veröffentlichung in der Zukunft beträchtlich erschweren, insbesondere im Fall jeglicher Änderungen in der Nummerierung der Gebäude.

Die Autoren möchten darauf aufmerksam machen, dass die vier Akteneinheiten des Bestandes (Signaturen: 1236, 1389, 1579 sowie 1799) keine bestimmten Anfangs- und Enddaten haben. Der Grund ist, sie machen lediglich die Umschläge der Akteneinheiten aus, in denen die Akten nicht erhalten geblieben sind.

Hervorzuheben ist auch die Übersetzungsmethode der Namen der Akteneinheiten aus dem Deutschen ins Polnische. Es wurden die fremden Namen nicht übersetzt, weil das die Unklarheit der Übertragung infolge der Übersetzung bringen würde. Man sollte auch beachten, dass die Aufzeichnung im Deutschen oft infolge der später eingetragenen Hinzufügungen zu den schon bestehenden Titeln der Akteneinheiten entstand, was in manchen Fällen zu mehrmals zusammengesetzten Sätzen und Ausdrücken führte, die in grammatikalischer Hinsicht sogar im Deutschen nicht korrekt waren. Man sorgte für die Übermittlung von den in Übereinstimmung mit der sprachlichen, semantischen und logischen

Korrektheit übersetzten Sätzen, indem man so weit wie möglich die Ausdrücke im Deutschen wahrheitsgetreu wiedergab.

Verwendet wurde eine Reihe Hinzufügungen und Ergänzungen, die man in eckige Klammern setzte. Die nur bisweilen auftretenden Mängel an Papiermenge der Umschläge und damit einhergehender Mangel an der Möglichkeit, einige Fragmente der Titel der Akteneinheiten abzulesen, ähnlich wie Unlesbarkeit der Titelfragmente, wurden in ihrem Wortlaut der Originalnamen und ihrer Übersetzungen durch drei Punkte ersetzt, die man in eckige Klammern [...] setzte.

Das vorliegende *Findbuch zum Bestand...* wurde um das Ortsregister (samt dem Verzeichnis von Straßennamen, die in den Titeln der Akteneinheiten auftreten) und das Personenregister bereichert. Die nach dem geografischen Stichwort auftretenden Zahlen (im Orts- oder Personenindex) bedeuten Signatur, nicht aber die Seitennummer, wo sich ein bestimmtes Stichwort befindet.

Die Autoren haben sich bemüht, die bestehenden Abkürzungen in runden Klammern und Übersetzungen ins Polnische zu erklären. Eine Ausnahme ist die geringe Zahl der allgemein gebrauchten Abkürzungen, deren Erklärung zur falschen Auslegung führen würde:

AE – dt. *Akteneinheit*, poln. *jednostka aktowa*

Dr. Med., dr med. – dt. *Doktor der Medizin*, poln. *doktor medycyny*

Dr., dr – dt. *Doctor, Doktor*, poln. *doktor*

etc. – lat. *et Cartera*, dt. *und so weiter*, poln. *i tak dalej*

itd. – poln. *i tak dalej*, dt. *und so weiter*

j.a. – poln. *jednostka aktowa*, dt. *Akteneinheit*

m.b. – poln. *metr bieżący*, dt. *laufender Meter*

No. – lat. *numero*, *numerus*, dt. *Nummer*, poln. *numer*

Nr., nr – dt. *Nummer*, poln. *numer*

r. – poln. *rok*, dt. *Jahr*

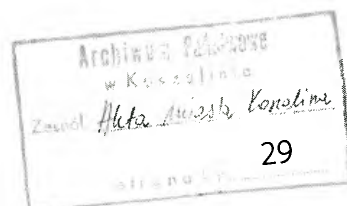
RM – dt. *Reichsmark*, poln. *marka niemiecka*

tzw. – poln. *tak zwany*, dt. *sogenannt*

u. – dt. *und*, poln. *i*

Vol. – lat., dt. *Volumen*, poln. *wolumin*, *tom*

Joanna Chojcka mit dem Team

Wstęp do zespołu „Akta miasta Koszalina” 1555–1945¹

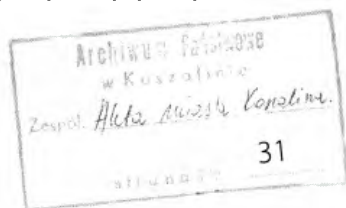
1. Dzieje ustrojowe urzędu

Koszalin otrzymał prawa miejskie w 1266 roku z rąk biskupa kamieńskiego Hermanna von Gleichen. Z dwóch typów stosowanego wówczas na Pomorzu Zachodnim prawa miejskiego, miasto uzyskało prawa lubeckie. W wyrażeniu przywileju lokacyjnego – *Chcemy również, by miasto prawo lubeckie otrzymało* – wystawca dokumentu zamknął zasadnicze rysy ustroju miejskiego.

W 1478 roku władzę nad Pomorzem Zachodnim objął książę Bogusław X. Podjęte przez niego reformy, wprowadzające w państwie powszechny ład i porządek, objęły także Koszalin. Bezpośrednimi zwierzchnikami feudalnymi Bogusława X do czasu wprowadzenia reformacji byli biskupi kamieńscy. Dopiero po 1534 roku zanikła odrębność polityczna dawnego dominium biskupów kamieńskich, a ziemie te wraz z Koszalinem stanowiły odtąd wydzieloną jednostkę administracyjną, zwłaszcza gdy na stolcu biskupim zaczęli rezydować książęta zachodniopomorscy.

Pozycja gospodarcza Koszalina w drugiej połowie XVI wieku, mimo ogólnego regresu ekonomicznego i politycznego miast zachodniopomorskich, uległa znacznej poprawie. Książęta-biskupi faworyzowali miasto, czego wyrazem były dość częste przywileje oraz budowa na jego terytorium siedziby książęcej. Dopiero po wygaśnięciu dynastii Gryfitów w 1637 roku, a szczególnie na skutek zniszczeń w okresie wojny trzydziestoletniej, nastąpił upadek miasta, które

¹ Pozostawiono oryginalną strukturę tekstu, dokonując uzupełnień jedynie tam, gdzie uznano to za konieczne, np. w kwestiach odnoszących się do liczby jednostek archiwalnych. Korekty i uzupełnienia wstępu dokonali Joanna Chojcka i Kacper Pencarski, od których pochodzą informacje uzupełniające w przypisach, oznaczone jako [J. Ch.] i [K. P.].

w 1653 roku przeszło pod panowanie elektorów brandenburskich, a później królów pruskich².

Wykształcony w średniowieczu ustrój miasta niemal w niezmienionej postaci dotrwał do XVI wieku. Władzę sprawowała Rada Miejska, na której czele stało dwóch burmistrzów. Majątkiem miejskim administrowało dwóch podskarbic (szafarzy), prowadzących jednocześnie sprawy finansowe i zarządzanie skarbcem, czyli kasą miejską (kamerą). Liczba radnych miejskich, sprawujących nadzór nad poszczególnymi dziedzinami administracji i gospodarki miejskiej, z upływem czasu uległa zwiększeniu. Rajcy miejscy, występujący w aktach jako *consules*, nadzorowali sprawy handlu, rzemiosła i ceł, rolnictwo miejskie, sprawy bezpieczeństwa, urządzenia przeciwpożarowe, administrację instytucji dobroczynnych itp.

W 1582 roku w skład Rady wchodziło 24 członków, reprezentujących patrycjat miejski, gildie kupców-krojczych sukna, właścicieli statków (armatorów), browarników. W 1617 roku liczba członków Rady zmalała do 18. We władzach miejskich zasiadali nie tylko reprezentanci mieszczan. W XVI i XVII wieku znajdowali się tam również delegaci okolicznej szlachty, którzy będąc właścicielami nieruchomości na terenie miasta, nabyli prawa miejskie i stali się zarazem obywatelami miejskimi. Po wojnie trzydziestoletniej, która spowodowała upadek gospodarczy miasta, większość zamieszkałej tu szlachty przeniosła się do swych wiejskich posiadłości.

Od połowy XVI wieku w zarządzaniu miastem zachodziły daleko idące zmiany. Polegały one, z jednej strony, na ograniczeniu władzy burmistrzów na rzecz samej Rady, z drugiej zaś, w wyniku zachodzących przemian społecznych, do głosu zaczęły dochodzić pomijane w dotychczasowym życiu politycznym i gospodarczym warstwy społeczne, a zwłaszcza rzemieślnicy miejscy, którzy poprzez przedstawicielstwo „dwunastu mężów” uzyskali prerogatywy kontrolne w odniesieniu do finansowej i gospodarczej działalności Rady. Ograniczając władzę burmistrzów, odebrano im prawo wyznaczania szafarzy miejskich (podskarbic), których od 1607 roku wybierała ze swego grona cała Rada Miejska. Zmniejszono korzyści związane ze sprawowaniem urzędu burmistrzowskiego, a także zmieniono zwyczaj delegacji reprezentantów na sejmiki ziemskie (Koszalin miał swoich stałych przedstawicieli w osobie urzędującego burmistrza i syndyka miejskiego). W owym czasie wyboru reprezentantów miasta dokonywała na swym posiedzeniu Rada Miejska w pełnym składzie.

Uszczuplono również kompetencje sędownicze szafarzy nad poddanymi miejskimi. Chłopi ze wsi należących do miasta mogli się teraz odwoływać od ich orzeczeń do Rady Miejskiej. Świadczenia poddanych miejskich także nie były wol-

² H. Lesiński, *W zjednoczonym państwie zachodniopomorskim (1480–1653)*, w: *Dzieje Koszalina*, red. B. Drewniak, H. Lesiński, seria „Monografie Regionalne”, z. 2, Poznań, 1967, s. 92.

ne od nadużyć, kazano im bowiem pracować za darmo na polach burmistrzów i szafarzy, zwłaszcza w okresie żniw. Wydany przez Radę w 1622 roku ordynek, chociaż nie we wszystkich punktach znalazł praktyczne zastosowanie, stanowił kolejny krok na drodze do uzdrowienia stosunków społecznych w mieście.

Ważnym organem samorządu miejskiego był sąd ławniczy, czyli tzw. sąd niższy. Przewodniczył mu wójt, wybierany spośród rajców miejskich; z tego grona powoływano też członków sądu, tzn. asesora i ławników. Według postanowień z 1624 roku, w skład sądu wchodziły trzy lub cztery osoby, zmieniając się co-rocennie, oraz sekretarz bez prawa głosu w czasie posiedzeń sądowych. Ponieważ nie zachowały się księgi sądowe, brak jest wiadomości o ówczesnej procedurze sądowej. Można jednak przypuszczać, że rygory nałożone w tzw. wilkierzach miejskich na mieszkańców Koszalina były dość surowo przestrzegane. W ciągu XVI wieku regulacje takie wydawano i uzupełniano trzykrotnie, tworząc w ten sposób zbiór przepisów porządkowych, zwany ordynkiem. Nieprzestrzeganie spisanych w 144 artykułach przepisów groziło surowymi karami pieniężnymi i administracyjnymi, do ekspulsji z miasta włącznie.

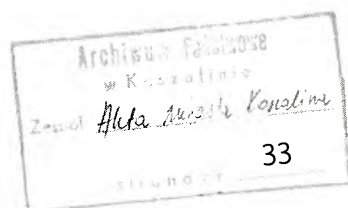
Władze miejskie w 1622 roku wydały także dla sądu ławniczego specjalny ordynek, regulujący procedurę sądową, która była stosowana już poprzednio i ukształtowała się w drodze praktyki orzeczniczej³.

W okresie przed opanowaniem Pomorza Zachodniego przez Brandenburgię miasta były niezależnymi organizmami, a z państwem łączyły je bardzo luźne więzy. Po aneksji brandenburskiej dokonane zostały znaczne zmiany w organizacji władz miejskich. Przede wszystkim zmniejszono liczbę członków Rady Miejskiej, na której czele w 1671 roku stało dwóch burmistrzów, ponadto członkiem był syndyk, trzech szafarzy oraz kilku rajców. Nadal istniało też kolegium „dwunastu mężów”, spotykane w dokumentach miejskich z tego okresu.

W wyniku działalności w latach 1678–1720 specjalnej komisji rządowej, której powierzono sprawę zreformowania ustroju miast, poddano analizie całość ich gospodarki, zwłaszcza sprawy związane z zadłużeniem, ustanowiono pensje dla urzędników miejskich oraz opracowano szczegółowy regulamin działalności władz miejskich. Realizując zalecenia i wnioski komisji, organy administracji państwowej zaczęły wydawać instrukcje i regulaminy znoszące odrębności ustrojowe poszczególnych miast⁴. Po raz kolejny ograniczono liczbę osób wchodzących w skład Rady. Zgodnie z nowymi zarządzeniami, na czele władz miejskich Koszalina na początku XVIII wieku stało dwóch burmistrzów, z których jeden sprawował ogólny zarząd miastem, drugi natomiast, będąc zarazem syndykiem, przewodził także posiedzeniom sądu miejskiego. Do kolegium należał też szafarz oraz sześciu rajców, zwanych senatorami, z których jeden spra-

³ Tamże, s. 119–122.

⁴ H. Lesiński, A. Muszyński, *Pod rządami władców Brandenburgii i Prus (1653–1807)*, w: *Dzieje Koszalina...*, s. 165–166.

wował funkcję sekretarza. Byli to ludzie przygotowani zawodowo do pełnienia swych obowiązków. Zamiast dawnej patrycjuszowskiej Rady, sprawami miasta zarządzało odtąd kolegium urzędnicze, zależne od władz pruskich i pobierające za wykonywane czynności stałe wynagrodzenie.

Szczególne nasilenie reform przypało na okres panowania Fryderyka Wilhelma I (1713–1740), a zmierzały one do upaństwowienia zarządów miejskich i niwelacji odrębności ustrojowych miast w całej monarchii pruskiej, z położeniem głównego nacisku na finanse miejskie⁵. W 1713 roku najistotniejsze sprawy gmin miejskich przeszły do kompetencji Komisariatu Wojennego (*Kriegskommissariat*), a 10 lat później do rąk Kamery (*Kriegs- und Domänenkammer*), gdzie pozostawały w gestii radcy podatkowego (*Steuerrat*). Oznaczało to cios wymierzony w autonomię miast pomorskich.

W 1739 roku zniesiono także dotychczasowe przedstawicielstwo mieszczan w osobach „dwunastu mężów”, zastępując je czteroosobowym ciałem doradczym. W jego skład wchodził przedstawiciel miejscowych kupców, delegat browarników oraz dwaj reprezentanci głównych cechów miejskich. Reprezentacja ta w małym stopniu odpowiadała podziałowi społecznemu ówczesnego mieszczaństwa, albowiem najuboższa warstwa ludności – plebs – nie posiadała swego przedstawiciela.

Samorząd miasta tworzyła w tym okresie Rada, zwana też magistratem, a także przedstawicielstwo kupiectwa i rzemiosła. Rada była organem uchwałodawczym i wykonawczym. W jej skład wchodziło dwóch burmistrzów, szafarz, dwóch sekretarzy i siedmiu radnych. Pierwszy burmistrz (*dirigierender Bürgermeister*), sprawował kierujący nadzór nad całością gospodarki miejskiej, wyznaczał posiedzenia Rady, wydawał polecenia jej członkom i czuwał nad ich realizacją. Jemu osobiście powierzone były sprawy polityczne, a ponadto nadzór nad budownictwem i bezpieczeństwem przeciwpożarowym miasta, jak również roztaczanie specjalnej pieczy nad tzw. fundacjami miłosierdzia (*pia corpora*), czyli kościołami, klasztorami, szkołami, szpitalami. Drugi burmistrz (*Justizbürgermeister*) pełnił funkcję sędziego miejskiego, jako że Rada była jednocześnie wyższym sądem miejskim, sądem drugiej instancji (*Obergericht*). Szafarz pełnił swą funkcję dożywotnio i wraz z burmistrzami był urzędnikiem kamery państwowej. W gestii radnych, z których każdy posiadał ściśle ustalony zakres działania, pozostawało nadzorowanie poszczególnych dziedzin życia miejskiego. Tylko w kwestiach zasadniczych odnośnie spraw politycznych, kościelnych i majątku miejskiego członkowie Rady wypowiadali się na posiedzeniach ogólnych. Kolegium przedstawicielskie było organem kontrolnym. Od 1747 roku jego członkowie zwali się deputowanymi miejskimi (*Stadtverordnete*)⁶.

⁵ O. Vanselow, *Zur Geschichte der pommerschen Städte unter der Regierung Friedrich Wilhelms I*, „Baltische Studien”, Neue Folge, Stettin, 1903, Bd. 7, s. 113–117.

⁶ H. Lesiński, A. Muszyński, *Pod rządami władców Brandenburgii i Prus...*, s. 166; M. Sczaniecki, *Główne linie rozwoju feudalnego państwa zachodniopomorskie-*

Władze miejskie rozstrzygały także niektóre sprawy sądowe. Kolegium sądowe, któremu przewodniczył burmistrz-sądownik, uzupełniał sekretarz oraz dwóch asesorów wybieranych spośród Rady. Do kompetencji sądu należały m.in. sprawy hipoteczne, opiekuńcze i niektóre kryminalne. Odrębnym organem sądowym był sąd ławniczy, składający się z dwóch radnych i dwóch przedstawicieli mieszczan jako ławników. Był to sąd pierwszej instancji, który rozpatrywał m.in. sprawy sporne dotyczące pól i łąk miejskich.

Podstawę struktury podatków wpływających do budżetu miasta, tak jak poprzednio, stanowiły dochody kasy miejskiej z dzierżawy folwarków, młynów, cegielni oraz z czynszu chłopskiego. Przedmiotem dzierżawy ze strony mieszkańców miasta były też podmiejskie pola, warzywniki, łąki i pastwiska. Początkowo dochody te wzrastały i stanowiły najważniejszą pozycję budżetu Koszalina. Do kasy miejskiej wpływały także dochody z opłacanego przez wszystkich mieszkańców miasta podatku, zwanego szosowym, dochodów z cegielni miejskich i karczem oraz z kar sądowych. Z dochodów przede wszystkim spłacano długi. Osobną pozycję po stronie wydatków stanowiły pensje urzędników i służby miejskiej, koszty utrzymania kościołów i szpitali, naprawy ulic, zakupu sprzętu przeciwpożarowego oraz finansowania budowy i remontów nieruchomości budynkowych, będących własnością kamery miejskiej.

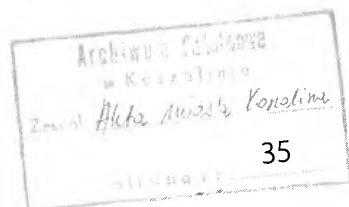
Dużą uwagę zwracano na gospodarkę leśną, ponieważ do miasta należały znaczne połacie lasów, poważnie przetrzebione w czasach wojennych. Mimo tych zabiegów, lasy dawały niewiele dochodów, zastój panował też w gospodarce wiejskiej, więc i finanse miejskie nie wykazywały przyrostu, lecz kurczyły się i ledwo starczały na pokrycie najpilniejszych wydatków. Trudna sytuacja finansowa Koszalina, jak i innych miast zachodniopomorskich była konsekwencją ówczesnego systemu fiskalnego państwa pruskiego. Liczne opłaty, licencje, cła hamowały rozwój gospodarczy miasta i zubożały jego mieszkańców⁷.

Wydarzenia polityczne okresu wojen napoleońskich postawiły państwo pruskie przed koniecznością przeprowadzenia dalszych reform ustrojowych i gospodarczych na wypadek groźby załamania się państwa. Jedną z nich była reforma miejska, opracowana przez komisję, której przewodniczył baron von Stein. Ujęta w formie ordynacji i zatwierdzona przez króla, weszła w życie we wszystkich miastach monarchii pruskiej mocą rozporządzenia 19 października 1808 roku⁸. Ordynacja regulowała nowe zasady ustroju miast, które utraciły – zwłaszcza w XVIII wieku – swą poprzednią samorządność, i dopuszczała obywateli gminy miejskiej do szerokiego udziału w zarządzaniu miastem. Miejsce dawnych urzędników kamery

go. Część II (1478–1848), „Czasopismo Prawno-Historyczne”, 1956, t. VIII, z. 1, s. 147–148.

⁷ H. Lesiński, A. Muszyński, *Pod rządami władców Brandenburgii i Prus...*, s. 167–168.

⁸ „Gesetzsammlung für die Königlich-Preussischen Staaten”, 1808, s. 325–357; M. Szczeniecki, *Główne linie rozwoju feudalnego państwa...*, s. 157; A. Wielopolski, *Ustrój polityczny Pomorza Zachodniego w XIX wieku*, seria „Z Prac Sekcji Historycznej – Instytut Zachodnio-Pomorski w Szczecinie”, nr 3, Poznań, 1965, s. 52–55.

pruskiej zajęło kolegium pochodzące z wyboru. Koszalin wraz z innymi miastami uzyskał ponownie samodzielność w wielu dziedzinach gospodarki miejskiej, porządku wewnętrznego i sądownictwa.

Mieszkańców miasta podzielono na dwie klasy:

1. posiadaczy prawa miejskiego, czyli obywateli (*Bürger*);
2. protegowanych (*Schutzverwandte*).

Samorząd miasta składał się z dwóch organów:

1. uchwałodawczego i kontrolnego, czyli Rady Miejskiej (*Stadtverwandte*);
2. wykonawczego, zwanego *magistrem*.

Wszystkich radnych wybierano w głosowaniu, lecz prawa wyborcze miała tylko pierwsza klasa mieszkańców miasta, posiadających obywatelstwo miejskie, o którym decydował cenzus majątkowy. Rada nie reprezentowała zatem ogółu mieszkańców miasta, tzw. klasa protegowanych nie miała w niej swych przedstawicieli. Rada podejmowała decyzje niemal we wszystkich ważniejszych sprawach, w tym również finansów miejskich, bez potrzeby uzgadniania swych postanowień z władzami państwowymi. Kontrolowała też wszystkie organy kolegium magistrackiego, głównie w zakresie gospodarki finansowej.

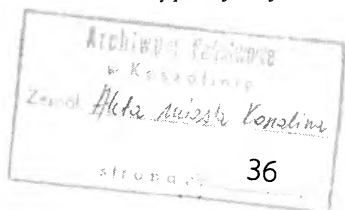
Władzę wykonawczą sprawował magistrat, którego członków – burmistrza, szafarza, syndyka i rajców – wybierała Rada Miejska, a zatwierdzały władze administracyjne prowincji pomorskiej w Szczecinie. Magistrat kierował ogólną administracją miasta, odpowiadał za utrzymanie porządku, rozdzielał koncesje przemysłowe, zarządzał rzemiosłem, handlem i komunalnymi dobrami gruntowymi, w jego gestii znajdowały się sprawy szkół, szpitali, zakładów opieki społecznej oraz ustalanie wysokości i pobór podatków.

Poszczególne dziedziny administracji miejskiej stanowiły pole działania dla komisji i deputacji, złożonych z członków magistratu, Rady Miejskiej i obywateli gminy miejskiej. W miarę upływu czasu, w związku z tendencjami centralistycznymi w samorządzie, ograniczano procedurę kolegialnego załatwiania spraw, zwiększając zakres kompetencji samego burmistrza. Wykonywał on też szereg czynności zleconych przez władze państwowe, kierując bezpośrednio sprawami statystyki, sądownictwem cywilnym i sprawami urzędu stanu cywilnego. W Koszalinie burmistrz sprawował jednocześnie nadzór policyjny nad podległym sobie terytorium i również w tym charakterze nie był organem administracji komunalnej, lecz organem państwowym, podlegającym wyższym władzom policyjnym. W 1816 roku Koszalin stał się siedzibą władz rejencyjnych i stolicą powiatu ziemskiego⁹.

Reforma miejska z 1808 roku oznaczała duży postęp w stosunku do dotychczasowej sytuacji prawnej miast pruskich. Jednakże z chwilą likwidacji zagrożenia zewnętrznego przystąpiono do rewizji poszczególnych paragrafów tej ustawy. Znalazło to wyraz w zrewidowanej ordynacji z 17 marca 1831 roku¹⁰. Jest rzeczą

⁹ „Gesetzsammlung für die Königlich-Preußischen Staaten”, 1815, s. 85; A. Wielopolski, *Ustrój polityczny Pomorza Zachodniego w XIX wieku...*, s. 42–45.

¹⁰ „Gesetzsammlung für die Königlich-Preußischen Staaten”, 1831, s. 9–33; A. Wielopolski, *Ustrój polityczny Pomorza Zachodniego w XIX wieku...*, s. 76–77.

charakterystyczną, że poza miastami, którym odgórnie narzucono tę ordynację (w prowincjach: poznańskiej, saksońskiej i westfalskiej), żadne inne nie skorzystały z przysługującego im prawa ubiegania się o zastąpienie ustawy z 1808 roku – nową, zrewidowaną. Dopiero rozporządzeniem z 30 maja 1853 roku zreformowano podstawy prawne działania samorządu miejskiego we wszystkich miastach sześciu wschodnich prowincji pruskich (w tym pomorskiej), wprowadzając nową ordynację, opracowaną w latach 1851–1852¹¹.

W porównaniu z ustawą z początku wieku, nowa ordynacja zmieniała istotnie definicję prawa wyborczego oraz procedurę wyborów do Rady. W celu ich przeprowadzenia, wszystkich uprawnionych do głosowania podzielono na trzy klasy (*Abteilungen*), a kryterium tego podziału stanowiła wysokość płaconych podatków bezpośrednich. Do pierwszej klasy należeli najwyżej opodatkowani, a zatem najzamożniejsi obywatele, płacący 1/3 ogólnych kwot podatkowych, do drugiej i trzeciej – pozostali obywatele, ponoszący odpowiednio po 1/3 ogólnych obciążeń podatkowych.

Każda klasa wybierała 1/3 składu Rady. Nietrudno zauważyć, że system ten zapewniał przewagę procentowo nielicznej, lecz najbogatszej warstwie mieszczaństwa i pod tym względem stanowił niewątpliwie krok wstecz wobec ordynacji z 1808 roku. Ponadto ustawa z 1853 roku rozszerzała znacznie kompetencje samorządowego organu wykonawczego (magistratu), równocześnie jednak zastrzegła wyłączność decyzji zwierzchnich władz państwowych (rejencji) w szczególnie ważnych sprawach dla gospodarki miejskiej (sprzedaż gruntów, zaciąganie pożyczek, korzystanie z serwitutów itp.). Paragraf 11 uprawniał każdą gminę miejską do wydawania przepisów miejskich (*Ortstatute*), w których ustalano liczbę członków magistratu i Rady, liczbę komisji i deputacji, regulamin ich działalności itp. Stosownie do tych przepisów, ogólna liczba członków Rady w wyniku wyborów do władz komunalnych Koszalina przeprowadzonych w początkach lutego 1919 roku wynosiła 36 radnych przy łącznej liczbie ludności 25 350 i całkowitej liczbie oddanych 12 807 głosów.

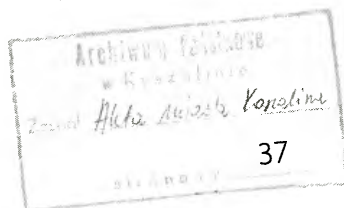
Należy też odnotować fakt, że z dniem 1 kwietnia 1923 roku Koszalin awansował do rangi miasta wydzielonego z powiatu, wskutek czego wzrósł znacznie poziom wydatków miejskich¹². Szczupły budżet miejski został mocno obciążony wydatkami przerzuconymi przez władze powiatu na barki zarządu miejskiego, jak np. opieka nad bezrobotnymi i wynikające z tego ogromne potrzeby finansowe.

Ordynacja miejska z 30 maja 1853 roku, mimo szeregu zmian i obok innych, wydawanych w międzyczasie ustaw dotyczących samorządu miejskiego i ich nowelizacji¹³, obowiązywała do końca 1933 roku.

¹¹ O. Oertel, *Die Städte-Ordnung für die sechs östlichen Provinzen der preussischen Monarchie vom 30. Mai 1853*, Liegnitz, 1893, passim; A. Wielopolski, *Ustrój polityczny Pomorza Zachodniego w XIX wieku...*, s. 93–95.

¹² F. Treichel, *Die Geschichte der Stadt Köslin*, Köslin, 1939, s. 81; „Ministerialblatt für die gesamte innere Verwaltung in den preußischen Staaten”, 28 III 1923, s. 309.

¹³ „Gesetzsammlung für die Königlich-Preußischen Staaten”, 1883, s. 327.

1 stycznia 1934 roku weszła w życie ustawa o ustroju gminnym z 15 grudnia 1933 roku¹⁴, która podporządkowywała interesy miast ogólnym zasadom polityki nazistowskiej. Zerwano z dotychczasowym parlamentarno-demokratycznym charakterem samorządu miejskiego. Zarząd miejski (*Stadtverwaltung*) w miastach wydzielonych z powiatu składał się z nadburmistrza (*Oberbürgermeister*), burmistrza (*Bürgermeister*), skarbnika (*Kämmerer*), członków-doradców (*Beiräte*) i Rady Miejskiej (*Stadtrat*).

Ta ostatnia nie posiadała prerogatyw do podejmowania uchwał i pełniła jedynie funkcję organu doradczego. Cała władza wykonawcza skupiała się w ręku kierownika gminy – nadburmistrza. Wszyscy członkowie zarządu miejskiego, z radnymi włącznie, byli mianowani przez władze państwowe po rekomendacji przez właściwe instancje partyjne, natomiast nadburmistrz, burmistrz i szafarz musieli uzyskać zatwierdzenie ministra spraw wewnętrznych.

Szczegółowe przepisy dotyczące administracji samorządowej w miastach ustalała ordynacja z 30 stycznia 1935 roku¹⁵, która niemal w niezmienionej postaci obowiązywała do 1945 roku.

2. Dzieje zespołu

Akta miasta Koszalina zachowały się w niewielkiej ilości. Przyczyną tego były klęski żywiołowe oraz wydarzenia wojenne, które nie oszczędzały miasta w jego dawniejszej i najnowszej historii. Największy pożar odnotowany w kronikach Koszalina, który miał miejsce w 1718 roku, zniszczył w znacznym stopniu akta, które znajdowały się w archiwum miejskim w gmachu przyrynkowego ratusza. Dzięki podjętym staraniom uratowano zbiór dokumentów pergaminowych i innych przywilejów nadanych miastu od zarania jego istnienia¹⁶.

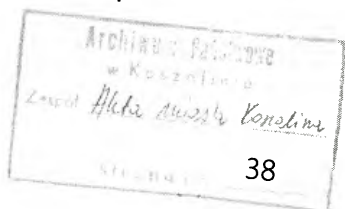
Akta miast, wytworzone przez organy administracji samorządowej, nie podlegały bezpośredniemu nadzorowi państwowej służby archiwalnej w Prusach. Niemniej jednak Staatsarchiv Stettin (Archiwum Państwowe w Szczecinie) żywo zainteresowało się zasobem archiwalnym, zgromadzonym w instytucjach samorządowych na terenie prowincji pomorskiej i już w 1897 roku skłoniło to m.in. władze miejskie Koszalina do przekazania do magazynów w Szczecinie w formie depozytu cenniejszych materiałów z lat 1555–1890 w liczbie 972 jednostek aktowych. W strukturze zespołu pruskiego Archiwum Państwowego w Szczecinie materiały te weszły w skład repozytury oznaczonej numerem 38b – Depozyty miast (*Deposita der Städte*)¹⁷.

¹⁴ „Gesetzsammlung für die Preußischen Staaten”, 1933, s. 427.

¹⁵ „Gesetzsammlung für die Preußischen Staaten”, 1935, s. 63, pkt 2.

¹⁶ H. Lesiński, A. Muszyński, *Pod rządami władców Brandenburgii i Prus...*, s. 157–158.

¹⁷ W 1887 r. Generalna Dyrekcja Archiwów Państwowych Prus w Berlinie opracowała i poleciła do zastosowania w podległych sobie archiwach prowincjonalnych instrukcję

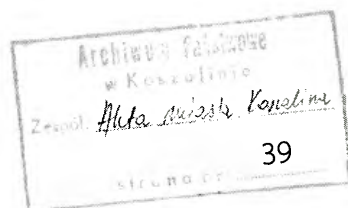

Dzięki zdeponowaniu w Szczecinie najstarszych materiałów archiwalnych, akta Koszalina uchronione zostały przed całkowitym zniszczeniem¹⁸, gdyż całość dokumentacji aktowej z późniejszego okresu do roku 1945 włącznie, z wyjątkiem części akt Wydziału Budownictwa (*Bauverwaltung*), spłonęła w koszalińskim ratuszu w 1945 roku¹⁹. Akta spraw budowlanych zawdzięczają częściowe

dla urzędników państwowych, określając warunki, w jakich należało przechowywać (zabezpieczyć) akta. Na archiwa państwowe, w tym na Królewskie Archiwum Państwowe w Szczecinie, nałożony został obowiązek rozpoznania archiwaliów, znajdujących się w prowincjach, na których obszarze funkcjonowały, bez obowiązku opracowania akt. Zwrócono szczególną uwagę na akta miast, korporacji, fundacji, kościołów, jak i osób prywatnych z zaleceniem rekwizycji akt na rzecz archiwów państwowych. Realizacja zapisów instrukcji w terenie natychmiast spotkała się z reakcją władz wszystkich miast prowincji pomorskiej, podobnie jak i innych właścicieli akt, którymi zainteresowało się szczecińskie archiwum [przyp. – K. P.]; Archiwum Państwowe w Szczecinie (dalej: AP Szczecin), Naczelne Prezydium Prowincji Pomorskiej w Szczecinie, sygn. 3121, Instrukcja dla urzędników państwowych w prowincjach wydana przez kanclerza Rzeszy z 31 VIII 1867 r., f. 6–17; Skarga Herosa von Borcke do prezydenta prowincji pomorskiej w Szczecinie z 15 IV 1879 r., f. 138–140; Pismo Królewskiego Sądu Okręgowego w Koszalinie do prezydenta prowincji pomorskiej z 15 III 1882 r., f. 219–220; K. Pencarski, *Kształtowanie, przejmowanie i zabezpieczanie zasobu archiwalnego miast rejencji koszalińskiej przez pruskie Archiwum Państwowe w Szczecinie (Staatsarchiv Stettin) w latach 1831–1945*, w druku.

¹⁸ W 1937 r. zostały opracowane przez generalną dyrekcję pruskich archiwów państwowych zasady odnoszące się do zabezpieczenia zasobu archiwalnego na czas wojny. Zabezpieczenie zasobu miało polegać na wywożeniu części akt do archiwum państwowe w Hanowerze, regulując jednocześnie warunki, w jakich należało je przechowywać. Zastrzeżono, że udostępnianie akt na czas wojny zostaje zawieszone. Dodać należy, że jeszcze w 1944 r. w Bytowie, Darłowie, Koszalinie, Łęborku, Łebie, Miastku, Polanowie, Sławnie, Słupsku (dwukrotnie), Szczecinku (dwukrotnie), Złocienicy, a także w Kręgu odbyły się inspekcje archiwistów szczecińskich, w czasie których należało stwierdzić, jak archiwa miejskie i punkt złożenia archiwaliów z Prus Wschodnich w Kręgu wypełniają warunki związane z przechowywaniem i zabezpieczeniem akt na wypadek działań wojennych [przyp. – K. P.]; AP Szczecin, zespół Archiwum Państwowe w Szczecinie Staatsarchiv Stettin) z lat [1500] 1831–1945 [1971] (dalej: StA Stettin), sygn. 1079, Sprawozdania z inspekcji w archiwach miejskich w Bytowie, Darłowie, Łęborku, Łebie z 17–21 X 1944 r., f. 67–75; sygn. 1106, Pismo Generalnego Dyrektora Pruskich Archiwów Państwowych w Berlinie do dyrektora Archiwum Państwowego w Szczecinie z 3 VI 1937 r., f. 13, z 17 IX 1937 r., f. 29, z 18 VII 1938 r., f. 60–62 i z 1 VIII 1939 r., f. 113; Pismo Generalnego Dyrektora Pruskich Archiwów Państwowych w Berlinie do dyrektora Archiwum Państwowego w Szczecinie z 1 VIII 1939 r., f. 76–78; K. Pencarski, *Kształtowanie, przejmowanie i zabezpieczanie zasobu archiwalnego...*

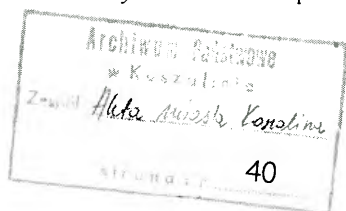
¹⁹ Po 1940 r. Archiwum Państwowe w Szczecinie zainteresowało się kolejnymi grupami akt magistrackich. Archiwum zabiegało m.in. u władz Koszalina o przejęcie całości zasobu archiwalnego, zaś argumentem były złe warunki przechowania akt miejskich w kilku prowizorycznie do tego dostosowanych pomieszczeniach na obszarze miasta. Władze

ocalenie tej okoliczności, że Wydział Budownictwa znajdował się poza gmachem ratusza i tam też przechowywał niezbędną do bieżących potrzeb dokumentację²⁰.

Koszalini próbowali osiągnąć porozumienie z władzami rejencji w zakresie przechowania akt miejskich w nowym gmachu rejencji tym bardziej, że władze rejencji koszalińskiej w 1939 r., dzięki przeniesieniu akt rejencji i innych instytucji administracji państwowej do nowo oddanego do użytku budynku, uniknęły konieczności przetransportowania całości akt do szczecińskiego Archiwum. Należy zaznaczyć, że zarówno władze rejencji, w której siedzibie przechowywano jako depozyt akta domen państwowych i administracji szkolnej oraz części akt magistrackich Koszalina, jak i władze Koszalina celowo zwlekały z przekazaniem jakichkolwiek akt do Szczecina pomimo ustaleń z Archiwum, licząc na otrzymanie zgody na przechowywanie ich na miejscu, a następnie żądając od Archiwum Państwowego w Szczecinie poniesienia całości bądź części kosztów związanych z transportem akt z Koszalina do Szczecina [przyp. – K. P.]; AP Szczecin, StA Stettin, sygn. 68, Pismo prezydenta rejencji koszalińskiej do Archiwum Państwowego w Szczecinie z 18 V 1929, f. 287; sygn. 69, Pismo Archiwum Państwowego w Szczecinie do burmistrza [winno być: nadburmistrza] Koszalina z 5 VI 1940 r., f. 10–12 i do prezydenta rejencji koszalińskiej z 1 VII 1940 r., f. 13–14; pisma prezydenta rejencji koszalińskiej do Archiwum Państwowego w Szczecinie z 30 VII 1940 r., f. 15, z 26 IX 1940 r., f. 20, z 27 IX 1940 r., f. 23–24, z 15 X 1940 r., f. 25–26, z 21 X 1940 r., f. 28–29; Notatka służbowa archiwisty Archiwum Państwowego w Szczecinie z 25 IX 1940 r., f. 17; A. Muszyński, *Materiały archiwalne powstałe do zakończenia działań wojennych w 1945 r.*, w: *Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Koszalinie 1961–1981*, red. J. Górski, Koszalin, 1981, s. 36; K. Pencarski, *Kształtowanie, przyjmowanie i zabezpieczanie zasobu archiwalnego...*

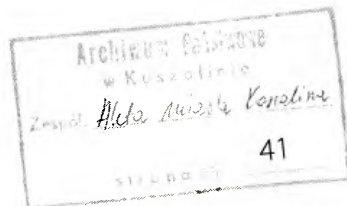
²⁰ Po wybuchu II wojny światowej wystąpiła konieczność modyfikacji istniejących założeń, odnoszących się do zabezpieczania zasobu archiwalnego. Naczelne władze archiwalne w Berlinie wypracowały ramowe plany zabezpieczenia materiału archiwalnego, zalecając m.in. ewakuację akt do najniższych kondygnacji (piwnic) bądź przeniesienie ich poza dotychczasowe miejsce składowania. Ponownie powrócono do zamierzeń związanych z fotografowaniem najcenniejszych materiałów archiwalnych. Jednocześnie władze szczecińskiego archiwum prowadziły korespondencję z magistratami miast m.in. rejencji koszalińskiej w celu scalenia dalszych części rozproszonych akt pomiędzy Archiwum Państwowym w Szczecinie a aktami o znaczeniu historycznym, pozostałymi w registraturach urzędów miejskich. W 1943 r. powołano w Archiwum Państwowym w Szczecinie komórkę zajmującą się ochroną budynku archiwum i znajdujących się w nim akt na wypadek bombardowania miasta. W terenie działania te ograniczyły się do wyznaczenia jednej osoby przy archiwach miejskich, której zadaniem było dopilnowanie, by w czasie bezpośredniego zagrożenia zniszczenia akt materiał został przeniesiony w bezpieczne miejsce, oczywiście w porozumieniu z Archiwum Państwowym w Szczecinie. Akta magistratów ulegały jednocześnie stopniowej ewakuacji z budynku archiwum. Jeszcze w dniach 17–21 października 1944 r. została przeprowadzona przez pracowników Archiwum Państwowego w Szczecinie inspekcja archiwów w Bytowie, Czaplinku, Darłowie, Koszalinie, Lęborku, Łebie, Miastku, Polanowie, Słupsku, Szczecinku i Złocieniu w celu rozpoznania zagrożeń związanych z przechowywaniem i zabezpieczeniem akt na wypadek zagrożeń związanych z ewentualnym

W skład depozytu szczecińskiego weszły materiały wyselekcjonowane w archiwum miejskim przez archiwistów Archiwum Państwowego w Szczecinie, którzy w roku 1900 opracowali dla nich repertorium, pełniące do niedawna rolę inwentarza książkowego zespołu²¹. Ponieważ depozyt składał się tylko z jednej akcesji,

bombardowaniem miejsc ich przechowywania [przyp. – K. P.]; AP Szczecin, StA Stettin, sygn. 1079, Sprawozdanie z inspekcji po archiwach wschodniej części prowincji pomorskiej z 17–21 X 1944 r., f. 67–75; sygn. 1106, Pisma Generalnego Dyrektora Pruskich Archiwów Państwowych w Berlinie do dyrektora Archiwum Państwowego w Szczecinie z 7 III 1940 r., f. 137–138 i z 10 IV 1940 r., f. 142–143; Protokół rozmowy z dyrektorem Pruskiego Archiwum Państwowego w Szczecinie z 5 IV 1940 r., f. 149; Pismo Generalnego Dyrektora Pruskich Archiwów Państwowych w Berlinie do dyrektora Archiwum Państwowego w Szczecinie z 8 I 1943 r., f. 239–241; K. Pencarski, *Kształtowanie, przejmowanie i zabezpieczanie zasobu archiwalnego*...

²¹ Zgodnie z informacjami znajdującymi się w pomocach inwentaryzacyjnych sporządzonych przed 1945 r. przez archiwistów szczecińskich, w archiwum miejskim w Koszalinie znajdowało się wówczas dziewięć dokumentów z lat 1266–1300, w tym dokument lokacyjny z 1266 r. W 1900 r. sporządzono repertorium akt magistrackich (depozytów) z lat 1266–1714 wraz z indeksem geograficznym i rzeczowym. Ponadto sporządzono wykaz akt osobowych pracowników magistratu w Koszalinie oraz podległych mu instytucji komunalnych, spis akt wytworzonych w XIX i XX w. (do 1944 r.) przez poszczególne wydziały magistratu i podległych mu instytucji komunalnych, wykaz akt przeznaczonych na makulaturę, wytworzonych w latach 1734–1926 (w tym dotyczące klasztoru w Kołobrzegu [!] z 1876 r., szpitala-sanatorium „Siloah” w Kołobrzegu [!] z lat 1881–1918, hospicjów w Kołobrzegu i Dźwirzynie [!] z lat 1890–1894). Poszyt zawiera również informacje na temat akt przekazanych na makulaturę po uprzednim otrzymaniu zgody Archiwum Państwowego w Szczecinie oraz notatkę z 1940 r. o ujawnieniu akt niezabezpieczonych przed pożarem i zabrudzonych (zakurzonych) w ratuszu i w Domu Miejskim (*Stadthaus*). Akta z XX w. reprezentowane są wykazem akt personalnych urzędników magistrackich (*Beamte, Angestellte*) i nauczycieli z 1938 r.; AP Szczecin, StA Stettin, sygn. 453, Pismo nadburmistrza Koszalina do Archiwum Państwowego w Szczecinie z 12 lutego 1944 r., f. 5; Spis akt wytworzonych przez wydziały magistratu w Koszalinie (b.d.d.) z 1944 r., f. 9–23; Spis akt wytworzonych przez wybrane wydziały magistratu w Koszalinie z 1898 r., f. 61–66; Pismo magistratu w Koszalinie do Archiwum Państwowego w Szczecinie z 25 maja 1935 r., f. 164–165; Wykaz akt osobowych urzędników magistratu w Koszalinie z 1938 r., f. 181–217; Wykazy akt przeznaczonych na makulaturę z lat 1734–1924 z 1938 r., f. 221–224, z lat 1746–1912, f. 223–235, z lat 1740–1855, f. 236, z lat 1817–1928, f. 237–238, z lat 1911–1936, f. 239–244, z lat 1829–1921 dotyczące Miejskiej Kasy Oszczędności (*Stadtsparkasse*), f. 245–246; Wykaz akt przeznaczonych do zniszczenia znalezionych w trakcie opróżniania pomieszczeń ratusza z lat 1932–1935, f. 247; Notatka służbowa z 4 X 1940 r. sporządzona przez pracownika Archiwum Państwowego w Szczecinie po rozmowie z dr. Deneke, archiwistą w koszańskim magistracie, f. 269; sygn. 704, Wykazy akt (zbiorczo), passim; sygn. 1161, Repertorium der deponierten Urkunden der Stadt Cöslin Acc. 10/1880, Sommer 1910, f. 1–134; sygn. 1385, Akta personalne z 1938 r., passim; K. Pencarski, *Kształtowanie, przejmowanie i zabezpieczanie zasobu archiwalnego*...

nie było możliwości zweryfikowania pod względem wartości archiwalnej przyjętych materiałów i ewentualnego wybrakowania akt powtarzalnych, częstkowych itp. Niestety, depozyt nie przetrwał w stanie pierwotnym. Na podstawie cytowanego repertorium łatwo ustalić ilościowy i jakościowy zakres strat w trakcie przemieszczeń ewakuacyjnych akt w latach poprzedzających rok 1945 oraz w tymże roku i w latach następnych. Zaginęło wówczas bezpowrotnie 249 jednostek repertoryjnych (25,6% depozytu), zachowały się natomiast zdeponowane w Szczecinie, a potem w Greifswaldzie pergaminy i przywileje miejskie Koszalina²².

Akta depozytu w liczbie 723 jednostek aktowych przechowywane były w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Szczecinie, a od 1957 roku w słupskim Oddziale Terenowym tego Archiwum, skąd 15 czerwca 1961 roku przejęło je nowo utworzone Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Koszalinie i zaewidencjonowało w księdze nabytków pod numerem 49/61. 4 stycznia 1963 roku zespół wzbogaczony został zakupem rękopiśmiennej kroniki Koszalina z XVIII wieku Johanna Davida Wendlanda (nr nabytku 92/63), a w roku 1964 – dopływem 203 jednostek aktowych akt Wydziału Budownictwa, przekazanych przez Miejski Zarząd Budynków Mieszkalnych w Koszalinie (nr nabytku 123/64) oraz w 1967 roku – przekazaniem przez Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Szczecinie dodatkowych ośmiu jednostek zawierających akta personalne członków magistratu, niższych urzędników miejskich oraz duchownych i służby kościelnej we wsiach miejskich Koszalina.

Ogółem zespół liczy 2203 zinwentaryzowane jednostki archiwalne z lat 1555–1945, obejmujące 20,96 metrów bieżących akt²³.

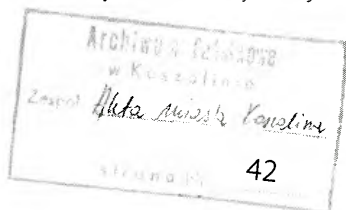
3. Charakterystyka archiwalna i zastosowana metoda porządkowania i inwentaryzacji zespołu

Akta miasta Koszalina tworzą zespół prosty, którego ramy chronologiczne wyznaczają lata 1555–1945. Dla zespołu ujętego w ewidencji pod numerem 33 ustalony został kod 26/33/0²⁴.

²² Por. tekst K. Pencarskiego, *Powiązania zespołu „Akta miasta Koszalina” 1555–1945 z innymi zespołami w archiwach polskich i niemieckich* w niniejszym tomie, s. 81.

²³ Ostatnia akcesja do zespołu, liczącego początkowo 935 j.a. o metrażu 15,25 m.b., miała miejsce 31 sierpnia 2006 r. (akcesja nr 169). Była to dokumentacja Wydziału Budowlanego w liczbie 1270 jednostek, co dało 7,00 m.b., przekazana przez kosza-lińską Delegaturę Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego. Mimo że akcesja obejmowała większą liczbę jednostek, niż dotychczas liczył zespół, uznano, że nie zostanie on poddany melioracji, a dla przejętych, jednorodnych tematycznie akt zostanie utworzona nowa seria pn. Dział VIII – Wydział Budowlany (*Abteilung Stadtbauamt*) [przyp. – J. Ch.].

²⁴ Zespół otrzymał także skrót „Akta Kosz”. Wprowadzenie skrótu i numeru zespołu wynikało z przepisów metodycznych, stosowanych w archiwach państwowych, na użytek jednoznacznej identyfikacji zespołu [przyp. – J. Ch.].

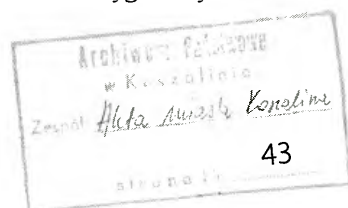
Kancelaria miasta Koszalina w okresie po 1555 roku funkcjonowała w ramach systemu kancelaryjnego okresu akt spraw. Jego istota polegała na współpracy właściwej kancelarii, czyli komórki wytwarzającej akta, z inną komórką, zwaną registraturą, która rejestrowała pisma, kontrolowała tok załatwiania spraw, przechowywała je i zabezpieczała.

Z analizy utrwalonych na obwolutach znaków registraturalnych wynika, że w okresie od początku XVIII do końca XIX wieku stosowane były kolejno przynajmniej dwa układy registraturalne. Schemat układu pierwotnego jest nie do odtworzenia, ponieważ nie zachowały się jakiegokolwiek pomoce registraturalne, a sygnatury na księgach, poszytach, wiązkach i teczkach są sporadyczne i niekompletne. Układ stosowany w czasie przekazywania depozytu do Archiwum w Szczecinie był – jak się wydaje – stosunkowo świeżej daty, skoro Wydział Budownictwa w swoim zakresie posługiwał się nim bez istotnych zmian do 1945 roku.

Układ registraturalny z końca XIX wieku podany jest we wstępie do sporządzonego w 1900 roku repertorium. Uwzględnia on główne grupy rzeczowe – *Abteilungen*, które dzielą się na grupy rzeczowe niższego rzędu – *Abschnitte*, a te dopiero obejmują poszczególne jednostki aktowe. Narastające w registraturach akta dzielono na tzw. akta ogólne (*Generalia*) oraz na akta szczegółowe (*Specialia*). Pierwsze obejmowały materiały treści ogólnej, jak zarządzenia, okólniki, normatywy; drugie zawierały właściwy materiał informacyjny. Podział ten znalazł odbicie w planie registratury akt miasta Koszalina. W obrębie grup rzeczowych niższego rzędu – rozdziałów (*Abschnitte*) wydzielano akta ogólne i tworzone z nich oddzielną podgrupę. Procedurę tę stosowano dość konsekwentnie przy pierwszych podgrupach rzeczowych w ramach głównych grup rzeczowych – działów (*Abteilungen*). Drugą oddzielną podgrupą rzeczową na tym samym stopniu podziału stanowiły akta szczegółowe, sklasyfikowane w kilku lub kilkunastu tematycznie wyodrębnionych hasłach. Przy zastosowaniu podziału akt na tzw. generalia i specialia poszczególne jednostki aktowe występują dopiero na czwartym stopniu klasyfikacji rzeczowej (1. dział, 2. rozdział, 3. generalia lub specialia, 4. jednostka aktowa – jako klasa końcowa).

W omawianym okresie wygląd i postać zewnętrzna woluminów akt spraw w zasadzie niewiele się zmieniły. Zespół składa się prawie wyłącznie z poszytów i wiązek oraz z ośmiu ksiąg o formacie utrzymującym się w granicach 21–22 × 32–36 cm i z jednej księgi o nietypowym formacie 16,5 × 20,5 cm. Wśród miękkich lub półsztywnych obwolut zdecydowanie przeważa kolor szary, a tylko jednostki założone w registraturze Wydziału Budowlanego posiadają jasnoniebieskie okładki.

Niektóre woluminy (27 j.a.) mają naklejki koloru białego, na które naniesione zostały zmodyfikowane sygnatury registraturalne, w których obrębie grupy rzeczowe niższego rzędu – *Abschnitte* – otrzymały ciągłą numerację zamiast dawnej, stanowiącej kombinację liczb oraz liter alfabetu. Inny rodzaj naklejek w kolorze fioletowym i białym (31 j.a.) odnotowuje również zmodyfikowane sygnatury archi-

walne, lecz ponadto liczbę kart w poszytach, co wskazuje, że jednostki te udostępniano użytkownikom. Wszystkie naklejki były stosowane dopiero po przejściu akt przez Archiwum w Szczecinie, o czym świadczą drukowane lub ręcznie naniesione napisy: *Staatsarchiv Stettin* lub *Stadt Cöslin Depositum*.

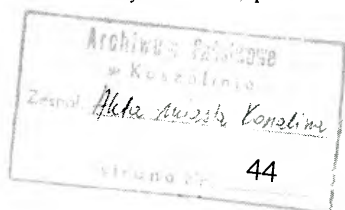
W registraturze koszalińskiej rzadko stosowany był zwyczaj nadawania wierzchnich obwolut obejmujących tylko połowę lub nawet 1/3 szerokości jednostki aktowej, częściej natomiast praktykę taką stosowano w odniesieniu do spodnich okładek. W przypadku poszytów z obwolutami miękkimi (36 j.a.), półsztywnymi (16 j.a.) lub w ogóle bez obwolut (2 j.a.) uznano za konieczne nadanie dodatkowych obwolut obustronnych w trakcie poddawania akt drobnym zabiegom konserwatorskim w pracowni Archiwum Państwowego w Koszalinie. Ochronne obwoluty dwustronne otrzymały również wiązki aktowe bez okładki oryginalnej (4 j.a.) oraz większość wiązek z okładkami miękkimi i półsztywnymi (84 j.a.), a nawet sztywnymi (3 j.a.), przy czym wszystkie wiązki w liczbie 114 j.a. zostały w pracowni konserwatorskiej przeszyte nićmi introligatorskimi.

Przy rozmieszczeniu na obwolutach stałych elementów opisu postępowano dwojako:

1. na starszych aktach registratorzy nie zamieszczali nazwy urzędu, lecz pośrodku u góry rozpoczynali opis od rzeczownika łacińskiego użytego w liczbie mnogiej *Acta*, a następnie w dopełniaczu (z przymikiem *wegen*) lub w bierniku (z przymiotnikiem *betreffend*) charakteryzowali treść zawartych w jednostce akt spraw. Poniżej z prawej strony nanosili daty krańcowe, bardzo często tylko daty rozpoczynające sprawę, po lewej stronie – sygnatury registraturalne, a na samym dole okładki dość często, chociaż niekonsekwentnie, pojawiała się adnotacja *Rathäusliches Archiv*;
2. już pod koniec XVIII wieku zaczął się upowszechniać zwyczaj zamieszczania pośrodku u góry tytułowej obwoluty nazwy urzędu w dopełniaczu, poprzedzonym łacińskim lub niemieckim słowem *Akta* (*Acta des Magistrats zu Cöslin* lub *Akten des Magistrats zu Köslin*). Niekiedy przed rzeczownikiem *Akta* zamieszczano określenie uzupełniające rodzaj akt: *generalia* (akta ogólne) lub *specialia* (akta szczegółowe) i powtarzano te określenia w obrębie naniesionych na jednostkę sygnatur registraturalnych.

267 poszytów, a więc prawie trzecia część jednostek (28,5%), posiada obwoluty lub półobwoluty z nadrukiem: *Akten* (*Acta*) *des Magistrats zu Köslin* (236 j.a.), *Akten der Stadtverwaltung Köslin* (24 j.a.), *Stadtverwaltung Köslin* (2 j.a.) lub *Personal-Acta* (5 j.a.). Na pozostałych jednostkach nazwa aktotwórcy nanoszona była odręcznie przez registratora, a zdarzały się też przypadki całkowitego jej pominięcia.

Pod nazwą urzędu registrator wypisywał ręcznie tytuł redagowany w dopełniaczu po przymioku *wegen* 'ze względu na' bądź w bierniku po przymiotniku *betreffend* 'dotyczące'. Jeśli akta sprawy z uwagi na objętość tworzyły kilka lub kilkanaście jednostek, pod hasłem tytułowym zaznaczano konsekwentnie numer kolejny

tomu, odsyłając zainteresowanych do następnego woluminu (np. *Vol. III, confer Vol. IV*). Datowanie spraw na poszytach ograniczało się z reguły do daty wszczęcia pierwszej sprawy, chociaż i tutaj nierzadko zdarzały się pomyłki. Korekty i uzupełnienia w datacji dokonała w znacznej części niemiecka służba archiwalna po przejściu akt do depozytu w Archiwum Państwowym w Szczecinie.

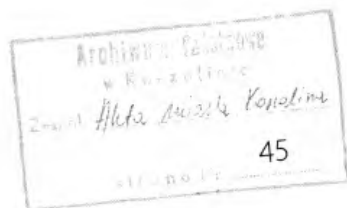
W dolnej części lewej strony okładki nanoszono stałe napisy, drukowane lub odręczne, obok których podawano sygnatury registraturalne. Napisy uwzględniały następujące elementy: *Abteilung, Abschnitt, Nr.*, które na nowszych obwolutach poprzedzone były jeszcze numerem biura magistrackiego. Biura (*Büros*) i działy (*Abteilungen*) oznaczane były cyframi rzymskimi, przy czym te pierwsze odpowiadały strukturze organizacyjnej urzędu. Najniższe odcinki klasyfikacyjne – rozdziały (*Abschnitte*) – podobnie jak główne, czyli działy (*Abteilungen*) nie stanowiły magistrackich komórek organizacyjnych, lecz tylko grupowały jednorodne lub tematycznie pokrewne akta spraw. Odcinki oznaczano najpierw kombinacją liczb arabskich oraz dużych i małych liter alfabetu łacińskiego, uzupełniając ją niekiedy kluczowym dla danych akt spraw hasłem słownym (np. *Grenzen*). W ostatnim okresie kombinację tę zastąpiono ciągłą numeracją, od liczby arabskiej „1” poczynając. Na wszystkich poszytach przejętych w depozyt przez pruskie Archiwum Państwowe w Szczecinie zestaw stałych napisów registraturalnych poprzedzony został naniesioną przez archiwistów adnotacją *Stadt Köslin. Depositum*.

Wewnątrz jednostek akt spraw posiadają na ogół układ książkowy, chociaż napotkać można dość często odstępstwa od tej zasady. W zespole brak pomocy archiwalnych, które posłużyły registratorom, a później niemieckiej służbie archiwalnej do odtworzenia registraturalnego układu akt. Również w niemieckiej teczce zespołu brak wyciągów z planów registraturalnych stosowanych w koszalińskim ratuszu²⁵.

Segregacja i systematyzacja 723 zachowanych jednostek depozytu przeprowadzona została w 1900 roku w Szczecinie i utrwalona w sporządzonym w tymże roku repertorium. W oparciu o zachowane oznaczenia registraturalne i naniesione sygnatury, przejęte w roku 1964 materiały Wydziału Budownictwa zostały scalone z depozytem i włączone do Działu V – Administracja wewnętrzna i sprawy policyjne. Ogółem włączono 203 jednostki archiwalne, wśród których, obok akt o bezwzględnym znaczeniu trwałym, są również jednostki nieprzedstawiające takiej wartości, lecz zachowane jako materiały zastępcze. Pierwsza grupa materiałów stanowi około 20% całości włączonych do zespołu akt Wydziału Budownictwa; reszta przypada na akta, które z uwagi na brak materiału z zakresu planowania, sprawozdawczości, statystyki oraz innych obejmujących całość zadań należących do tego Wydziału potraktowane zostały jako akta zastępcze.

Zachowany układ registraturalny uwzględnia siedem głównych grup rzeczowych – działów (*Abteilungen*), które podzielono na kilkadziesiąt podgrup (około 90),

²⁵ AP Szczecin, teczka zespołu: *Depositum der Stadt Köslin*.

tw. rozdziałów (*Abschnitte*), spośród których dla prawie 30 nie zachowały się zgrupowane w nich akta.

Główne grupy rzeczowe:

1. Dział I – Ogólne sprawy ustrojowe i administracyjne (Abteilung I – Allgemeine Verfassungs- und Verwaltungsangelegenheiten);
2. Dział II – Organizacja władz miejskich. Nominacje i sprawy osobowe (Abteilung II – Behördenorganisation. Bestellungen und Personalien);
3. Dział III – Własność miejska (Abteilung III – Eigentum der Stadt);
4. Dział IV – Administracja finansowa (Abteilung IV – Finanzverwaltung);
5. Dział V – Administracja wewnętrzna i sprawy policyjne (Abteilung V – Verwaltung des Innern und der Polizei);
6. Dział VI – Sprawy wojskowe (Abteilung VI – Militärsachen);
7. Dział VII – Rękopisy. Księgi. Rachunki (Abteilung VII – Handschriften. Eid- und Bürgerbücher. Rechnungen);
8. Dział VIII – Wydział Budowlany (Abteilung VIII – Stadtbauamt)²⁶.

Pięciu podgrupom w Dziale V (rozdziały: 19, 22, 23, 24 i 25) oraz sześciu w Dziale VI (rozdziały: 3, 4, 5, 6, 8, 10) nadano tytuły polskie, ponieważ rejestratorzy nie podali ich oryginalnego brzmienia. Ustalone na podstawie treści akt polskie nazwy rozdziałów ujęte zostały w nawiasy kwadratowe.

Tylko w jednym przypadku (nr inw. 916) wiązka pozbawiona była oryginalnej okładki oraz tytułu i opatriono ją tytułem zredagowanym w języku polskim, podanym w nawiasach kwadratowych.

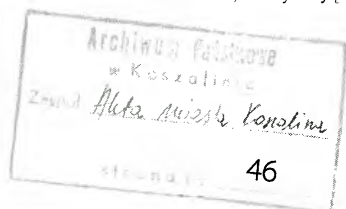
Tytuły zredagowane w bierniku po przymiotniku *betreffend* oddano w inwentarzu w pierwszym przypadku. Tytuły niepełne rozszerzono uzupełnieniem w języku polskim. Dotyczy to 35 jednostek, na których nazwę ulicy poprzedzono uszczegółowieniem: *Budowa ulicy*, ujętym w nawiasy kwadratowe. Przy każdej nazwie miejscowej oraz nazwie ulicy wymienionych w brzmieniu niemieckim podano ich polskie odpowiedniki²⁷ zamieszczone w takich samych nawiasach. W rubryce „Uwagi” sygnalizowano obecność wśród akt materiałów nietypowych (plany, rysunki, dokumenty, odpisy, broszury, ulotki, druki itp.). W trakcie inwentaryzacji uwzględniono współczesną pisownię.

Opracowanie zespołu zakończono zredagowaniem wstępu do zespołu oraz sporządzeniem inwentarza książkowego²⁸.

²⁶ Tę serię, nieobjętą opracowaniem przez Adama Muszyńskiego, w liczbie 1270 j.a. (7 m.b.), o sygnaturach 936–2203 z lat 1863–1945, utworzono z dokumentacji przejętej z koszańskiej Delegatury Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w 2006 r. [przyp. – J. Ch.].

²⁷ Na użytek niniejszej publikacji dokonano przeglądu wszystkich zapisów nazw miejscowych, a także nazw ulic w celu aktualizacji ich brzmienia po zmianach, które wystąpiły w latach 1989–2014 [przyp. – K. P.].

²⁸ Ostatecznie, wraz z akcesją z 2006 r., zespół liczy 2203 zinwentaryzowanych j.a. z lat 1555–1945, obejmujących 20,96 m.b. akt. Opracowanie zespołu zakończono zre-

4. Charakterystyka zawartości zespołu

Dział I

Ogólne sprawy ustrojowe i administracyjne sygn. 1–3 (3 j.a.), 1749–1857

Spośród zdeponowanej w szczecińskim Archiwum dokumentacji zaginęły prawie doszczętnie materiały archiwalne należące do działu I. Przepadły m.in. akta wyborcze deputowanych miejskich zarówno do sejmiku powiatowego i pomorskiego sejmiku krajowego, jak i do Zgromadzenia Narodowego i Izby Ludowej w okresie Wiosny Ludów. Ten sam los spotkał archiwalia dotyczące ustroju miasta, które obejmowały m.in. wilkierze i statuty miejskie, XIX-wieczne ordynacje miejskie oraz kronikę miasta, pisaną w latach 1818–1890. Najbardziej jednak odczuwalną stratą jest całkowita utrata cennych dla badań naukowych akt organizacji kupieckich i rzemiosła cechowego. Obejmowały one odpisy przywilejów cechowych z lat 1553–1769, rewizje statutów cechowych, wreszcie akta poszczególnych cechów w mieście oraz gildii tutejszych kupców-krojczych sukna. Wśród organizacji rzemieślniczych reprezentowane były wszystkie cechy działające na terenie Koszalina, m.in. aptekarze, piekarze, rzeźnicy, piwowarzy, kuśnierze, sukiennicy, tkacze, krawcy, szewcy, bednarze, kowale, cieśle, garn-carze, fryzjerzy. Nie trzeba dodawać, że wraz ze zniszczeniem archiwaliów cechowych i gildyjnych zaginął materialny ślad po organizacjach kupiectwa i kosza-lińskiego rzemiosła.

W dziale I zostały zachowane tylko trzy jednostki aktowe z lat 1749–1857, wśród nich rękopiśmienna kronika Koszalina Johanna Davida Wendlanda, napisana w latach [1737] 1749–1756, która zawiera podstawowe źródła informacji dla badaczy dziejów miasta. Istnieje także poszyt z lat 1765–1770 dotyczący przygotowań i obchodów 500-lecia nadania praw miejskich Koszalinowi.

Dział II

Organizacja władz miejskich. Nominacje i sprawy osobowe sygn. 4–57 (54 j.a.), 1690–1944

Wraz z całą grupą akt ogólnych w sprawach administracyjnych i osobowych zaginął poszyt z lat 1793–1802 zawierający regulamin magistracki, który ustalał strukturę organizacyjną władz miejskich oraz plan podziału registratury. W całości zaginęły również grupy rzeczowe akt z lat 1606–1879 dotyczące wyboru, nominacji, przeniesienia, względnie rezygnacji członków magistratu, niższych

gowaniem wstępu do zespołu oraz sporządzeniem inwentarza książkowego, nadaniem pofoliowanym jednostkom aktowym sygnatury ciąglej od numeru 1 do 2203 i wprowadzeniem do bazy danych IZA oraz do systemu ZoSIA, dostępnym w serwisie internetowym Szukajwarchiwach.pl [przyp. – J. Ch.].

urzędników miejskich, służby miejskiej, służby leśnej, naczelników rejonowych (*Bezirksvorsteher*) i członków komisji miejskich, duchownych i służby kościelnej w mieście.

W omawianym dziale – obok przejętych w 1967 roku akt personalnych trzech członków magistratu i dwóch niższych urzędników miejskich – przetrwały akta dotyczące wyboru, nominacji, powoływania tudzież odwoływania duchownych i służby kościelnej we wsiach miejskich oraz personelu pedagogicznego w szkołach w mieście i w podmiejskim folwarku Wilkowo. W aktach z lat 1742–1774, sygn. 19–28, znajdują się obszernie materiały dotyczące wyboru personelu pedagogicznego szkoły miejskiej, będącej właściwie czteroklasową szkołą średnią. W skład tego personelu wchodził rektor, jego zastępca, bakałarz oraz kantor.

Początek XIX wieku przyniósł reformę szkolnictwa. W oparciu o wydaną w roku 1816 ustawę regulującą system oświaty, utworzona została w Koszalinie miejska szkoła elementarna, która w 1822 roku posiadała osiem izb lekcyjnych i zatrudniała ośmiu nauczycieli. W drugiej połowie tego stulecia system oświaty uległ dalszym przeobrażeniom. W 1861 roku szkolnictwo podstawowe na terenie miasta tworzyły dwie szkoły elementarne, liczące łącznie 553 uczniów. W woluminach z lat 1810–1874 znajdują się stosunkowo obszernie materiały z zakresu organizacji i działalności koszalińskich szkół podstawowych.

W zachowanej części działu II znajdują się ponadto dwie grupy rzeczowe dotyczące kompetencji i obsady władz sądowych, podatkowych i pocztowych w mieście w latach 1780–1876 oraz nadzoru nad administracją policyjną i gminną we wsiach stanowiących własność miejską, gdzie występują głównie nominacje wójtów i ławników sądowych w latach 1761–1880 w poszczególnych wsiach komunalnych.

Dział III

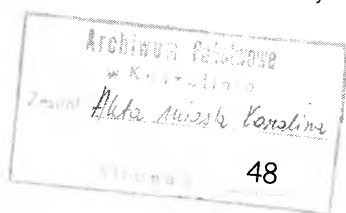
Własność miejska

sygn. 58–93 (36 j.a.), 1555–1847

Akta przekazane z tego działu w depozyt szczecińskiemu Archiwum zachowały się w komplecie, chociaż jest to niewielka prezentacja materiałów obszernego przecież zagadnienia „własność miejska”, a tym bardziej odczuwalny jest brak jakiegokolwiek spuścizny aktowej po 1847 roku. Całość materiałów sklasyfikowana została w sześciu podgrupach (odcinkach), wśród których trzy pierwsze obejmują zagadnienia dotyczące:

1. budynków będących własnością miasta, sygn. 58, 1732–1745;
2. gruntów, pól i łąk miejskich, sygn. 59–60, 1746–1797;
3. wsi i folwarków należących do miasta, sygn. 61–66, 1694–1821.

Jak wiadomo – przy lokacji miasto otrzymało około 100 łanów ziemi. Wkrótce powiększyło swe posiadłości o dalsze tereny podmiejskie. W drugiej połowie XV wieku włości miejskie obejmowały teren nadbrzeżny łącznie z zachodnią czę-

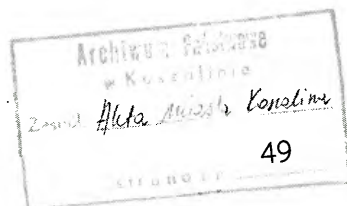
ścią jeziora Jamno, sięgający na wschód po graniczną rzekę dominium biskupiego – Unieść, na zachód i południe – jedynie tereny podmiejskie. Do wsi będących w zarządzie kamery miejskiej należały: Gorzebądz, Jamno, Maszkowo i Podamirowo oraz osady rybackie Czajcze i Unieście. W XVI wieku miasto nabyło od okolicznej szlachty dalsze tereny rolne, wchodząc – na krótki zresztą czas – w posiadanie części wsi Kleszcze, Osieki i Rzepkowo.

Z początkiem XVII wieku zagadnieniem pierwszoplanowym w stosunkach gospodarczych i społecznych miejskiej własności ziemskiej stała się rozbudowa gospodarki folwarczno-pańszczyźnianej. Pierwszy folwark założony został jeszcze w XVI wieku w Pątnowie, w 1614 roku powstało gospodarstwo w Kłosie, a do końca stulecia założono jeszcze pięć kolejnych folwarków: w Gorzebądzu, Maszkowie, Kępsku, Koszalinie i Wilkowie. Zachowane akta (sygn. 63–66) odzwierciedlają stan posiadłości miasta w latach 1753–1821, a więc w tym okresie, kiedy ostatecznie ukształtowały się posiadłości ziemskie Koszalina, a użytkownicy tych gruntów nie zostali jeszcze uwłaszczeni, nie nastąpiła też parcelacja licznych folwarków miejskich.

Kolejna grupa zagadnień – wykup zastawionych gruntów (sygn. 67–70) – dotyczy głównie pól miejskich oraz łąk, zwłaszcza łąk w dolinie Unieści, wykupywanych, ale także ponownie zastawianych różnym kontrahentom.

Spory graniczne i regulacje granic (sygn. 71–79) ukazują szybki wzrost posiadłości ziemskich miasta oraz wykupywanie przez mieszczan z rąk szlachty okolicznych gruntów. Było to przyczyną licznych i niekiedy przewlekłych sporów i zadrażnień. Władze miejskie, dążąc do skompletowania tytułów prawnych w odniesieniu do posiadanych dóbr ziemskich, zebrały obfity materiał dowodowy, liczący kilka woluminów. Powstawał on głównie w trakcie likwidacji zaistniałych sporów z okolicznymi właścicielami ziemskimi. Tom I grupuje materiały z lat 1555–1698, dalsze foliały powstawały w latach 1723–1777, 1780–1799 oraz 1800–1837.

W XVIII wieku przy ścisłej kontroli gospodarki finansowej przez urzędników Kamery Wojenno-Skarbowej w Szczecinie miasto czyniło wysiłki, aby gospodarować racjonalnie, było zainteresowane też spłacaniem uciążliwych długów. Na ten cel przeznaczano znaczną część dochodów zasilających kasę miejską, m.in. z dzierżawy folwarków i młynów, podmiejskich łąk i pól, z czynszu chłopskiego. Środki te nie pokrywały jednak znacznie większego zapotrzebowania na gotówkę, dlatego też miasto musiało zaciągać dalsze pożyczki, zwłaszcza w związku z rozpoczętą i zakrojoną na szeroką skalę akcją karczowania podmiejskich lasów i zakładania tam nowych osad wiejskich. Nadzwyczajne wydatki połączone z trudną sytuacją ekonomiczną w okresie Wiosny Ludów postawiły władze miejskie przed koniecznością szukania dodatkowych źródeł finansowania. Zagadnienia te znalazły odbicie w 14 jednostkach inwentarzowych (sygn. 80–93) wytworzonych w latach 1711–1847.

Dział IV
Administracja finansowa
sygn. 94–404 (311 j.a.), 1640–1906

Tutaj zgrupowane są chyba najcenniejsze materiały, przede wszystkim w kwestii stosunków społeczno-gospodarczych w mieście oraz we wsiach i folwarkach należących do kamery miejskiej. Kompletnie zachowane akta z depozytu szczecińskiego sklasyfikowane zostały w 29 podgrupach (odcinkach), w których zobrazowany jest finansowy aspekt gospodarki miejskiej, a więc dochody i wydatki związane z wykupem, sprzedażą, dzierżawą nieruchomości gruntowych i obiektów gospodarskich, egzekucją uprawnień łowieckich, rybołówczych i podatkowych, rewizje rachunkowe, zarządzanie funduszami, stypendiami i legatami, preliminarze dochodów i wydatków oraz sprawozdania z ich realizacji.

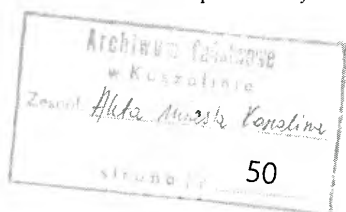
Wśród wspomnianych 29 podgrup rzeczowych najbogatszą spuścizną aktową posiadają następujące serie:

- sprawy ludności wiejskiej ogólne i szczegółowe oraz w poszczególnych wsiach i folwarkach (w układzie alfabetycznym), sygn. 116–263 (148 j.a.), 1640–1892;
- młyny i cegielnia, sygn. 264–300 (37 j.a.), 1746–1856;
- sprawy leśne ogólne i szczegółowe oraz poszczególne rewiry leśne (w układzie alfabetycznym), sygn. 301–319 (19 j.a.), 1717–1874;
- drewno bezpłatne i deputatowe, sygn. 323–338 (16 j.a.), 1730–1876;
- rewizje rachunków kościelnych, sygn. 380–390 (11 j.a.), 1744–1876;
- sprzedaż i dzierżawa gruntów, łąk i bagien należących do kamery miejskiej, sygn. 102–111 (10 j.a.), 1719–1848.

W pierwszej z wymienionych podgrup wśród akt ogólnych dotyczących ludności wiejskiej we wsiach i folwarkach komunalnych na czoło wybijają się tzw. urbarze, czyli księgi inwentarzowe całego stanu majątkowego w poszczególnych wsiach. Zachowały się trzy dokumenty tego typu, zawarte w pięciu księgach z roku 1640, 1696 i 1712 (sygn. 116–120), które umożliwiają wgląd w sytuację ekonomiczną wsi kameralnych i folwarków na przestrzeni prawie całego stulecia.

We wstępnej części najstarszego urbarza znajdują się rejestry 71 dokumentów z XIII, XIV i XV wieku, które były wykorzystywane przez wydawców *Pommersches Urkundenbuch*. Po wykazie wszystkich biskupów kamieńskich następują odpisy *in extenso* przywilejów nadawanych Koszalinowi głównie przez biskupów kamieńskich i książąt zachodniopomorskich oraz opisy ciągów granicznych pomiędzy miastem a dobrami rodziny von Schmeling od północnego zachodu, między Jamnem a Łabuszem, Wyszehorzem, Maszkowem itd. Pozostałą część urbarza zapelniają wykazy działek i ogrodów podmiejskich, łąk i pól uprawnych, użytkowanych przez mieszczan oraz w dalszym ciągu pełne teksty przywilejów z poprzednich stuleci.

Drugi w kolejności chronologicznej urbarz z 1696 roku rozpoczyna się kronikarskim zapisem najważniejszych wydarzeń z dziejów miasta. Po tym wstępie wy-

liczone są szczegółowo, z podaniem imienia i nazwiska, wielkości pola oraz jego kolejnego numeru, wszystkie grunty uprawiane przez mieszkańców miasta. Druga część urbarza zawiera opis pól, łąk i pastwisk w użytkowaniu poddanych kamery miejskiej i samych mieszczan w poszczególnych wsiach.

Ostatnią księgę urbarzową, założoną w 1712 roku, podzielono na grupy tematyczne, zwane titulusami, których treściowa zawartość uwidoczniła jest w hasle nagłówkowym. Pierwsze rozdziały odnoszą się do przywilejów nabytych przez miasto w minionych stuleciach. Dalsze titulusy rejestrują poszczególne źródła dochodów kamery miejskiej. Najwięcej miejsca poświęcono opisom każdej z osobna wsi i każdemu folwarkowi. Zapiski inwentarzowe kontynuowano również po roku 1712, nawet jeszcze w drugiej połowie XVIII stulecia.

W tej samej grupie akt ogólnych wyróżnić należy ponadto tzw. księgi urzędzeniowe, opisujące stan gospodarczy majątków ziemskich miasta i innych obiektów podlegających dzierżawie. Sporządzone w latach 1738–1779 dotyczą zarówno folwarków, jak i młynów, cegielni, wapienników i innych posiadłości kameralnych.

W aktach specjalnych reprezentowane są poszczególne wsie, folwarki, młyny, cegielnie, papiernia i folusz.

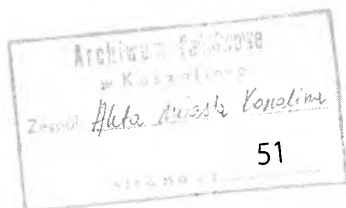
Stosunkowo obszerna spuścizna aktowa dokumentuje proces powstawania dwóch nowych osad miejskich: Kędzierzyna i Skwierzynki. Aby zrealizować ten zamiar, przystąpiono do karczowania lasu miejskiego porastającego teren między gruntami podmiejskimi a północnym stokiem Góry Chełmskiej. Założone w następnych latach wsie zasiedlono kolonistami z Wirtembergii i Meklemburgii. Obcokrajowcy okazali się kiepskimi gospodarzami i władze miejskie uznały za stosowne pozbawić wielu z nich zagród, sprowadzając do Kędzierzyna i Skwierzynki chłopów z największej i najbogatszej wsi miejskiej – pobliskiego Jamna.

Dział V

Administracja wewnętrzna i sprawy policyjne sygn. 405–909 (515 j.a.), 1591–1945

Pomieszczono tu obszerne materiały dokumentujące szeroki zakres działań władz samorządowych Koszalina. W zakresie tym mieściło się najogólniej pojmowane zarządzanie, nadzór, bezpieczeństwo, ład, porządek i estetykę, budownictwo i remonty, rzemiosło, handel, rolnictwo, szkolnictwo i nauka.

W całości zachowane akta depozytu zostały ujęte w 27 podgrupach rzeczowych, przy czym sześć z nich uzupełniono w 1964 roku dopływem akt Wydziału Budownictwa, natomiast z pozostałej części akt tego dopływu utworzono zgodnie z oznaczeniami registraturalnymi 11 nowych podgrup rzeczowych. Razem z nimi omawiany dział gromadzi 38 serii tematycznych, a wśród wspomnianych nowych serii – „Budowa dróg, mostów, ulic i placów” stanowi najobszerniejszy ilościowo, bo liczący 61 j.a. zbiór jednorodnych tematycznie materiałów.

Pierwszą dziesiątkę najliczniej reprezentowanych podgrup rzeczowych można uszeregować w następującej kolejności:

- sprawy budowlane w ujęciu szczegółowym, sygn. 635–698 (64 j.a.), 1720–1944;
- budowa dróg, mostów, ulic i placów, sygn. 528–588 (61 j.a.), 1819–1944;
- informacje statystyczne, sygn. 405–445 (41 j.a.), 1722–1884;
- sprawy zakładów przemysłowych i rzemieślniczych, sygn. 767–802 (36 j.a.), 1763–1884;
- szkolnictwo, sygn. 856–884 (29 j.a.), 1809–1879;
- opieka społeczna, sygn. 466–491 (26 j.a.), 1702–1874;
- policja budowlana – sprawy ogólne, sygn. 593–613 (21 j.a.), 1782–1943;
- policja budowlana – sprawy szczegółowe, sygn. 614–634 (21 j.a.), 1786–1941;
- sprawy kościelne w ujęciu szczegółowym, sygn. 830–850 (21 j.a.), 1622–1873;
- administracja rolna w ujęciu szczegółowym, sygn. 747–766 (20 j.a.), 1754–1901.

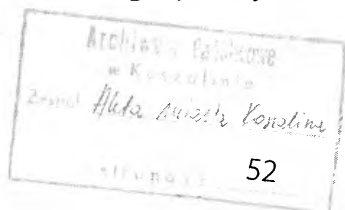
Seria tematyczna „Budowa dróg, mostów, ulic i placów” została skompletowana z przejętych w 1964 roku akt Wydziału Budownictwa, które – z uwagi na brak materiałów z zakresu planowania, sprawozdawczości, statystyki oraz innych danych obejmujących całość zadań należących do tego Wydziału – potraktowane zostały jako materiały zastępcze. W grupie tej znajdują się m.in. akta dotyczące wytyczania i regulacji ulic, budowy ich nawierzchni, budowy linii kolejowych, szos, mostów, kanałów odwadniających, grobli, zbiorników przeciwpożarowych i studni. Inne teczki gromadzą dokumentację w zakresie przebudowy, remontów i utrzymania budynków mieszkalnych, szkół, kościołów, szpitali, urządzeń komunalnych pod ogólnym hasłem „Sprawy budowlane w ujęciu szczegółowym”.

Kolejną godną podkreślenia grupę stanowią materiały statystyczne, ustalające liczebność w samym mieście oraz we wsiach i folwarkach miejskich z uwzględnieniem płci, zawodu, wyznania, wieku itp. Są tu również dane statystyczne dotyczące personelu sądowego i lekarskiego, statystyka przestępczości, wykazy cen oraz inne, mniej lub bardziej przydatne dla badaczy spisy i zestawienia.

Na uwagę zasługują bezspornie akta w sprawach rzemiosła i przemysłu manufakturowego. W okresie pomyślnej koniunktury – po zakończeniu wojny siedmioletniej – powstały w Koszalinie kolejno: papiernia (1764), dwie garbarnie (1778 i 1784), wytwórnia powozów (1778), dwie mydlarnie (1782 i 1794), manufaktura rękawiczek i sakiewek (1782), manufaktura tasemek lnianych i wełnianych (1793), nie licząc kilku innych zakładów, jak wytwórnia cykorii, zakład tytoniowy itp. Mimo kredytów państwowych w kwocie około 14 000 talarów udzielonych koszalińskim manufakturom większość z nich nie przetrwała kryzysu w pierwszych latach XIX wieku.

Sprawy szkolnictwa obrazują rozwój miejskiego szkolnictwa zarówno stopnia podstawowego, jak i średniego tudzież prywatnego w ciągu XIX wieku.

Wśród serii rzeczowych spoza wyżej wymienionych najliczniejszych podgrup tematycznych na uwagę zasługują akta z zakresu prawa składowego, cel, spraw brzegowych i rybołówstwa, sygn. 803–818 (16 j.a.) z lat 1685–1863, a prze-

de wszystkim wolumen z lat 1832–1863, odnoszący się do budowy portu na jeziorze Jamno. Wstępny projekt budowy portu został opracowany w roku 1833 i składa się z dwóch zasadniczych części: pierwsza rozpatrywała problem powiązania jeziora z morzem, druga uwzględniała połączenie portu z miastem w trzech wariantach. Żadne jednak z proponowanych rozwiązań nie zostało zrealizowane, a główną przyczyną były koszty i brak możliwości ich pokrycia.

Dział VI

Sprawy wojskowe

sygn. 910–932 (23 j.a.), 1779–1945

Zachowane są dość typowe materiały, wśród których wyróżnić można kilka jednostek, wśród których znajdują się dość miernie zachowane informacje z okresu napoleońskiego. Z uwagi na czas powstania ciekawy materiał typu normatywnego zawarty jest w poszycie o sygn. 916. Znajdują się tam zarządzenia i okólniki komisarza obrony Rzeszy na okręg obrony Pomorze oraz zarządzenia sztabu specjalnego do spraw wykwaterowywania.

Dział VII

Rękopisy. Księgi. Rachunki

sygn. 933–935 (3 j.a.), 1601–1803

Ten dział liczy tylko trzy pozycje, z czego dwie przedstawiają duże walory badawcze. Odnosi się to zwłaszcza do księgi z rotami przysięg składanych przez urzędników miejskich przy obejmowaniu przez nich stanowisk oraz księgi dochodów i wydatków kasy opieki społecznej, obejmującej lata 1601–1693.

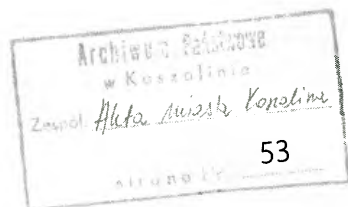
Dział VIII

Wydział Budowlany

sygn. 936–2203 (1268 j.a.), 1863–1945

Na tę grupę składa się dokumentacja dotycząca budowy dróg, mostów, ulic, placów oraz budynków²⁹.

²⁹ Por. także przypisy 23, 26 i 28 [przyp. – J. Ch.].

Einführung in den Bestand „Magistratsakten der Stadt Köslin“ 1555–1945¹

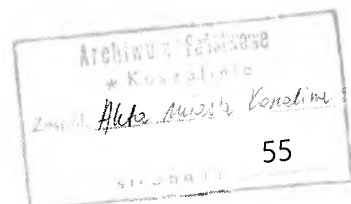
1. Die Verfassungsgeschichte des Magistrats zu Köslin

Im Jahre 1266 erhielt die Stadt Köslin vom Bischof von Cammin in Pommern, Hermann von Gleichen, die Stadtrechte. Von zwei Arten des damals in Hinterpommern verwendeten Stadtrechts, wurde das Lübische Recht an die Stadt Köslin verliehen. Mit dem Ausdruck des Lokationsprivilegs – *Wir wollen auch, dass die Stadt das lübische Recht erhält* – wurden vom Aussteller der Urkunde die grundlegenden Umrisse des politischen Systems der Stadt konzipiert.

Im Jahre 1478 übernahm Herzog Bogislaw X. (poln. Bogusław X.) die Macht über Hinterpommern. Die von ihm durchgeführten Reformen, deren Ziel allgemeine Ordnung war, umfassten auch Köslin. Als unmittelbare Feudalherren über Bogislaw X. waren bis zur Einführung der Reformation Bischöfe von Cammin gesetzt. Erst nach 1534 verschwand die politische Besonderheit der ehemaligen Herrschaft von Bischöfen von Cammin, und dieses Territorium mit Köslin bildeten seitdem eine ausgegrenzte Verwaltungseinheit, zumal als auf dem Bischofsthron die Herzöge von Hinterpommern zu regieren angingen.

Trotz der allgemeinen wirtschaftlichen und politischen Rückständigkeit der Städte Hinterpommerns besserte sich die Wirtschaftsstellung Köslins in der 2. Hälfte des 16. Jahrhunderts erheblich. Die Herzöge – Bischöfe bevorzugten die Stadt, wessen Ausdruck sehr häufige Privilegien sowie der Bau des Sitzes der Herzöge auf seinem Territorium waren. Erst nach dem Erlöschen der Greifen-Dynastie im Jahre 1637 und insbesondere infolge der Zerstörungen in der

¹ Es wurde ursprüngliche Textstruktur erhalten. Die Ergänzungen wurden nur dort vorgenommen, wo es notwendig war, z.B. bezüglich der Zahl der archivischen Akteneinheiten. Die Korrekturen und Ergänzungen der Einführung nahmen Joanna Chojacka und Kacper Pencarski vor, von denen die in den Fußnoten befindlichen Anmerkungen stammen, gekennzeichnet als [J. Ch.] und [K. P.].

Zeit des Dreißigjährigen Krieges erfolgte der Untergang der Stadt, die im Jahre 1653 unter die Herrschaft der Kurfürsten von Brandenburg und dann die der Könige von Preußen ging².

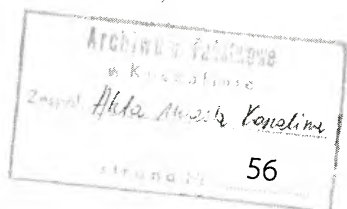
Das im Mittelalter ausgebildete politische System der Stadt blieb ungefähr bis zum 16. Jahrhundert in seiner unveränderten Form. Die Macht übte der Stadtrat aus, an dessen Spitze zwei Bürgermeister standen. Das Vermögen der Stadt wurde von zwei Schatzmeistern (Kämmerern) überwacht, die die Aufsicht über Finanzangelegenheiten und Verwalten des Schatzes zugleich, also über die Stadtkasse (Kammer) führten. Die Zahl der Stadträte, die die einzelnen Verwaltungs- und Stadtwirtschaftsgebiete leiteten, wuchs im Lauf der Zeit. Die in den Akten als *Consules* auftretenden Stadtherren überwachten solche Bereiche wie: Handel, Handwerke, Zölle, Landwirtschaft in der Stadt, Sicherheit, Feuerlöschgeräte, Verwaltung der ehrenamtlichen Einrichtungen usw.

Im Jahre 1582 bestand der Stadtrat aus 24 Mitgliedern, die Stadtpatrizieramt, Gilden von Kaufmännern-Gewandschneidern, Inhaber von Schiffen (Schiffseigner) und Bierbrauer vertraten. Im Jahre 1617 verringerte sich die Zahl der Mitglieder des Ratskollegiums auf 18 Vertreter. Die städtischen Behörden waren nicht nur von den Bürgern vertreten. Im 16. und 17. Jahrhundert setzten sich die städtischen Behörden aus den Delegierten des umliegenden Adels zusammen, die als Inhaber von Immobilien auf dem Gebiet Köslins die Stadtrechte erhielten und somit zu Stadtbürgern wurden. Nach dem Dreißigjährigen Krieg, der für den wirtschaftlichen Untergang der Wirtschaft sorgte, zog die Mehrheit des einheimischen Adels in seine ländlichen Anwesen um.

Seit Mitte des 16. Jahrhunderts waren weitgehende Änderungen in puncto Verwalten zu beobachten. Zum einen bestanden sie in der Beschränkung der Macht der Bürgermeister um des Rates willen, zum anderen gewannen die im bisherigen politischen und wirtschaftlichen Leben außer Acht gelassenen Gesellschaftsschichten an Bedeutung, insbesondere die städtischen Handwerker, die durch „zwölf Männer“ vertreten, in Bezug auf finanzielle und wirtschaftliche Tätigkeit des Rates Kontrollprärogativen erhielten. Durch die Beschränkung der Macht der Bürgermeister wurde ihnen das Recht auf die Ernennung der Kämmerer (Schatzmeister) aberkannt, die seit 1607 von dem gesamten Stadtrat gewählt waren. Verringert wurden die mit der Ausübung des Bürgeramtes verbundenen Nutzen. Geändert wurde auch der Brauch der Vertretung der Stadtverordneten für die Landtage (Köslin war vom amtierenden Bürgermeister und Stadtbeamten auf Dauer vertreten). Seitdem war jeder Stadtvorsitzende vom gesamten Stadtrat in seiner Sitzung gewählt.

Des Weiteren wurden auch die gerichtlichen Zuständigkeiten der Kämmerer den städtischen Untertanen gegenüber vermindert. Die Bauern aus den zur

² H. Lesiński, *W zjednoczonym państwie zachodniopomorskim (1480–1653)*, in: *Dzieje Koszalina*, red. B. Drewniak, H. Lesiński, Serie „Monografie Regionalne”, z. 2, Poznań, 1967, S. 92.

Stadt gehörenden Dörfern durften von nun an gegen ihre Entscheidungen beim Stadtrat Berufung einlegen. Die Leistungen der städtischen Untertanen waren auch von Ausbeutung nicht frei. Sie waren gezwungen, ihre Arbeit ohne Entgelt zu leisten, insbesondere während der Erntezeit auf den Feldern der Bürgermeister und Kämmerer. Die im Jahre 1622 erlassene Gefechtsordnung, obgleich sie nicht in allen Punkten ihre praktische Anwendung fand, war ein wesentlicher Schritt auf dem Weg zur Besserung der sozialen Beziehungen in der Stadt.

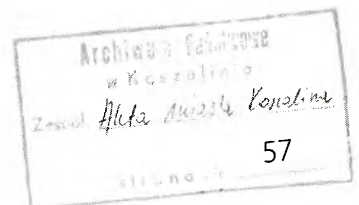
Ein wichtiges Organ der Stadtverwaltung war das Schöffengericht, also das sogenannte niedrigere Gericht. Der Gemeindevorsteher war unter den städtischen Ratsherren zum Vorsitzenden gewählt. Vom Kreis der Ratsherren wurden ebenfalls Gerichtsmitglieder berufen, und zwar ein Assessor und Schöffe. Gemäß den Beschlüssen von 1624 gehörten zum Schöffengericht drei oder vier Personen, jährlich gewählt, sowie ein Sekretär ohne Stimmrecht während der Gerichtssitzungen. Da die Gerichtsbücher nicht erhalten geblieben sind, mangelt es an der Information über das damalige Gerichtsverfahren. Es lässt sich jedoch vermuten, dass man die in den sog. städtischen Willküren auf die Bewohner von Köslin auferlegte Rigorosität streng beachtete. Im 16. Jahrhundert wurden solche Willküre dreifach ausgestellt und ergänzt. In dieser Weise bildete man eine Sammlung von Ordnungsvorschriften, genannt Gefechtsordnung. Falls die in den 144 Artikeln niedergeschriebene Ordnung nicht eingehalten wurde, musste man wegen Verstoß gegen diese Ordnung mit den strengen Geld- und Verwaltungsstrafen rechnen, einschließlich der Verweisung der Stadt.

Für das Schöffengericht erließen die städtischen Behörden im Jahre 1622 eine besondere Gefechtsordnung, das Gerichtsverfahren regelte. Dieses Verfahren war vorher jahrelang vorhanden und etablierte sich im Laufe der Entwicklung der Rechtsprechung³.

Zur Zeit der Herrschaft Brandenburgs über Hinterpommern waren die Städte unabhängige Organe, und mit der Staatsorganisation waren sie nicht so eng verbunden. Nach dem Anschluss von Brandenburg vollzogen sich in der Organisation der städtischen Behörden erhebliche Änderungen. Verringert wurde unter anderem die Anzahl der Stadtratsmitglieder. An der Spitze standen im Jahre 1671 zwei Bürgermeister, ein Stadtbeamter, drei Kämmerer sowie einige Ratsherren. Es bestand weiterhin ein Kollegium von „zwölf Männern“, das in den städtischen Urkunden aus dieser Zeit erwähnt wurde.

Als Folge der Tätigkeit des besonderen Regierungsausschusses in den Jahren 1678–1720, den man beauftragte, die Struktur der Städte zu reformieren, wurde die Gesamtheit seiner Wirtschaft, insbesondere die mit der Verschuldung zusammenhängenden Angelegenheiten unter die Lupe genommen. Es wurden auch die Löhne für die städtischen Beamten beschlossen und eine ausführliche Ordnung der Tätigkeit der städtischen Behörden bearbeitet. Mit der Ausfüh-

³ Ebenda, S. 119–122.

nung von Anordnungen und Beschlüssen des Ausschusses fingen die Organe der staatlichen Verwaltung an die Anweisungen und Ordnungen zu erlassen, die Struktureigenheiten einzelner Städte⁴ aufhoben. Zum wiederholten Mal beschränkte man die Zahl der zum Rat gehörenden Mitglieder. Gemäß neuen Anordnungen standen Anfang des 17. Jahrhunderts an der Spitze der Stadträte Köslins zwei Bürgermeister, von denen der eine die Stadt im Allgemeinen verwaltete. Der andere wiederum als Stadtbeamter war Vorsitzender des städtischen Gerichts. Zum Kollegium gehörten auch ein Kämmerer sowie sechs Ratsherren, genannt Senatoren, von denen der eine das Amt des Sekretärs bekleidete. Diese Personen waren in beruflicher Hinsicht auf die Ausübung ihrer Pflichten vorbereitet. Der bisherige Patrizierrat, der die Stadt verwaltete, wurde vom Beamtenkollegium abgelöst, das von den preußischen Behörden abhängig war. Für seine ausgeübten Tätigkeiten erhielt es eine dauerhafte Belohnung.

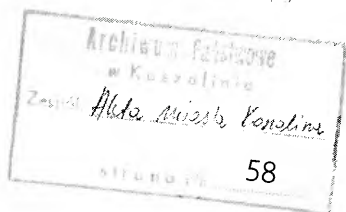
Eine besondere Verstärkung von Reformen fiel für die Zeit der Herrschaft von Friedrich Wilhelm I. (1713–1740), die zur Verstaatlichung der städtischen Vorstände und Minderung der politischen Besonderheit der Städte in der gesamten Preussischen Monarchie steuerten. Der Schwerpunkt der Reformen waren städtische Finanzen⁵. Im Jahre 1713 waren das Kriegskommissariat und zehn Jahre später die Kriegs- und Domänenkammer für die ausschlaggebenden Angelegenheiten der städtischen Gemeinden verantwortlich, die in Steuerrates Zuständigkeitsbereich fielen. Dies bedeutete einen gegen die Autonomie der pommerschen Städte versetzten Schlag.

Im Jahre 1739 wurde auch die bisherige Vertretung der Bürger von „zwölf Männern“ aufgehoben. Ersetzt wurde sie durch den vierköpfigen Beratungskörper. Er setzte sich aus einem Vertreter der einheimischen Kaufleute zusammen, einem Delegierten der Bierbrauer sowie zwei Vertretern der wichtigsten städtischen Innungen. Solch eine Repräsentierung entsprach lediglich in geringem Maße der gesellschaftlichen Aufteilung des damaligen Bürgertums, da die ärmste Bevölkerungsschicht, und zwar Plebs, ihren Vertreter nicht besaß.

Die Selbstverwaltung der Stadt war damals vom Rat vertreten, genannt auch Magistrat, sowie Vertretung der Kaufmannschaft und des Handwerks. Der Rat war ein gesetzgebendes und vollziehendes Organ. Es bestand aus zwei Bürgermeistern, einem Kämmerer, zwei Sekretären und sieben Stadträten. Der erste Bürgermeister (*dirigierender Bürgermeister*) übte die Aufsicht über die Gesamtheit der städtischen Wirtschaft aus, berief die Sitzungen des Rates ein, erließ die Befehle seinen Mitgliedern und überwachte ihre Durchführung. Es wurden ihm politische Angelegenheiten, Aufsicht über das Bauwesen und die Sicherheit vor

⁴ H. Lesiński, A. Muszyński, *Pod rządami władców Brandenburgii i Prus (1653–1807)*, in: *Dzieje Koszalina...*, S. 165–166.

⁵ O. Vanselow, *Zur Geschichte der pommerschen Städte unter der Regierung Friedrich Wilhelms I.*, „Baltische Studien“, Neue Folge, Stettin. 1903, Bd. 7, S. 113–117.

dem Brandausbruch in der Stadt, sowie Sorge für die sog. Erbarmungsstiftungen (*pia corpora*): Kirchen, Kloster, Schulen, Krankenhäuser, anvertraut. Der zweite Bürgermeister (*Justizbürgermeister*), hatte das Amt des Stadtrichters inne, da der Rat das höhere Stadtgericht war, Gericht zweiter Instanz (*Obergericht*). Ein Kämmerer hatte sein Amt bis zum Tod inne und samt den Bürgermeistern war er Beamter der Staatskammer. Zum Zuständigkeitsbereich der Stadträte gehörte die Aufsicht über einzelne Bereiche des städtischen Lebens, wobei jeder der Stadträte für einen sehr klar definierten Tätigkeitsbereich verantwortlich war. Mitglieder des Rates äußerten sich in den Allgemeinsitzungen lediglich in den grundsätzlichen Fragen bezüglich der Angelegenheiten der Politik, Kirche und des städtischen Vermögens. Das Vertretungskollegium war ein kontrollierendes Organ. Seit 1747 hießen die Mitglieder des Kollegiums *Stadtverordnete*⁶.

Die städtischen Behörden entschieden auch über einige Gerichtssachen. Das Gerichtskollegium, dessen Vorsitzender Bürgermeister – Richter war, setzte sich aus einem Sekretär und zwei vom Rat gewählten Assessoren zusammen. Das Gericht war für solche Angelegenheiten verantwortlich, wie u.a. Hypothek, Vormundschaft, einige Strafsachen. Ein separates Gerichtsorgan war das Schöffengericht, das aus zwei Ratsmitgliedern und zwei Vertretern der Bürger als Schöffen bestand. Das war das Gericht erster Instanz, das folgende Sachen prüfte, wie: Streitfälle, bezogen auf Felder und städtische Wiesen.

Als Grundlage der Struktur der in den Stadthaushalt fließenden Steuern, wie vorher, dienten die Einkünfte der Stadtkasse von der Pacht der Vorwerke, Mühlen, Ziegeleien sowie Bauernmiete. Zum Gegenstand der Pachten seitens der Stadtbewohner wurden auch vorstädtische Felder, Gemüsegärten, Wiesen und Felder. Anfangs stiegen die Einkünfte an, was für den Haushalt Köslins von entscheidender Bedeutung war. In die Stadtkasse flossen die Einkünfte von der von allen Stadtbürgern entrichteten Steuer, genannt Straßensteuer, von den städtischen Ziegeleien und von den Gaststätten sowie von Gerichtsstrafen. Von den Einkünften zahlte man unter anderem die Schulden zurück; eine gesonderte Stellung auf der Seite der Ausgaben nahmen die Löhne der Beamten und des städtischen Dienstes, Ausgaben für die Erhaltung von Kirchen, Krankenhäusern, Renovierung von Straßen, Einkauf des Feuerlöschgerätes sowie Finanzierung des Baus und Renovierungen der Gebäude ein, deren Eigentümer die städtische Kammer war.

Eine besondere Aufmerksamkeit schenkte man der Forstwirtschaft, da zur Stadt die jahrelang zerstörten und in den Kriegszeiten übermäßig ausgenutzten Wälder gehörten. Trotz solcher Maßnahmen waren die Wälder eine geringe Ein-

⁶ H. Lesiński, A. Muszyński, *Pod rządami władców Brandenburgii i Prus...*, S. 166; M. Sczaniecki, *Główne linie rozwoju feudalnego państwa zachodniopomorskiego. Część II (1478–1848)*, „Czasopismo Prawno-Historyczne”, 1956, t. VIII, z. 1, S. 147–148.

kommensquelle. Es ist zu betonen, dass auch in der Landwirtschaft Stagnation herrschte. Diesbezüglich zeichneten auch die städtischen Finanzen keinen Zuwachs auf. Vielmehr schrumpften sie zusammen und konnten gerade noch die wichtigsten Ausgaben begleichen. Das Steuersystem des preußischen Staates trug lediglich zur Verschlechterung der finanziellen Lage Köslins sowie anderer Städte Hinterpommerns bei. Zahlreiche Gebühren, Lizenzen oder Zölle hemmten die wirtschaftliche Entwicklung der Stadt und führten zur Verarmung ihrer Bewohner⁷.

Infolge der politischen Ereignisse zur Zeit der Napoleonischen Kriege sah sich der preußische Staat gezwungen, weitere Reformen des Systems und der Wirtschaft durchzuführen, für den Fall des Zusammenbruchs des Staates. Eine der Reformen war die Stadtreform, vom Ausschuss bearbeitet, die vom Baron von Stein geleitet wurde. Das Projekt erhielt die Form der Ordnung und wurde vom König beschlossen. Es galt in allen Städten der preußischen Monarchie kraft des Gesetzes vom 19. Oktober 1808⁸. Die Ordnung regelte neue Grundsätze des Systems der Städte, die, insbesondere im 18. Jahrhundert, ihre vorherige Unabhängigkeit verloren. Ferner ließ die Ordnung die Bürger der städtischen Gemeinde zur breiten Beteiligung an der Verwaltung der Stadt zu. Den Platz der einstigen Beamten der preußischen Kammer nahm das aus der Wahl stammende Kollegium ein. Samt den anderen Städten gewann Köslin erneut die Selbständigkeit in zahlreichen Bereichen der städtischen Wirtschaft, der inneren Ordnung und des Gerichtswesens.

Die Stadtbewohner wurden in zwei Abteilungen aufgegliedert:

1. Bürger, die Stadtrechte besaßen;
2. Schutzverwandte.

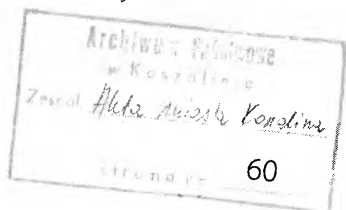
Die städtische Selbstverwaltung bestand aus zwei Organen:

1. dem beschlussgebenden und kontrollierenden (*Stadtverwandte*);
2. dem vollziehenden, genannt *Magistrat*.

Alle Ratsmitglieder waren in der Abstimmung gewählt. Die Wahlrechte hatte lediglich die erste Gruppe der Stadtbewohner, die die Stadtbürgerschaft hatten, worüber der Vermögenszensus entschied. Der Rat vertrat somit die Gesamtheit der Stadtbewohner nicht. In diesem Zusammenhang hatte die sog. Abteilung der Schutzverwandten in diesem Rat ihre Bürger nicht. Der Rat traf fast in allen wesentlicheren Angelegenheiten die Entscheidungen, darin auch in den der städtischen Finanzen, ohne ihre Beschlüsse mit den Staatsbehörden zu vereinbaren. Der Rat beaufsichtigte auch alle Organe des Kollegiums des Magistrats vor allem im Bereich der Finanzwirtschaft.

⁷ H. Lesiński, A. Muszyński, *Pod rządami władców Brandenburgii i Prus...*, S. 167–168.

⁸ „Gesetzsammlung für die Königlich-Preußischen Staaten“, 1808, S. 325–357; M. Szczyński, *Główne linie rozwoju feudalnego państwa...*, S. 157; A. Wielopolski, *Ustrój polityczny Pomorza Zachodniego w XIX wieku*, Serie „Z Prac Sekcji Historycznej – Instytut Zachodnio-Pomorski w Szczecinie”, nr 3, Poznań, 1965, S. 52–55.

Die vollziehende Gewalt hatte das Magistrat inne, dessen Mitglieder: ein Bürgermeister, ein Kämmerer, ein Stadtbeamter und Ratsherren vom Stadtrat gewählt waren. Die Wahl wiederum wurde von den Verwaltungsbehörden der pommerschen Provinz in Stettin beschlossen. Das Magistrat leitete die allgemeine Stadtverwaltung, war für die Ordnungseinhaltung zuständig, verteilte industrielle Konzessionen, verwaltete das Handwerk, den Handel und kommunale Grundstücke. Ferner war das Stadtamt für solche Bereiche zuständig, wie etwa Schulen, Krankenhäuser, Sozialamt und beschloss die Höhe und Einziehung von Steuern.

Einzelne Bereiche der Stadtverwaltung waren das Tätigkeitsfeld für den Ausschuss und die Deputation, zusammengesetzt aus den Magistratsmitgliedern, dem Stadtrat und den Bürgern der Stadtgemeinde. Im Laufe der Zeit beschränkte man die Prozedur des Erledigens der Angelegenheiten in puncto Kollegium, indem man Zuständigkeitsbereich des Bürgermeisters vergrößerte. Ein Bürgermeister übte eine Reihe der von den Staatsbehörden beauftragten Tätigkeiten aus, beaufsichtigte unmittelbar die Angelegenheiten der Statistik, des Zivilgerichtswesens und die des Standesamtes. Darüber hinaus führte er die polizeiliche Aufsicht über das ihm unterstellte Territorium. Ein Bürgermeister war kein Organ der Selbstverwaltung, sondern ein staatliches Organ, den höheren polizeilichen Behörden untergeordnet. Im Jahre 1816 wurde Köslin zum Sitz der Regierung⁹.

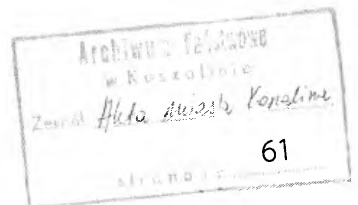
Das Stadtreformgesetz von 1808 bedeutete einen enormen Fortschritt im Verhältnis zu dem bisherigen rechtlichen Stand der preußischen Städte. Jedoch trat man mit dem Ausschluss der äußeren Gefährdung an die Revision von einzelnen Absätzen dieses Gesetzes heran. Das spiegelte sich in der revidierten Ordnung vom 17. März 1831¹⁰ wider. Es ist beachtenswert, dass außer der Städte, denen diese Ordnung automatisch aufgedrängt wurde (in den Provinzen: Posen, Sachsen und Westfalen), keine anderen Städte das ihm zustehendes Recht auf das Bewerben um das Ersetzen dieses Gesetzes von 1808 durch das neue und revidierte, nutzten. Erst mit der Verordnung vom 30. Mai 1853 wurden die rechtlichen Grundlagen der Tätigkeit der städtischen Selbstverwaltung reformiert. Diese Reform bezog sich auf alle Städte der sechs östlichen preußischen Provinzen (darin auch die der pommerschen Provinzen). Eingeführt wurde eine neue Ordnung, in den Jahren 1851–1852 bearbeitet¹¹.

Im Vergleich mit dem Gesetz aus dem Anfang des Jahrhunderts änderte dieses Gesetz im Wesentlichen die Definition des Wahlrechts und die Prozedur der

⁹ „Gesetzsammlung für die Königlich-Preussischen Staaten“, 1815, S. 85; A. Wielopolski, *Ustrój polityczny Pomorza Zachodniego w XIX wieku...*, S. 42–45.

¹⁰ „Gesetzsammlung für die Königlich-Preussischen Staaten“, 1831, S. 9–33; A. Wielopolski, *Ustrój polityczny Pomorza Zachodniego w XIX wieku...*, S. 76–77.

¹¹ O. Oertel, *Die Städte-Ordnung für die sechs östlichen Provinzen der preussischen Monarchie vom 30. Mai 1853*, Liegnitz, 1893, passim; A. Wielopolski, *Ustrój polityczny Pomorza Zachodniego w XIX wieku...*, S. 93–95.

Wahlen zum Rat. Zwecks ihrer Durchführung wurden alle zum Wählen befugten Personen in drei *Abteilungen* aufgegliedert. Als Maßstab für diese Aufgliederung galt die Höhe der unmittelbar entrichteten Steuern. Zur ersten Abteilung gehörten die am höchsten mit Steuern belegten Bürger, also die wohlhabendsten Bürger, die ein Drittel der allgemeinen Steuerbeträge zahlten. Zur zweiten und dritten Abteilung gehörten die sonstigen Bürger, die entsprechend ein Drittel der allgemeinen Steuerbelastungen zu tragen hatten.

Jede Abteilung wählte ein Drittel der Zusammensetzung des Rates. Es lässt sich feststellen, dass dieses System eine Mehrheit der prozentual geringen doch reichsten Schicht des Bürgertums versicherte. In dieser Hinsicht bedeutete das zweifelsfrei einen Schritt rückwärts der Ordination von 1808 gegenüber. Des Weiteren erweiterte das Gesetz von 1853 die Zuständigkeit der exekutiven Gewalt (des Magistrats) erheblich. Im Gesetz wurden jedoch gleichzeitig die Rechte zu den Entscheidungen von den Staatsobrigkeiten (Regierung) in den besonders relevanten Angelegenheiten für die städtischen Wirtschaft (Verkauf von Grundstücken, Darlehensaufnahmen, Nutzen von Servituten usw. vorbehalten). Paragraph 11 berechnete jede Stadtgemeinde zum Erlassen von *Ortsstatuten*, in denen die Zahl der Magistrats- und Ratsmitglieder, Zahl des Ausschusses und der Deputation, Ordnung ihrer Tätigkeit usw. beschlossen wurden. Gemäß diesen Vorschriften betrug die Gesamtzahl der Mitglieder des Rates als Folge der Anfang Februar 1919 durchgeführten Kommunalwahlen Köslins 36 Räte mit der Gesamtzahl der Bevölkerung von 25 350 Einwohnern und der Gesamtzahl von 12 807 abgegebenen Stimmen.

Zu verzeichnen ist auch die Tatsache, dass Köslin seit 1. April 1923 vom Landkreis gesondert wurde. Es entstand ein getrennter Stadtkreis, infolgedessen wuchs das Niveau der Stadtausgaben erheblich¹². Aufgrund dieser Handlungen war der Stadthaushalt mit den Ausgaben zusätzlich belastet, die von den Behörden des Kreises der Stadtverwaltung auferlegt wurden, wie etwa die Betreuung von Arbeitslosen.

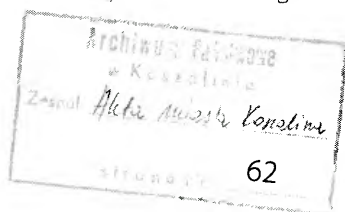
Die städtische Ordnung vom 30. Mai 1853, trotz einer Reihe Änderungen und anderer inzwischen verabschiedeter Gesetze, die die Stadtverwaltung und ihre Novellierungen¹³ betrafen, blieb bis Ende 1933 in Kraft.

Am 1. Januar 1934 tritt das Gesetz über das Gemeindesystem vom 15. Dezember 1933 in Kraft¹⁴, das die Angelegenheiten der Städte den allgemeineren Grundsätzen der Nazipolitik unterordnete. Die städtische Selbstverwaltung hatte nicht mehr den parlamentarisch-demokratischen Charakter. Sie setzte sich in den vom Kreis ausgesonderten Städten als *Stadtverwaltung* aus einem *Oberbürger-*

¹² F. Treichel, *Die Geschichte der Stadt Köslin*, Köslin, 1939, S. 81; „Ministerialblatt für die gesamte innere Verwaltung in den preußischen Staaten“, 28 III 1923, S. 309.

¹³ „Gesetzsammlung für die Königlich-Preußischen Staaten“, 1883, S. 327.

¹⁴ „Gesetzsammlung für die Preußischen Staaten“, 1933, S. 427.

meister, einem *Bürgermeister*, einem *Kämmerer*, den *Beiräten* und dem *Stadttrat* zusammen.

Der Stadtrat besaß die Prärogativen zum Erlassen von Beschlüssen nicht und fungierte lediglich als Beratungsorgan. Die gesamte exekutive Gewalt hatte der Leiter der Gemeinde, das heißt Oberbürgermeister, inne. Alle Mitglieder der Stadtverwaltung, einschließlich der Stadträte, waren von den staatlichen Behörden nach der Empfehlung von den zuständigen Parteinstanzen ernannt. Der Oberbürgermeister, Bürgermeister und Kämmerer wiederum mussten eine Bestätigung des Innenministers erhalten.

Ausführliche Vorschriften, die sich auf die administrative Selbstverwaltung in den Städten bezogen, beschloss die Ordnung vom 30. Januar 1935¹⁵. Sie galt bis 1945 in fast unveränderter Form.

2. Zur Geschichte des Bestandes

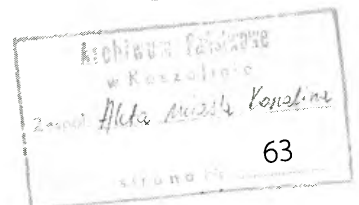
Die Magistratsakten der Stadt Köslin sind in geringer Menge erhalten geblieben. Dies ist auf die Naturkatastrophen sowie Kriegsereignisse zurückzuführen, von denen die Stadt mit ihrer älteren und jüngsten Geschichte nicht verschont geblieben ist. Der größte in den Chroniken Köslins verzeichnete Stadtbrand von 1718 zerstörte die Akten erheblich. Sie befanden sich im städtischen Archiv im Gebäude des am Markt gelegenen Rathauses. Dank der ergriffenen Maßnahmen konnte die Sammlung von Urkunden aus Pergament und anderen der Stadt verliehenen Privilegien gerettet werden¹⁶.

Die Akten der Städte, die von den Behörden der administrativen Selbstverwaltung gebildet wurden, unterlagen der unmittelbaren Aufsicht des staatlichen Archivdienstes in Preußen nicht. Nichtsdestotrotz befasste sich das Staatsarchiv Stettin mit dem Archivgut, das in den Selbstverwaltungseinrichtungen auf dem Gebiet der Provinz von Pommern aufbewahrt wurde. Im Jahre 1897 verleitete das u.a. die städtischen Behörden Köslins, die wertvollen Materialien aus den Jahren 1555–1890 in der Zahl von 972 Akteneinheiten an das Archivlager in Stettin als Depositum zu übergeben. In der Struktur des Bestandes des preußischen Staatsarchivs Stettin befanden sich die von nun an zum Bestand unter der Nummer 38b (*Deposita der Städte*) gehörenden Archivalien¹⁷.

¹⁵ „Gesetzesammlung für die Preussischen Staaten“, 1935, S. 63, Ziff. 2.

¹⁶ H. Lesiński, A. Muszyński, *Pod rządami władców Brandenburgii i Prus...*, s. 157–158.

¹⁷ Im Jahre 1887 bearbeitete die Generaldirektion der Preussischen Staatsarchive zu Berlin sowie empfahl, die in den untergeordneten provinziellen Archiven die Anweisung für die staatlichen Beamten zu verwenden. Sie bestimmte die Bedingungen, unter denen die Akten aufzubewahren und sicher zu stellen waren. Den Staatsarchiven, darin auch dem Königlichen Staatsarchiv Stettin wurde eine Pflicht auferlegt, die in den Provinzen befindlichen Archivalien zu erkennen, auf dessen Gebiet sie fungierten, ohne die Akten zu bearbeiten. Den Akten der Städte, der Unternehmen, Stiftungen, Kirchen

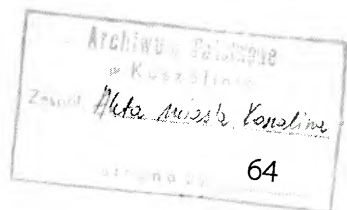

Dank der ältesten in Stettin aufbewahrten Archivmaterialien, sind die Akten der Stadt Köslin vor der völligen Zerstörung verschont geblieben¹⁸, da die Gesamtheit der Dokumentation aus der späteren Zeit bis 1945 einschließlich mit Ausnahme eines Teils der Akten der Bauverwaltung im Brand im Kösliner Rathaus im Jahre 1945 abbrannten¹⁹. Die Bauverwaltung befand sich außerhalb

sowie Privatpersonen mit der Empfehlung der Requisition um der Akten der Staatsarchive willen, wurde eine besondere Aufmerksamkeit geschenkt. Die Durchführung der Aufzeichnung der Anweisungen stieß sofort auf die Reaktion der Behörden aller Städte der Provinz Pommern, sowie anderer Besitzer der Akten, an denen das Archiv Stettin interessiert war [Fußnote – K. P.]; Archivum Państwowe (Staatsarchiv) in Szczecin (weiter: AP Szczecin), das Generalpräsidium der Pommerschen Provinz, Sign. 3121, Anweisung für die staatlichen Beamten in den Provinzen ausgegeben vom Reichskanzler vom 31. VIII 1867, F. 6–7; Klage von Heros von Borcke an den Präsidenten der Pommerschen Provinz in Stettin vom 15. IV 1879, F. 138–140; Schreiben des Königlichen Bezirksgerichts Köslin an den Präsidenten der Pommerschen Provinz vom 15. III 1882, F. 219–220; K. Pencarski, *Kształtowanie, przejmowanie i zabezpieczanie zasobu archiwalnego miast rejencji koszalińskiej przez pruskie Archiwum Państwowe w Szczecinie (Staatsarchiv Stettin) w latach 1831–1945*, in Bearbeitung.

¹⁸ 1937 wurden von der Generaldirektion der Preußischen Staatsarchive die Grundsätze bearbeitet, die sich auf die Sicherstellung des Archivbestandes in der Kriegszeit bezogen. Die Sicherstellung des Bestandes sollte darin bestehen, einzelne Teile der Akten ins Staatsarchiv Hannover zu transportieren. Dadurch wurden die Bedingungen geregelt, unter denen die Akten aufbewahrt werden sollten. Es wurde vorbehalten, dass das Zugänglichmachen der Akten für die Kriegszeit aufgehoben wurde. Man sollte hinzufügen, dass 1944 in Bütow, Rügenwalde, Köslin, Lauenburg, Leba, Rummelsburg, Pollnow, Schlawe, Stolp (zweimal), Neustettin (zweimal), Falkenburg sowie in Krangen, eine Reihe von Überprüfungen seitens der Archivare aus Stettin durchgeführt wurde, während deren man feststellen sollte, auf welche Art und Weise die Stadtarchive und der Ort der Zusammensetzung von Archivalien aus Ostpreußen in Krangen die mit der Aufbewahrung und Sicherstellung der Akten für den Fall der Kriegshandlungen verbundenen Voraussetzungen erfüllen [Fußnote – K. P.]; AP Szczecin, Bestand des Staatsarchivs Stettin aus den Jahren [1500] 1831–1945 [1971] (weiter: StA Stettin), Sign. 1079, Berichte von den Überprüfungen in den städtischen Archiven in Bütow, Rügenwalde, Lauenburg, Leba vom 17. Oktober 1944, F. 67–75; Sign. 1106, Schreiben des Generaldirektors der Preußischen Staatsarchive Berlin an den Direktor des Staatsarchivs Stettin vom 3. Juni 1937, F. 13, vom 17. September 1937, F. 29, vom 18. Juli 1938, F. 60–62 und vom 1. August 1939, F. 113; Schreiben des Generaldirektors der Preußischen Staatsarchive Berlin an den Direktor des Staatsarchivs Stettin vom 1. VIII 1939, F. 76–78; K. Pencarski, *Kształtowanie, przejmowanie i zabezpieczanie zasobu archiwalnego...*

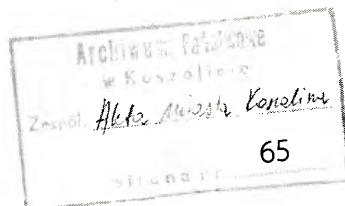
¹⁹ Nach 1940 befasste sich das Staatsarchiv Stettin mit den weiteren Abteilungen von Magistratsakten. Das Ziel war, die Gesamtheit des Archivgutes von den Behörden Köslins zu übernehmen. Als Argument diente die Feststellung über die prekären Verhältnisse, in denen die städtischen Akten in einigen provisorisch eingerichteten Räumen auf dem Gebiet der Stadt aufbewahrt wurden. Die Behörden Köslins versuchten

des Rathausgebäudes und hier wurde die die laufenden Angelegenheiten betreffende Dokumentation aufbewahrt. Dank dessen konnten die Akten der Bauangelegenheiten zum Teil verschont bleiben²⁰.

mit Regierungsbehörden im Bereich der Aufbewahrung von städtischen Akten in dem neuen Gebäude der Regierung einen Konsens zu erzielen. Das war von Bedeutung, zumal die Behörden der Regierung Köslin im Jahre 1939 dank der Verlegung der Regierungsakten und anderer der staatlichen Verwaltung in die neu errichteten Gebäude, die Notwendigkeit vermieden, die gesamten Akten ins Archiv Stettin zu transportieren. Es muss vermerkt werden, dass sowohl die Regierungsbehörden, in deren Sitz die Akten der staatlichen Domänen und der Schulverwaltung als Depositum aufbewahrt wurden, als auch Teile der Magistratsakten der Stadt Köslin, als auch die Behörden Köslins, absichtlich zögerten, jegliche Akten an das Archiv Stettin zu übergeben, trotz der Vereinbarungen mit dem Staatsarchiv Stettin, indem man damit rechnete, die Einwilligung für ihre Aufbewahrung vor Ort zu erhalten, und außerdem indem man vom Staatsarchiv Stettin erlangte, die mit dem Transport der Akten von Köslin nach Stettin verbundenen Gesamt- oder Teilkosten zu tragen [Fußnote – K. P]; AP Szczecin, StA Stettin, Sign. 68, Schreiben des Präsidenten der Regierung Köslin an das Staatsarchiv Stettin vom 18. Mai 1929, F. 287; Sign. 69, Schreiben des Staatsarchivs Stettin an den Bürgermeister [es sollte sein: Oberbürgermeister] Köslins vom 5. Juni 1940, F. 10–12 und an den Präsidenten der Regierung Köslin vom 1. Juli 1940, F. 13–14; Schreiben des Präsidenten der Regierung Köslin an das Staatsarchiv Stettin vom 30. VII 1940, F. 15, vom 26. IX 1940, F. 20, 27. IX 1940, F. 23–24, vom 15. X 1940, F. 25–26, vom 21. X 1940, F. 38–29; Dienstnotiz eines Archivars des Staatsarchivs Stettin vom 25. IX 1940, F. 17; A. Muszyński, *Materiały archiwalne powstałe do zakończenia działań wojennych w 1945 r.*, in: *Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Koszalinie 1961–1981*, red. J. Górski, Koszalin, 1981, S. 36; K. Pencarski, *Kształtowanie, przejmowanie i zabezpieczanie zasobu archiwalnego...*

²⁰ Nach dem Ausbruch des Zweiten Weltkrieges war es nötig, die bestehenden Voraussetzungen zu modifizieren, die sich auf die Sicherstellung des Archivgutes bezogen. Die Generaldirektion des Archivs Berlin arbeitete die Rahmenpläne heraus, um das Archivmaterial sicherzustellen. Man ordnete u.a. die Evakuierung der Akten in die niedrigeren Etagen (Keller) oder durch die Übertragung außerhalb des bisherigen Ortes der Lagerung von Archivalien an. Wiederholt wurde die Initiative, die wertvollsten Archivalien aufzunehmen. Die Behörden des Archivs Stettin führten gleichzeitig den Briefwechsel mit den Magistraten der Städte, u.a. der Regierung Köslin, zwecks der Vereinigung weiterer Teile der zerstreuten Akten zwischen dem Staatsarchiv Stettin und den von historischer Bedeutung, die in den Registraturen der Stadtämter geblieben waren. 1943 wurde vom Staatsarchiv Stettin eine Abteilung berufen, die für den Schutz des Archivgebäudes und der sich darin befindenden Akten für den Fall der Stadtbombardierungen zuständig war. Es wurde an den städtischen Archiven eine Person gewählt, die für die Überwachung von den Akten verantwortlich war. Das Ziel war angesichts der direkten Gefährdung der Vernichtung das Material zu sichern. Dies musste selbstverständlich in Absprache mit dem Staatsarchiv Stettin erfolgen. Die Magistratsakten wurden teilweise aus dem Archivgebäude in Sicherheit gebracht. Noch in den Tagen 17.–21. Oktober 1944 wurde von den Mitarbeitern des Staatsarchivs Stettin eine

Zum Stettiner Depositum gehörten die in dem Stadtarchiv von den Archivaren des Staatsarchivs Stettin gesonderten Materialien, die im Jahre 1900 ein Repertorium für sie bearbeiteten, das noch bis vor kurzem als Findbuch zum Bestand fungierte²¹. Das Depositum bestand aus einer Eingangsregistratur, des-

Überprüfung der Archive in Bütow, Tempelburg, Rügenwalde, Köslin, Lauenburg, Leba, Rummelsburg, Pollnow, Stolp, Neustettin und Falkenburg durchgeführt. Das Ziel war, die mit der Aufbewahrung und Sicherstellung von Akten für den Fall der Bombardierung der Orte ihre Aufbewahrung verbundenen Gefährdungen zu erkennen [Fußnote – K. P.]; AP Szczecin, StA Stettin, Sign. 1079, der Bericht über die Überprüfung von Archiven des östlichen Teils der Pommerschen Provinz vom 17.–21. X 1944, F. 67–75; Sign. 1106, Schreiben des Generaldirektors der Preußischen Staatsarchive zu Berlin an den Direktor des Staatsarchivs Stettin vom 7. III 1940, F. 137–138 und vom 10. IV 1940, F. 142–143; Protokoll des Gesprächs mit dem Direktor des Preußischen Staatsarchivs Stettin vom 5. IV 1940, F. 149; Schreiben des Generaldirektors der Preußischen Staatsarchive zu Berlin an den Direktor des Staatsarchivs Stettin vom 8. I 1943, F. 239–241; K. Pencarski, *Kształtowanie, przejmowanie i zabezpieczanie zasobu archiwalnego...*

²¹ Laut den sich in den Inventarisationshilfsmitteln befindenden Informationen, die vor 1945 von den Stettiner Archivaren erstellt wurden, wurden in dem Stadtarchiv Köslin neun Urkunden aus den Jahren 1266–1300 aufbewahrt, darin auch Lokationsurkunde von 1266. 1900 wurde das Repertorium der Akten des Magistrats (Depositum) aus den Jahren 1266–1714 erstellt samt dem Orts- und Sachregister. Ferner wurde das Verzeichnis der Personalakten der Mitarbeiter des Magistrats zu Köslin sowie die der ihm untergeordneten kommunalen Einrichtungen, Verzeichnis der im 19. und 20. Jh. (bis 1944) durch die einzelnen Abteilungen des Magistrats und den ihm untergeordneten kommunalen Einrichtungen ausgebildeten Akten, Verzeichnis der Akte zum Altpapier geeigneten Akten, ausgebildet in den Jahren 1734–1926 (darin die das Kloster Kolberg [!] betreffenden Akten von 1876, die das Krankenhaus-Sanatorium „Siloah“ zu Kolberg [!] aus den Jahren 1881–1918, Hospizen zu Kolberg und Kolberger Deep [!] aus den Jahren 1890–1894). Die Akteneinheit enthält auch die Informationen über die zum Altpapier geeigneten Akten nach dem vorherigen Erhalt der Einwilligung des Staatsarchivs Stettin sowie Notiz von 1940 über die Veröffentlichung der vor dem Brand nicht sichergestellten und verschmutzten (verstaubten) Akten im Rathaus und dem Stadthaus. Die Akten aus dem 20. Jh. sind durch den Ausdruck der Personalakten der Beamten, Angestellten sowie Lehrer von 1938 vertreten; AP Szczecin, StA Stettin, Sign. 453, Schreiben des Oberbürgermeisters Köslins an das Staatsarchiv Stettin vom 12. Februar 1944, F. 5; Verzeichnis der von den Abteilungen des Magistrats zu Köslin von 1898 (o.D.), F. 9–23; Verzeichnis der von den Abteilungen des Magistrats zu Köslin von 1898 ausgebildeten Akten, F. 61–66; Schreiben des Magistrats zu Köslin an das Staatsarchiv Stettin vom 25. Mai 1935, F. 164–165; Verzeichnis der Personalakten der Mitarbeiter des Magistrats zu Köslin von 1938, F. 181–217; Verzeichnisse der zum Altpapier geeigneten Akten aus den Jahren 1734–1924 von 1938, F. 221–224, aus den Jahren 1746–1912, F. 223–235, aus den Jahren 1740–1855, F. 236, aus den Jahren 1817–1928, F. 237–238, aus den Jahren 1911–1936, F. 239–244, aus den Jahren 1829–1921, die die Stadtparkasse betrafen,

wegen war es nicht möglich, die empfang genommenen Materialien und etwaige Aussonderung der sich wiederholenden und partiellen Akten hinsichtlich des archivischen Wertes zu verifizieren. Leider ist das Depositum im ursprünglichen Zustand nicht erhalten geblieben. Anhand des zitierten Repertoriums lässt sich der quantitative und qualitative Bereich der Verluste während der Evakuierung der Akten in den Jahren vor 1945 sowie im Jahre 1945 und in den folgenden Jahren sehr leicht festlegen. Damals gingen 249 Akten des Repertoriums für immer verloren (25,6% des Depositums). Erhalten geblieben sind unterdessen die in Stettin und dann in Greifswald aufbewahrten Pergamente und Stadtprivilegien der Stadt Köslin²².

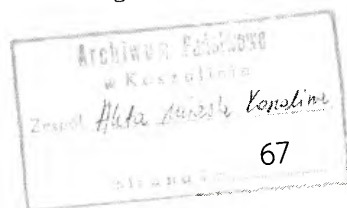
Die Akten des Depositums in Zahl von 723 Akteneinheiten wurden im Staatsarchiv der Woiwodschaft Szczecin aufbewahrt, und seit 1957 in der Außenstelle dieses Archivs in Słupsk, woher sie am 15. Januar 1961 vom neu gegründeten Staatsarchiv der Woiwodschaft Koszalin übernommen wurde und in dem Erwerbungsbuch unter der Nummer 49/61 registriert wurde. Am 4. Januar 1963 wurde der Bestand um den Kauf von der handschriftlichen Chronik Köslins aus dem 17. Jahrhundert von Johann David Wendland (Erwerbungsnummer 92/63), und im Jahre 1964 durch den Zufluss der Einzelbestände von Akten der Bauverwaltung bereichert, die vom städtischen Vorstand der Wohngebäuden in Koszalin übergeben wurden (Erwerbungsnummer 123/64), sowie im Jahre 1967 durch die Übergabe vom Staatsarchiv der Woiwodschaft Szczecin der zusätzlichen acht Einheiten, die Personalakten der Mitglieder des Magistrats beinhalten, der Stadtbeamten niedrigeren Ranges, sowie Geistlichen und der kirchlichen Dienstes in den zu Koszalin gehörenden Dörfern.

Der Bestand zählt insgesamt 2203 registrierte Akteneinheiten aus den Jahren 1555–1945, die 20,96 lfm Akten umfasst²³.

F. 245–246; Verzeichnis der zum Altpapier geeigneten Akten, während der Leerung der Räume des Rathauses gefunden von den Jahren 1932–1935, F. 247; Dienstnotiz vom 4. Oktober 1940, erstellt vom Mitarbeiter des Staatsarchivs Stettin nach dem Gespräch mit Dr. Deneke, dem Archivar am Magistrat zu Köslin, F. 269; Sign. 704, Aktenverzeichnisse (summarisch), passim; Sign. 1161, Repertorium der deponierten Urkunden der Stadt Köslin Acc. 10/1880, Sommer 1910, F. 1–134; Sign. 1385, Personalakten von 1938, passim; K. Pencarski, *Kształtowanie, przejmowanie i zabezpieczanie zasobu archiwalnego...*

²² Siehe den Text von K. Pencarski, *Aktenverbindungen mit dem Archivbestand „Magistratsakten der Stadt Köslin“ 1555–1945* in diesem Band, S. 91.

²³ Die letzte in den Bestand eingetragene Erwerbung, die anfangs 935 AE von 15,25 lfm zählte, wurde am 31. August 2006 durchgeführt (Erwerbung Nr. 169). Die Koszaliner Abteilung des Woiwodschaftsamtes Westpommern übergab die Dokumentation der Abteilung Stadtbauamt in Zahl von 1270 Einheiten, was 7,00 lfm ausmachte. Obwohl die Akzession (der Zugang) eine größere Zahl der Einheiten umfasste als der Bestand bisher zählte, wurde beschlossen, den Bedeutungswandel des Bestandes nicht zu bessern, und statt dessen für die angenommenen thematisch homogenen Akten ei-

3. Charakteristik der Archivalien und die eingesetzte Methode der Einordnung und Aufbewahrung des Bestandes

Die Magistratsakten der Stadt Köslin bilden einen einfachen Bestand, dessen chronologische Rahmen der Zeitraum zwischen 1555 und 1945 bestimmt. Der Bestand erhielt die Nummer 33 mit dem Zeichen 26/33/0²⁴.

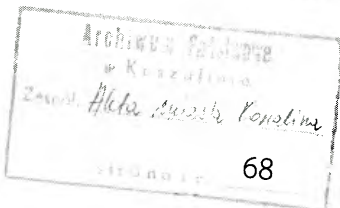
Die Kanzlei der Stadt Köslin fungierte in der Zeit nach 1555 im Rahmen der Geschäftsordnung, in Bezug auf die Akten für einen bestimmten Zeitraum, für die die Schriftgutverwaltung verantwortlich war. Diese Verwaltung verzeichnete Schriftstücke, kontrollierte den Lauf der Sachen, bewahrte sie auf und stellte sicher.

Der Analyse der auf den Schutzumschlägen der gefestigten Aktenzeichen ist zu entnehmen, dass im Zeitraum vom Anfang des 18. Jahrhunderts bis Ende des 19. Jahrhunderts zumindest zwei Aktenpläne verwendet wurden. Das Schema des ursprünglichen Plans lässt sich nicht wiederherstellen, da jegliche Registraturhilfsmittel nicht erhalten geblieben sind, und die Signaturen in Büchern, Akteneinheiten, Aktenbänden und Mappen sehr sporadisch erscheinen und unvollständig sind. Der Aktenplan, der in der Zeit der Übergabe des Depositums an das Archiv Stettin eingesetzt wurde, war, wie es scheint, verhältnismäßig neu, da die Bauverwaltung in ihrem Bereich sich dessen ohne wesentliche Änderungen bis 1945 bediente.

Der Aktenplan vom Ende des 19. Jahrhunderts ist in der Einführung in das im Jahre 1990 angefertigte Repertorium angegeben. Er berücksichtigt die hauptsächlichlichen Sachgruppen – *Abteilungen*, die sich in *Abschnitte* gliedern. Diese wiederum umfassen einzelne Akteneinheiten. Die anwachsenden Akten wurden in Allgemeinakten (sog. *Generalia*) sowie Einzelakten (*Specialia*) aufgeteilt. Die ersteren umfassten die Materialien allgemeinen Inhalts, wie Verordnungen, Rundschreiben, normative Akten; die letzteren enthielten das eigentliche Informationsmaterial. Diese Aufteilung spiegelte sich in dem Plan der Registratur der Akten der Stadt Köslin. Im Bereich der Sachgruppen- der Abschnitte wurden Allgemeinakten gesondert und es wurde aus ihnen eine getrennte Untergruppe gebildet. Die Vorgehensweise war bei den ersten Sachuntergruppen im Rahmen der Hauptsachgruppen – *Abteilungen* ganz konsequent. Zum zweiten Abschnitt auf der selben Etappe der Aufteilung gehörten die Einzelakten, in einige oder wenige thematisch dargestellte Stichwörter aufgegliedert. Bei der vorgenommenen

ne neue Reihe zu bestimmen, und zwar unter dem Namen „Abteilung VIII – Abteilung Stadtbauamt“ [Fußnote – J. Ch.].

²⁴ Der Bestand erhielt auch die Abkürzung „Akta Kosz“. Die Einführung der Abkürzung und der Nummer des Bestandes ging aus den methodischen Vorschriften hervor, die in den Staatsarchiven eingesetzt wurden, für den Zweck der eindeutigen Identifizierung des Bestandes [Fußnote – J. Ch.].

Aufteilung der Akten in sog. Generalia und Specialia treten einzelne Akteneinheiten erst auf der vierten Stufe der Sachklassifizierung auf (1. Teil, 2. Kapitel, 3. Generalia oder Specialia, 4. Akteneinheit als Endklasse).

In dem genannten Zeitraum veränderten sich das Aussehen und die äußere Gestalt der Akteneinheiten der Sachen prinzipiell nicht. Der Bestand setzt sich fast ausschließlich aus Akteneinheiten und Aktenbänden sowie acht Büchern in Format 21–22 × 32–36 cm und einem Buch in untypischem Format 16,5 × 20,5 cm zusammen. Unter den weichen und halbsteifen Schutzumschlägen überwiegt wesentlich Grau, und die in der Registratur der Abteilung Stadtbauamt gegründete Einheiten sind mit den hellblauen Schutzumschlägen versehen.

Einige Akteneinheiten (27 AE) wurden mit weißem Aufkleber versehen, auf die wiederum modifizierte Aktenzeichen eingetragen wurden. In deren Rahmen wurden die Abschnitte fortlaufend nummeriert, im Gegensatz zu früher, wo eine Kombination von Zahlen und Buchstaben eingesetzt wurde. Eine andere Art von Aufklebern in Violett und Weiß (31 AE) verzeichnet auch die modifizierten Archivsignaturen, sowie die Zahl der Blätter in den Akteneinheiten, was darauf hindeutet, dass die Einheiten den Benutzern zugänglich gemacht wurden. Sämtliche Aufkleber setzte man erst nach der Übernahme der Akten vom Archiv Stettin ein, wovon die gedruckten oder handgeschriebenen Inschriften zeugen: *Staatsarchiv Stettin* oder *Stadt Coeslin Depositum*.

Mitunter benutzte die Schriftgutverwaltung obere Schutzumschläge, die lediglich die Hälfte oder sogar ein Drittel der Breite der Akteneinheit umfassten. Häufiger jedoch ging man so in Bezug auf die unteren Schutzumschläge vor. Bezüglich der Akteneinheiten mit den weichen Schutzumschlägen (36 AE), halbsteifen (16 AE) oder überhaupt ohne Schutzumschläge (2 AE) hielt man für notwendig, während der im Staatsarchiv Koszalin ausgeübten geringen pflegerischen Arbeiten die Akten mit den zusätzlichen doppelseitigen Schutzumschlägen zu versehen. Die ohne Originalumschlag aufbewahrten Aktenbände wurden mit doppelseitigen Schutzumschlägen (4 AE) sowie die meisten Aktenbände mit weichen und halbsteifen Schutzumschlägen (84 AE), und sogar steifen (3 AE) versehen, wobei alle Aktenbände in Zahl von 114 AE im Arbeitsraum mit den Buchbinderfäden durchgenäht wurden.

Bei der Eintragung der dauerhaften Elemente der Beschreibung auf den Schutzumschlägen ging man auf zweierlei Weise vor:

1. In die älteren Akten trugen die Registratoren den Namen eines Amtes nicht ein. Das taten sie oben in der Mitte, wo sie die Beschreibung mit lateinischem Substantiv im Plural anfangen: *Acta*, und dann bezeichneten sie im Genitiv (mit der Präposition *wegen*) oder im Akkusativ (mit dem Adjektiv *betreffend*) den Inhalt der in der Einheit beinhaltenen Akten der Sachen. Unten rechts trugen sie die Anfangs- und die Enddaten ein. Sehr oft waren das lediglich die Anfangsdaten, links – Aktenzeichen und ganz unten kam die Bemerkung *Rathäusliches Archiv* konsequenterweise nicht zum Vorschein;

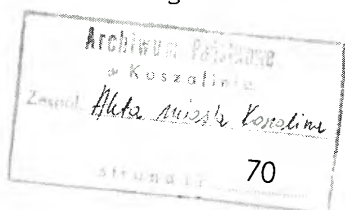

2. Ende des 18. Jahrhunderts trug man allmählich oben in der Mitte des Titelschutzumschlags die Namen des Amtes im Genitiv ein, eingeleitet durch das lateinische oder deutsche Wort *Akta* (*Acta des Magistrats zu Coslin* oder *Akten des Magistrats zu Köslin*). Bisweilen stand vor dem Substantiv *Akta* eine die Art der Akten ergänzende Bezeichnung: *Generalia* (Allgemeinakten) oder *Specialia* (Einzelakten) und die wiederholte man im Rahmen der eingetragenen Aktenzeichen.

267 Akteneinheiten, also ungefähr ein Drittel der Einheiten (28,5%), sind mit den Schutzumschlägen oder Halbumschlägen mit der Inschrift *Akten* (*Acta*) *des Magistrats Köslin* versehen (236 AE), *Akten der Stadtverwaltung Köslin* (24 AE), *Stadtverwaltung Köslin* (2 AE) oder *Personal-Acta* (5 AE). Auf den sonstigen Einheiten wurde der Name eines Aktenbildners handschriftlich vom Registrator eingetragen oder bisweilen sogar weggelassen.

Unter dem Namen eines Amtes schrieb der Registrator den redigierten Titel handschriftlich, entweder im Genitiv, nach der Präposition *wegen*, oder im Akkusativ nach der Präposition *betreffend* auf. Falls die Sachenakten hinsichtlich der Akteneinheit ein paar oder wenige Einheiten bildeten, vermerkte man unter dem Titelstichwort die fortlaufende Nummer eines Bandes, indem man die Interessierten auf die folgende Akteneinheit verwies (z.B. *Vol. III, confer Vol. IV*). Die Datierung von Sachen auf den Akteneinheiten begrenzte sich in der Regel auf das Datum der Einleitung der ersten Sache, obwohl auch hier häufige Irrtümer vorkamen. Die Korrekturen und Ergänzungen in der Datierung nahm im größeren Maße der deutsche Archivdienst nach der Übernahme von Akten an das Depositum im Staatsarchiv Stettin vor.

Im unteren linken Teil des Umschlags wurden dauerhafte Inschriften eingetragen, in gedruckter Form oder handschriftlich, neben denen man Aktenzeichen angab. Die Inschriften beinhalteten folgende Bezeichnungen: *Abteilung*, *Abschnitt*, *Nr.*, die auf den neueren Schutzumschlägen durch die Nummer des Magistratsbüros eingeleitet wurden. *Büros* und *Abteilungen* waren immer mit den römischen Ziffern gekennzeichnet, wobei die ersteren der organisatorischen Struktur des Amtes entsprachen. Die untersten Klassifikationssegmente – *Abschnitte* – ähnlich wie *Abteilungen*, stellten die Organisationsabteilungen des Magistrats nicht dar, sie gruppieren lediglich die einheitlichen oder thematisch verwandten Akten der Sachen. Die Abschnitte versah man zunächst mit der Kombination von arabischen Ziffern sowie großen und kleinen Buchstaben des lateinischen Alphabets, indem man sie durch ein für bestimmte Sachen ausschlaggebendes Stichwort ergänzte (z.B. *Grenzen*). Im letzten Zeitraum wurde diese Kombination durch die fortlaufende Nummerierung ergänzt, angefangen von der arabischen Zahl „1“. Auf den sämtlichen in Verwahrung von dem Preussischen Staatsarchiv Stettin übernommenen Akteneinheiten wurden die dauerhaften Inschriften auf den Akten durch die von den Archivaren eingetragene Bemerkung *Stadt Köslin. Depositum* eingeleitet.

Innerhalb der Akteneinheiten sind die Akten der Sache in der dem Buch gleichen Form erstellt worden, wobei die Ausnahmen von der Regel sehr oft auftreten. Im Archivbestand fehlt es an Findmitteln, die die Registratoren und dann der deutsche Archividienst gebrauchten, die Aktenpläne wiederherzustellen. Auch in der deutschen Mappe aus dem Archivbestand fehlt es an den Auszügen aus den im Rathaus Köslin²⁵ verwendeten Aktenpläne.

Die Einteilung und Systematisierung der 723 erhalten gebliebenen Einheiten des Depositums wurden 1990 in Szczecin durchgeführt und im selben Jahr im Repertorium festgehalten. In Anlehnung an die erhalten gebliebenen Bezeichnungen der Registratur und eingetragene Signaturen wurden die im Jahre 1964 angenommenen Archivalien der Bauverwaltung mit dem Depositum verbunden und an Abteilung IV – Verwaltung des Innern und der Polizei angeschlossen. Es wurden insgesamt 203 Einheiten angeschlossen, unter denen, neben der Akten von Dauerbedeutung, auch solche Einheiten zu finden sind, die von solch einem Wert nicht sind und als Ersatzmaterialien erhalten geblieben sind. Die erste Abteilung der Materialien bilden ca. 20% der an den Bestand der Akten des Stadtbauamtes angeschlossenen Gesamtheit; der Rest fällt auf die Akten, die wegen des Mangels am Material aus dem Bereich Planung, Rechnungslegung, Statistik und anderer die Gesamtheit der Aufgaben zur Bauverwaltung gehörender Materialien wurden als Ersatzakten anerkannt.

Der erhalten gebliebene Aktenplan berücksichtigt sieben grundlegende *Abteilungen*, die in 90, sog. *Abschnitte* untergliedert wurde, unter denen für fast 30 die gruppierten Akten nicht erhalten geblieben sind.

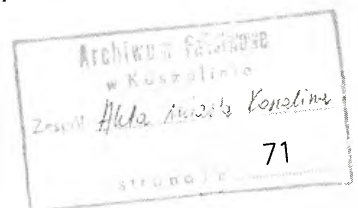
Die Abteilungen umfassen:

1. Abteilung I – Allgemeine Verfassungs- und Verwaltungsangelegenheiten;
2. Abteilung II – Behördenorganisation. Ernennungen und Personalia;
3. Abteilung III – Eigentum der Stadt;
4. Abteilung IV – Finanzverwaltung;
5. Abteilung V – Verwaltung des Innern und der Polizei;
6. Abteilung VI – Militärsachen;
7. Abteilung VII – Handschriften. Eid- und Bürgerbücher. Rechnungen;
8. Abteilung VIII – Stadtbauamt²⁶.

Die fünf Abschnitte in Abteilung V (Abschnitte: 19, 22, 23, 24 und 25) sowie die sechs in Abteilung VI (Abschnitte: 3, 4, 5, 6, 8 und 10) wurden mit den polnischen Titeln versehen, da die Registratoren ihren ursprünglichen Namen nicht angaben. Die anhand des Inhaltes der Akten festgelegten polnischen Namen der Abschnitte wurden in eckige Klammern gesetzt.

²⁵ AP Szczecin, Mappe aus dem Archivbestand: Depositum der Stadt Köslin.

²⁶ Diese Reihe, in Zahl von 1270 AE (7 lfm) und mit Signaturen 936–2203 aus den Jahren 1863–1945, die von Adam Muszyński nicht bearbeitet wurde, wurde anhand der von der Koszliner Delegatur des Woiwodschaftsamtes Westpommern im Jahr 2006 übernommenen Dokumentation gebildet [Fußnote – J. Ch.].

Lediglich in einem Fall (Inventarnr. 916) war der Aktenband ohne originalen Umschlag und Titel. Er wurde mit dem im Polnischen redigierten Titel versehen und in eckige Klammern gesetzt.

Die im Akkusativ nach dem Adjektiv *betreffend* redigierten Titel wurden in der ersten Kasusform wiedergegeben. Die unvollständigen Titel wurden um die Ergänzung im Polnischen erweitert. Dies betrifft 35 Einheiten, auf denen der Straßenname näher bestimmt wurde – *Straßenbau*, was in eckige Klammern gesetzt wurde. An jedem Ortsnamen und Straßennamen, im Deutschen genannt, wurden ihre polnischen Äquivalenten auch in selben Klammern angegeben²⁷. In der Rubrik „Anmerkungen“ wurde auf die Anwesenheit unter den Akten auftretenden untypischen Archivalien verwiesen (Pläne, Zeichnungen, Dokumente, Abschriften, Broschüren, Flugblätter, Druckschriften etc). Während der Inventur wurde die Schreibweise von heute berücksichtigt.

Die Bearbeitung des Bestandes beendete man mit der Bearbeitung der Einführung in den Bestand²⁸.

4. Charakteristik des Inhalts des Bestandes

Abteilung I

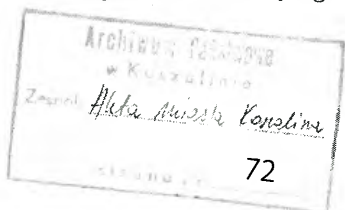
Allgemeine Verfassung- und Verwaltungsangelegenheiten

Sign. 1–3 (3 AE), 1749–1857

Unter der im Staatsarchiv Stettin aufbewahrten Dokumentation sind die zu Abteilung I gehörenden Archivalien fast völlig verloren gegangen. Abhanden gekommen sind also: die Wahlakten der Stadtverordneten sowohl des Kreis- und Landtags als auch der Nationalversammlung und der Volkskammer zur Zeit des Völkerfrühlings. Das traf auch auf die sich auf die Verfassung des Staates beziehenden Archivalien zu. Sie umfassten u.a. Willküren und städtische Statuten, die aus dem 19. Jahrhundert stammenden städtischen Ordnungen sowie Chronik der Stadt, niedergeschrieben von 1818 bis 1890. Als den bedeutendsten Verlust betrachtete man den von den für die Forschungen wertvollen Akten

²⁷ Für die Nutzung der vorliegenden Veröffentlichung wurde eine Überprüfung aller Aufzeichnungen von Ortsnamen vorgenommen, insbesondere die der Straßennamen zwecks der Aktualisierung des Inhaltes nach den Änderungen, die sich in den Jahren 1989–2014 vollzogen [Fußnote – K. P.].

²⁸ Der Bestand enthält, einschließlich der Akzession im Jahre 2006, insgesamt 2203 inventarisierte Akteneinheiten aus den Jahren 1555–1945, die 20,96 lfm umfassen. Die Bearbeitung des Bestandes wurde mit der Bearbeitung der Einführung in den Bestand sowie der Erstellung des Findbuches abgeschlossen. Die gezählten Akteneinheiten wurden mit laufender Nummerierung versehen, von 1 bis 2203 und in die Datenbank IZA sowie ins System ZoSIA eingetragen, das unter Internetseite Szukajwarchiwach.pl [Fußnote – J. Ch.] zugänglich ist.

der Zusammenschlüssen von Kaufleuten und Handwerkerzunft. Sie umfassten die Abschriften der Privilegien der Innungen aus den Jahren 1553–1769, Revisionen der Innungsstatuten, und Akten der einzelnen Innungen in der Stadt sowie Gilden der örtlichen Kaufleute-Tuchzuschneider. Unter den Innungen waren auch alle auf dem Gebiet Köslins bestehenden Innungen vertreten, u.a. Apotheker, Bäcker, Metzger, Bierbrauer, Kürschner, Tuchmacher, Weber, Schneider, Schuhmacher, Fassbinder, Schmiede, Tischler, Töpfer, Friseure. Auch im Zusammenhang mit der Zerstörung der Archivalien, bezüglich der Innungen und Gilden, sind jegliche Spuren von kaufmännischen Vereinigungen und Kösliner Handwerk verschwunden.

In Abteilung I sind lediglich die Akteneinheiten aus den Jahren 1749–1859 erhalten geblieben, darunter die Handschrift der Chronik Köslins von Johann David Wendland, verfasst in den Jahren [1737] 1749–1756, die grundlegende Informationsquellen für die Forscher der Geschichte Köslins enthält. Es ist auch eine Akteneinheit aus den Jahren 1765–1770 vorhanden, die die Vorbereitungen und Feierlichkeiten zum 500. Jubiläum der Verleihung der Stadtrechte an die Stadt Köslin betrifft.

Abteilung II

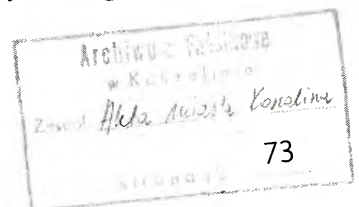
Behördenorganisation. Ernennungen und Personalia

Sign. 4–57 (54 AE), 1690–1944

Mit den gesamten Abteilungen von Akten in den Verwaltungs- und Personalangelegenheiten ist auch die Akteneinheit aus den Jahren 1793–1802 verloren gegangen, die die Ordnung vom Magistrat enthielt. Diese Ordnung sowie den Aktenplan legte die Organisationsstruktur der städtischen Behörden fest. Im Ganzen sind auch Abteilungen der Akten aus den Jahren 1606–1879 abhanden gekommen, die Wahl, Ernennungen, Versetzen, bzw. Verzicht der Magistratsmitglieder, städtischer Beamten niedrigerer Ebene, städtischen Dienstes, Forstdienstes, Bezirksvorsteher und Mitglieder der städtischen Ausschüsse, Geistlichen und des kirchlichen Dienstes in der Stadt betrafen.

In der angesprochenen Abteilung, neben den im Jahre 1967 übernommenen Personalakten der drei Magistratsmitglieder und zwei städtischer Beamten niedriger Ebene, sind die Akten erhalten geblieben, die Wahl, Ernennungen, Berufung sowie Entlassungen der Geistlichen und des kirchlichen Dienstes in den Dörfern sowie des pädagogischen Personals an den in der Stadt und dem vorstädtischen Vorwerk Wilhelmshof gelegenen Schulen thematisierten. In den Akten aus den Jahren 1742–1774, Sign. 19–28 befinden sich umfangreiche Materialien, bezüglich der Wahl des pädagogischen Personals der städtischen Schule, die im Wesentlichen eine vierjährige Oberschule war. Das Personal setzte sich aus dem Rektor, seinem Vertreter, Schulmeister und Kantor zusammen.

Das frühe 19. Jahrhundert brachte eine Schulreform. In Anlehnung an das im Jahre 1816 verabschiedete Gesetz, das das Bildungssystem regelte, wurde die

städtische Grundschule gegründet, die 1822 insgesamt acht Klassenräume besaß und acht Lehrer beschäftigte. In der zweiten Hälfte des 19. Jahrhunderts vollzogen sich im Bildungssystem erhebliche Änderungen. 1861 bestanden auf dem Gebiet der Stadt im Rahmen der Grundschulen zwei Elementarschulen, die insgesamt 553 Schüler zählten. In den Akteneinheiten aus den Jahren 1810–1874 befinden sich umfangreiche Materialien aus dem Bereich der Organisation und Tätigkeit der Grundschulen Köslins.

Im erhalten gebliebenen Teil der Abteilung II befinden sich auch die Materialien, die die Zuständigkeiten und Besetzung von Gerichts-, Steuer- und Postbehörden in der Stadt in den Jahren 1780–1876 sowie die Aufsicht über die Polizei- und Gemeindeverwaltung in den der Stadt unterstellten Dörfern betrafen, wo auch in den Jahren 1761–1880 Gemeindevorsteher und Schöffen in den einzelnen Kommunendörfern ernannt waren.

Abteilung III
Eigentum der Stadt
Sign. 58–93 (36 AE), 1555–1847

Die aus dieser Abteilung dem Staatsarchiv Stettin übergebenen Akten sind vollständig erhalten geblieben, obschon das eine geringe Präsentation von Materialien für einen umfangreichen Begriff „Eigentum der Stadt“ ausmacht. Nicht ohne Bedeutung bleibt der Mangel an jeglichem Nachlass von Akten nach 1847. Die gesamten Archivalien wurden in sechs Abschnitte aufgeteilt, unter denen die drei ersten folgende Thematik betreffen:

1. Gebäude als Eigentum der Stadt, Sign. 58, 1732–1745;
2. Grundstücke, Felder, städtische Wiesen, Sign. 59–60, 1746–1797;
3. die zu der Stadt gehörenden Dörfer und Vorwerke, Sign. 61–66, 1694–1821.

Bekanntlich erhielt die Stadt als Folge der Lokation ca. 100 Hufen. Bald kamen zu den Anwesen weitere umliegende Gebiete hinzu. In der zweiten Hälfte des 15. Jahrhunderts umfassten die städtischen Landgüter das Ufergebiet einschließlich des westlichen Teils des Jamunder Sees, das sich nach Osten bis hin zum Grenzfluss der Bischofsherrschaft – Nest Bach erstreckte, in Richtungen Westen und Süden waren das lediglich umliegende Gebiete. Zu den von der Stadtkammer verwalteten Dörfern gehörten: Gohrband, Jamund, Maskow und Puddemsdorf sowie Fischerdörfer: Deep und Nest. Im Laufe des 16. Jahrhunderts erwarb die Stadt von dem einheimischen Adels weitere Agrargebiete. Infolgedessen konnte die Stadt für eine kurze Zeit Teile der Dörfer: Kleist, Wussek und Repkow in Besitz nehmen.

In Bezug auf die wirtschaftlichen und gesellschaftlichen Beziehungen des städtischen Eigentums des Landgutes rückte der Ausbau der Vorwerks- und Fronwirtschaft Anfang des 17. Jahrhunderts in den Vordergrund. Das erste Vorwerk wurde noch im 16. Jahrhundert in Stadthof gegründet, im Jahre 1614

entstand das Vorwerk in Kluss, und bis Ende des Jahrhunderts wurden noch fünf weitere Vorwerkslandwirtschaften gegründet: in Gohrband, Maskow, Mühlenkamp, Köslin und Wilhelmshof. Die erhalten gebliebenen Akten spiegeln den Zustand der städtischen Anwesen in den Jahren 1753–1821 wider, also in der Zeit, in der sich die Anwesen Köslins endgültig ausbildeten, und die Nutzer dieser Grundstücke noch nicht enteignet wurden. Es wurde auch die Grundstücksteilung zahlreicher städtischer Vorwerke nicht durchgeführt.

Folgende Abteilung wie: Aufkauf verpfändeter Grundstücke (Sign. 67–70) betrifft hauptsächlich städtische Felder sowie Wiesen, insbesondere Wiesen im Tal von Nest Bach aufgekauft, aber auch aufs Neue verschiedenen Kontrahenten verpfändet.

Die Grenzstreitigkeiten und Grenzregulierungen (Sign. 71–79) schildern einen rapiden Zuwachs am landwirtschaftlichen Eigentum der Stadt sowie Ankauf durch das Bürgertum vom Adel der umliegenden Grundstücke. Das löste zahlreiche und bisweilen auch langwierige Streitigkeiten und Spannungen aus. Die städtischen Behörden sammelten das die Rechtstitel betreffende Beweismaterial, bezüglich der genutzten Landgüter, das einige Akteneinheiten zählte. Das erwähnte Beweismaterial war Ergebnis der Streitigkeiten, die zwischen den umliegenden Inhabern der Grundstücke entstanden. Band I stellt Archivalien aus den Jahren 1555–1698 zusammen, weitere Folierungen entstanden in den Jahren 1723–1777, 1780–1799 sowie 1800–1837.

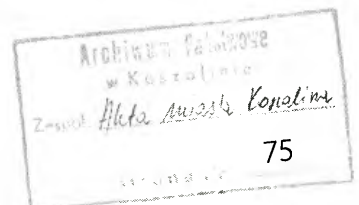
Im 18. Jahrhundert, bei der strengen Kontrolle der Finanzwirtschaft von den Beamten der Kriegs-Finanzkammer in Stettin, bemühten sich die städtischen Behörden richtig zu verwalten. Die Schulden mussten auch von der Stadt zurückgezahlt werden. Für dieses Ziel wurden die meisten Einkünfte bestimmt, die in die Kasse flossen, u.a. von der Pacht der Vorwerke und Mühlen, umliegender Wiesen und Felder, Bauernmiete. Diese Mittel waren nicht ausreichend, deswegen musste die Stadt weitere Darlehen aufnehmen, insbesondere im Zusammenhang mit der eingeleiteten und verbreiteten Aktion der Abholzung der umliegenden Wälder und der dort gegründeten neuen Dorfsiedlungen. Infolge der außerordentlichen Ausgaben verbunden mit der schwierigen Wirtschaftslage in der Zeit des Völkerfrühlings mussten die städtischen Behörden nach den zusätzlichen Quellen der Finanzhilfe suchen. Diese Themen fanden ihre Widerspiegelung in den auf 1711–1847 datierten 14 Inventareinheiten (Sign. 80–93).

Abteilung IV

Finanzverwaltung

Sign. 94–404 (311 AE), 1610–1906

In Abteilung IV befinden sich Archivalien, die vor allem die gesellschaftswirtschaftliche Beziehungen in Köslin sowie in den Dörfern und den der Stadtkam-

mer unterworfenen Vorwerken betreffen. Die vollständig erhalten gebliebenen Akten aus dem Depositum Stettin wurden in 29 Abschnitte aufgeteilt, in denen der finanzielle Aspekt der städtischen Wirtschaft dargestellt wurde, und zwar die Einkünfte und Ausgaben mit Auskauf, Verkauf, Pacht der Grundstücksimmobilien und Wirtschaftsgebäude, Vollstreckung der Jagd-, Fischfang- und Steuerberechtigungen verbunden, Rechnungsrevisionen, Verwalten von Fonds, Stipendien, Legaten, Einkommens- und Ausgabenplan sowie Berichte und ihre Ausführung.

Unter den Abschnitten treten folgende 29 Archivmaterialien auf, die folgenden Themen betreffen:

- allgemeine und ausführliche Angelegenheiten der Dorfbewohner sowie die in den einzelnen Dörfern und Vorwerken (in der alphabetischen Ordnung), Sign. 116–263 (148 AE), 1640–1892;
- Mühlen und Ziegelei, Sign. 264–300 (37 AE), 1746–1856;
- allgemeine und ausführliche Angelegenheiten in Bezug auf Wälder und einzelne Waldreviere (in der alphabetischen Ordnung), Sign. 301–319 (19 AE), 1717–1874;
- Frei- und Deputatholz, Sign. 323–338 (16 AE), 1730–1876;
- Revisionen der kirchlichen Rechnungen, Sign. 380–390 (11 AE), 1744–1876;
- Verkauf und Pacht der Grundstücke, Wiesen und der zur Stadtkammer gehörenden Sumpfgebiete, Sign. 102–111 (10 AE), 1719–1848.

Im ersten der genannten Abschnitte drängen sich unter den zur Dorfbevölkerung in den Dörfern und Kommunalvorwerken gehörenden allgemeinen Akten unter anderem die sog. Urbare in den Vordergrund, also Findbücher des gesamten Vermögenszustandes in den einzelnen Dörfern. Erhalten geblieben sind drei Urbare in fünf Büchern: aus dem Jahre 1640, 1696 und 1712 (Sign. 116–120), die die Einsicht in die Wirtschaftslage der der Kammer unterworfenen Dörfern und Vorwerke im Laufe des nahezu gesamten Jahrhunderts ermöglichen.

Im einleitenden Teil des ältesten Urbars befinden sich Register der 71 Urkunden aus dem 13., 14. und 15. Jahrhundert, die von den Herausgebern des Pommerschen Urkundenbuches verwendet wurden. Nach dem Verzeichnis aller Bischöfe zu Cammin treten die Abschriften in extenso der der Stadt Köslin verliehenen Privilegien auf, unter anderem von Bischöfen und Herzöge Hinterpommerns sowie Beschreibungen der Grenzstreifen zwischen der Stadt und den Gütern der Familie von Schmelig vom nördlichen Westen, zwischen Jamund und Labus, Wisbuhr, Maskow usw. Den übrigen Teil des Urbars ergänzen die Verzeichnisse der Grundstücke, umliegender Gärten, Wiesen und Äcker, genutzt von den Bürgerlichen sowie nach wie vor vollständige Texte mit Privilegien aus den vergangenen Jahrhunderten.

Das zweite Urbar von 1696 beginnt mit der Chronikaufzeichnung von den wesentlichsten Ereignissen aus der Stadtgeschichte. Nach der Einführung wer-

den die Felder ausführlich aufgezählt, mit der Angabe von Vor- und Nachnamen, Größe des Feldes sowie seiner laufenden Nummer, alle von den Stadtbewohnern angebauten Grundstücke. Der zweite Teil des Urbars enthält eine Beschreibung von Feldern, Wiesen, Weiden, genutzt von den der Stadtkammer unterworfenen Bewohnern sowie den Bürgerlichen in den einzelnen Dörfern.

Das letzte Urbar, im Jahre 1712 erstellt, teilte man in Abschnitte auf, genannt Tituli, deren Inhalt in der Überschrift sichtbar gemacht wurde. Die ersten Kapitel beziehen sich auf die von der Stadt in den vergangenen Jahrhunderten erhaltenen Privilegien. Weitere Tituli zeichnen einzelne Quellen der Einkommen von der städtischen Kammer auf. Den Beschreibungen jedes einzelnen Dorfes und jedes Vorwerks wurde viel Aufmerksamkeit geschenkt. Solch eine Vorgehensweise setzte man auch nach 1712 fort, auch noch in der zweiten Hälfte des 17. Jahrhunderts.

In derselben Abteilung sollte man die sogenannten Einrichtungsakten aufführen, die den Wirtschaftszustand der Landgüter der Stadt und anderen der Pacht unterworfenen Objekten beschreiben. Die in den Jahren 1738–1779 erstellten Einrichtungsakten betreffen sowohl die Vorwerke als auch Mühlen, Ziegeleien, Kalkwerke und andere der Kammer unterworfenen Anwesen.

In den sog. Specialia werden einzelne Dörfer, Vorwerke, Mühlen, Ziegeleien, Papiermühle und Walkmühle dargestellt.

Ein verhältnismäßig umfangreicher Nachlass von Akten dokumentiert den Prozess der Entstehung der zwei neuen Stadsiedlungen: Meyringen und Schwerinsthal. Diesbezüglich ging man an die Abholzung des städtischen Waldes heran, der das Gebiet zwischen stadtnahen Grundstücken und dem nördlichen Hang vom Gollenberg bewuchs. Die in der späteren Zeit gegründeten Dörfer wurden von Kolonisten aus Württemberg und Mecklenburg besiedelt. Die Ausländer erwiesen sich miese Landwirte und die städtischen Behörden hielten für richtig, vielen von ihnen ihre Bauernhöfe wegzunehmen. In diesem Zusammenhang beschloss man die in dem größten und reichsten Dorf wohnenden Bauern in der Nähe – vom Jamund, nach Meyringen und Schwerinsthal herbeizuholen.

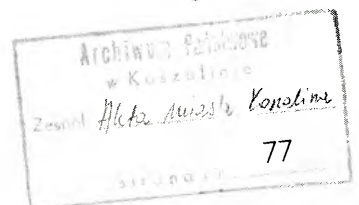
Abteilung V

Verwaltung des Innern und der Polizei

Sign. 405–909 (515 AE), 1591–1945

Abteilung V beinhaltet Archivalien, die die Tätigkeitszeit der Kommunalbehörden Köslins darstellen. Sie umfassten im Allgemeinen: Verwaltung, Aufsicht, Sicherheit, Ordnung, Ästhetik, Bauwesen und Renovierungen, Handwerk, Handel, Landwirtschaft, Schulwesen und Wissenschaft.

Die vollständig erhalten gebliebenen Akten des Depositums wurden in 27 Abschnitten erfasst, wobei 6 von ihnen 1964 und 2006 durch die aus der ehemaligen Bauverwaltung stammenden Akten ergänzt wurden. Von dem sonstigen Teil

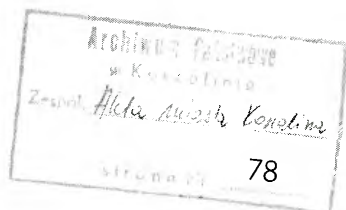
der Akten der Bauverwaltung bildete man gemäß den Aktenzeichen 11 neue Abschnitte. Samt diesen Akten bewahrt die vorliegende Abteilung 38 thematische Begriffe (Abschnitte) auf, und unter den erwähnten neuen Abschnitten, genannt „Straßen-, Wege-, Brücken- und Plätzebau“ macht sie quantitativ gesehen das umfangreichste Sammlungsgut von thematisch homogenen Archivalien aus, und zwar 61 AE.

Die ersten meist vertretenen zehn Abschnitte kann man in folgender Reihenfolge aufführen:

- Bauangelegenheiten in ausführlichen Auffassung, Sign. 635–698 (64 AE), 1720–1944;
- Straßen-, Wege-, Brücken- und Plätzebau, Sign. 528–698 (61 AE), 1819–1944;
- Informationen über Statistik, Sign. 405–445 (41 AE), 1722–1884;
- Angelegenheiten mit Industrie- und Handwerksbetrieben verbunden, Sign. 767–802 (36 AE), 1763–1884;
- Schulwesen, Sign. 856–884 (29 AE), 1809–1879;
- Armenverpflegung, Sign. 466–491 (26 AE), 1702–1874;
- Baupolizei – Allgemeinangelegenheiten, Sign. 593–613 (21 AE), 1782–1943;
- Baupolizei – ausführliche Angelegenheiten, Sign. 614–634 (21 AE), 1786–1941;
- kirchliche Angelegenheiten, ausführlich aufgefasst, Sign. 830–850 (21 AE), 1622–1873;
- landwirtschaftliche Verwaltung ausführlich aufgefasst, Sign. 747–766 (20 AE), 1754–1901.

Der Abschnitt „Straßen-, Wege-, Brücken- und Plätzebau“ wurde auf Grundlage der im Jahre 1964 übernommenen Akten der Abteilung der Bauverwaltung, die mangels der Materialien aus dem Bereich Planung, Rechnungslegung, Statistik sowie anderer die Gesamtheit der Aufgaben umfassender Angaben, die zu dieser Abteilung gehören, als Ersatzmaterialien behandelt wurden. Zu diesem Abschnitt gehören unter anderem Akten, die den Bau der Straßen (ihre Regulierungen), den Bau des Straßenbelags, den Bau der Bahnlinien, Brücken, Abwasserkanäle, der Schutzdeiche, Brandschutzbehälter und Brunnen betreffen. Andere Mappen bewahren die Dokumentation im Rahmen des Umbaus, der Renovierungen, der Aufrechterhaltung von Wohngebäuden, Schulen, Kirchen, Krankenhäusern und Kommunalanlagen unter dem Allgemeinstichwort „Bauangelegenheiten in ausführlicher Auffassung“ auf.

Einen weiteren Abschnitt bilden die Archivalien über Statistik. Sie beziehen sich auf die Bevölkerung Köslins sowie die in den Dörfern, Vorwerken, mit der Berücksichtigung von Geschlecht, Beruf, Konfession, Alter usw. Hier finden sich auch statistische Angaben in Bezug auf das Gerichtspersonal und medizinisches Personal, Angaben über Kriminalität sowie Aufstellungen und Verzeichnisse unterschiedlichster Art, u.a. Preislisten sowie andere, mehr oder weniger für die Forscher nützliche Aufzeichnungen und Aufstellungen.

Handwerk, Industrie, Manufakturtätigkeit bilden einen getrennten Abschnitt. Zur Zeit der günstigen Konjunktur, nach dem Ende des Siebenjährigen Krieges entstanden in Köslin: Papiermühle (1764), zwei Gerbereien (1778 und 1784), Kutschenproduktionsbetrieb (1778), zwei Seifenfabriken (1782 und 1794), Manufaktur von Handschuhen und Geldsäckchen (1782), Manufaktur von Leinen- und Wollbändern (1793) und einige andere. Trotz der in Höhe von 14 000 Taler von dem Staat den Kösliner Manufakturen gewährten Krediten konnten die meisten mit der Krise, die in den ersten Jahren des 19. Jahrhunderts andauerte, nicht fertig werden.

Die Schulangelegenheiten schildern die Entwicklung des städtischen Schulwesens im 19. Jahrhundert, sowohl der Grund- als auch Ober- und Privatstufe.

Unter den erhalten gebliebenen Archivalien sollte man den Akten aus dem Bereich des Rechts des Lagergelds, Zolls, der Ufer- und Fischfangangelegenheiten besondere Aufmerksamkeit schenken, Sign. 803–818 (16 AE) aus den Jahren 1685–1863. Von Relevanz ist auch das aus den Jahren 1832–1863 stammende Volumen, das den Bau des Hafens auf dem Jamunder See betrifft. Der einleitende Entwurf des Hafenbaus wurde im Jahre 1833 angefertigt und bestand aus zwei grundlegenden Teilen: der erste Teil betrachtete die Problematik der Verbindung zwischen dem See und der Ostsee, der zweite wiederum verwies auf die Verbindung des Hafens mit der Stadt, und zwar in drei Varianten. Nichtsdestotrotz konnte keine der vorgeschlagenen Lösungen ausgeführt werden, was auf die Kosten und den Mangel an den finanziellen Mitteln zurückzuführen war.

Abteilung VI

Militärsachen

Sign. 910–932 (23 AE), 1779–1945

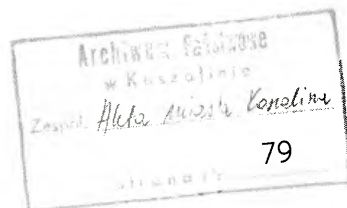
Die erhalten gebliebenen Mappen enthalten die Bereiche aus der Zeit der Militärsachen, darin auch die Ereignisse aus der Napoleonischen Zeit. In der Akteneinheit (Sign. 916) kann der Forscher u.a. Verordnungen und Rundschreiben des Kommissars der Bundeswehr in Bezug auf den Bezirk der Pommernwehr sowie Verordnungen des Sonderstabs für Ausquartierungen finden.

Abteilung VII

Handschriften. Bücher. Rechnungen

Sign. 933–935 (3 AE), 1601–1803

Abteilung VII setzt sich aus drei Akteneinheiten zusammen, von denen zwei die von den städtischen Beamten abgelegten Eidesformeln bei dem Amtsantritt umfassen, sowie ein Einkommens- und Ausgabenbuch der Kasse der Sozialfürsorge, in den Jahren 1601–1693.

Abteilung VIII

Stadtbauamt

Sign. 936–2203 (1268 AE), 1863–1945

Zu der oben genannten Abteilung gehört die Dokumentation über Wege-, Brücken-, Straßen-, Plätze- sowie Gebäudebau²⁹.

²⁹ Siehe auch Fußnoten 23, 26 und 28 [Fußnote – J. Ch.].

Powiązania zespołu „Akta miasta Koszalina” 1555–1945 z innymi zespołami w archiwach polskich i niemieckich

Dzieje Koszalina stanowią integralną część historii Pomorza Zachodniego i Środkowego. Jest więc rzeczą naturalną, że informacje odnoszące się do dziejów tego miasta znajdują się również w innych zespołach archiwalnych archiwów krajowych i zagranicznych. Największy zasób informacji odnoszący się do jego dziejów znajduje odzwierciedlenie w aktach przechowywanych w archiwach państwowych w Koszalinie i Szczecinie. Dlatego też – na potrzeby niniejszej publikacji – dokonano zestawienia najważniejszych zespołów archiwalnych i innych grup informacji, odnoszących się bezpośrednio do dziejów Koszalina, poczynwszy od archiwów, które posiadają w swoim zasobie bogaty materiał informacyjny, a skończywszy na tych, w których znajdują się akta bądź zbiory kartograficzne w niewielkiej ilości i przydatności informacyjnej.

Archiwum Państwowe w Koszalinie

Administracja państwowa:

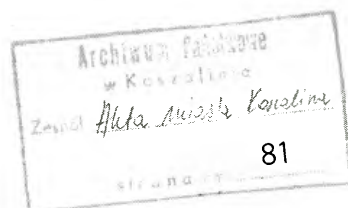
Rejencja koszalińska (Regierung Köslin) z lat [1579–1815] 1816–1945¹;

Administracja specjalna:

Urząd Rentowy Książąt Hohenzollernów w Koszalinie (Fürstlich Hohenzollernsches Rentamt Köslin) z lat [1550–1872] 1873–1945²,

¹ *Archiwum Państwowe w Koszalinie. Informator o zasobie archiwalnym*, oprac. W. Chlistowski, Warszawa, 2005, s. 26–27.

² Tamże, s. 29.

Naczelna Dyrekcja Poczty w Koszalinie (Oberpostdirektion Köslin) z lat [1710–1778, 1849] 1850–1938³,

Urząd Katastralny w Koszalinie (Katasteramt Köslin) z lat [1765–1860] 1861–1944⁴,

Urząd Kultury Rolnej w Koszalinie (Kulturamt Köslin) z lat [1893–1918] 1919–1944⁵,

Wojskowy Urząd Budowlany w Koszalinie (Heeresbauamt Köslin) z lat 1940–1941⁶,

Naczelny Urząd Ubezpieczeń w Koszalinie (Obersicherungsamt Köslin) z lat 1910–1941⁷;

Administracja sądowa i instytucje wymiaru sprawiedliwości:

Sąd Obwodowy w Koszalinie (Amtsgericht Köslin) z lat [1727–1878] 1879–1945⁸;

Instytucje wyznaniowe:

Akta parafii ewangelickiej kościoła Mariackiego w Koszalinie z lat 1574–1875⁹,
Superintendentura w Koszalinie (Superintendentur Köslin) z lat 1749–1897¹⁰;

Fundacje, instytucje kulturalno-naukowe, opiekuńcze i społeczne:

Związek Ochrony Ptaków w Koszalinie (Bund für Vogelschutz – Ortsgruppe Köslin) z lat 1913–1925¹¹;

Urząd stanu cywilnego:

Urząd Stanu Cywilnego w Koszalinie (Standesamt Köslin) z lat 1874–1913 (księgi urodzeń, małżeństw i zgonów)¹²;

Zbiory kartograficzne:

mapy topograficzne, plany i szkice katastralne z lat 1740–1943¹³.

Archiwum Państwowe w Szczecinie

W szczecińskim Archiwum bliżej i dalej powiązane z aktami Koszalina są następujące zespoły archiwalne:

³ Tamże, s. 91–92.

⁴ Tamże, s. 93.

⁵ Tamże, s. 94.

⁶ Tamże, s. 95.

⁷ Tamże, s. 138.

⁸ Tamże, s. 107.

⁹ Tamże, s. 230.

¹⁰ Tamże, s. 233.

¹¹ Tamże, s. 218.

¹² Tamże, s. 248. Stan na 20 maja 2014 r. według akcesji części ksiąg z zespołu do Archiwum Państwowego w Koszalinie.

¹³ Tamże, s. 267.

Administracja państwowa i samorządowa:

Archiwum Książąt Szczecińskich (Herzoglich Stettiner Archiv) z lat 1440–1808 [1209–1828]¹⁴,

Archiwum Domen w Koszalinie (Domänenarchiv zu Köslin) z lat 1512–1824¹⁵,
Naczelne Prezydium Prowincji Pomorskiej w Szczecinie (Oberpräsidium von Pommern in Stettin) z lat 1632–1945¹⁶,

Prezydium Policji w Szczecinie (Polizeipräsidium in Stettin) z lat 1852–1945¹⁷;

Administracja specjalna:

Zarząd Budowy Dróg na Pomorzu (Straßenbauverwaltung Pommern) z lat 1938–1944¹⁸,

Urząd Domenalno-Rentowy w Koszalinie (Domänen-Rentenamt zu Köslin), szczytek zespołu z lat 1802–1868¹⁹,

Urząd Ochrony Zabytków w Szczecinie (Denkmalamt in Stettin) z lat 1895–1944²⁰,

Urząd Pracy w Koszalinie (Arbeitsamt Köslin) z lat 1931–1936 (Rep. 161)²¹,

Krajowy Urząd Kultury Rolnej we Frankfurcie nad Odrą (Landeskulturamt Frankfurt a.O.)²²,

Urząd Kultury Rolnej w Koszalinie (Kulturamt Köslin) z lat 1909–1936²³,

Naczelna Dyrekcja Cei Prowincji Pomorskiej w Szczecinie (Oberzolldirektion für die Provinz Pommern in Stettin) z lat 1786–1929²⁴,

Krajowy Urząd Skarbowy w Szczecinie (Landesfinanzamt in Stettin) z lat 1819–1928²⁵,

Urząd Celny w Koszalinie (Zollamt Köslin) z lat 1920–1928²⁶,

Kolegium Szkolne Prowincji Pomorskiej w Szczecinie (Provinzialschulkollegium für die Provinz Pommern in Stettin) z lat 1815–1945²⁷,

II Okręg Wojskowy w Szczecinie (Wehrkreisverwaltung II in Stettin) z lat 1934–1944²⁸,

¹⁴ R. Gaziński, P. Gut, M. Szukała, *Archiwum Państwowe w Szczecinie. Przewodnik po zasobie archiwalnym. Akta do 1945 roku*, Warszawa – Szczecin, 2002, s. 19–33.

¹⁵ Tamże, s. 43–44.

¹⁶ Tamże, s. 46–51.

¹⁷ Tamże, s. 60–62.

¹⁸ Tamże, s. 90.

¹⁹ Tamże, s. 108.

²⁰ Tamże, s. 122–123.

²¹ Tamże, s. 132.

²² Tamże, s. 138.

²³ Tamże, s. 139.

²⁴ Tamże, s. 141–143.

²⁵ Tamże, s. 143–144.

²⁶ Tamże, s. 145.

²⁷ Tamże, s. 180–182.

²⁸ Tamże, s. 186.

Administracja samorządowa:

Związek Samorządu Prowincji Pomorskiej (Verwaltung des Provinzialverbandes) z lat 1800–1944²⁹,

Pomorski Sejmik Miejski (Pommersche Städtetag) z lat 1875–1932³⁰,

Pomorski Sejmik Powiatowy (Landkreistag in Pommern) z lat 1922–1936³¹,

Francuskie władze okupacyjne w Szczecinie (Französische Okkupation in Stettin) z lat 1798–1842³²,

Komisja budowy szos na Pomorzu (Chaussee Bau Kommission in Pommern) z lat 1828–1842³³;

Administracja sądowa i instytucje wymiaru sprawiedliwości:

Sąd Nadworny w Koszalinie (Kösliner Hofgericht) z lat 1582–1883³⁴,

Wyższy Sąd Krajowy w Koszalinie (Oberlandesgericht Köslin) z lat 1787–1902³⁵,

Sąd Krajowy w Koszalinie (Landgericht Köslin) z lat 1875–1912³⁶,

Sąd Obwodowy w Koszalinie (Amtsgericht Köslin) z lat 1680–1904³⁷,

Okręgowy Sąd Administracyjny w Koszalinie (Bezirksverwaltungsgericht zu Köslin) z lat 1935–1939³⁸;

Cechy:

cechy miasta Koszalina (Innungen Köslin) z lat 1698–1926, w tym cech kowali (Schmiedewerksinnung) z lat 1698–1926, cech młynarzy (Müllerinnung) z lat 1710–1919, cech piekarzy (Bäckerinnung) z lat 1851–1903, cech stolarzy (Tischlerinnung) z lat 1722–1894, cech szewców (Schuhmachewerksinnung) z lat 1796–1899³⁹,

bliższe informacje o zawartości akt magistrackich (jak i zespołów powiązanych z koszalińskim magistratem) wraz z ich charakterystyką znajdują się w zespole Archiwum Państwowe w Szczecinie (Rep. 48 Staatsarchiv Stettin) z lat 1826–1945⁴⁰;

Instytucje wyznaniowe:

Konsystorz szczeciński (Stettiner Evangelisches Konsistorium), seria akt: Konsystorz Ewangelicki w Koszalinie z lat 1556–1844⁴¹,

²⁹ Tamże, s. 189.

³⁰ Tamże, s. 191–192.

³¹ Tamże, s. 192.

³² Tamże, s. 194–195.

³³ Tamże, s. 196–197.

³⁴ Tamże, s. 340–341.

³⁵ Tamże, s. 344–345.

³⁶ Tamże, s. 348.

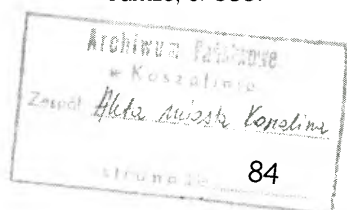
³⁷ Tamże, s. 367–368.

³⁸ Tamże, s. 199.

³⁹ Tamże, s. 361.

⁴⁰ Tamże, s. 83–87.

⁴¹ Tamże, s. 385.

akta kościołów ewangelickich pomorskiej prowincji kościelnej z lat 1541–1943
– gmina kościelna w Koszalinie⁴²,
księgi metrykalne z parafii kościoła Mariackiego w Koszalinie z lat 1868–1873
(urodzenia z lat 1868–1873)⁴³,
akta gminy żydowskiej w Koszalinie z lat 1801–1873⁴⁴;

Fundacje, instytucje kulturalno-naukowe, opiekuńcze i społeczne:

Fundacja Rodzin Schweder i Loewe w Koszalinie (Schweder-Loewsche Familienstiftung zu Köslin) z lat 1685–1945⁴⁵;

Stowarzyszenia i organizacje oraz archiwa rodowo-majątkowe:

Pomorskie Towarzystwo Ekonomiczne (Pommersche Ökonomische Gesellschaft) z lat 1839–1863⁴⁶,
Stowarzyszenie Wiedzy o Regionie i Jego Ochronie w Koszalinie (Verein für Heimatkunde und Heimatschutz in Köslin) z lat 1911–1928⁴⁷,
archiwum rodu Dewitz-Meesow (Familienarchiv von Dewitz-Mewitz) z lat 1469–1838⁴⁸,
zbiór Samuela Gottlieba Loepera z lat 1606–1730⁴⁹,
rękopisy i spuścizny, XVI wiek – 1943⁵⁰;

Zbiory kartograficzne:

mapy topograficzne w skali 1:25 000, 1:100 000⁵¹.

Archiwum Krajowe w Greifswaldzie (Landesarchiv Greifswald)

Zbiory archiwalne Archiwum Krajowego w Greifswaldzie charakteryzują się znacznym przekrojem informacyjnym zgromadzonych akt, co jest konsekwencją działań zabezpieczających, które przeprowadziło pruskie Archiwum Państwowe w Szczecinie w ostatnich miesiącach II wojny światowej. Znajdują się tu najcenniejsze, najstarsze dokumenty wystawione przez koszaliński magistrat bądź związane z magistratem osoby fizyczne i prawne, jak i materiały stanowiące szczątki lub części zespołów znajdujących się obecnie głównie w archiwach państwowych w Koszalinie i Szczecinie. Najstarsze dokumenty dostępne są obecnie w nastę-

⁴² Tamże, s. 391.

⁴³ Tamże, s. 399.

⁴⁴ Tamże, s. 407–408.

⁴⁵ Tamże, s. 423–424.

⁴⁶ Tamże, s. 438, 440.

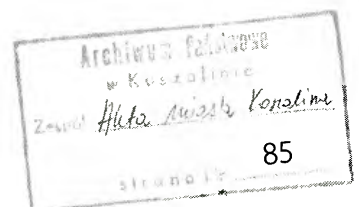
⁴⁷ Tamże, s. 439–440.

⁴⁸ Tamże, s. 459–459.

⁴⁹ Tamże, s. 476–478.

⁵⁰ Tamże, s. 478–482.

⁵¹ Tamże, s. 488–489.

pujących repozyturach: Rep. 2 z lat 1310–1790⁵² i Rep. 2 Privaturkunden z lat 1266–1714⁵³. Do pozostałych zespołów (bądź ich części lub szczątków) cechujących się bogactwem informacji o Koszalinie zaliczyć należy następujące akta:

Administracja państwowa i samorządowa:

Archiwum Wojenne w Koszalinie (Kriegsarchiv Köslin) z lat 1634–1835 (Rep. 13a)⁵⁴,

Archiwum Domen w Koszalinie (Domänenarchiv Köslin) z lat 1750–1751 (Rep. 13b)⁵⁵,

Naczelnny Prezydent Prowincji Pomorskiej w Szczecinie (Oberpräsident von Pommern) z lat 1815–1934 (Rep. 60)⁵⁶,

Związek Samorządu Prowincji Pomorskiej (Landeshauptmann und Verwaltung des Provinzialverbandes Pommern) z lat 1826, 1873–1946 (Rep. 54)⁵⁷,

Rejencja Koszalińska (Regierung Köslin) z lat 1820–1945 (Rep. 65b)⁵⁸,

Prowincjonalny Konserwator Zabytków (Provinzialkonservator und Landesdenkmalamt) z lat ok. 1890–1945 (Rep. 55 oraz dokumentacja fotograficzna)⁵⁹;

Administracja specjalna:

Dyrekcja Kolei Państwowej w Szczecinie (Reichsbahndirektion Stettin) z lat 1850–1945 [1957] (Rep. 91 Stettin)⁶⁰,

szczątki akt Urzędu Katastralnego w Koszalinie (Katasteramt Köslin; Rep. 68 Köslin)⁶¹;

Administracja samorządowa:

akta magistratu w Koszalinie (Stadtverwaltung Köslin) z lat 1848–1937 (Rep. 38b Köslin)⁶²;

Administracja sądowa i instytucje wymiaru sprawiedliwości:

Sąd Nadworny (Hofgericht) z lat 1274–1834 (Rep. 2 Privaturkunden oraz Rep. 25)⁶³,

⁵² H. Wartenberg, *Archivführer zur Geschichte Pommerns bis 1945*, seria „Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im Östlichen Europa”, Bd. 33, München, 2008, s. 44.

⁵³ Tamże, s. 45.

⁵⁴ Tamże, s. 53–54.

⁵⁵ Tamże, s. 54.

⁵⁶ Tamże, s. 55.

⁵⁷ Tamże, s. 63.

⁵⁸ Tamże, s. 59.

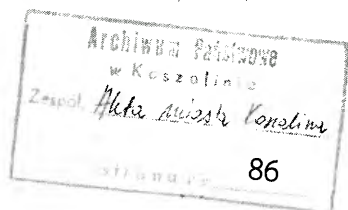
⁵⁹ Tamże, s. 64.

⁶⁰ Tamże, s. 66–67.

⁶¹ Tamże, s. 62.

⁶² Tamże, s. 88.

⁶³ Tamże, s. 45, 69.

Sąd Krajowy w Koszalinie (Landesgericht Köslin) z lat 1864–1945 (Rep. 76 Köslin)⁶⁴,
Sąd Apelacyjny w Koszalinie (Appellationsgericht Köslin) z lat 1865–1866 (Rep. 74 Köslin)⁶⁵,
Sąd Obwodowy w Koszalinie (Amtsgericht Köslin) z lat 1780–1945 (Rep. 77 Köslin)⁶⁶,
Wyższy Sąd Krajowy (Oberlandesgerichte) w Koszalinie z lat 1808–1849 (Rep. 72 Köslin)⁶⁷;

Instytucje wyznaniowe:

konsystorz ewangelicki w Koszalinie (Konsistorium Köslin) z lat 1747–1815 (Rep. 34)⁶⁸.

Tajne Archiwum Państwowe
Fundacji Pruskiego Dziedzictwa Kulturalnego w Berlinie
(Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz Berlin)

W Tajnym Archiwum Państwowym Fundacji Pruskiego Dziedzictwa Kulturalnego w Berlinie znajdują się akta stanowiące najczęściej części zespołów przechowywanych w innych archiwach:

Administracja państwowa i samorządowa:

Archiwum Domeny Wojenno-Skarbowej w Koszalinie (Domänenarchiv für Krieg- und Finanzen Köslin) z lat 1801–1780 (XV HA, Rep. 20)⁶⁹,
Rejencja koszalińska (Regierung Köslin) z lat 1814–1945 (XV HA, Rep. 65b)⁷⁰;

Administracja samorządowa:

magistrat w Koszalinie z lat 1738–1751 (Städte und Gemeinden; XV HA, Rep. 38b)⁷¹;

Administracja sądowa i instytucji wymiaru sprawiedliwości:

Wyższy Sąd Krajowy w Koszalinie (Oberlandesgericht Köslin) z lat 1887–1945 (XV HA, Rep. 75b)⁷²,
Sąd Krajowy w Koszalinie (Landesgericht Köslin) z lat 1935–1944 (XV HA, Rep. 76 Landesgericht Köslin)⁷³,

⁶⁴ Tamże, s. 70.

⁶⁵ Tamże, s. 70.

⁶⁶ Tamże, s. 71.

⁶⁷ Tamże, s. 70.

⁶⁸ Tamże, s. 87.

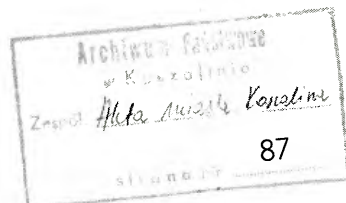
⁶⁹ Tamże, s. 202.

⁷⁰ Tamże, s. 203.

⁷¹ Tamże, s. 202.

⁷² Tamże, s. 203.

⁷³ Tamże, s. 203.

Tajna Policja Państwowa w Koszalinie (Anex P Geheime Staatspolizei Köslin) z lat 1934–1936 (I HA, Rep. 90)⁷⁴,
Francuski Departament Kolonijny (Französisches Koloniedepartement) – Kolonia w Koszalinie (I HA, Rep. 122)⁷⁵;

Instytucje oświatowe:

akta seminarium w Koszalinie (zespół „Alte und neue Reposituren”, I HA, Rep. 76)⁷⁶;

Zbiory heraldyczne i sfragistyczne:

Zbiór pieczęci, herbów i dziejów rodzin (Siegel-, Wappen- u. familiengeschichtl. Sammlung) z Koszalina (VIII HA)⁷⁷;

Zbiory kartograficzne:

zbiór map i planów⁷⁸.

Instytut Pamięci Narodowej w Warszawie

W Instytucie Pamięci Narodowej w Warszawie – Biurze Udostępniania i Archiwizacji Dokumentów znajdują się akta o następujących nazwach:

Kierownictwo Okręgu Pomorze Narodowosocjalistycznej Niemieckiej Partii Robotniczej (Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei Gauleitung Pommern) z lat 1932–1944⁷⁹,

Dywizja Pomorze Oddziałów Szturmowych Narodowosocjalistycznej Niemieckiej Partii Robotniczej (Sturmabteilungen der Nationalsozialistischen Deutschen Arbeiterpartei Gruppe Pommern) z lat 1933–1939⁸⁰,

Żandarmeria rejencji koszalińskiej (Gendarmerie Regierungsbezirk Köslin) z lat 1937–1944⁸¹.

Archiwum Państwowe w Bydgoszczy

W bydgoskim Archiwum znajdują się szczątki zespołu o nazwie „Prokuratura Sądu Krajowego w Koszalinie” z 1939 roku⁸².

⁷⁴ Tamże, s. 196.

⁷⁵ Tamże, s. 197.

⁷⁶ Tamże, s. 196.

⁷⁷ Tamże, s. 201.

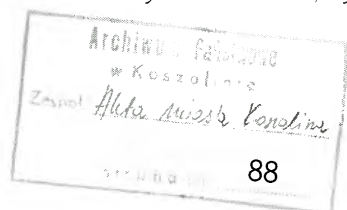
⁷⁸ Tamże, s. 201.

⁷⁹ *Informator o zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej (stan na dzień 31 grudnia 2008 roku)*, red. J. Bednarek, R. Leśkiewicz, Warszawa, 2009, s. 85.

⁸⁰ Tamże, s. 96.

⁸¹ Tamże, s. 198.

⁸² M. Dereszyńska-Romaniuk, *Archiwalia obce*, w: *Informator o zasobie archiwalnym Archiwum Państwowego w Bydgoszczy (stan na 31 grudnia 2013 roku)*, red. M. Dereszyńska-Romaniuk, Bydgoszcz, 2013, s. 584.

Archiwum Krajowe w Berlinie (Landesarchiv Berlin)

W Archiwum Krajowym w Berlinie znajdują się księgi metrykalne z Koszalina, które do 2013 roku znajdowały się w zasobie Urzędu Stanu Cywilnego I w Berlinie (Standesamt I Berlin):

urodzin z lat 1874–1916, 1918–1922, 1924–1938, 1945;
małżeństw z lat 1874–1876, 1878–1881, 1883–1886, 1888–1890, 1893–1895,
1897–1898, 1900–1911, 1914–1917, 1920, 1923–1925, 1927–1938,
1945;
zgonów z lat 1874, 1882–1883, 1887–1908, 1910–1938, 1945⁸³.

Archiwum Akt Nowych w Warszawie

W Archiwum Akt Nowych znajdują się akta:

Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej w Szczecinie z lat [1921] 1922–1939⁸⁴;
mapy topograficzne przedstawiające Koszalin i powiat koszaliński w skalach
1:25 000 – 1:100 000 w zespole „Zbiór map topograficznych XIX i XX wie-
ku”⁸⁵.

Archiwum Państwowe w Olsztynie

Zbiory kartograficzne:

mapy topograficzne w skalach 1:25 000 – 1:200 000⁸⁶.

Archiwum Państwowe we Wrocławiu

Zbiory kartograficzne:

mapy topograficzne w skalach 1:25 000 – 1:200 000⁸⁷.

⁸³ Tamże, s. 253; strona internetowa: Landesarchiv-berlin.de/lab-neu/03_10.htm, dostęp maj 2014.

⁸⁴ Tamże, s. 277–278.

⁸⁵ *Informator o zasobie archiwalnym*, oprac. E. Kołodziej, współpr. W. Bieńkowska, B. No-
wożycki, Warszawa, 2009, t. I, s. 257.

⁸⁶ M. T. Korejwo, *Archiwum Państwowe w Olsztynie. Informator o zasobie archiwal-
nym*, Warszawa, 2007, s. 388.

⁸⁷ *Archiwum Państwowe we Wrocławiu. Przewodnik po zasobie archiwalnym do 1945
roku*, red. A. Dereń, R. Żerelek, Wrocław, 1996, s. 334.

Aktenverbindungen mit dem Archivbestand „Magistratsakten der Stadt Köslin“ 1555–1945 mit dem anderen Archivbeständen in den polnischen und deutschen Archiven

Die Geschichte Koszalin's ist mit der Geschichte Hinterpommerns unzertrennlich verknüpft. Es ist somit selbstverständlich, dass die sich auf die Geschichte Koszalin's beziehenden Informationen auch in den anderen Archivbeständen der polnischen und ausländischen Archive zu finden sind. Der größte Bestand von den sich auf die Stadtgeschichte beziehenden Informationen spiegelt sich in den Akten wider, die sich wiederum in den Staatsarchiven Koszalin und Szczecin befinden. Somit wurden für den Gebrauch der vorliegenden Veröffentlichung die bedeutsamsten Archivbestände und andere Informationen zusammengestellt, die mit der Geschichte Koszalin's direkt zusammenhängen, angefangen mit Archiven, die in ihrem Bestand ein reiches Informationsmaterial beinhalten, bis hin in die Archive, in deren Beständen die Akten oder kartographische Sammlungen in geringer Anzahl und von geringer Informationsnutzbarkeit aufbewahrt werden.

Staatsarchiv Koszalin

Staatsverwaltung:

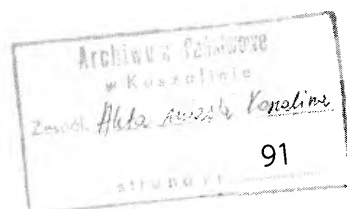
Regierung Köslin aus den Jahren [1579–1815] 1816–1945¹;

Sonderverwaltung:

Fürstlich Hohenzollernsches Rentamt Köslin aus den Jahren [1550–1872] 1873–1945².

¹ *Archiwum Państwowe w Koszalinie. Informator o zasobie archiwalnym*, oprac. W. Chlistowski, Warszawa, 2005, S. 26–27.

² *Ebenda*, S. 29.

Oberpostdirektion Köslin aus den Jahren [1710–1778, 1849] 1850–1938³,
Katasteramt Köslin aus den Jahren [1765–1860] 1861–1944⁴,
Kulturamt Köslin aus den Jahren [1893–1918] 1919–1944⁵,
Heeresbauamt Köslin aus den Jahren 1940–1941⁶, Oberversicherungsamt
Köslin aus den Jahren 1910–1941⁷;

Gerichtsverwaltung und Einrichtungen des Justizwesens:

Amtsgericht Köslin aus den Jahren [1727–1878] 1879–1945⁸;

Konfessionseinrichtungen:

Akten der evangelischen Pfarrgemeinde der Marienkirche zu Köslin aus den Jahren 1574–1875⁹, Superintendentur Köslin aus den Jahren 1749–1897¹⁰;

Stiftungen, Kultur-Wissenschaftseinrichtungen, Vormundschafts- und Gesellschaftseinrichtungen:

Bund für Vogelschutz – Ortsgruppe Köslin aus den Jahren 1913–1925¹¹;

Standesamt:

Standesamt Köslin aus den Jahren 1874–1913 (Geburten-, Heirats- und Sterbebücher)¹²;

Kartographische Sammlungen:

topographische Karten, Pläne und Katasterskizzen aus den Jahren 1740–1943¹³.

Staatsarchiv Szczecin

Im Staatsarchiv Szczecin sind mit den Magistratsakten Köslin die nachstehenden Archivbestände verbunden:

Staats- und Selbstverwaltung:

Herzoglich Stettiner Archiv aus den Jahren 1440–1808 [1209–1828]¹⁴,
Domänenarchiv zu Köslin aus den Jahren 1512–1824¹⁵,

³ Ebenda, S. 91–92.

⁴ Ebenda, S. 93.

⁵ Ebenda, S. 94.

⁶ Ebenda, S. 95.

⁷ Ebenda, S. 138.

⁸ Ebenda, S. 107.

⁹ Ebenda, S. 230.

¹⁰ Ebenda, S. 233.

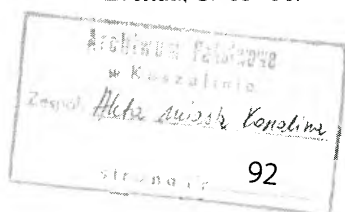
¹¹ Ebenda, S. 218.

¹² Ebenda, S. 248. Stand am 20. Mai 2014 gemäß Akzession der Findbücher zum Bestand ins Staatsarchiv Koszalin.

¹³ Ebenda, S. 267.

¹⁴ R. Gaziński, P. Gut, M. Szukała, *Archiwum Państwowe w Szczecinie. Przewodnik po zasobie archiwalnym. Akta do 1945 roku*, Warszawa – Szczecin 2002, S. 19–33.

¹⁵ Ebenda, S. 43–44.

Oberpräsidium von Pommern in Stettin aus den Jahren 1632–1945¹⁶,
Polizeipräsidium in Stettin aus den Jahren 1852–1945¹⁷;

Sonderverwaltung:

Straßenbauverwaltung Pommern aus den Jahren 1938–1944¹⁸,
Domänen-Rentenamt zu Köslin, Bruchstück des Bestandes aus den Jahren
1802–1868¹⁹,
Denkmalamt in Stettin aus den Jahren 1895–1944²⁰,
Arbeitsamt Köslin aus den Jahren 1931–1936 (Rep. 161)²¹,
Landeskulturamt Frankfurt a.O.²²,
Kulturamt Köslin aus den Jahren 1909–1936²³,
Oberzolldirektion für die Provinz Pommern in Stettin aus den Jahren 1786–1929²⁴,
Landesfinanzamt in Stettin aus den Jahren 1819–1928²⁵,
Zollamt Köslin aus den Jahren 1920–1928²⁶,
Provinzialschulkollegium für die Provinz Pommern in Stettin aus den Jahren
1815–1945²⁷,
Wehrkreisverwaltung II in Stettin aus den Jahren 1934–1944²⁸;

Selbstverwaltung:

Verwaltung des Provinzialverbandes aus den Jahren 1800–1944²⁹,
Pommerscher Städtetag aus den Jahren 1875–1932³⁰,
Landkreistag in Pommern aus den Jahren 1922–1936³¹,
Französische Okkupation in Stettin aus den Jahren 1798–1842³²,
Chaussee Bau Kommission in Pommern aus den Jahren 1828–1842³³;

¹⁶ Ebenda, S. 46–51.

¹⁷ Ebenda, S. 60–62.

¹⁸ Ebenda, S. 90.

¹⁹ Ebenda, S. 108.

²⁰ Ebenda, S. 122–123.

²¹ Ebenda, S. 132.

²² Ebenda, S. 138.

²³ Ebenda, S. 139.

²⁴ Ebenda, S. 141–143.

²⁵ Ebenda, S. 143–144.

²⁶ Ebenda, S. 145.

²⁷ Ebenda, S. 180–182.

²⁸ Ebenda, S. 186.

²⁹ Ebenda, S. 189.

³⁰ Ebenda, S. 191–192.

³¹ Ebenda, S. 192.

³² Ebenda, S. 194–195.

³³ Ebenda, S. 196–197.

Gerichtsverwaltung, Einrichtungen des Justizwesens:

Kösliner Hofgericht aus den Jahren 1582–1883³⁴,
Oberlandesgericht Köslin aus den Jahren 1787–1902³⁵,
Landgericht Köslin aus den Jahren 1875–1912³⁶,
Amtsgericht Köslin aus den Jahren 1680–1904³⁷,
Bezirksverwaltungsgericht zu Köslin aus den Jahren 1935–1939³⁸;

Innungen:

Innungen Köslin aus den Jahren 1698–1926, darin auch Schmiedeeinnung aus den Jahren 1698–1926, Müllerinnung aus den Jahren 1710–1919, Bäckerinnung aus den Jahren 1851–1903, Tischlerinnung aus den Jahren 1722–1894, Schuhmacherinnung aus den Jahren 1796–1899³⁹;
nähere Informationen über den Inhalt der Magistratsakten (sowie der mit dem Magistrat Köslin zusammenhängenden Akten samt ihrer Charakteristik, befinden sich im Bestand Staatsarchiv Stettin (Rep. 48 Staatsarchiv Stettin) aus den Jahren 1826–1945⁴⁰;

Konfessionseinrichtungen:

Stettiner Evangelisches Konsistorium, Aktenreihe: Evangelisches Konsistorium Köslin aus den Jahren 1556–1844⁴¹,
Akten der evangelischen Kirchen der pommerschen Kirchenprovinz aus den Jahren 1541–1943 – Kirchengemeinde zu Köslin⁴²,
Kirchenbücher aus der Pfarrgemeinde der Marienkirche zu Köslin aus den Jahren 1868–1873 (Geburten aus den Jahren 1868–1873)⁴³,
Akten der jüdischen Gemeinde zu Köslin aus den Jahren 1801–1873⁴⁴;

Stiftungen, Kultur-Wissenschaftseinrichtungen, Vormundschafts- und Gesellschaftseinrichtungen:

Schweder-Loewsche Familienstiftung zu Köslin aus den Jahren 1685–1945⁴⁵;

³⁴ Ebenda, S. 340–341.

³⁵ Ebenda, S. 344–345.

³⁶ Ebenda, S. 348.

³⁷ Ebenda, S. 367–368.

³⁸ Ebenda, S. 199.

³⁹ Ebenda, S. 361.

⁴⁰ Ebenda, S. 83–87.

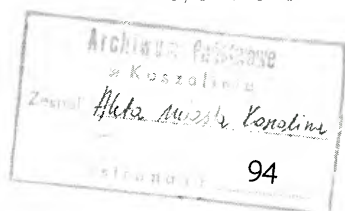
⁴¹ Ebenda, S. 385.

⁴² Ebenda, S. 391.

⁴³ Ebenda, S. 399.

⁴⁴ Ebenda, S. 407–408.

⁴⁵ Ebenda, S. 423–424.

Vereine und Organisationen sowie Familien-Vermögenarchive:

Pommersche Ökonomische Gesellschaft aus den Jahren 1839–1863⁴⁶,
Verein für Heimatkunde und Heimatschutz in Köslin aus den Jahren 1911–1928⁴⁷,
Familienarchiv von Dewitz-Mewitz aus den Jahren 1469–1838⁴⁸,
Samuel Gottlieb Loeper-Sammlung aus den Jahren 1606–1730⁴⁹,
Handschriften und Nachlässe, 16. Jh. – 1943⁵⁰;

Kartographische Sammlungen:

topographische Karten im Maßstab 1:25 000, 1:100 000⁵¹.

Landesarchiv Greifswald

Die im Landesarchiv Greifswald aufbewahrten Bestände zeichnen sich durch erheblichen Querschnitt der hier archivierten Akten aus. Dies ist die Folge der Schutzmaßnahmen, die das preußische Staatsarchiv Stettin in den letzten Monaten des Zweiten Weltkrieges ergriff. Hier befinden sich die wertvollsten und ältesten vom Magistrat Köslin ausgestellten Urkunden oder mit dem Magistrat verbundenen natürlichen Personen und Unternehmen, sowie Archivalien, die ein Überbleibsel oder einen Teil der hauptsächlich in den Staatsarchiven Koszalin und Szczecin aufbewahrten Bestände ausmachen.

Die ältesten Urkunden sind zurzeit in den folgenden Reposituren zugänglich: Rep. 2 aus den Jahren 1310–1790⁵² und Rep. 2 Privaturkunden aus den Jahren 1266–1714⁵³. Zu den sonstigen Archivbeständen (oder ihrem Teil bzw. Überbleibsel), die sich durch Reichtum an Informationen über Köslin auszeichnen, gehören die nachstehenden Akten:

Staats- und Lokalverwaltung:

Kriegsarchiv Köslin aus den Jahren 1634–1835 (Rep. 13a)⁵⁴,
Domänenarchiv Köslin aus den Jahren 1750–1751 (Rep. 13b)⁵⁵,
Oberpräsident von Pommern aus den Jahren 1815–1934 (Rep. 60)⁵⁶,
Landeshauptmann und Verwaltung des Provinzialverbandes Pommern aus den Jahren 1826, 1873–1946 (Rep. 54)⁵⁷,

⁴⁶ Ebenda, S. 438, 440.

⁴⁷ Ebenda, S. 439–440.

⁴⁸ Ebenda, S. 459–459.

⁴⁹ Ebenda, S. 476–478.

⁵⁰ Ebenda, S. 478–482.

⁵¹ Ebenda, S. 488–489.

⁵² H. Wartenberg, *Archivführer zur Geschichte Pommerns bis 1945*, Serie „Schriften des Bundesinstituts für Kultur und Geschichte der Deutschen im Östlichen Europa“, Bd. 33, München, 2008, S. 44.

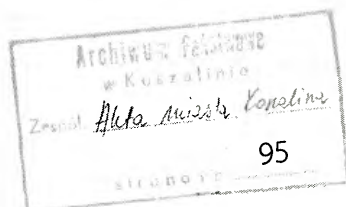
⁵³ Ebenda, S. 45.

⁵⁴ Ebenda, S. 53–54.

⁵⁵ Ebenda, S. 54.

⁵⁶ Ebenda, S. 55.

⁵⁷ Ebenda, S. 63.

Regierung Köslin aus den Jahren 1820–1945 (Rep. 65b)⁵⁸,
Provinzialkonservator und Landesdenkmalamt aus den Jahren ungefähr 1890–
1945 (Rep. 55 sowie fotografische Dokumentierung)⁵⁹;

Sonderverwaltung:

Reichsbahndirektion Stettin aus den Jahren 1850–1945 [1957] (Rep. 91
Stettin)⁶⁰,

Überbleibsel von Akten des Katasteramtes Köslin (Rep. 68 Köslin)⁶¹;

Lokalverwaltung:

Stadtverwaltung Köslin aus den Jahren 1848–1937 (Rep. 38b Köslin)⁶²;

Gerichtsverwaltung und Verwaltung anderer Einrichtungen des Justizwesens:

Hofgericht aus den Jahren 1274–1834 (Rep. 2 Privaturkunden sowie Rep. 25)⁶³,

Landesgericht Köslin aus den Jahren 1864–1945 (Rep. 76 Köslin)⁶⁴,

Appellationsgericht Köslin aus den Jahren 1865–1866 (Rep. 74 Köslin)⁶⁵,

Amtsgericht Köslin aus den Jahren 1780–1945 (Rep. 77 Köslin)⁶⁶,

Oberlandesgericht Köslin aus den Jahren 1808–1849 (Rep. 72 Köslin)⁶⁷;

Konfessionseinrichtungen:

Konsistorium Köslin aus den Jahren 1747–1815 (Rep. 34)⁶⁸.

Geheimes Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz Berlin

Im Geheimen Staatsarchiv Preußischer Kulturbesitz Berlin werden Akten aufbe-
wahrt, die am häufigsten Teile des Archivbestandes der sonstigen Archive sind:

Staats- und Selbstverwaltung:

Domänenarchiv für Krieg- und Finanzen Köslin aus den Jahren 1801–1880
(XV. HA, Rep. 20)⁶⁹,

Regierung Köslin aus den Jahren 1814–1945 (XV. HA, Rep. 65b)⁷⁰;

⁵⁸ Ebenda, S. 59.

⁵⁹ Ebenda, S. 64.

⁶⁰ Ebenda, S. 66–67.

⁶¹ Ebenda, S. 62.

⁶² Ebenda, S. 88.

⁶³ Ebenda, S. 45, 69.

⁶⁴ Ebenda, S. 70.

⁶⁵ Ebenda, S. 70.

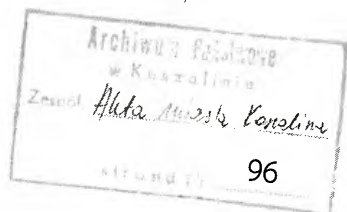
⁶⁶ Ebenda, S. 71.

⁶⁷ Ebenda, S. 70.

⁶⁸ Ebenda, S. 87.

⁶⁹ Ebenda, S. 202.

⁷⁰ Ebenda, S. 203.

Lokalverwaltung:

Magistrat Köslin aus den Jahren 1738–1752 (Städte und Gemeinden; XV. HA, Rep. 38b)⁷¹;

Gerichtsverwaltung und Verwaltung anderer Einrichtungen des Justizwesens:

Oberlandesgericht Köslin aus den Jahren 1887–1945 (XV. HA, Rep 75b)⁷²,
Landesgericht Köslin aus den Jahren 1935–1944 (XV. HA, Rep. 76 Landesgericht Köslin)⁷³,
Anex P Geheime Staatspolizei Köslin aus den Jahren 1934–1936 (I. HA, Rep. 90)⁷⁴,
Französisches Koloniedepartement (I. HA, Rep. 122)⁷⁵;

Bildungseinrichtungen:

Akten des Seminars Köslin (Bestand „Alte und neue Reposituren“, I. HA, Rep. 76)⁷⁶;

Sammlungen aus dem Bereich Wappen- und Siegelkunde:

Siegel-, Wappen- und familiengeschichtliche Sammlung Köslin (VIII. HA)⁷⁷;

Kartographische Sammlungen:

Sammlung von Karten und Plänen⁷⁸.

Institut für Nationalgedächtnis Warszawa

Im Institut für Nationalgedächtnis Warszawa – Büro für Zugänglichmachung und Archivierung von Dokumenten, befinden sich Akten mit folgenden Namen:
Nationalsozialistische Deutsche Arbeiterpartei Gauleitung Pommern aus den Jahren 1932–1944⁷⁹;
Sturmabteilungen der Nationalsozialistischen Deutschen Arbeiterpartei Gruppe Pommern aus den Jahren 1933–1939⁸⁰;
Gendarmerie Regierungsbezirk Köslin aus den Jahren 1937–1944 aufbewahrt⁸¹.

⁷¹ Ebenda, S. 202.

⁷² Ebenda, S. 203.

⁷³ Ebenda, S. 203.

⁷⁴ Ebenda, S. 196.

⁷⁵ Ebenda, S. 197.

⁷⁶ Ebenda, S. 196.

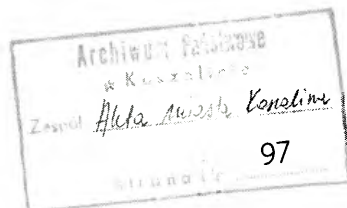
⁷⁷ Ebenda, S. 201.

⁷⁸ Ebenda, S. 201.

⁷⁹ *Informator o zasobie archiwalnym Instytutu Pamięci Narodowej (stan na dzień 31 grudnia 2008 roku)*, red. J. Bednarek, R. Leśkiewicz, Warszawa, 2009, s. 85.

⁸⁰ Ebenda, S. 96.

⁸¹ Ebenda, S. 198.

Staatsarchiv Bydgoszcz

Im Staatsarchiv Bydgoszcz befinden sich die Überbleibsel des Bestandes Staatsanwalt des Landesgerichts Köslin von 1939⁸².

Landesarchiv Berlin

Im Landesarchiv Berlin befinden sich Kirchenbücher aus Köslin, die bis 2013 im Bestand des Standesamtes I Berlin aufbewahrt wurden. Sie umfassen:
Geburtsurkunden aus den Jahren 1874–1916, 1918–1922, 1924–1938, 1945;
Heiratsurkunden aus den Jahren 1874–1876, 1878–1881, 1883–1886, 1888–1890, 1893–1895, 1897–1898, 1900–1911, 1914–1917, 1920, 1923–1925, 1927–1938, 1945;
Sterbeurkunden aus den Jahren 1874, 1882–1883, 1887–1908, 1910–1938, 1945⁸³.

Archiv der Neuen Akten Warszawa

Im Archiv der Neuen Akten befinden sich Akten:
Konsulats der Republik Polen in Stettin aus den Jahren [1921] 1922–1939⁸⁴;
topografische Karten, sie schildern Köslin und Kreis Köslin in den Maßstäben 1:25 000 – 1:100 000 im Bestand „Sammlung von topografischen Karten des 19. und 20. Jahrhunderts“⁸⁵.

Staatsarchiv Olsztyn

Kartographische Sammlungen:

topografische Karten in den Maßstäben 1:25 000 – 1:200 000⁸⁶.

Staatsarchiv Wrocław

Kartographische Sammlungen:

topografische Karten in den Maßstäben 1:25 000 – 1:200 000⁸⁷.

⁸² M. Dereszyńska-Romaniuk, *Archiwalia obce*, in: *Informator o zasobie archiwalnym Archiwum Państwowego w Bydgoszczy (stan na 31 grudnia 2013 roku)*, red. M. Dereszyńska-Romaniuk, Bydgoszcz, 2013, S. 584.

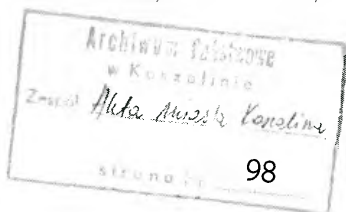
⁸³ Ebenda, S. 253; Internetseite: Landesarchiv-berlin.de/lab-neu/03_10.htm, Zugang vom Mai 2014.

⁸⁴ Ebenda, S. 277–278.

⁸⁵ *Informator o zasobie archiwalnym*, oprac. E. Kołodziej, współpr. W. Bieńkowska, B. Nowożycki, Warszawa, 2009, t. I, S. 257.

⁸⁶ M. T. Korejwo, *Archiwum Państwowe w Olsztynie. Informator o zasobie archiwalnym*, Warszawa, 2007, S. 388.

⁸⁷ *Archiwum Państwowe we Wrocławiu. Przewodnik po zasobie archiwalnym do 1945 roku*, red. A. Dereń, R. Żerelik, Wrocław, 1996, s. 334.

Wykaz serii i podserii
zespołu „Akta miasta Koszalina”
z lat 1555–1945

Abteilungs- und Abschnittsverzeichnis
des Bestands „Magistratsakten der Stadt Köslin”
aus den Jahren 1555–1945

Dział I – Ogólne sprawy ustrojowe i administracyjne
Abteilung I – Allgemeine Verfassung- und Verwaltungsangelegenheiten

sygn. / Sign. 1–3
daty skrajne / Laufzeit: 1749–1857

Rozdział 1 – Generalia. Wybory do sejmiku powiatowego i Pomorskiego Sejmu
Krajowego

Abschnitt 1 – Generalia. Kreis- und Landtagswahlen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

Daty skrajne / Laufzeit: 1841–1857

Rozdział 6 – Generalia. Ustrój miasta

Abschnitt 6 – Generalia. Verfassung der Stadt

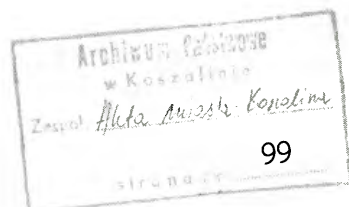
Liczba j.a. / Anzahl der AE: 2

Daty skrajne / Laufzeit: 1749–1770

Dział II – Organizacja władz miejskich. Nominacje i sprawy osobowe

Abteilung II – Behördenorganisation. Ernennungen und Personalia

sygn. / Sign. 4–57
daty skrajne / Laufzeit: 1690–1944

Rozdział 1 A – Specialia. Członkowie magistratu

Abschnitt 1 A – Specialia. Magistratsmitglieder

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 3

Daty skrajne / Laufzeit: 1887–1944

Rozdział 1 B – Niżsi urzędnicy miejscy

Abschnitt 1 B – Subalternbeamte

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 2

Daty skrajne / Laufzeit: 1912–1923

Rozdział 1 Fbb – Duchowni i służba kościelna we wsiach miejskich

Abschnitt 1 Fbb – Geistliche und Kirchenbediente im Eigentum

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 10

Daty skrajne / Laufzeit: 1690–1879

Rozdział 1 Fcc – Specialia. Obsada personalna szkół w mieście

Abschnitt 1 Fcc – Specialia. Schulbediente in der Stadt

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 13

Daty skrajne / Laufzeit: 1742–1938

Rozdział 1 Fdd – Obsada personalna szkół we wsiach miejskich

Abschnitt 1 Fdd – Schulbediente im Eigentum

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

Daty skrajne / Laufzeit: 1837–1857

Rozdział 2 – Władza sądowa, podatkowa i urzędy pocztowe

Abschnitt 2 – Justiz-, Steuer-, und Postbehörden

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 11

Daty skrajne / Laufzeit: 1780–1876

Rozdział 3 – Nadzór nad zarządem policyjnym i administracją gminną we wsiach miejskich

Abschnitt 3 – Aufsicht über die Polizei- und Gemeindeverwaltung im Stadteigentum

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 14

Daty skrajne / Laufzeit: 1761–1886

Dział III – Własność miejska

Abteilung III – Eigentum der Stadt

sygn. / Sign. 58–93

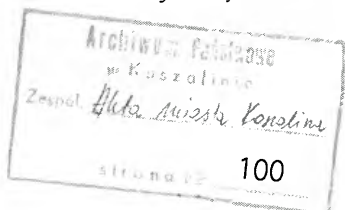
daty skrajne / Laufzeit: 1555–1847

Rozdział 1 – Wykaz budynków należących do miasta

Abschnitt 1 – Nachweisung der zur Stadt gehörenden Gebäude

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

Daty skrajne / Laufzeit: 1732–1745

Rozdział 2 – Wykaz ogrodów należących do miasta

Abschnitt 2 – Nachweisung der zur Stadt gehörenden Gärten

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 2

Daty skrajne / Laufzeit: 1746–1797

Rozdział 3 – Wykaz wsi będących własnością miasta

Abschnitt 3 – Nachweisung der zum Stadteigentum gehörenden Dörfer

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 6

Daty skrajne / Laufzeit: 1694–1821

Rozdział 3 A – Wykup zastawionych gruntów

Abschnitt 3 A – Reluition verpfändeter Grundstücke

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 4

Daty skrajne / Laufzeit: 1747–1805

Rozdział 3 B – Spory graniczne i regulacje granic

Abschnitt 3 B – Grenzstreitigkeiten und Grenzregulierungen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 9

Daty skrajne / Laufzeit: 1555–1837

Rozdział 5 – Długi miejskie

Abschnitt 5 – Städtische Schulden

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 14

Daty skrajne / Laufzeit: 1711–1847

Dział IV – Administracja finansowa

Abteilung IV – Finanzverwaltung

sygn. / Sign. 94–404

daty skrajne / Laufzeit: 1640–1906

Rozdział 1 – Generalia

Abschnitt 1 – Generalia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

Daty skrajne / Laufzeit: 1849–1850

Rozdział 1 A – Sprzedaż budynków należących do miasta

Abschnitt 1 A – Verkauf der Kämmerei-Gebäude

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 7

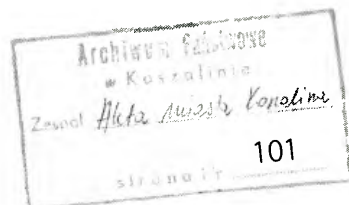
Daty skrajne / Laufzeit: 1799–1852

Rozdział 1 B – Sprzedaż ogrodów należących do miasta

Abschnitt 1 B – Verkauf der Kämmerei-Gärten

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 10

Daty skrajne / Laufzeit: 1719–1848

Rozdział 1 C – Sprzedaż gruntów należących do kościoła Mariackiego
Abschnitt 1 C – Verkauf der zur Marienkirche gehörenden Ländereien

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 4

Daty skrajne / Laufzeit: 1772–1874

Rozdział 2 – Sprawy wsi miejskich. Generalia

Abschnitt 2 – Dorfschaftssachen. Generalia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 31

Daty skrajne / Laufzeit: 1640–1874

Rozdział 2 – Sprawy wsi miejskich. Specialia

Abschnitt 2 – Dorfschaftssachen. Specialia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 12

Daty skrajne / Laufzeit: 1730–1826

Rozdział 2 A – Poszczególne wsie miejskie

Abschnitt 2 A – Einzelne Eigentumsdörfer

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 105

Daty skrajne / Laufzeit: 1693–1892

Rozdział 2 B – Młyny i cegielnia. Młyn miejski

Abschnitt 2 B – Mühlen und Ziegelei. Stadtmühle

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 37

Daty skrajne / Laufzeit: 1746–1874

Rozdział 3 A – Sprawy leśne. Generalia

Abschnitt 3 A – Forstsachen. Generalia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 3

Daty skrajne / Laufzeit: 1777–1846

Rozdział 3 A – Sprawy leśne. Specialia

Abschnitt 3 A – Forstsachen. Specialia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 5

Daty skrajne / Laufzeit: 1717–1872

Rozdział 3 A – Poszczególne rewiry leśne

Abschnitt 3 A – Einzelne Forstreviere

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 11

Daty skrajne / Laufzeit: 1743–1874

Rozdział 3 Aa – Sprzedaż i zamiana gruntów leśnych

Abschnitt 3 Aa – Verkauf und Umtausch von Forstländereien

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

Daty skrajne / Laufzeit: 1823–1824

Rozdział 3 Ab – Wydzierżawienie pastwisk leśnych

Abschnitt 3 Ab – Forstweide-Verpachtungen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 2

Daty skrajne / Laufzeit: 1816–1870

Rozdział 3 Ac – Drewno bezpłatne i deputatowe

Abschnitt 3 Ac – Frei- und Deputatholz

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 16

Daty skrajne / Laufzeit: 1730–1876

Rozdział 3 B – Sprawy łowieckie. Generalia

Abschnitt 3 B – Jagdsachen. Generalia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 3

Daty skrajne / Laufzeit: 1719–1830

Rozdział 3 B – Sprawy łowieckie. Specialia

Abschnitt 3 B – Jagdsachen. Specialia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 2

Daty skrajne / Laufzeit: 1816–1848

Rozdział 3 C – Sprawy rybołówstwa. Specialia

Abschnitt 3 C – Fischereisachen. Specialia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 7

Daty skrajne / Laufzeit: 1718–1906

Rozdział 3 D – Torfiarstwo

Abschnitt 3 D – Torfgräberei

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

Daty skrajne / Laufzeit: 1838–1841

Rozdział 4 – Dochody z opłat, kar itp.

Abschnitt 4 – Einkünfte von Gebühren. Strafen etc.

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 5

Daty skrajne / Laufzeit: 1816–1877

Rozdział 5 A – Budżety główne i specjalne kas miejskich

Abschnitt 5 A – Haupt- und Spezialtats der Stadtkassen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 4

Daty skrajne / Laufzeit: 1801–1817

Rozdział 5 C – Różne sprawy administracyjne

Abschnitt 5 C – Verschiedene Verwaltungssachen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 2

Daty skrajne / Laufzeit: 1810–1835

Rozdział 6 – Administracja i dochody państwowe. Generalia

Abschnitt 6 – Verwaltung und Staatseinkünfte. Generalia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 2

Daty skrajne / Laufzeit: 1812–1852

Rozdział 6 A – Podatek wojenny i gruntowy

Abschnitt 6 A – Kontributions- und Grundsteuer

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 6

Daty skrajne / Laufzeit: 1719–1855

Rozdział 7 – Sprawy długów państwowych. Pożyczki przymusowe

Abschnitt 7 – Staatsschuldenwesen. Zwangsanleihen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 6

Daty skrajne / Laufzeit: 1810–1883

Rozdział 8 – Administracja miejskiej kasy głównej i kas specjalnych. Generalia

Abschnitt 8 – Verwaltung der städtischen Haupt- und Spezialkassen. Generalia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

Daty skrajne / Laufzeit: 1784–1784

Rozdział 8 A – Sprawozdania roczne. Obligacje powiatowe

Abschnitt 8 A – Jahresberichte. Kreisobligationen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 2

Daty skrajne / Laufzeit: 1844–1866

Rozdział 8 B – Rewizje rachunków kościelnych

Abschnitt 8 B – Kirchenrechnungsrevisionen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 11

Daty skrajne / Laufzeit: 1720–1875

Rozdział 9 A – Administrowanie funduszami dodatkowymi

Abschnitt 9 A – Verwaltung der Nebenfonds

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 6

Daty skrajne / Laufzeit: 1815–1871

Rozdział 9 B – Stypendia i legaty

Abschnitt 9 B – Stipendien und Legate

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 8

Daty skrajne / Laufzeit: 1759–1864

Dział V – Administracja wewnętrzna i sprawy policyjne

Abteilung V – Verwaltung des Innern und der Polizei

sygn. / Sign. 405–909

daty skrajne / Laufzeit: 1591–1944

Rozdział 1 A – Informacje statystyczne

Abschnitt 1 A – Statistische Nachrichten

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 41

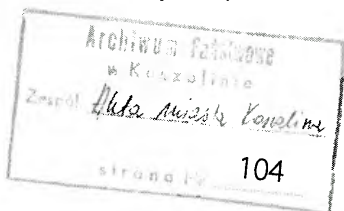
Daty skrajne / Laufzeit: 1722–1884

Rozdział 1 B – Sprawy Żydów

Abschnitt 1 B – Judensachen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 5

Daty skrajne / Laufzeit: 1738–1816

Rozdział 2 – Sprawy policyjne. Generalia

Abschnitt 2 – Polizeisachen. Generalia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 6

Daty skrajne / Laufzeit: 1768–1869

Rozdział 2 – Sprawy policyjne. Specialia

Abschnitt 2 – Polizeisachen. Specialia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 9

Daty skrajne / Laufzeit: 1767–1846

Rozdział 2 Aa – Opieka społeczna

Abschnitt 2 Aa – Armenverpflegung

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 26

Daty skrajne / Laufzeit: 1702–1875

Rozdział 2 Aba – Higiena publiczna

Abschnitt 2 Aba – Sanitätswesen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 11

Daty skrajne / Laufzeit: 1755–1879

Rozdział 2 Abb – Policja sanitarna

Abschnitt 2 Abb – Sanitätspolizei

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 2

Daty skrajne / Laufzeit: 1816–1824

Rozdział 2 Abd – Sprawy kościelne. Specialia

Abschnitt 2 Abd – Kirchensachen. Specialia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 2

Daty skrajne / Laufzeit: 1779–1803

Rozdział 2 Abe – Zarazy bydła

Abschnitt 2 Abe – Viehseuchen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

Daty skrajne / Laufzeit: 1810–1810

Rozdział 2 Abf – Katostwo

Abschnitt 2 Abf – Scharfrichterei

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

Daty skrajne / Laufzeit: 1748–1749

Rozdział 2 Ac – Policja bezpieczeństwa. Specialia

Abschnitt 2 Ac – Sicherheitspolizei. Specialia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

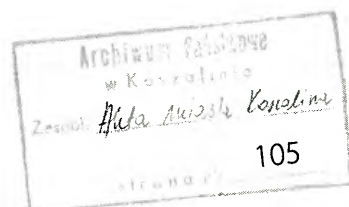
Daty skrajne / Laufzeit: 1825–1843

Rozdział 2 Ada – Straże obywatelskie i policyjny nadzór ulic

Abschnitt 2 Ada – Bürgerwachen und Straßenpolizei

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 17

Daty skrajne / Laufzeit: 1757–1942

Rozdział 2 Adb – Zakładanie i reperacja zegarów miejskich

Abschnitt 2 Adb – Stellen und Reparaturen der Stadtuhren

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

Daty skrajne / Laufzeit: 1864–1913

Rozdział 2 Adc – Budowa dróg, mostów, ulic i placów

Abschnitt 2 Adc – Bau von Wegen, Brücken, Straßen und Plätzen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 61

Daty skrajne / Laufzeit: 1819–1944

Rozdział 2 Add – Pożarnictwo. Generalia

Abschnitt 2 Add – Feuerlöschwesen. Generalia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 2

Daty skrajne / Laufzeit: 1719–1830

Rozdział 2 Add – Pożarnictwo. Specialia

Abschnitt 2 Add – Feuerlöschwesen. Specialia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 2

Daty skrajne / Laufzeit: 1750–1772

Rozdział 2 B – Policja budowlana. Generalia

Abschnitt 2 B – Baupolizei. Generalia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 21

Daty skrajne / Laufzeit: 1782–1943

Rozdział 2 B – Policja budowlana. Specialia

Abschnitt 2 B – Baupolizei. Specialia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 21

Daty skrajne / Laufzeit: 1786–1941

Rozdział 2 Ba – Sprawy budowlane. Specialia

Abschnitt 2 Ba – Bausachen. Specialia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 64

Daty skrajne / Laufzeit: 1720–1944

Rozdział 2 Bb – Sprawy budowlane kościołów i szpitali

Abschnitt 2 Bb – Kirchen- und Hospitälerbau-sachen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 19

Daty skrajne / Laufzeit: 1708–1936

Rozdział 2 Bc – Sprawy budowlane szkół we wsiach miejskich

Abschnitt 2 Bc – Schulbau-sachen in den Eigentumsdörfern

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 4

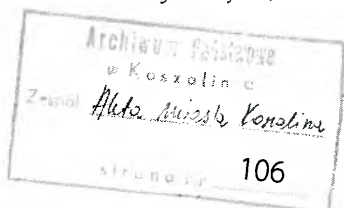
Daty skrajne / Laufzeit: 1825–1939

Rozdział 2 Bd – Zakładanie studni i urządzeń wodnych

Abschnitt 2 Bd – Errichtung von Brunnen und Wassereinrichtungen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 5

Daty skrajne / Laufzeit: 1825–1940

Rozdział 14 – Utrzymanie stawów i ciągów wodnych

Abschnitt 14 – Unterhaltung der Teiche und Wasserzüge

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 6

Daty skrajne / Laufzeit: 1914–1944

Rozdział 2 Ca – Administracja rolna. Generalia

Abschnitt 2 Ca – Landwirtschaftliche Verwaltung. Generalia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 14

Daty skrajne / Laufzeit: 1686–1874

Rozdział 2 Ca – Administracja rolna. Specialia

Abschnitt 2 Ca – Landwirtschaftliche Verwaltung. Specialia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 20

Daty skrajne / Laufzeit: 1754–1901

Rozdział 2 Cba – Sprawy zakładów przemysłowych i rzemieślniczych

Abschnitt 2 Cba – Fabriken- und Gewerbesachen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 36

Daty skrajne / Laufzeit: 1763–1884

Rozdział 2 Cbb – Sprawy składowe, celne, brzegowe i rybołówcze

Abschnitt 2 Cbb – Niederlegungs-, Zoll-, Strand- und Fischereisachen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 16

Daty skrajne / Laufzeit: 1685–1863

Rozdział 2 Cbc – Jarmarki

Abschnitt 2 Cbc – Jahrmärkte

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 2

Daty skrajne / Laufzeit: 1815–1874

Rozdział 3 A – Sprawy kościelne. Generalia

Abschnitt 3 A – Kirchensachen. Generalia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 9

Daty skrajne / Laufzeit: 1591–1805

Rozdział 3 A – Sprawy kościelne. Specialia

Abschnitt 3 A – Kirchensachen. Specialia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 21

Daty skrajne / Laufzeit: 1622–1873

Rozdział 3 B – Sprawy kościelne we wsiach miejskich

Abschnitt 3 B – Kirchensachen in den Eigentumsdörfern

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 5

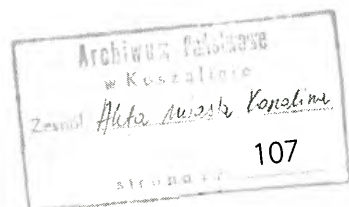
Daty skrajne / Laufzeit: 1740–1872

Rozdział 3 C – Szkolnictwo

Abschnitt 3 C – Schulwesen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 29

Daty skrajne / Laufzeit: 1809–1879

Rozdział 3 D – Sztuka i nauka. Cenzura książek

Abschnitt 3 D – Kunst und Wissenschaft. Zensur von Büchern

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 9

Daty skrajne / Laufzeit: 1795–1859

Rozdział 19 – Ewidencja nieruchomości, domów i lokali

Abschnitt 19 – Verzeichnis der Immobilien, Häuser und Räumlichkeiten

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

Daty skrajne / Laufzeit: 1924–1939

Rozdział 22 – Sprawy ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków

Abschnitt 22 – Unfallversicherungssachen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 4

Daty skrajne / Laufzeit: 1927–1944

Rozdział 23 – Utrzymanie porządku i czystości na terenie miasta

Abschnitt 23 – Aufrechterhaltung von Ordnung und Sauberkeit in der Stadt

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 8

Daty skrajne / Laufzeit: 1914–1943

Rozdział 24 – Parki miejskie

Abschnitt 24 – Städtische Parks

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

Daty skrajne / Laufzeit: 1935–1943

Rozdział 25 – Urządzenia komunalne

Abschnitt 25 – Kommunalanlagen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 2

Daty skrajne / Laufzeit: 1920–1938

Dział VI – Sprawy wojskowe

Abteilung VI – Militärsachen

sygn. / Sign. 910–932

daty skrajne / Laufzeit: 1779–1945

Rozdział 1 – Generalia i specialia

Abschnitt 1 – Generalia i specialia

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 8

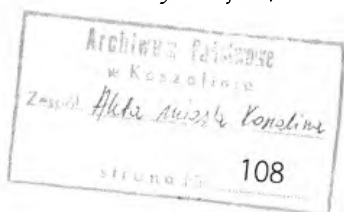
Daty skrajne / Laufzeit: 1807–1945

Rozdział 3 – Sprawy ogólne dotyczące zakwaterowania wojsk

Abschnitt 3 – Allgemeine Angelegenheiten für die Unterbringung der Truppen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 2

Daty skrajne / Laufzeit: 1815–1821

Rozdział 4 – Sprawy ogólne dotyczące żywności i paszy dla wojska

Abschnitt 4 – Allgemeine Angelegenheiten für die Nahrung und das Futter für
Armee

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 3

Daty skrajne / Laufzeit: 1788–1822

Rozdział 4 – Grobownictwo wojenne

Abschnitt 4 – Kriegergräber

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

Daty skrajne / Laufzeit: 1923–1940

Rozdział 5 – Świadczenia wojenne miasta i wsi miejskich

Abschnitt 5 – Kriegsleistungen der Stadt und des Eigentums

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 4

Daty skrajne / Laufzeit: 1816–1875

Rozdział 6 – Podwody wojskowe

Abschnitt – Kriegsfuhren

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

Daty skrajne / Laufzeit: 1831–1850

Rozdział 8 – Opieka nad inwalidami wojennymi

Abschnitt 8 – Versorgung der Kriegsinvaliden

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 1

Daty skrajne / Laufzeit: 1779–1798

Rozdział 10 – Udział miasta i wsi miejskich w pokrywaniu kosztów pobytu wojsk
francuskich na Pomorzu

Abschnitt 10 – Teilnahme der Stadt und des Eigentums an Kostendeckung der
Okkupation der französischen Truppen

Liczba j.a. / Anzahl der AE: 3

Daty skrajne / Laufzeit: 1822–1870

Dział VII – Rękopisy, księgi, rachunki

Abteilung VII – Handschriften, Eid- und Bürgerbücher, Rechnungen

sygn. / Sign. 933–935

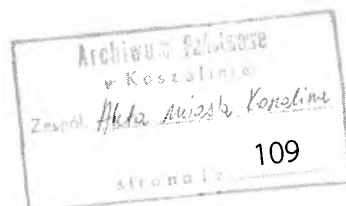
daty skrajne / Laufzeit: 1601–1803

Dział VIII – Wydział budowlany

Abteilung VIII – Stadtbauamt

sygn. / Sign. 936–2203

daty skrajne / Laufzeit: 1863–1945

Inwentarz zespołu
„Akta miasta Koszalina”
1555–1945
Findbuch zum Bestand
„Magistratsakten der Stadt Köslin”
1555–1945

Dział I
Ogólne sprawy ustrojowe i administracyjne
Abteilung I
Allgemeine Verfassung- und Verwaltungsangelegenheiten

sygn. / Sign. 1–3
daty skrajne / Laufzeit 1749–1857

Rozdział 1
Generalia. Wybory do sejmiku powiatowego
i Pomorskiego Sejmu Krajowego

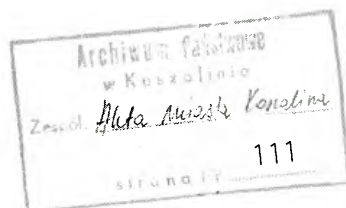
Abschnitt 1
Generalia. Kreis- und Landtagswahlen

1

Die von den Eigentumsortschaften zum pommerschen Landtage zugestellten
Bezirkswahldeputierten und Stellvertreter. Vol. II

Deputowani i ich zastępcy do pomorskiego Landtagu z miejscowości stanowią-
cych własność miasta. Tom II

1841–1857

Rozdział 6
Generalia. Ustrój miasta
Abschnitt 6
Generalia. Verfassung der Stadt

2

Eine Sammlung unterschiedlicher die Historie der Stadt Cöslin betreffende Sachen, welche Theils aus gedruckten Büchern, Theils und am meisten aus glaubwürdigen Manuscripten, alten Urkunden, Inventariis, Registraturen, Acten und dergleichen geschriebenen Nachrichten zusammengetragen, auch mit einigen Beylagen besttärcket seyn. Item mit Kupferstücken geziert von Johann David Wendland

Zbiór rzeczy rozmaitych historii miasta Koszalina dotyczących, w części z ksiąg drukowanych, w części i nade wszystko z godnych wiary manuskryptów, dawnych dokumentów, inwentarzy, registratur, akt i tym podobnych przekazów spisanych razem zebranych, tudzież kilkoma załącznikami wzbogacony. Także ozdobiony rycinami pióra Johanna Davida Wendlanda

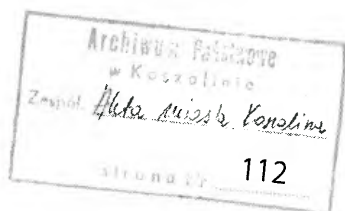
1749–1757

3

Acta wegen des 500-jährigen städtischen Jubilaei

Jubileusz 500-lecia miasta

1765–1770

Dział II
Organizacja władz miejskich. Nominacje i sprawy osobowe
Abteilung II
Behördenorganisation. Ernennungen und Personalia

sygn. / Sign. 4–57,
daty skrajne / Laufzeit: 1690–1944

Rozdział 1 A
Specialia. Członkowie magistratu
Abschnitt 1 A
Specialia. Magistratsmitglieder

4

Personal-Acta des Ersten Bürgermeisters [Ernst] Sachse
Akta osobowe pierwszego burmistrza [Ernsta] Sachsego
1887–1944

5

Personalacta des Zweiten Bürgermeisters Dr. [Alfred] Wetzel
Akta osobowe drugiego burmistrza dr. [Alfreda] Wetzla
1914–1943

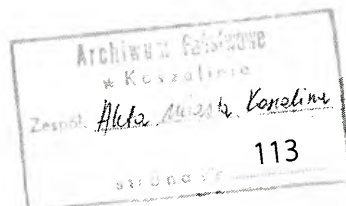
6

Personal-Acta des Stadtbaumeisters i[n] P[ommern] [Gustav] Jahn
Akta osobowe budowniczego miejskiego na Pomorzu [Gustava] Jahna
1892–1940

Rozdział 1 B
Nizsi urzędnicy miejscy
Abschnitt 1 B
Subalternbeamte

7

Personal-Acta des Stadtsekretärs Wilhelm Schulz
Akta osobowe sekretarza miejskiego Wilhelma Schulza
1912–1923

8

Personal-Acta des Regierungsbaumeisters Eckart [Robert Gustav] Jahn. Band I
Akta osobowe rejencyjnego mistrza budowlanego Eckarta Roberta Gustava Jahna.
Tom I

1920–1921

Rozdział 1 Fbb

Duchowni i służba kościelna we wsiach miejskich

Abschnitt 1 Fbb

Geistliche und Kirchenbediente im Eigentum

9

Acta betreffend die Jamunder Kirche, die Berufung der Prediger daselbst und die Verwaltung des Kirchenvermögens, sowie die Kirchenschulden. Vol. I. Acta electionis Herrn Michaelis Schutii zum Jamundschen Prediger

Kościół jamieński¹, tam też powołanie kaznodziejów oraz zarządzanie majątkiem kościelnym, jak również zobowiązaniami kościelnymi. Tom I. Akta z wyborów Michaelisa Schutiego na jamieńskiego kaznodzieję

1690–1706

10

Acta betr.[effend] die Jamunder Kirche, die Berufung des Predigers daselbst und die Verwaltung des Kirchenvermögens, sowie die Kirchenschulden. Vol. II. Acta vocationis eines Predigers nach Jamund. Die Wahl hat a[nn]o 1709 den 24-sten April getroffen Herrn Johann Daniel Labesius [...]

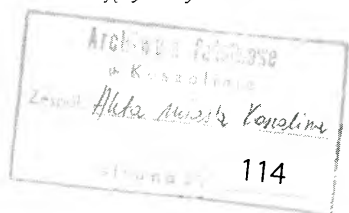
Kościół jamieński, tamże powołanie kaznodziejów oraz zarządzanie majątkiem kościelnym, jak również zobowiązaniami kościelnymi. Tom II. Akta dotyczące powołania kaznodziei do Jamna. Wybór 24 kwietnia 1709 r. Johanna Daniela Labesiusa

1708–1709

11

Acta betr.[effend] die Jamunder Kirche, die Berufung der Prediger daselbst und die Verwaltung des Kirchenvermögens, sowie die Kirchenschulden. Vol. III. Jamundsche Prister Wahl Acta. So wenn ist Pastor Klempin gefallen nach dessen Absterben hingegen Herr Pastor Hacke[n] vocirt worden

¹ Nowy słownik ortograficzny PWN, red. E. Polański, Warszawa, 1996 (i wydania następne), s. 259 podaje od nazwy miejscowej *Jamno* jako jedyną formę przymiotnika *jamieński*, tworzoną regulamie dla nazw zakończonych na *-no* po spółgłosce za pomocą sufiksu *-eński*, np. *Grzybno* – *grzybieński*, *Mielno* – *mieleński*. Natomiast w zwyczaju (uzusie) językowym mieszkańców jest używana także postać *jamnerński* [A. Ch.].

Akta dotyczące kościoła jamieńskiego, tam też powołania kaznodziejów oraz zarządzania majątkiem kościelnym, jak również zobowiązaniami kościelnymi. Tom III. Akta dotyczące wyboru jamieńskiego kapłana. Gdy więc umarł pastor Klempin, po jego śmierci został powołany pastor Hacken

1739–1748

12

Akten betr.[effend] die Jamunder Kirche, die Berufung der Prediger und die Verwaltung des Kirchenvermögens, sowie die Kirchenschulden. Vol. IV. Akten wegen abgenommenen Jamunder Kirchenregisters 1735, imgleichen wegen des von Herrn Kriegsrat Zuguer und Herrn Landrat von Heydebrecken aufgenommenen Capitals, item wegen des Stubschen [Ehepaar Jochim Stube und Elisabeth geb. Hildebrandt] Kapitals u[nd] anderen Schulden der Kirche, sowie Verwaltung des Kirchenvermögens, Unterhaltung des Kirchhofs etc.

Kościół jamieński, powołanie tamże kaznodziejów oraz zarządzanie majątkiem kościelnym, jak również zobowiązaniami kościelnymi. Tom IV. Akta w sprawie zabranego z kościoła jamieńskiego rejestru za rok 1735, w tym samym w sprawie podjętego kapitału przez radcę do spraw wojennych Zuguera i landrata von Heydebrecka także w sprawie kapitału [małżeństwa] Stube [Jochima i Elisabeth z domu Hildebrandt] i innych zobowiązań kościoła, również zarządzanie majątkiem kościelnym, utrzymanie cmentarza przykościelnego itd.

1730–1770

13

Acta vocationis eines Predigers nach Hölkewiese

Powołanie kaznodziei w parafii Kołtki

1709–1710

14

Herr Pastor Hacken zu Jamund contra die Fischer zu Nest wegen seines accidens von einem jeden Zuge des grossen Garns. Postea Herr Pastor Kludt zu Jamund wider eben dieselben

Pastor Hacken z Jamna przeciwko rybakom z Unieścia w sprawie jego przychodów z każdego połowu dużą siecią. Następnie pastor Kludt z Jamna przeciwko tym samym

1748–1773

1749-1771

16

1762-1763

17

Powołanie i wybór kaznodziei w Jamnie, jak również jego wynagrodzenie. Tom I
1771-1834

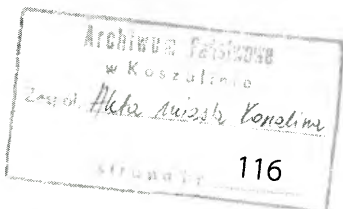
18

Powołanie i wybór kaznodziei w Jamnie, jak również jego wynagrodzenie. Tom II
1834–1879

Specialia. Schulbediente in der Stadt

19

Akten wegen der Wahl und Bestellung derer Rektoren bei der Stadtschule als: 1. des Peter Conrad Kniephoff – 1742; 2. des Chr[istian] David Jennerich – 1776; 3. des Joh[ann] Daniel Kniephoff – 1777; 4. des Mart[in] Gottlieb Simon – 1787; 5. des Joachim Gabriel Brink [Brinck] – 1803

Wybór i powołanie rektorów szkoły miejskiej, jak: 1. Petera Conrada Kniephoffa – 1742; 2. Chr[istian]a Davida Jennericha – 1776; 3. Joh[ann]a Daniela Kniephoffa – 1777; 4. Mart[in]a Gottlieba Simona – 1787; 5. Joachima Gabriela Brinka – 1803

1742–1803

20

Die Ansetzung der deutschen Schulhalter

Wyznaczenie niemieckich nauczycieli

1759–1799

21

Die Wahl und Bestellung derer Konrektoren bei der Stadtschule: 1. des Johann Gottfried Keck – 1764; 2. des Joachim Christian Schulz – 1776; 3. des Martin Gottlieb Simon – 1785; 4. des Joachim Gabriel Brinck – 1787

Wybór i powołanie konrektorów szkoły miejskiej, jak: 1. Johanna Gottfrieda Keka – 1764; 2. Joachima Christiana Schulza – 1776; 3. Martina Gottlieba Simona – 1785; 4. Joachima Brincka – 1787

1763–1804

22

Akten wegen des in anno 1770 vacant gewordenen Cantorats; in specie wegen der Verbindung der Cantor- und Baccalauratsstellen, auch Bestellung des Candidatii Theophilus Wegener zum cantore. [Später] Woldermann, Brenning

Wakat na posadzie kantoratu w 1770 roku; w szczególności połączenie posady kantora i bakalarza, również powołanie kandydata Theophilusa Wegnera na kantora. [Następnie] Woldermanna, Brenninga

1770–1790

23

Die Wiederbesetzung der vacant gewordenen hiesigen Cantorstelle in Verbindung mit der Organistenstelle. Vol. I

Ponowne obsadzenie wakatu na stanowisku tutejszego kantora w połączeniu ze stanowiskiem organisty. Tom I

1809–1864

24

Die Anstellung der Schullehrer bei den Bürger- oder kleinen Elementarschulen hiesiger Stadt und wegen besserer Einrichtung dieser Schulen. Vol. I

Obsada stanowisk nauczycieli w szkołach miejskich lub w małych szkołach elementarnych tutejszego miasta oraz [akta] w sprawie lepszej organizacji tychże szkół. Tom I

1810–1847

25

Die Anstellung der Schullehrer bei den Bürger- oder kleinen Elementarschulen hiesiger Stadt und wegen besserer Einrichtung dieser Schulen. Vol. II

Obsada stanowisk nauczycieli w szkołach miejskich lub w małych szkołach elementarnych tutejszego miasta oraz w sprawie lepszej organizacji tychże szkół. Tom II

1848–1859

26

Die Anstellung der Lehrer bei der Stadtschule. Vol. III

Obsada stanowisk nauczycieli w szkole miejskiej. Tom III

1860–1866

27

Die Anstellung der Lehrer bei der Stadtschule. Vol. IV

Obsada stanowisk nauczycieli w szkole miejskiej. Tom IV

1867–1871

28

Die Anstellung der Lehrer bei der Stadtschule. Vol. V

Obsada stanowisk nauczycieli w szkole miejskiej. Tom V

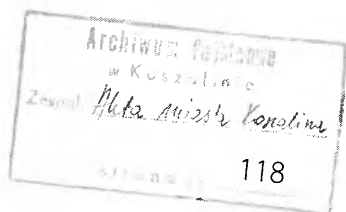
1871–1874

29

Personalakten des Mittelschulrektors Alwin Schweder. Band 1

Akta osobowe rektora szkoły średniej Alwina Schwedera. Tom 1

1912–1938

30

Personalakten des Lehrers Albert Viergutz. Band 1
Akta osobowe nauczyciela Alberta Viergutza. Tom 1
1913–1938

31

Personalpapiere des Bibliothekars Paul Müller. Band 1
Dokumenty osobowe bibliotekarza Paula Müllera. Tom 1
1936–1937

Rozdział 1 Fdd
Obsada personalna szkół we wsiach miejskich
Abschnitt 1 Fdd
Schulbediente im Eigentum

32

Das Schulwesen in Wilhelmshof
Szkolnictwo w Wilkowie
1837–1857

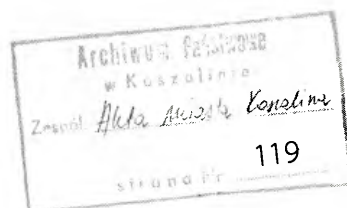
Rozdział 2
Władza sądowa, podatkowa i urzędy pocztowe
Abschnitt 2
Justiz-, Steuer-, und Postbehörden

33

Die an das Königliche Hofgericht hieselbst eingesandten Nachlese der Rechtsfälle, bei welchen in hiesiger Stadt das Lübsche Recht annoch im Gebrauch ist, und wornach beim Gericht bisher gesprochen und erkannt worden
Nadesłane do tutejszego Nadwornego Sądu Królewskiego uzupełnienia kazusów prawnych, wobec których w tutejszym mieście prawo lubeckie jest jeszcze w użyciu i według czego do tej pory wydawano i orzekano wyroki w sądzie
1780–1864

34

Justizsachen. Generalia. [Allgemeine Verfügungen etc. der Gerichtsbehörden]
Sprawy sądownictwa. Generalia. [Zarządzenia ogólne itd. organów sądowych]
1784–1830

35

Die Jurisdiktion über die auf der Schlossfreiheit belegenen Häuser
Jurydykcja nad domami położonymi w obrębie jurydyku zwanego Schlossfreiheit
1791–1792

36

Die von den Stadtverordneten zu Köslin nachgesuchten Abänderung der städtischen Justizverfassung, imgl.[eich] des Deposit- und Hypothekenwesens
Zmiany w ustroju sądownictwa miejskiego, jak również w sprawach depozytowych i hipotecznych, zaproponowane przez deputowanych Koszalina
1809–1810

37

Akten wegen der von der Kämmerei bisher geleisteten Lieferungen an Brennholz, Akzise, Lichte, und bestrittenen Ausgaben für Reparaturen, Einheizerlohn etc. für das hiesige Oberlandesgericht, imgleichen wegen der deshalb nachgesuchten Befreiung von diesen Leistungen

Dostawy drewna opałowego ze środków kasy miejskiej do Wyższego Sądu Krajowego, akcyza, światło oraz sporne wydatki na naprawy, płaca dla palacza, itd., również z tego powodu prosba o zwolnienie z tych świadczeń

1810–1812

38

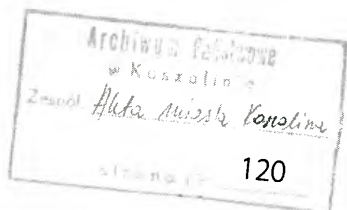
Die Ernennung der Curatoren des Königlichen Stadtgerichts Depositi
Mianowanie kuratorów Królewskiego Sądu Miejskiego
1818–1823

39

Die Abführung der fiskalischen Geldstrafen von den hiesigen Jurisdiktionseingesessenen seitens des hiesigen Königlichen Land- und Stadtgerichts an den Magistrat. Vol. I

Odprowadzanie grzywien fiskalnych od mieszkańców podlegających tutejszej jurydykcyi ze strony tutejszego Królewskiego Sądu Ziemskiego i Miejskiego do magistratu. Tom I

1825–1851

40

Die Abführung der fiskalischen Geldstrafen von den hiesigen Jurisdiktionseingesessenen seitens des hiesigen Königlichen Land- und Stadtgerichts an den Magistrat. Vol. II

Odprowadzanie grzywien fiskalnych od mieszkańców podlegających tutejszej jurysdykcji ze strony tutejszego Królewskiego Sądu Ziemskiego i Miejskiego do Magistratu. Tom II

1851–1857

41

Die von dem Königlichen Oberlandesgericht hierselbst geforderte Übersicht der von der Stadt Köslin getragenen Ausgaben und bezogenen Einnahmen der Kriminalgerichtsbarkeit und die Ablösung der letzteren

Przegląd poniesionych przez miasto Koszalin wydatków na żądanie Królewskiego Wyższego Sądu Krajowego oraz pobranych wpływów sądownictwa karnego i spłata tych ostatnich

1832–1862

42

Der Besitzstand der dem Steuerfiskus gehörigen Grundstücke: 1. des Grenzaufseherhauses in Nest; 2. der Expeditionsstube in der Stadtmühle

Stan własności działek należących do skarbu państwa: 1. domu strażnika granicznego w Unieściu; 2. lokalu w młynie miejskim

1842–1876

43

Die Übernahme der Kämmeri-Ortschaften Cluss und Gohrband aus dem Jurisdiktions-Bezirke der Königlichen Kreisgerichts-Kommssion zu Zanow in den der Hauptabteilung des Königlichen Kreisgerichts hierselbst

Przejęcie Kłosu i Gorzebądza, stanowiących własność kamery miejskiej, z jurysdykcji Królewskiej Powiatowej Komisji Sądowej w Sianowie do głównego wydziału Królewskiego Sądu Powiatowego

1858

Rozdział 3
Nadzór nad zarządem policyjnym i administracją gminną
we wsiach miejskich
Abschnitt 3
Aufsicht über die Polizei- und Gemeindeverwaltung
im Stadteigentum

44

Die Bestellung der Schulzen und Gerichtsleute in Jamund. Vol. I
Ustanowienie sołtysów i ławników w Jamnie. Tom I
1761–1789

45

Die Ansetzung der Schulzen und Gerichtsleute im Jamund. Vol. II
Wyznaczenie sołtysów i ławników w Jamnie. Tom II
1823–1878

46

Die Bestellung der Schultzen [und] Gerichts[leute]. Dorf Cluss. Vol. I
Ustanowienie sołtysów i ławników. Wieś Kłos. Tom I
1785–1796

47

Die Bestellung der Schulzen und Gerichtsleute in specie wegen der Dorfsord-
nung zu Cluss. Vol. II
Ustanowienie sołtysów i ławników ze szczególnym uwzględnieniem ordynacji
wiejskiej w Kłosie. Tom II
1794–1872

48

Die Bestellung und Ansetzung der Schulzen und Gerichtsleute zu Meyring[en]
Ustanowienie i wyznaczenie sołtysów i ławników w Kędzierzynie
1786–1874

49

Die Bestellung und Ansetzung der Schulzen und Gerichtsleute zu Schwerinsthal, ingleichen wegen der Schulzenwiesen

Ustanowienie i wyznaczenie sołtysów i ławników w Skwierzynie, podobnie w sprawie łąk sołtysa

1788–1873

50

Die Anstellung der Schulzen und Beischulzen zu Gohrband

Obsada stanowisk sołtysów i ich zastępców w Gorzebadzu

1796–1867

51

Die Anstellung der Schulzen und Beischulzen im Dorfe Nest

Obsada stanowisk sołtysów i ich zastępców we wsi Unieście

1797–1873

52

Die Bestellung und Ansetzung der Schulzen und Gerichtsleute zu Steglin

Ustanowienie i wyznaczenie sołtysów i ławników w Szczeglinie

1811–1871

53

Die Anstellung der Schulzen zu Puddemsdorf, in specie die Aufsicht auf deren Geschäftsführung

Obsada stanowisk sołtysów w Podamirowie, w szczególności nadzór nad sprawowanym przez nich urzędem i prowadzeniem spraw

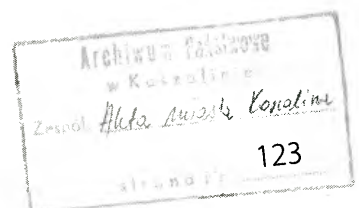
1821–1886

54

Die Anstellung der Schulzen und Beischulzen zu Maskow

Obsada stanowisk sołtysów i ich zastępców w Maszkowie

1823–1874

55

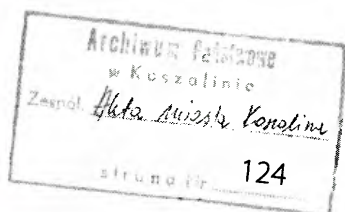
Die Anstellung der Schulzen und Beischulzen zu Deep
Obsada stanowisk sołtysów i ich zastępców w Czajczu
1824–1869

56

Der Schulzendienst in Mocker
Sołtys w Mokrem
1831–1874

57

Die Bestellung des Schulzengerichts zu Wilhelmshof
Ustanowienie sądu wójtowskiego w Wilkowie
1835–1856

Dział III
Własność miejska
Abteilung III
Eigentum der Stadt

sygn. / Sign. 58–93
daty skrajne / Laufzeit: 1555–1847

Rozdział 1
Wykaz budynków należących do miasta
Abschnitt 1
Nachweisung der zur Stadt gehörenden Gebäude

58

Eintragung der Obligationen in das Stadtpfand- und Hypothekenbuch
Wpisy obligacji [zobowiązań] do miejskiej księgi zastawów i księgi hipotecznej
1732–1745

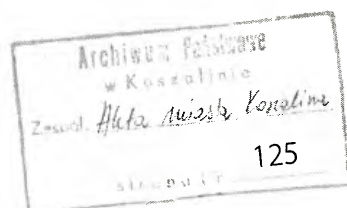
Rozdział 2
Wykaz ogrodów należących do miasta
Abschnitt 2
Nachweisung der zur Stadt gehörenden Gärten

59

Relution verpfändeter städtischer Ländereien und der deshalb zu bestimmenden
näheren Grundsätze
Relucja zastawionych gruntów miejskich i ustalenie w związku z tym obowiąz-
ujących zasad
1795–1797

60

Revision und [...] des Feldcatastrum von denen bei der Stadt Köslin belegenen
Äcker und Wiesen
Rewizja i [...] katastru pól uprawnych i łąk położonych koło Koszalina
1746

Rozdział 3
Wykaz wsi będących własnością miasta

Abschnitt 3
Nachweisung der zum Stadteigenthum gehörenden Dörfer

61

Verträge und andere Nachrichten von der Cartzenburgischen Heide
Umowy i inne informacje dotyczące lasu [w pobliżu] Sępólna Wielkiego
1694–1706

62

Akten wegen des Gutes Mühlenkamp
Akta w sprawie majątku Kępsko
1722–1738

63

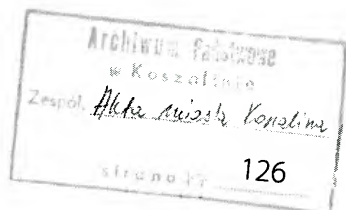
Akten wegen eines Land- und Hypothekenbuches über die städtischen Cämmereigüter
Akta w sprawie księgi hipoteczno-gruntowej dóbr należących do kasy miejskiej
1753–1769

64

Akten wegen geforderten Nachrichten von den vorhandenen Kämmerieackerwerckern und Dörfern und derselben Vermessung
Akta w sprawie wymaganych informacji z istniejących folwarków i wsi należących do kasy miejskiej i pomiar tychże
1776–1782

65

Der Besitzstand der Eigentumsdörfer. Acta Generalia
Stan posiadania wsi stanowiących własność miasta. Akta ogólne
1820–1821

66

Der Besitzstand des Stadteigentumsdorfes Steglin
Stan posiadania należącej do miasta wsi Szczeglino
1821

Rozdział 3 A

Wykup zastawionych gruntów

Abschnitt 3 A

Reluition verpfändeter Grundstücke

67

Akten wegen Zurücknahme der an die Herrschaft zu Wusseken verpfändeten Nest-Wiesen, wie auch wegen der nach Reckow veräußerten auf Maskowschen Grunde belegenen Wiesen

Akta w sprawie przyjęcia zwrotu zastawionych na rzecz rodowego majątku ziemskiego w Osiekach łąk w Unieściu, jak również w sprawie sprzedanych do Rekowa łąk leżących na gruntach Maszkowa

1747–1805

68

Akten wegen einiger in anno 1763 verpfändeten Kämmereiäcker und Wiesen, zum Behuf des Retablisements derer Kämmergeigüter

Akta w sprawie kilku pól uprawnych i łąk kamery miejskiej zastawionych w 1763 roku i przywrócenia ich do dóbr kamery miejskiej

1762–1769

69

Acta 1. Wegen derer bei der Köslinischen Kämmerei sich befindenden Passivschulden, und 2. Wegen derer pfandesweise untersetzten Kämmergeiwiesen und Äcker

Akta [nr] 1: w sprawie długów kamery miejskiej w Koszalinie, oraz 2: w sprawie łąk i pól uprawnych kamery miejskiej, użytych jako zastawu

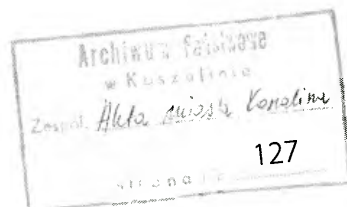
1772–1773

70

Acta betreffend die Reluition und respect[ive]: Verpfändung der Nest-Wiesen sub N[ume]ris 53, 56, 37

Relucja oraz zastawienia łąk w Unieściu o numerach 53, 56, 37

1776–1777

Rozdział 3 B
Spory graniczne i regulacje granic
Abschnitt 3 B
Grenzstreitigkeiten und Grenzregulierungen

71

Grenzen der Stadt Cöslin. Vol. I: 1558–1698 [Abschrift einer Urkunde von 1337]
Granice miasta Koszalina. Tom I: 1558–1689 [odpis dokumentu z 1337 roku]
1555–1698

72

Die Grenzen der Stadt Coeslin. Vol. II
Granice miasta Koszalina. Tom II
1723–1777

73

Acta von den Grenzen der Stadt Coeslin. Vol. III
Granice miasta Koszalina. Tom III
1780–1799

74

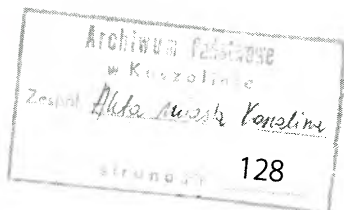
Die Grenzen der Stadt Köslin. Vol. IV
Granice miasta Koszalina. Tom IV
1800–1837

75

Akten wegen einiger Grentz-Streitigkeit in der See mit dem Hartmann von Damitz a[uf] Möllen
Akta w sprawie kilku sporów granicznych na jeziorze z Hartmannem von Damitz z Mielna
1734–1735

76

Magistratus y Hauptmann von Damitz a[uf] Möllen wegen einiger Grentz Streitigkeiten in der See
Magistrat i zarządca domenalny von Damitz z Mielna w sprawie kilku sporów granicznych na jeziorze [Jamno]
1736–1737

77

Akta wegen von dem Obrist von Eichmann sich angemassen Horst-Wiese, u[nd] Abhauung der darauf stehenden Eichen

Akta w sprawie roszczeń pułkownika von Eichmanna do łąki leśnej, jak również w sprawie wyrębu stojących na niej dębów

1764

78

Akten wegen des von dem Pächter Neumann zu Rogzow verrückten Grenzgrabens

Akta w sprawie przesuniętego przez dzierżawcę Neumanna rowu granicznego Rokosowa

1784

79

Akten manualia in Sachen des Magistrats und der Bürgerschaft zu Coeslin – Beklagten, wider das K[öni]g[liche] Amt Coeslin – Kläger – wegen streitiger Grenze im Gollenberge

Akta podręczne w sprawie magistratu i rady miejskiej w Koszalinie – jako pozwanych – przeciwko Królewskiemu Urzędowi Domenalnemu w Koszalinie – jako oskarżycielowi – z powodu spornej granicy na Górze Chełmskiej

1802–1816

Rozdział 5

Długi miejskie

Abschnitt 5

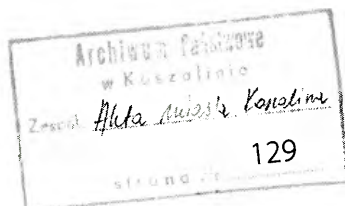
Städtische Schulden

80

Akten wegen der von hiesiger Kämmerei ausstehenden, auch aufgenommenen und wieder abgegebenen Kapitalien, wobei die Verordnung, dass keiner Magistrat ohne Vorwissen der K[öni]g[lichen] Kriegs- und Domänenkammer Gelder aufnehmen oder abzahlen solle [...]

Akta w sprawie zaległych tutejszej kamerze skarbowej, także podjętych i znów zwróconych środków pieniężnych, z rozporządzenia, że żaden magistrat bez wiedzy Królewskiej Kamery Wojennej i Domen nie powinien zaciągać bądź spłacać długów [...]

1711–1747

81

Akten wegen Thielschen Zinsen

Akta w sprawie wypłaty odsetek od kapitału Thiela

1725–1745

82

Akten betreffend das dem von Zitzewitzschen Legat von der hiesigen Kämmerei schuldige Kapital von 666 Talern 16 Groschen ex obligatione vom 9. Mai 1726

Wypłata legatowi von Zitzewitz z tutejszej kamery miejskiej zaległej kwoty 666 talarów 16 groszy obowiązkowo [dnia] 9 maja 1726 r.

1726–1837

83

Magistrats Acta wegen der Buchner'schen 1000 Taler, so die Kämmerei zu Ankauf des Gutes Mocker angeliehen, [contra] Bogislaw Schwarz Buchner

Akta w sprawie pożyczki w wysokości 1000 talarów, udzielonej kamerze miejskiej przez Bogisława Schwarza Buchnera na zakup majątku w Mokrem

1743

84

Akten wegen der bei der Köslinischen Kämmerei ausstehenden 1000 Taler Kapital von der Frau Kontrolleurin Brämern

Akta w sprawie zaległych koszalińskiej kamerze miejskiej 1000 talarów z kapitału kontrolerki Brämern

1719–1753

85

Akten wegen einiger negotürten Kapitalien bei dem Königl.[ichen] Armen-Direktorio zu Berlin zu Fortsetzung der hiesigen Radungen, auch darauf erhaltenen 1500 Taler in Golde laut Obligation vom 9. Dezember 1751

Akta w sprawie pożyczonych od Królewskiej Dyrekcji Kasy dla Ubogich w Berlinie 1500 talarów w złocie w celu kontynuacji rozdysponowania zgodnie z obligacją z 9 grudnia 1751 r.

1751–1753

86

Akten wegen Anleihe eines Kapitals von 2600 Talern zur Fortsetzung der Radung und die dafür verpfändeten 13 Kämmeri-Lütckewiesen

Akta w sprawie pożyczki w kwocie 2600 talarów w celu kontynuowania rozdysponowania zastawionych na ten cel 13 łąk miejskich

1751–1766

87

Akten wegen einer Anleihe von 500 Talern von der hiesigen piis Corporibus zur Fortsetzung der Radungen

Pożyczka 500 talarów od tutejszej fundacji miłosierdzia w celu kontynuowania rozdysponowania

1753–1753

88

Akten wegen einer Anleihe á 600 Taler von der K[öni]gl[iche] Retablissementskasse zu Stettin

Akta w sprawie pożyczki 600 talarów z Królewskiej Kasy Pożyczkowej w Szczecinie

1764–1772

89

Akten wegen von dem Banco Comtoir zu Kolberg aufgenommenen 1000 Taler Kapitals zu Wiederherstellung des erlittenen Wasserschadens

Akta w sprawie podjętych z Banco Comtoir w Kołobrzegu 1000 talarów w celu naprawy szkód wyrządzonych przez wodę

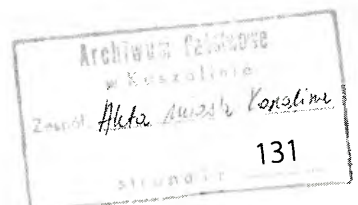
1771–1773

90

Acta Specifique. Nachweisung derer bei der Cöslinischen Cämmerei sich befindenden Passivschulden, und von denen pfandweise untersetzten Cämmereiwiesen und Äckern

Akta szczegółowe. Wykaz długów kamery miejskiej w Koszalinie oraz ich pokrycie poprzez zastaw łąk i pól uprawnych

1773

91

Akten wegen Heruntersetzung der Zinsen von denen von der Cämmerei aufgenommenen Capitalien

Akta w sprawie obniżenia odsetek z podjętego przez kamerę miejską kapitału
1784–1786

92

Die Kämmererschulden

Długi kamery miejskiej

1795–1806

93

Die Beschaffung der Geldmittel zur Bestreitung der im Notjahr 1847 der Stadtkasse erwachsenen ausserordentlichen Ausgaben

Pozyskanie środków pieniężnych na pokrycie wzrastających, nadzwyczajnych wydatków kamery miejskiej w roku klęski 1847

1847

Dział IV
Administracja finansowa

Abteilung IV
Finanzverwaltung

sygn. / Sign. 94–404
daty skrajne / Laufzeit: 1640–1906

Rozdział 1
Generalia
Abschnitt 1
Generalia

94

Die Ablösung der Reallasten
Spłata zadłużeń
1849–1850

Rozdział 1 A
Sprzedaż budynków należących do miasta
Abschnitt 1 A
Verkauf der Kämmerei-Gebäude

95

Acta wegen Verkauf der der Kämmerei zugehörigen Scheune, welche der erste Prediger nutzt
Akta w sprawie sprzedaży należących do kamery miejskiej stodół, które użytkuje pierwszy kaznodzieja
1799

96

Die Vermietung des Fleischscharrens, die Betreibung des rückständigen Scharrenzinsens von hiesigen Fleischergewerk und sonstige deshalb eingegangene Anträge und Beschwerden
Wynajem jatki, zajmowanie się zaległymi czynszami tutejszego cechu rzeźników oraz pozostałe wpływające stąd wnioski i skargi
1817–1827

97

Die Vermietung der Konrektorwohnung sub Nr. 490 und deren demnächstigen Verkauf

Wynajem mieszkania konrektora nr 490, a następnie jego sprzedaż
1820–1827

98

Die Vermietung der Hohentorwache und deren demnächstigen Verkauf

Wynajem odwachu przy Bramie Wysokiej, a następnie jego sprzedaż
1823–1840

99

Die käufliche Überlassung des der Stadt Köslin gehörigen lateinischen Stadtschulhauses und der Kantorwohnung an den hiesigen Maurermeister Lorenz [sub Nr. 518 und 519]

Sprzedaż należącego do miasta Koszalina domu łacińskiej szkoły miejskiej i mieszkania kantora tutejszemu mistrzowi murarskiemu Lorenzowi [podtytuł numer 518 i 519]

1828–1829

100

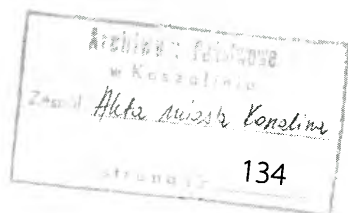
Akten in Sachen des Magistrats und der Stadtverordneten zu Köslin wider den Steuerfiskus wegen verweigerter Räumung des von dem hiesigen K[öni]gl[ichen] Steueramt bisher unentgeltlich innegehabten Dienstlokals in den der Stadt gehörenden Häusern [sub Nr. 540 und 541]

Magistrat i radni w Koszalinie przeciwko skarbowi państwa z powodu odmowy opuszczenia lokali służbowych, zajmowanych do tej pory nieodpłatnie przez Królewski Urząd Podatkowy w budynkach należących do miasta [podtytuł nr 540 i 541]
1829–1852

101

Die summarische Untersuchung wider den Ratsherrn Wally wegen eines Dienstexzesses

Skrócone dochodzenie przeciwko rajcy Wally'emu z powodu wykroczenia służbowego
1823

Rozdział 1 B
Sprzedaż ogrodów należących do miasta
Abschnitt 1 B
Verkauf der Kämmererei-Gärten

102

Akten wegen verkaufter Kämmerereistücke wie auch Untertanen. [...] wobei be-
findlich wegen des von den Herrn Obrist de la Motte von Ihre Königl[iche] Ma-
jestät verschenkten Wallgrabens, Wiese und Thores, wie auch wegen des Küs-
tengeldes

Sprzedaż działek kamery miejskiej, w tym na przedbramiu. [...] również w spra-
wie darowanych pułkownikowi de la Motte przez Jego Królewski Majestat tere-
nów przy wałach, łące i bramie miejskiej, jak i w sprawie opłat z wybrzeża
1719–1740

103

Akten wegen der verkauften Wallwiese und des Runden Teichs

Sprzedaż łąki [tzw. Wallwiese] oraz Okrągłego Stawu [obecnie rejon ulicy Grun-
waldzkiej i Podgrodzia]

1757–1771

104

Akten wegen eines dem Plantageinspektor Silbermann eingeräumten Platzes zur
Maulbeerplantage

Przyznanie inspektorowi plantacji Silbermannowi miejsca na uprawę morwy
1762–1763

105

Akten wegen der verkauften kleinen Fohlenwiese

Sprzedaż łąki tzw. Kleine Fohlen Wiese

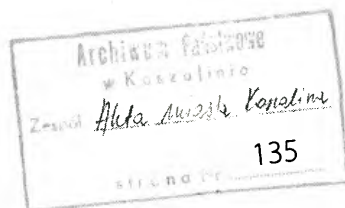
1771

106

Akten wegen erblicher Überlassung der Wälle am Neuen Tor sowohl rechter als
linker Seite an den Herrn General-Major von Billerbeck. Bestizter O[ber]l[andes]
g[erichts]rat von Böhn

Dziedziczne przekazanie wałów koło Nowej Bramy zarówno z lewej, jak i z pra-
wej strony generałowi-majorowi von Billerbeckowi. Właściciel sędzia Wyższego
Sądu Krajowego von Böhn

1772–1836

107

Akten wegen der zum Behuf des auf dem Mühlenort aufzubauenden Turms verkauften wüsten Plätze

Sprzedaż terenów w rejonie Bramy Młyńskiej w celu wybudowania na nich wieży
1779

108

Akten wegen der den Stadtverordneten überlassenen Gartenplätze, und zwar:
1. an den Herrn Kämmerer Richardi, 2. an den Baumann Darsow und Wally, 3. an den Bürgermeister Brand, 4. an den Brauer Mallwitz und Krause

Przekazanie deputowanym miejskim ogrodów, a mianowicie: 1. szafarzowi Richardiemu, 2. budowniczym Darsowi i Wally'emu, 3. burmistrzowi Brandowi, 4. piwowarom Mallwitzowi oraz Krausemu

1785–1792

109

Akten wegen des Herrn Plantagen Inspektor Staal auf Lebenszeit eingegebenen der Kämmerei zugehörigen Maulbeerbaum Saatbeet Gartens

Plantacja rozsadnika przekazana dożywotnio inspektorowi Staalowi w ogrodzie drzew morwowych należącym do kamery miejskiej

1789–1795

110

Akten betr.[effend] das Birk[en]moor

Akta dotyczące tzw. Brzozowego Bagna

1833–1834

111

Akten wegen des Töpferlehms auf dem städtischen Fundo

Glina garncarska znajdująca się na terenach miejskich

1833–1848

Rozdział 1 C
Sprzedaż gruntów należących do kościoła Mariackiego
Abschnitt 1 C
Verkauf der zur Marienkirche gehörenden Ländereien

112

Akten betr.[effend] den Verkauf einiger der Marienkirche zugehörigen unbrauchbaren Stücke

Sprzedaż kilku nieużytecznych działek, należących do kościoła Mariackiego
1772–1798

113

Akten wegen Vererbpachtung des Priesterborns an den Kaufmann Herrn Zettwach
Oddanie w dzierżawę [łaki tzw.] Priesterborn kupcowi Zettwachowi
1800–1874

114

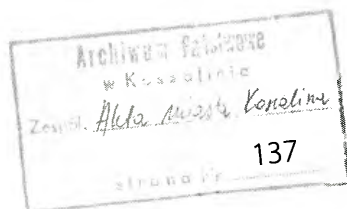
Akten betr.[effend] die Vererbpachtung der der S[ank]t Marienkirche zugehörigen Füllung Nr. 56, das große Pfefferland genannt. Besitzer: 1. Briefträger Christian Lucas Hamilton; 2a. Brauer Bumke; 2b. Friseur Knuth; 3. Verehel[ichte] Lübke geb[oren] Huth

Wieczysta dzierżawa gruntu o numerze 56, należącego do kościoła Mariackiego, zwanego Große Pfefferland. Właściciele: 1. listonosz Christian Lucas Hamilton; 2a. piwowar Bumke; 2b. fryzjer Knuth; 3. pani Lübke z domu Huth
1836–1844

115

Die Prozesssache wider die Frau von Podewils, geb.[oren] Friedericke Becker, wegen Leitung des Wassers von ihrem Hause, Hohetorsche Vorstadt Nr. 19 auf den Gertruden Kirchenhof

Proces przeciwko pani von Podewils z domu Friedericke Becker, z powodu przeprowadzenia wodociągu z jej domu, znajdującego się na Przedmieściu Księżnej Anny [dawniej Hohethorsche Vorstadt nr 19], na graniczący z nim cmentarz [przy kaplicy] św. Gertrudy
1836–1844

Rozdział 2
Sprawy wsi miejskich. Generalia
Abschnitt 2
Dorfschaftssachen. Generalia

116

Inventarium et Urbarium de 1640

Inwentarz i urbarz z 1640 r.

1640

117

Inventarium et Urbarium von 1649

Inwentarz i urbarz z 1649 r. [odpis z 1669 r.]

1669

118

Inventarium der Stadt Köslin Kämmereigüter und Eigentumsdörfer, was dero Einkünfte und der Stadtgerechtigkeit, auch sonsten der Posterität zur Nachricht dabei bemerkt werden. Anno 1712

Inwentarz dóbr kamery miejskiej Koszalina i miejscowości należących do miasta, jak i uzyskiwanych z nich dochodów oraz przywilejów miejskich, jak również innych informacji przytoczonych tutaj do wiadomości potomnych

1712

119

Urbarium de 1712

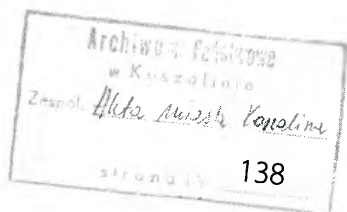
Urbarz z 1712 r.

1712

120

Abschriftliches Urbarium der Stadt Köslin von 1712 nebst anderen hinzugefügten Nachrichten und Anmerkungen von denen seit der Zeit vorgekommenen Veränderungen und neueren Einrichtungen

Odpis urbarza miasta Koszalina z 1712 r. wraz z innym dodanymi informacjami i adnotacjami oraz o zachodzących następnie zmianach i nowych zarządzeniach 1712–1787

121

Akten wegen Verfertigung einer neuen Hufenmatrikel nach den Dörfern, wobei Nachrichten wegen des jetzigen Kreisrezeptors Herr Bürgermeister Scheunemanns Kaution

Sporządzanie nowych pomiarów gruntów według wsi, jak i informacje dotyczące zastawu obecnego poborcy powiatowego burmistrza Scheunemanna

1712–1744

122

[Einrichtungsacta] des Köslinischen Eigentums zur Generalpacht de anno 1738
Akta przygotowawcze koszalińskiej własności miejskiej do generalnego spisu dzierżaw z 1738 r.

1738

123

Einrichtungs Acta wegen der General Pacht des Cöslinischen Eigenthums p[ro]
1738

Akta przygotowawcze koszalińskiej własności miejskiej do generalnego spisu dzierżaw z 1738 r.

1738

124

Inventaria von denen Köslinischen Eigentumsdörfern, Mühlen, Ziegeleien und Vorwerken, angefertigt in anno 1750

Inwentarz wsi, młynów, cegielni i folwarków stanowiących własność Koszalina, sporządzony w 1750 r.

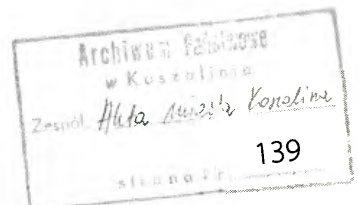
1750

125

Untersuchungs- und Einrichtungs Acta der Hinterpommerschen Immediatstadt Köslin. Eigentumsgüter zur dritten General Verpachtung. Von Trinitatis 1756 bis 1762

Akta analityczne i przygotowawcze dla bezpośrednio podległego panującemu miastu Koszalina na Pomorzu Tylnym. Dobra własnościowe do trzeciej dzierżawy generalnej. Od Trójcy Świętej 1756 r. do 1762 r.

1756–1762

126

Akten wegen der Hoffwehrstücke in den Eigentumsdörfern
Działki zagród obronnych we wsiach stanowiących własność miasta
1746

127

Akten wegen der von den Eigentumsdorschaften zu verrichtenden Diensten
Powinności wsi stanowiących własność miasta
1748–1792

128

Acta Generalia wegen Verpachtung der Vorwerker Coeslinschen Eigenthums
und übrigen Kämmereipertinenzien und solcherhalb veranlassten Licitationen.
Vol. I
Dzierżawa folwarków należących do Koszalina oraz pozostałych przynależności
kamery miejskiej i z tego powodu dokonane licytacje. Tom I
1757–1777

129

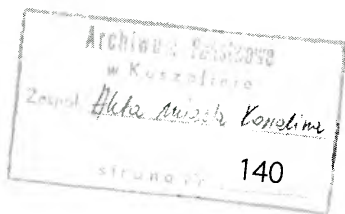
Acta Generalia wegen Verpachtung der auf Trinitatis 1778 pachtlos werdenden
Kämmereiackerwerkern: 1. Stadtkathen, 2. Maskow, 3. Mocker, 4. Rothkrug,
5. Gohrband. Vol. II
Dzierżawa folwarków kamery miejskiej, nieposiadających dzierżawców na dzień
Trójcy Świętej 1778 r.: 1. Pątnowo, 2. Maszkowo, 3. Mokre, 4. Wilkowo, 5. Go-
rzebądz. Tom II
1777–1779

130

Berichte über den Zustand der Eigentumsdörfer
Sprawozdania na temat sytuacji wsi należących do miasta
1762–1764

131

Akten wegen Einrichtung der Kämmereigüter zur Generalpacht
Przygotowanie dóbr kamery miejskiej do generalnego spisu dzierżaw
1764

132

Akten wegen Bienenzucht und des Honigbaues
Hodowla pszczół i pozyskiwanie miodu
1769–1805

133

Akten wegen Meliorationswesens im Stadteigentum
Melioracja na terenie własności miejskiej
1775–1794

134

Akten wegen Retablierung derer seit anno 1740 et 1756 wüste gewordenen und eingezogenen Bauer-, Halbbauer-, Kossäten-, Gärtner- und Büdnerstellen
Przywrócenie do dawnego stanu tych terenów, które w roku 1740 i 1756 wydłużyły się, a na które napłynęli chłopci, chłopci małorolni, półkmiacie, zagrodnicy i chałupnicy
1763–1770

135

Akten wegen Verpachtung der sämtlichen Eigentumshöfe
Dzierżawa wszystkich zagród własnościowych
1802–1805

136

Akten wegen der von der Köslinischen Bürgerschaft abgegebenen Erklärung und Zustimmung in Betreff der intendierten Vererbpachtung der Bauernhöfe, Fischereiwohnungen und Ziegelei Köslinischen Eigentums
Złożone oświadczenie i zgoda obywateli Koszalina [rady miejskiej] w sprawie zamiaru przekazania w wieczystą dzierżawę zagród chłopskich, mieszkań rybacczych oraz cegielni stanowiących własność Koszalina
1803

137

Die Auseinandersetzung der Stadteigentumsdörfer
Rozstrzygnięcia w sporach wsi stanowiących własność miasta
1814–1819

138

Akten betr.[effend] die Anfertigung eines Verzeichnisses von denjenigen Neuangebauten in den Stadteigentumsdorschaften, von welchen bisher noch kein Schutzgeld oder Jurisdiktionszins zur Coesliner Stadtkasse eingezogen worden

Sporządzenie wykazu tych nowych zasiedleń w miejscowościach stanowiących własność miasta, z których do tej pory jeszcze nie zostało ściągnięte pogłównie bądź czynsz do kasy miejskiej Koszalina

1827–1829

139

Akten betr.[effend] die von der Königl.[ichen] Generalkommission zu Stargard geforderten Nachrichten über neue Anlagen, welche die Regulierung oder die Gemeinheitsteilung herbei geführt haben und die sich in Folge [der] Parzelierungen faktisch gebildeten Dorfgemeinden

Informacje wymagane przez Królewską Generalną Komisję w Stargardzie [Szczecińskim] o nowych gminach wiejskich, które faktycznie powstały po przeprowadzeniu regulacji i parcelacji wspólnych terenów

1827–1847

140

Die Erhebung des Schutzgeldes von den Einwohnern im Stadteigentum Köslin
Pobór podatku pogłównego od mieszkańców terenów należących do miasta Koszalina

1827–1851

141

Die Verordnung, dass vor Michaelis 1783 keine Schäfer noch Schäferknechte bei 30 bis 50 Reichstaler Strafe umziehen sollen

Zarządzenie w sprawie zakazu przeprowadzania się przed dniem św. Michała 1783 r. owczarzy i ich parobków, pod karą od 30 do 50 talarów

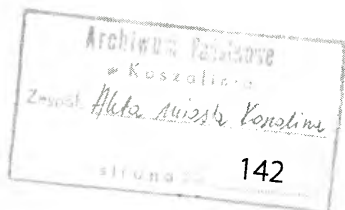
1780–1802

142

Die Anfertigung und Einrichtung der Übersichten des Aufkommens zu Kommunalbedürfnissen in den Eigentumsdorschaften der Stadt Köslin

Przygotowanie i sporządzenie przeglądu dochodów na potrzeby komunalne z wsi należących do miasta Koszalina

1828–1831

143

Die Anfertigung und Einrichtung einer Nachweisung der von den Eigentumsdörfern und Vorwerkern der Stadt Köslin jährlich aufzubringenden Kontributions- und Kavalleriegelder

Przygotowanie i sporządzenie wykazu uiszczanego corocznie podatku grunto-
wego [kontrybucji] i kawaleryjskiego z miejscowości i folwarków stanowiących
własność miasta Koszalina

1828

144

Die Abnahme der Dorfsrechnungen im Stadteigenthum Köslin

Przyjęcie bilansów z wsi należących do miasta Koszalina

1838–1874

145

Die Einführung der Gemeindeordnung vom 11. März 1850 im Stadteigenthum Köslin

Wprowadzenie ordynacji gminnej z 11 marca 1850 r. we własności miejskiej
Koszalina

1850–1869

146

Die Meldungen neu zugezogener Personen im Stadteigenthum Köslin

Raporty o nowo przybyłych osobach na tereny własności miejskiej Koszalina

1861–1872

Rozdział 2
Sprawy wsi miejskich. Specialia
Abschnitt 2
Dorfschafts-Sachen. Specialia

147

Akten wegen zweier bei der Stadt anzulegenden neuen Ackerwerke

Dwa nowe folwarki założone przy mieście

1730

148

Akten wegen Rodung des Kickels und Ansetzung von 28 Kolonistenfamilien dasselbst. Vol. I

Wykarczowanie lasu miejskiego [tzw. Kickel] oraz osadzenie tam 28 rodzin kolonistów. Tom I

1749–1750

149

Akten wegen Rodung des Kickels und Ansetzung von 28 Kolonistenfamilien dasselbst. Vol. II

Wykarczowanie lasu miejskiego [tzw. Kickel] oraz osadzenie tam 28 rodzin kolonistów. Tom II

1750–1751

150

Akten wegen Rodung des Kickels und Ansetzung von 28 Kolonistenfamilien dasselbst. Vol. III

Wykarczowanie lasu miejskiego [tzw. Kickel] oraz osadzenie tam 28 rodzin kolonistów. Tom III

1751–1752

151

Akten wegen Rodung des Kickels und Ansetzung von 28 Kolonistenfamilien dasselbst. Vol. IV

Wykarczowanie lasu miejskiego [tzw. Kickel] oraz osadzenie tam 28 rodzin kolonistów. Tom IV

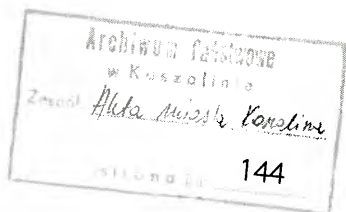
1752–1753

152

Akten wegen Rodung des Kickels und Ansetzung von 28 Kolonistenfamilien dasselbst. Vol. V

Wykarczowanie lasu miejskiego [tzw. Kickel] oraz osadzenie tam 28 rodzin kolonistów. Tom V

1753–1754

153

Akten wegen Rodung des Kickels und Ansetzung von 28 Kolonistenfamilien dasselbst. Vol. VI

Wykarczowanie lasu miejskiego [tzw. Kickel] oraz osadzenie tam 28 rodzin kolonistów. Tom VI

1754–1755

154

Akten wegen Rodung des Kickels und Ansetzung von 28 Kolonistenfamilien dasselbst. Vol. VII

Wykarczowanie lasu miejskiego [tzw. Kickel] oraz osadzenie tam 28 rodzin kolonistów. Tom VII

1756–1759

155

Akten wegen Rodung des Kickels und Ansetzung von 28 Kolonistenfamilien dasselbst. Vol. VIII

Wykarczowanie lasu miejskiego [tzw. Kickel] oraz osadzenie tam 28 rodzin kolonistów. Tom VIII

1759–1764

156

Akten wegen Erlassung der Eigentumsunterthänigkeit

Zwolnienie z poddaństwa mieszkańców własności miejskiej

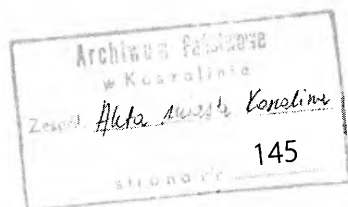
1776–1808

157

Akten wegen Erteilung der Trauscheine für die Untertanen im Eigentum, imgleichen wegen Loskaufung von der Untertänigkeit

Wydanie aktów ślubów poddanym własności miejskiej, tym samym w sprawie wykupu z poddaństwa

1809–1814

158

Die Separation der Grundstücke der Stadt Coeslin mit den Grundstücken des, dem Oberamtmann Westphal gehörenden Vorwerks Schlosshof, und Ablösung des dem letzteren auf dem Gollenberge zustehenden Weiderechts

Wydzielenie działek należących do miasta i działek folwarku Schlosshof, należącego do starszego zarządcy dóbr państwowych Westphala oraz odwołanie temu ostatniemu przysługującego mu prawa wypasu bydła na Górze Chełmskiej

1824–1826

Rozdział 2 A

Poszczególne wsie miejskie

Abschnitt 2 A

Einzelne Eigentumsdörfer

159

Akten wegen des Vorwerks Große Kluss genannt

Folwark w Kłosie

1723–1745

160

Akten wegen der Bude Nr. 11. Besitzer: 1. Kolonist Christlieb Barz; 2. Kolonist August Christian Fr[iedrich] Barz

Zabudowanie gospodarcze nr 11 [w Kłosie]. Właściciel: 1. kolonista Christlieb Barz; 2. kolonista August Christian Fr[iedrich] Barz

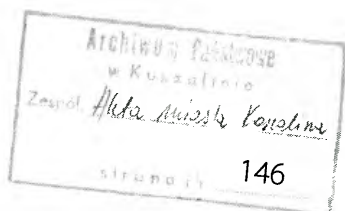
1785–1892

161

Akten wegen der Bude Nr. 22. Besitzer: 1. Kolonist Peter Panthen; 2. Eigentümer August Panthen; 3. Zimmermann August Damerow; 4. Verhelichte Eigentümer Winckel

Zabudowanie gospodarcze nr 22 [w Kłosie]. Właściciel: 1. Kolonista Peter Panthen; 2. właściciel August Panthen; 3. cieśla August Damerow; 4. małżonkowie Winckel

1785–1892

162

Akten wegen der der Dorfschaft Kluss zu Ausfütterung des Bollen eingegebenen Wiese

Łąka przekazana wsi Kłós w celu wypasania buhajów

1787–1870

163

Akten wegen des von den Einwohnern Kluss unbefugterweise unternommenen Bleichens, imgleichen wegen des zum Bleichen einzugebenden Bleichplatzes

Bezprawne korzystanie z bielarni przez mieszkańców [wsi] Kłós, w tym z przynależnego do niej placu

1799–1811

164

Die Sachen wider die Wollspinner zu Kluss wegen Überschreitung der Hütungsbefugnis

Sprawa przeciwko przędzaczom z Kłosa z powodu nadużycia prawa wypasu

1818–1836

165

Die von dem Weber Liese in Kluss nachgesuchte Überlassung eines mit Weiden bepflanzten Platzes auf der Klussner Feldmark, und die Weidenanpflanzungen überhaupt

Prośba tkacza Liesego o działkę, na której rosną wierzby, znajdującą się na kłowskim polu, jak również o zasadzanie wierzb

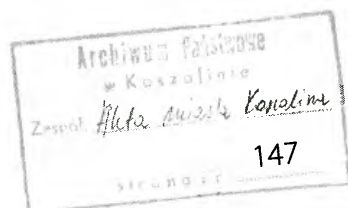
1838–1851

166

Der Anteil des Vorwerks Kluss an den Dorfsnutzungen und die von demselben zu den Kommunallasten zu leistenden Beiträge

Udział folwarku Kłoski w korzyściach z użytkowania wsi oraz dokonane z niego samego datki na obciążenia komunalne

1833–1844

167

Akten die Dorfschaft Deep betreffend

Wieś Czajcze

1765

168

Untersuchungsakten der Dorfschaft Deep – Klägerin – gegen die Dorfschaft Labus – Beklagte – wegen verweigerter Durchfahrt mit ihrem Heu und Grass bis an den Jamundschen See, desgl[ichen] wegen des Rohrwerbens

Spór pomiędzy wsią Czajcze – jako oskarżyciela – przeciwko wsi Łabusz – jako oskarżonej – z powodu odmowy przejazdu z ich sianem i trawą do jeziora Jamno, tak samo w sprawie zbioru trzciny

1803–1804

169

Der Anbau von Fischerkathen zu Deep

Rozbudowa zagrody rybackiej w Czajczu

1819–1862

170

Die Beschwerde der Dorfschaft Deep wider die Dorfschaften Jamund, Schwerinstahl, Meyringen und das Amtsdorf Kleist wegen Behütung ihrer Nestwiesen

Skarga wsi Czajcze przeciwko wsiom Jamno, Skwierzynka, Kędzierzyn i wsi domenalnej Kleszcze z powodu nadmiernego wypasu na należących do niej łąkach nad rzeką Unieścią

1820

171

Akten wegen von der Dorfschaft Gohrband verlangter Vergütung für die ihr abgenommenen Wiesen

Żądanie rekompensaty przez wieś Gorzebądz za odebrane jej łąki

1763–1806

172

Akten wegen verschiedener zwischen der Dorfschaft Gohrband und dem dasigen Erbpächter, imgleichen unter den Bauern vorgekommener Streitigkeiten und Unordnungen, so auch wegen Weide, Gänsehalten, Triften, Zäune, Bewehrungen, Pfändungen und dergleichen

Różne spory i zajścia występujące pomiędzy wsią Gorzebądz i tamtejszymi dzierżawcami wieczystymi, w tym pomiędzy chłopami, również z powodu pastwiska, chowu gęsi, wygonów, ogrodzeń, umocnień [obiektów inżynieryjnych], zastawów i tym podobnych

1758–1823

173

Akten wider den Erbpächter Neils & Konsorten wegen verweigerter Gestellung der ausgeschriebenen Vorlegepferde

Akta przeciwko dzierżawcy wieczystemu Neils & Konsorten z powodu odmowy postawienia do dyspozycji koni do zmiany uprzęgu

1817

174

Akten wegen Aufräumung des Scheidegrabens zwischen Meyringen und Gohrband

Oczyszczanie rowów granicznych pomiędzy Kędzierzynem a Gorzebądzem

1830–1862

175

Akten wegen des Gutes Gohrband

Majątek w Gorzebądzu

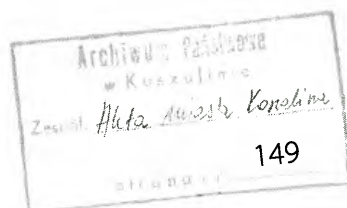
1693–1775

176

Acta wegen Verpachtung des Vorwerks Gohrband. Vol. II

Przekazanie w dzierżawę folwarku Gorzebądz. Tom II

1778

177

Akten wegen Verpachtung des Ackerwerks Gohrband. Vol. I

Przekazanie w dzierżawę folwarku Gorzebądz. Tom I

1762–1775

178

Akten wegen von dem Erbpächter Neils intendierten Überlassung seines Vorwerks an seinen vierten Sohn namens Vollrat

Zamierzona przekazanie swojego folwarku przez dzierżawcę wieczystego Neilsa czwartemu synowi o imieniu Vollrat [Vollrath]

1802–1805

179

Akten betreffend die dem Erbpachtbesitzer Neils zu Gohrband zu leistende Entschädigung durch Remission an der Erbpacht, für den, in Folge der stattgefundenen Regulierung erlittenen Verlust der Hilfsdienste der Jamundschen Kossäten in der Ernte

Należne odszkodowanie dzierżawcy wieczystemu Neilsowi z Gorzebądza poprzez zmniejszenie kwoty dzierżawy za poniesione straty, wynikłe w konsekwencji rozporządzenia dotyczącego świadczonej poprzez chłopów małorolnych z Jamna pracy podczas żniw

1825–1828

180

Die Verpachtung des Gutsvorwerks zu Gohrband

Oddanie w dzierżawę folwarku w Gorzebądzu

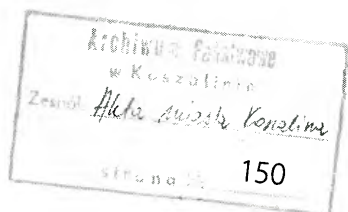
1832

181

Die Ermittlung und Feststellung des Beitragsverhältnisses des ehemaligen Vorwerks Gohrband zur Unterhaltung des Weges von Gohrband nach Zanow

Ustalenie wkładu dawnego folwarku w Gorzebądzu w utrzymanie drogi prowadzącej z Gorzebądza do Sianowa

1832–1837

182

Die Benutzung des Vorwerks Gohrband bis zur parzellenweisen Vererbpachtung desselben

Użytkowanie folwarku w Gorzebadzu aż do jego sprzedaży w formie wieczystej dzierżawy poprzez parcelację

1832–1833

183

Acta in Sachen wider den Erbpachtbesitzer Neils zu Gohrband wegen Ausschliessung des Familienhauses bei der Übergabe des Vorwerks Gohrband

Sprawa przeciwko dzierżawcy wieczystemu Neilsowi w Gorzebadzu z powodu wyłączenia domu rodzinnego przy przekazaniu folwarku w Gorzebadzu

1832–1835

184

Akten die Dorfschaft Jamund betreffend. Vol. I

Wieś Jamno. Tom I

1716–1742

185

Akten die Dorfschaft Jamund betreffend. Vol. II

Wieś Jamno. Tom II

1728–1744

186

Akten die Dorfschaft Jamund betreffend. Vol. III

Wieś Jamno. Tom III

1742–1759

187

Akten die Dorfschaft Jamund betreffend. Vol. IV

Wieś Jamno. Tom IV

1762–1772

188

Akten wegen Anbauung einiger Büdnerhäuschen in Jamund
Budowa domków dla chłopów małorolnych w Jamnie
1752–1786

189

Akten wegen von der Dorfschaft Jamund prätendierten Hütung im Buchwalde
Roszczenia wsi Jamno prawa do wypasu w Bukowym Lesie
1754

190

Akten wegen des denen Kossäten, Büdnern und Einliegern zu Jamund bewilligten Viehhaltens an Kühen, Schweinen und Gänsen, imgleichen wegen des Weidegeldes
Przyznanie chłopom w Jamnie prawa hodowli krów, świń i gęsi, w tym samym [podatek] pastewny
1772–1816

191

Akten wegen Anbau der Büdnerwohnungen in Jamund
Budowa mieszkań chłopów małorolnych w Jamnie
1783–1800

192

Acta wegen des von den Deepern und Jamundern sich zugeeigneten Ellerbruchs zwischen Jamund und Schwerinsthal
Przywłaszczenia przez wsie Czajcze i Jamno Olszowego Bagna [Ellerbruch] pomiędzy Jamnem a Skwierzynką
1785–1786

193

Akten wegen der von der Dorfschaft Jamund geführten Beschwerde über verweigerte Bau- und Nutzholzlieferungen
Wniesione przez wieś Jamno zażalenie na odmowę dostaw drewna budowlanego i użytkowego
1806

194

Acta curiae in Sachen der Dorfschaft Jamund wider den Magistrat, wegen der von demselben verlangten Erstattung der Gelder für die gelieferten Pack- und Artilleriewagenpferde, imgleichen wegen des zu verabreichenden Bau- und Nutzholzes

Akta procesowe w sprawie wsi Jamno przeciwko magistratowi z powodu żądanego przez nią zwrotu pieniędzy za dostarczone furgonowe konie zaprzęgowe oraz za artyleryjskie konie zaprzęgowe, również w sprawie dostarczonego drewna budowlanego i użytkowego

1810–1814

195

Akten wegen Einleitung und Ausführung der Erbverpachtung der Bauer- und Kossätenhöfe zu Jamund

Wszczęcie i realizacja dzierżawy wieczystej zagród chłopskich w Jamnie

1812

196

Akten wegen der Streitigkeiten zwischen Dorfschaft Jamund und dem Bauer Lassahn daselbst wegen einer der Tochter des Lassahn von der Prinzessin Charlotte K[önigl.]ichen Hoheit geschenkten goldenen Halskette

Spór pomiędzy wsią Jamno a chłopem Lassahnem z powodu złotego naszyjnika podarowanego córce Lassahna przez Jej Wysokość Księżniczkę Charlottę

1817–1830

197

Die Beschwerde der Dorfschaft Jamund wegen geleisteter Fuhren

Skarga wsi Jamno w sprawie wyświadczonych przewozów

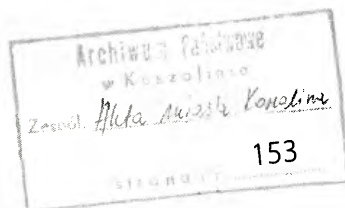
1819

198

Die Verweigerung der Dienste von Seiten der Jamundschen Bauern

Odmowa świadczeń ze strony chłopów jamieńskich

1819

199

Die Anlegung einer Bockwindmühle zu Jamund seitens des Mühlergesellen Schneider, desgleichen des Mühlenmeisters Westphal

Budowa wiatraka w Jamnie przez czeladnika młynarskiego Schneidera, tak samo przez mistrza młynarskiego Westphala

1825–1847

200

Die Anlegung einer Schmiede seitens des Schulzen Mandke in Jamund

Budowa kuźni przez sołtysa Mandkego w Jamnie

1826–1872

201

In der Beschwerdesache des grössten Teils der bauerlichen Wirte zu Jamund wider den Einwohner Joachim Mandke wegen eigenmächtiger Besitznahme und Bebauung eines Flecks von der Dorfstraße

Skargi większości gospodarzy chłopskich w Jamnie przeciwko mieszkańcowi Joachimowi Mandkemu z powodu samowolnego objęcia w posiadanie i zabudowania miejsca na wiejskiej drodze

1830–1831

202

Die Ermittlung des Repartitionsmaßstabes zur Aufbringung der Kommunalabgaben im Dorfe Jamund

Ustalenie kryteriów repartycji w celu uiszczenia świadczeń komunalnych we wsi Jamno

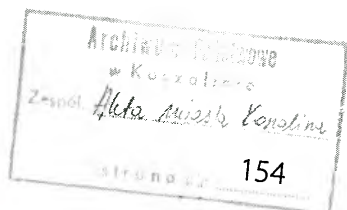
1839–1873

203

Acta denuntiationis wider den Erbpächter Beyer und sämmtliche Wirte zu Maszkow wegen eigenmächtig vorgenommener Rodungen

Akta procesowe przeciwko dzierżawcy wieczystemu Beyerowi i wszystkim gospodarzom w Maszkowie z powodu samowolnych karczunków

1789–1791

204

Akten wegen des verbotswidrigen Holzverkaufs der Bauern zu Maskow, imgleichen wegen verübter Devastation der Dorfsholzung

Zakaz sprzedaży drewna przez chłopów z Maszkowa, tym samym dokonana dewastacja lasów wiejskich

1791–1815

205

Akten wegen des zur Anwendung von nachteiligen Überschwemmungen im Dorfe Maskow anzulegenden neuen Ableitungsgrabens

Budowa nowego rowu odwadniającego we wsi Maszkowo [i przekazanie go] do użytku po szkodliwych zalaniach

1811–1823

206

Akten wegen der von dem Vorwerk Maskow zu leistenden Kriegsfuhren, auch anderer Marsch- und Militärfuhren, imgleichen wegen der von demselben zu übernehmenden Einquartierung

Dostarczane z folwarku Maszkowo podwojdy wojenne, także inne podwojdy dla wojska, tym samym kwatunek we wsi

1808–1809

207

Acta curiae wegen der von dem Vorwerk zu Maskow obliegenden Konkurrentz zur Instandsetzung und Unterhaltung des Schul- und Hirtensathens daselbst

Akta procesowe w sprawie obowiązkowego współuczestnictwa w remoncie i konserwacji chaty szkolnej i pasterskiej przez folwark w Maszkowie

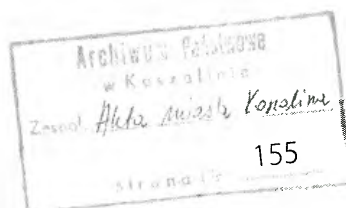
1810–1811

208

Akten wegen der Kolonisten zu Meyringen. Prästationen

Koloniści w Kędzierzynie. Świadczenia

1766–1771

209

Die Beschwerden des Wirtes Martin Treptow wegen der von seinem Sohn Jochim Treptow zu Meyringen geforderten Laudemiengelder

Zażalenia gospodarza Martina Treptowa w sprawie żądanych od jego syna Jochima Treptowa z Kędzierzyna danin pieniężnych

1779

210

Akten wegen der Viehhaltung und sonstigen Dorfstreitigkeiten

Chów bydła i inne spory wiejskie

1786–1869

211

Akten betr.[effend] den Anbau von Katenwohnungen im Dorfe Meyringen

Budowa chałup mieszkalnych we wsi Kędzierzyn

1818–1843

212

Akten in Sachen wider die bauerlichen Wirte in Meyringen wegen streitiger Grenze, Verabreichung von Waldstreu und Aufhütung im Gollenberge und in reconventionen wegen der Hütung im Gollenberge

Akta w sprawie przeciwko gospodarzom wiejskim w Kędzierzynie z powodu spornej granicy, dostarczania ściółki leśnej oraz wypasania na Górze Chełmskiej, także powództwo wzajemne w sprawie prawa do wypasu na Górze Chełmskiej

1833–1860

213

Acta manualia des Bürgermeisters und Königl.[ichen] Polizeidirektors Braun in Sachen der bauerlichen Wirte zu Meyringen – Kläger – wider den Magistrat und die Stadtverordneten zu Köslin – Verklagter – wegen streitiger Grenze und Verabreichung von Waldstreu und in Reconventionen wegen der Hütung im Gollenberge

Akta podręczne burmistrza i dyrektora Policji Królewskiej Brauna w sprawie wiejskich gospodarzy w Kędzierzynie – jako oskarżyciela – przeciwko magistratowi i radnym w Koszalinie – jako oskarżonych – z powodu spornej granicy, dostarczania ściółki leśnej i wzajemnego powództwa w sprawie prawa do wypasu na Górze Chełmskiej

1833

214

Akten wegen Erhandlung des Gutes Mocker. Vol. I

Zakup majątku Mokre. Tom I

1718–1719

215

Akten wegen des Gutes Mocker und Steglin, item des Kossätenhofes Wisbuhr. Vol. II

Majątki Mokre i Szczeglino, także gospodarstwa zagrodników w Wyszeborzu. Tom II

1719–1732

216

Akten wegen der Güter Mocker und Steglin. Vol. III

Majątki w Mokrem i Szczeglinie. Tom III

1725–1741

217

Akten wegen Verkaufung der Güter Mocker und Steglin und Hölkenwiese

Sprzedaż majątków w Mokrem, Szczeglinie i Kołtkach

1737–1746

218

Akten wegen zu Lehnnehmung des Gutes Mocker

Objęcie w lenno majątku Mokre

1739–1788

219

Akten in Sachen des Magistrats zu Köslin – Beklagten – wider den Major von Schwerin zu Wisbuhr – Kläger – wegen Revokation des Gutes Mocker nebst Anteil in Steglin

Akta w sprawie magistratu w Koszalinie – pozwanego – przeciwko majorowi von Schwerin z Wyszeborza – oskarżyciela – w sprawie rewokacji majątku Mokre wraz z przypadającą mu częścią w Szczeglinie

1784–1791

220

Die von dem Erbpächter Maass zu Mocker angeblich teilweise vorgenommene Verlegung der Pollnowschen Landstraße

W sprawie dokonania rzekomego, częściowego przesunięcia szosy Polanowskiej przez dzierżawcę wieczystego Maassa z Mokrego

1823

221

Die Beschwerde des Erbpächters Maass zu Mocker über den Gutsbesitzer v. Drosedow zu Kösternitz wegen des dem Vorwerk Mocker entzogenen Wassers von dem auf der Kösternitzschen Feldmark entspringenden Bache

Skarga dzierżawcy wieczystego Maassa z Mokrego na właściciela majątku von Drosedowa z Kościernicy z powodu odebranej wody folwarkowi w Mokrem ze strumienia wypływającego na polu kościernickim

1823–1824

222

Das Anlegen von Schonungen seitens der Gutsherrschaft von Zuchen in der auf Mockerschen Fundo belegenen, zum Gute Zuchen gehörenden Holzkavel, die Baronenfichten genannt

Założenie rezerwatów ze strony właściciela majątku w Suchej Koszalińskiej na terenie leśnym położonym w Mokrem, należącym do majątku w Suchej Koszalińskiej, zwanym Baronenfichten

1825–1874

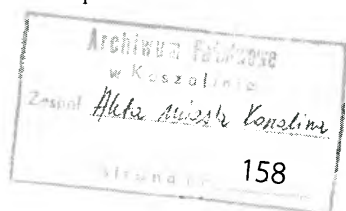
223

Die Einziehung der Erbpächtersrechte vom Vorwerk Mocker und die deshalb eingeleitete Sequestration und resp[ective] Subhastation des Vorwerks Mocker
Zniesienie praw dzierżawy wieczystej z folwarku w Mokrem i z tego powodu rozpoczęta sekwestracja i odnośna subhastacja folwarku w Mokrem

1826–1827

224

Akten in Sachen des Erbpachtbesitzers Maass zu Mocker wider den Magistrat und die Stadtverordneten zu Köslin wegen verlangter Allodification des Erbpachtvorwerks Mocker und Löschung dessen von Schwerinschen Lehnsqualität

Akta w sprawie dzierżawcy wieczystego Maassa z Mokrego przeciwko magistratowi i radnym w Koszalinie z powodu żądanej alodyfikacji folwarku dzierżawionego wieczyście oraz zniesienie tegoż jako lenna [majora Friedricha Wilhelma Christopha von] Schwerina

1826–1828

225

Die Separation der Weide des Vorwerks Mocker in dem der Kämmerei der Stadt Köslin gehörenden Mockerschen Forstrevier und Abfindung der diesfälligen Berechtigung

Oddzielenie pastwiska folwarku w Mokrem w należącym do kamery miejskiej Koszalina rewirze leśnym Mokrego i podstawa prawna odszkodowania

1827

226

Akten wegen der von den Fischern zu Nest geforderten Katenbriefegelder

Listy zastawne egzekwowane od rybaków z Unieścia

1730

227

Akten wegen von den beiden Fischerlagern Nest und Deep jährlich zu erlegenden 20 Taler Weidegeldes

20 talarów podatku wpłacane co roku z dwóch składów rybackich w Unieściu i Czajczu

1751–1757

228

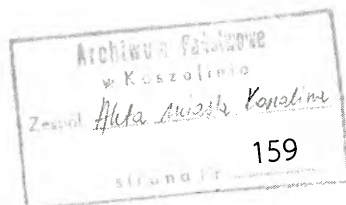
Akten die Dorfschaft Nest betreffend

Wieś Unieście

1758

229

Akten in Sachen der Dorfschaft Nest wider die Dorfschaft Deep wegen abgehüteter Strandweiden

Akta w sprawie wsi Unieście przeciwko wsi Czajcze z powodu wypasu na nadbrzeżnych pastwiskach

1816

230

Die Anlegung eines Kalkofens zwischen dem Dorfe Nest und der Ostsee seitens des Kaufmanns Borkenhagen in Köslin

Założenie pieca wapiennego pomiędzy wsią Unieście a Morzem Bałtyckim przez kupca Borkenhagena z Koszalina

1827

231

Die Steuerung der unter den jungen Leuten zu Nest vorgekommenen Unordnungen, sowie die Schliessung der Schänke des Schankwirts Berg abends 10 Uhr

Likwidacja skutków po występach wywoływanych przez młodocianych w Unieściu, jak również zamknięcie wyszynku szynkarza Berga po godzinie 22

1827–1829

232

Die Errichtung von Warenschuppen am Ostseestrand und die Einrichtung einer jährlichen Grundmiete dafür

Budowa szop towarowych na brzegu Morza Bałtyckiego i ustalenie corocznego czynszu za ich wynajem

1831–1840

233

Die Anlage eines Begräbnisplatzes für die Dorfschaft Nest

Założenie cmentarza we wsi Unieście

1837

234

Die Regulierung und Bezeichnung des Weges nach dem Ostseestrande auf dem Gross Möllenschen und Nestschen Territorio

Regulacja i znakowanie drogi na plażę Morza Bałtyckiego z terenu Mielna i Unieścia

1822–1828

235

Akten wegen des Eigentumsdorfs Puddemsdorf
Wieś Podamirowo, stanowiąca własność miasta
1720–1771

236

Akten wegen ausgefertigter Hofbriefe für die Bauern und Kossäten des Eigentumsdorfs Puddemsdorf
Wystawione listy dla chłopów i zagrodników w Podamirowie, stanowiącym własność miasta
1771–1790

237

Die Beschwerde des Kirchenvorstandes in Jamund wider die Dorfschaft Puddemsdorf wegen streitiger Grenze der auf Puddemsdorfer Fundo belegenen Pfarrwiese
Skarga zarządu kościelnego w Jamnie przeciwko wsi Podamirowo z powodu spornej granicy łąki parafialnej położonej na terenie podamirowskim
1838–1839

238

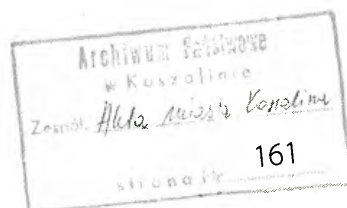
Die Verpachtung der sämtlichen im Jahre 1826 seitens der Stadt Köslin angekauften Ländereien vom Vorwerk Schlosshof
Wydzierżawienie wszystkich gruntów zakupionych poprzez miasto Koszalin w 1826 roku od podmiejskiego folwarku Schlosshof
1826–1833

239

Akten wegen der Bauern zu Schwerinsthal Prästationen. Vol. I
Świadczenia chłopów ze Skwierzynki. Tom I
1764–1767

240

Akten wegen der Bauern zu Schwerinsthal Prästationen. Vol. II
Świadczenia chłopów ze Skwierzynki. Tom II
1767–1772

241

Akten wegen nachgesuchter Erlaubnis zum Anbau von Kathenwohnungen zu Schwerinsthal

Prośba o zezwolenie na budowę mieszkań chałupników w Skwierzyńce
1793–1829

242

Akten wegen der von der Dorfschaft Schwerinsthal wider den Schulzen Weber geführten Beschwerden

Skargi wniesione na sołtysa Webera przez wieś Skwierzyńkę
1814–1841

243

Acta adhibenda wegen der von dem abgegangenen Schulzen Weber zu Schwerinsthal abgelegten Dorfrechnungen

Przedłożone bilanse wsi przez poprzedniego sołtysa Webera w Skwierzyńce
1814–1815

244

Akten in Sachen der bauerlichen Wirte in Schwerinsthal wider den Magistrat und die Stadtverordneten zu Köslin wegen Verabreichung von jährlich 20 vier-spännigen Fudern Holz an jeden Bauern und ausserden an die Bauern Hans Marx u[nd] David Weber jeden 5 vier-spännige Fudern

Akta w sprawie gospodarzy wiejskich w Skwierzyńce przeciwko magistratowi i radnym z Koszalina z powodu dostarczania corocznie 20 czterokonnych fur drewna przez każdego chłopca i oprócz tego pięciu czterokonnych fur przez chłopów Hansa Marxa i Davida Webera

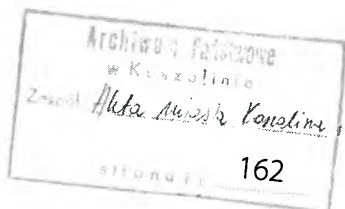
1835–1840

245

Akten wegen des hiesigen Stadtkathen

Tutejszy [folwark] Pątnowo

1718–1737

246

Akten wegen des Verwalters Ziemann zu Stadtkaten. Pachtjahre
Zarządca Ziemann w Pątnowie. Okres dzierżawy
1757–1760

247

Akten wegen Verpachtung des Vorwerkes Stadtkaten. Vol. I
Wydzierżawienie folwarku w Pątnowie. Tom I
1760–1775

248

Akten wegen Verpachtung des Vorwerkes Stadtkaten. Vol. II
Wydzierżawienie folwarku w Pątnowie. Tom II
1778–1782

249

Akten wegen der, von dem bisherigen Pächter Volckmann auf Stadtkaten, nach
Ablauf der Pachtjahre daselbst praetendierten Wohnung
Roszczenie prawa do mieszkania w folwarku Pątnowo przez dotychczasowego
dzierżawcę Volckmanna po upływie okresu dzierżawy
1779

250

Akten wegen der Bauern zu Steglin
Chłopi ze Szczeglina
1753–1767

251

Akten wegen der Karpfenteiche zu Maskow und Steglin
Stawy z karpami w Maszkowie i Szczeglinie
1766–1794

252

Akten wegen des Krugverlags

Prawo do wyszynku

1777–1803

253

Acta curiae wegen der bei Steglin befindlichen Dorfsholzung und des Holzverkaufs der dasigen Bauern, auch wegen der Teilnahme der Gutsherrschaften und der zwischen ihnen in dieser Hinsicht vorgekommenen Differenzen

Akta procesowe w sprawie znajdującego się pod Szczeglinem lasu wiejskiego oraz sprzedaży drewna przez tamtejszych chłopów, również w sprawie udziału majątku oraz występujące pomiędzy nimi zatargi

1785–1796

254

Akten wegen Anlegung der Schmiede

Założenie kuźni

1786–1801

255

Akten in Sachen des Magistrats zu Köslin wider den General Lieutenant von Eichmann wegen Aufnehmung des Beweises zum ewigen Gedächtnis in Absicht der Steglinischen Holzung, besonders wegen des Hessbruchs [...]

Akta w sprawie magistratu w Koszalinie przeciwko generałowi-porucznikowi von Eichmannowi w sprawie procesu dowodowego na wieczną pamiątkę [i] na użytek szczególniejszego lasu, szczególnie w sprawie trzęsawiska [...]

1789–1790

256

Acta curiae wegen Separation der Gemeinheit zwischen dem Steglinischen Gutsanteil der Kämmererei und der Kösternitzschen Herrschaft, imgleichen wegen der zur Entschädigung der Kämmerereibauern vorgekommener Bruchrodung im Hammerwalde

Akta procesowe w sprawie oddzielenia wspólnej własności pomiędzy częścią majątku kamery miejskiej w Szczeglinie w oraz kościernickim dobrem rycerskim, tym samym w sprawie ewentualnego odszkodowania dla chłopów za wyrąb lasu Wichłacz

1796–1809

257

Acta commissionis wegen der Gemeinheitsaufhebung zwischen beiden Anteilen der Gutsherrschaft des Dorfs Steglin, imgleichen wegen der neuen Einteilung und Abgrenzung cum adnexis

Acta commissionis w sprawie zniesienia wspólnej własności pomiędzy obydwoma częściami majątku wsi Szczeglino, tym samym w sprawie nowego podziału i rozgraniczenia, z załącznikiem

1802–1803

258

Akten wegen der von der Köslinischen Bürgerschaft abgegebenen Erklärungen und Zustimmung in Betreff der intendierten Gemeinheitsaufhebung zwischen beiden Gutsanteilen des Dorfs Steglin

Złożone oświadczenie i aproba przez koszalińskich mieszczan zamierzonego zniesienia wspólnej własności pomiędzy dwiema częściami dobra rycerskiego wsi Szczeglino

1803

259

Akten wegen der Grenzregulierung zwischen der Feldmark des Dorfs Steglin und dem Rügenwaldschen Amtsvorwerk Zwölfhufen, imgleichen wegen der von letzterem plädierten Hütungsgerechtigkeit auf der Steglinischen Feldmarke

Regulacja granicy pomiędzy polem należącym do wsi Szczeglino a domeną w darłowską w Przytoku, tym samym w sprawie bronionego prawa do wypasu w obrębie szczeglińskim przez tego ostatniego

1798–1802

260

Der Ankauf des von Drosedowschen Gutsanteil in Steglin

Zakup części majątku w Szczeglinie należącego do [rodziny] von Drosedow

1825

261

Akten wegen des Rothenkruges

[Folwark] Wilkowo

1713–1743

262

Verpachtung des Ackerwerkes Rothenkrug. Vol. I
Wydzierżawienie folwarku Wilkowo. Tom I
1762–1775

263

Verpachtung des Ackerwerkes Rothenkrug. Vol. II
Wydzierżawienie folwarku Wilkowo. Tom II
1778–1780

Rozdział 2 B
Młyny i cegielnia. Młyn miejski
Abschnitt 2 B
Mühlen und Ziegelei. Stadtmühle

264

Der Verkauf der hiesigen Lohmühle. Vol. II
Sprzedaż tutejszego młyna garbarskiego. Tom II
[1748] 1825–1840

265

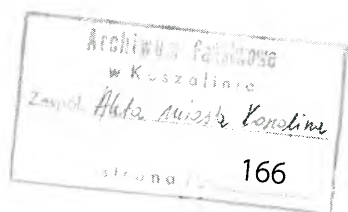
Akten wegen der auf Erbpacht verkauften hiesigen Stadt- und Niedermühle. Vol. I
Dzierżawa tutejszego młyna miejskiego oraz młyna dolnego. Tom I
1755–1807

266

Akten wegen der auf Erbpacht verkauften hiesigen Stadt- und Niedermühle. Vol. II
Sprzedaż poprzez wieczystą dzierżawę tutejszego młyna miejskiego oraz młyna dolnego. Tom II
1823–1838

267

Die Anlegung einer Freyarche und die Erniedrigung der Stadtmühle hierselbst
Budowa śluzy i obniżenie [poziomu wód] młyna miejskiego
1771–1790

268

Acta betr.[effend] die von dem Mühlenbesitzer Krüger intendierte Anlage einer Öl- Graupenmühle nahe an der Niedermühle

Zamiar budowy olejarni i krupniarni przez właściciela młyna Krügera w pobliżu dolnego młyna

1819–1836

269

Akten betr.[effend] die unbefugte Weideanmassung seitens der Niedermühle

Nieupoważnione przywłaszczenie pastwiska przez dolny młyn

1820–1835

270

Akten betr.[effend] den Verkauf des früher dem Bürgermeister und Stadtsekretär verabreichten Deputatkorns, dergl.[eich] des an die Stadtgerichtsoffizianten

Sprzedaż zboża z deputatu aplikowanego wcześniej burmistrzowi i sekretarzowi miejskiemu, podobnie urzędnikom Sądu Miejskiego

1820–1852

271

Akten betr.[effend] den Rückkauf der Erbpachtsgerechtigkeit der hiesigen Stadt- und Niedermühle nebst Zubehör seitens der Stadt Köslin

Odkup prawa dzierżawy wieczystej tutejszego młyna miejskiego i młyna dolnego wraz z wyposażeniem przez miasto Koszalin

1838–1842

272

Der Neubau der Stadtmühle hierselbst. Vol. I

Budowa młyna miejskiego. Tom I

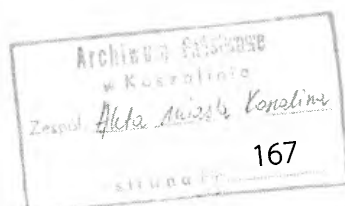
1838–1840

273

Der Neubau der Stadtmühle hierselbst. Vol. II

Odbudowa młyna miejskiego. Tom II

1840–1842

274

Der Neubau der Stadtmühle hierselbst. Vol. III

Odbudowa młyna miejskiego. Tom III

1842–1850

275

Projekte zum Neubau der Kösliner Stadtmühle

Projekty [wydatków] na przebudowę młyna miejskiego w Koszalinie

1834–1840

276

Überschlag zum Neubau der Kösliner Stadtmühle

Szacunkowe obliczenie [kosztów] przebudowy młyna miejskiego w Koszalinie

1841–1843

277

Die Bauten und Reparaturen bei der hiesigen Stadt- und Niedermühle

Budowa i remonty tutejszego młyna miejskiego i młyna dolnego

1838–1844

278

Die Verpachtung der Niedermühle

Oddanie w dzierżawę młyna dolnego

1838–1845

279

Die Unterhandlung mit dem Schuhmachergewerk wegen Abbrechung ihrer Lohmühle, deren Neubau bei der Schuhmachergerberei und die Ablösung der ihr anklebenden Holzgerechtigkeit

Pertraktacje z cechem szewców w sprawie zburzenia należącego do niego młyna garbarskiego, budowy nowego przy garbarni szewskiej i rozwiązanie przysługującego jej prawa użytkowania drewna

1838–1874

280

Akten betreffend die von dem Dominio Bonin und Manow beabsichtigte Ablasung des Lüptow-Boninschen und des Achter Sees

Zamiar spuszczenia wody z Jeziora Lubiawskiego i Jeziora Wyszeborskiego przez dominium w Boninie i Manowie

1841

281

Akten betr.[effend] die von dem Lederfabrikanten Karl Igel an der Mühlenarche angelegte Rinne

Założenie przez fabrykanta skór Karla Igla odpływu wody na młynie

1841–1842

282

Der Prozess der Lederfabrikanten Karl Igelschen Eheleute wider den Magistrat und die Stadtgemeinde Köslin wegen Veränderung des Mühlenbaches

Proces fabrykanta skór Karla Igla i jego żony przeciwko magistratowi i gminie miejskiej Koszalin z powodu przesunięcia koryta strumienia [napędzającego] młyn

1848–1849

283

Die Sequestration der Stadt- und Niedermühle

Sekwestracja młyna miejskiego i młyna dolnego

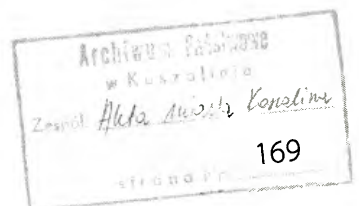
1849–1851

284

Akten betr.[effend] die von dem Mühlenbesitzer Boesel beantragte Ablösung der auf hiesiger Stadt- und Niedermühle haftenden, an die hiesige Kämmerei zu entrichtenden Naturalien und Geldrente

Wniesienie wniosku przez młynarza Boesla [w sprawie] spłaty ciężących na tu-tejszym młynie miejskim i młynie dolnym oraz odprowadzanych do tutejszej ka-mery miejskiej świadczeń w naturze i renty

1850–1852

285

Akten wegen der Lumpensammelsvereidigung der dazu gebrauchten Personen und denen Ausgeleiteten zu verabreichender Douceur-Gelder

Zaprzysiężenie gałganiarzy i ich wykwalifikowanych uczniów oraz przysługujące im dodatkowe pieniądze

1778–1809

286

Acta betr.[effend] die von dem Papiermüller Ferdinand Lehfeld beabsichtigte Anlegung einer oberschlägigen Wassermahlmühle unterhalb der Papiermühle

Zamiar założenia przez papiernika Ferdinanda Lehfelda młyna z nasiębiernym kołem młyńskim poniżej młyna papierniczego

1825

287

Akten betreffend die Sequestration des Hütungs- und Holzungsterrains in dem Gollenbergschen Forstrevier für den Erbpächter der Kösliner Papiermühle

Sekwestracja terenów przeznaczonych na wypas i wyrąb w rewirze leśnym Góry Chelmskiej wieczystemu dzierżawcy koszalińskiego młyna papierniczego

1829–1838

288

Akten betr.[effend] die vom Besitzer der Papiermühle vorgenommenen Überschreitungen seiner Gerechtsamen

Przekroczenie przez właściciela młyna papierniczego [nadanych mu] praw użytkowania

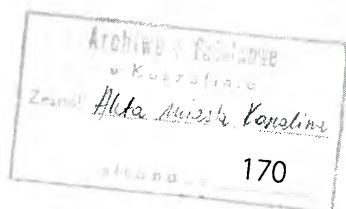
1830–1839

289

Akten wegen der Walkmühle der hiesigen Tuchmacher

Folusz tutejszych sukienników

1755–1781

290

Akten wegen der Wasserpacht von der Tuchmacherwalkmühle

Oplata dzierżawna za folusz sukienników

1767–1832

291

Akten wegen der Walkmühle. Vol. I

Folusz. Tom I

1795–1798

292

Akten wegen der Walkmühle. Vol. II

Folusz. Tom II

1800–1820

293

Akten wegen der Walkmühle. Vol. III

Folusz. Tom III

1810–1832

294

Akten wegen des Kontrakts mit dem Müller zu Wisbuhr

Umowa z młynarzem w Wyszeborzu

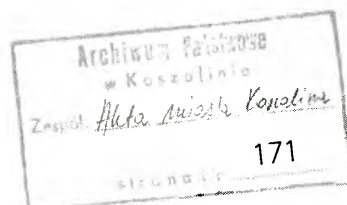
1753–1775

295

Akten wegen des von der Wisbuhrschen Mühle zu entrichtenden Canonis und des Mühlenbaues

Roczna opłata za użytkowanie wieczyste gruntu [canon] przez młyn wyszeborski oraz budowa młyna

1786–1794

296

Acta manualia des Justizrats Kretschmann als Syndici der Stadt Köslin in Sachen des Magistrats zu Köslin – Beklagten – wider den Major Schwerin zu Wisbuhr – Kläger – wegen der gemeinschaftlichen Wisbuhrschen Mühle

Podręczne akta radcy prawnego Kretschmanna jako syndyka miasta Koszalina w sprawie magistratu w Koszalinie – oskarżonego – przeciwko majorowi Schwerinowi z Wyszeborza – jako oskarżyciela – w sprawie wspólnego młyna wyszeborskiego

1794–1796

297

Acta manualia des Magistratsdirigenten und Poliziedirektors Braun in Köslin in der Sache des Magistrats hieselbst – Verklagten – wider Müller Mix auf der Nestmühle – Kläger – wegen des vom Kläger verweigerten Anweisegeldes für das ihm kontraktmässig zu verabreichende Freiholz und Streuung

Akta podręczne burmistrza i dyrektora policji w Koszalinie Brauna w sprawie magistratu – jako oskarżonego – w sprawie młynarza Mixa w Wonieściu – jako oskarżyciela – w sprawie odmowy zapłacenia opłaty leśnej przez oskarżyciela za dostarczone miastu zakontraktowane drewno

1821–1823

298

Akten wegen Anlegung eines Ackerwerkes bei der Stadtziegelei

Założenie folwarku przy cegielni miejskiej

1746–1753

299

Akten wegen Erbverpachtung der zur Köslinischen Kämmerei gehörigen Ziegelei, imgleichen wegen der nächst dem eingerichteten Administration und Zeitpacht. Vol. I

Przekazanie w dzierżawę wieczystą cegielni należącej do kamery miejskiej w Koszalinie, także w sprawie utworzonej zaraz po tym administracji i dzierżawy czasowej. Tom I

1804–1822

300

Akten wegen Erbverpachtung der zur Köslinischen Kämmerei gehörigen Ziegelei, imgleichen wegen der nächstdem eingerichteten Administration und Zeitpacht. Vol. II

Przekazanie w dzierżawę wieczystą cegielni należącej do kamery miejskiej w Koszalinie, także utworzenie zaraz po tym administracji i dzierżawy czasowej. Tom II 1824–1856

Rozdział 3 A Sprawy leśne. Generalia

Abschnitt 3 A Forstsachen. Generalia

301

Akten betr.[effend] die Forstordnung für Pommern de dato Berlin, den 24. Dezember 1777 und die desfalls ergangenen Deklarationen

Ustawa leśna Pomorza od czasu wystawienia dokumentu w Berlinie, 24 grudnia 1777 r. i w tym względzie ogłoszone deklaracje 1777–1846

302

Akten wegen besserer Einrichtung des hiesigen Kämmergeiforstwesens, imgleichen wegen der Leseholzzettel

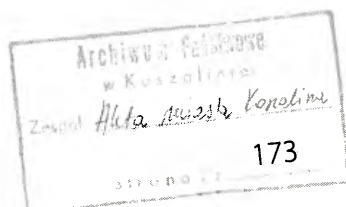
Ulepszenie organizacji spraw tutejszej kasy leśnej, tym samym dokumenty poświadczające prawo do zbierania chrustu 1784–1809

303

Akten wegen Erhöhung der Holzpreise

Podwyższenie cen za drewno

1786–1803

Rozdział 3 A
Sprawy leśne. Specialia
Abschnitt 3 A
Forstsachen. Specialia

304

Akten wegen Verbesserung der Forsten, Anlegung der Schonungen und Holzkämpe, auch der dieserhalb einzusendenden Tabellen. Vol. I

Poprawa gospodarki leśnej, ustanowienie terenów podlegających ochronie w lasach, również z tego powodu nadesłane zestawienia tabelaryczne. Tom I
1750–1782

305

Akten wegen Verbesserung der Forsten, Anlegung der Schonungen und Holzkämpe, auch der dieserhalb einzusendenden Tabellen. Vol. II

Poprawa gospodarki leśnej, ustanowienie terenów podlegających ochronie w lasach, również z tego powodu nadesłane zestawienia tabelaryczne. Tom II
1782–1806

306

Die Abwerfung des Klobenholzes von den Türen

Zrzucanie kłoców drewna pod drzwi

1777–1804

307

Instruktion für den Holzvoigt von 1717

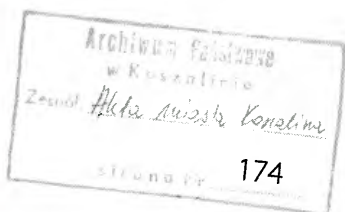
Instrukcja dla leśniczego z 1717 r.

1717

308

Akten betr.[effend] die von der Forstkommision eingereichten Forstnutzungspläne der städtischen Forstreviere

Plany eksploatacji miejskich rewirów leśnych przedłożone przez komisję leśną
1842–1872

Rozdział 3 A
Poszczególne rewiry leśne
Abschnitt 3 A
Einzelne Forstreviere

309

Manual-Acta des Justizrats Kretschmann als Syndicus der Stadt Köslin in Sachen des Magistrats und der Bürgerschaft zu Köslin – Beklagter – wider den Fiscum namens der Amtsdörfer Rogzow und Dörsentin – Kläger – wegen der Mithütung, Holzens und Plaggens im Gollenberge

Podręczne akta radcy prawnego Kretschmanna jako syndyka miasta Koszalina w sprawie magistratu i rady miejskiej w Koszalinie – oskarżonych – przeciwko skarbowi państwa w imieniu wsi domenalnych Rokosowo i Dzierżęcino – jako oskarżyciela – w sprawie wspólnego wypasu, wyrębu lasu oraz darniny na Górze Chełmskiej

1798–1800

310

Akten betr.[effend] die Mast im Gollenberge

Opas na Górze Chełmskiej

1822–1849

311

Akten den Holzhieb im Gollenberge betreffend

Wyrąb lasu na Górze Chełmskiej

1822–1829

312

Akten betr.[effend] beim Holzhieb in den Gollenbergschen Forsten vorgefallenen Unordnungen und die deshalb bewirkte Revision der Forsten

Nieprawidłowości przy wyrębie lasu na Górze Chełmskiej i wynikająca z nich kontrola lasu

1823

313

Der Holzhieb im Hammerwalde

Wyrąb lasu w Wichlaczu

1821–1822

314

Der Holzhieb im Mockerschen Forstrevier

Wyrąb lasu w rewirze leśnym Mokre

1823–1825

315

Akten wegen Anlegung eines neuen Holzkathens im Buchwalde

Budowa nowej chaty strażnika leśnego w Bukowym Lesie

1743

316

Akten wegen der Mast im Buchwalde

Opas w Bukowym Lesie

1816–1868

317

Der Holzhieb im Buchwalde

Wyrąb lasu w Bukowym Lesie

1822–1823

318

Akten betr.[effend] die im Buchwalde befindliche sogenannte Baumgärtnerei

Tak zwana szkółka leśna znajdująca się w Bukowym Lesie

1823–1824

319

Akten betr.[effend] die Forstkulturen im Buchwalde
Uprawy leśne w Bukowym Lesie
1832–1874

Rozdział 3 Aa
Sprzedaż i zamiana gruntów leśnych
Abschnitt 3 Aa
Verkauf und Umtausch von Forstländereien

320

Akten betr.[effend] die von dem Herrn von Drosedow auf Kösternitz beabsichtigte Vertauschung einer an das Mockersche Forstrevier grenzenden Fläche seines sogenannten Großen Geheges gegen die zum städtischen Forst Steglin gehörenden sogenannten Niekafeln

Zamiar zamiany przez von Drosedowa z Kościernicy swojego terenu, tak zwanego Große Gehege, graniczącego z rewirem leśnym Mokre, na tak zwany Niekafeln, należący do rewiru lasu miejskiego Szczeglino

1823–1824

Rozdział 3 Ab
Wydzierżawienie pastwisk leśnych
Abschnitt 3 Ab
Forstweide-Verpachtungen

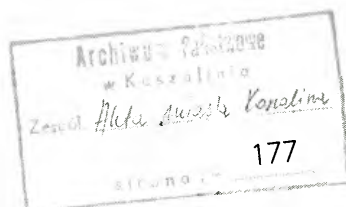
321

Akten betr.[effend] das Paltenhauen, Grand- und Sandholen aus den Stadforsten
Zrywanie darniny, pozyskiwanie żwiru i piasku z lasów miejskich
1816–1870

322

Akten betr.[effend] die Benutzung der Weide im Buchwalde durch Auftreibung einer Heerde Jungvieh

Korzystanie z pastwiska w Bukowym Lesie na spęd stada młodego bydła
1816–1870

Rozdział 3 Ac
Drzewo bezpłatne i deputatowe
Abschnitt 3 Ac
Frei- und Deputatholz

323

Bürgermeister und Rat der Stadt Köslin contra den hiesigen Amtmann und Generalpächter Herrn Wittscheiben wegen präntendierter Sträucher und Pfähle zum Amtsgarten

Burmistrz i radca miasta Koszalina przeciwko tutejszemu zarządcy dóbr państwowych i generalnemu dzierżawcy Wittscheibemu w sprawie starania się o krzewy i słupy [na ogrodzenie] do szkółki leśnej

1730–1752

324

Akten wegen der dem Jamundschen Prediger aus den Kämmereiforsten akkordierten 8 Grenzen Fichtenholz

Dostawa uprzednio uzgodnionych 8 granic drewna świerkowego [1 granica = 3 metry bieżące] z lasów kamery miejskiej kaznodziei jamieńskiemu

1755–1876

325

Akten wegen des aus dem Buchwalde zu verabreichenden Deputat und sonstigen Freiholzes

Deputat i inna eksploatacja drewna z Bukowego Lasu

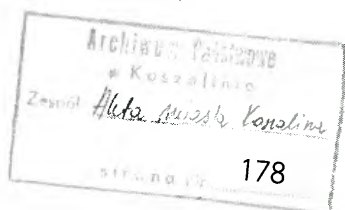
1755–1876

326

Magistrat zu Köslin contra die hiesigen Herren Prediger wegen verlangten Deputatgrenzholzes seit 1763

Magistrat w Koszalinie przeciwko tutejszym panom kaznodziejom w sprawie żądanego deputatu drzewnego od 1763 r.

1763–1769

327

Acta curiae in Sachen der Viertelsmänner und Stadtältesten der Köslinischen Bürgerschaft wider den Magistrat daselbst wegen dessen Deputatholzes, insbesondere aber wegen des der Kämmeri bestrittenen Eigentums an dem Buchwalde

Akta procesowe w sprawie panów kwartałowych i członków koszalińskiej rady miejskiej przeciwko magistratowi z powodu deputatu drzewnego, w szczególności jednak w sprawie kwestionowania kamerze miejskiej prawa własności w Bukowym Lesie

1767–1773

328

Acta curiae wegen des dem Magistrat und anderen Offizianten zustehenden Deputat Brennholzes

Akta procesowe w sprawie deputatu drewna opałowego przysługującego magistratowi i innym urzędnikom

1780–1799

329

Acta curiae wegen der bei der hiesigen Stadt-, Nieder- und Lohmühle vorkommenden Bauten und Reparaturen, imgleichen wegen des dazu erforderlichen Bauholzes. Vol. I

Akta procesowe w sprawie przeprowadzonych budów i remontów przy tutejszym młynie miejskim, młynie dolnym i młynie garbarskim, w tym w sprawie niezbędnego do tego drewna budowlanego. Tom I

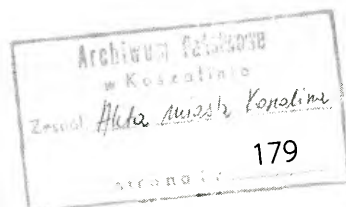
1780–1808

330

Die Verabreichung des Holzes zu den Neu- und Reparaturbauten bei der Stadt-, der Nieder- und der Lohmühle. Vol. II

Dostarczanie drewna na budowę i remonty przy tutejszym młynie miejskim, młynie dolnym i młynie garbarskim. Tom II

1820–1833

331

Die Verabreichung des Holzes zu den Neu- und Reparaturbauten bei der Stadt-, der Nieder- und der Lohmühle. Vol. III

Dostarczanie drewna na budowę i remonty przy tutejszym młynie miejskim, młynie dolnym i młynie garbarskim. Tom III

1834–1839

332

Akten wegen des Anweisegeldes, so die Eigentumsdorfschaften und Vorwerke für das ihnen bestimmte Brennholz den Stadtschützen zu bezahlen haben

Opłata leśna, którą mają wnieść strażnikom miejskim wsie i folwarki stanowiące własność miasta za przyznane im drewno opałowe

1785–1787

333

Akten wegen des den Erbpächtern und Eigentumsschulzen zustehenden Brennmaterials

Materiał opałowy należny dzierżawcom wieczystym i sołtysom wsi stanowiących własność miasta

1810–1875

334

Die Verabreichung des der Pfarre zu Wisbuhr zustehenden Deputatsholzes

Dostawa deputatu drewna należnego parafii w Wyszehorzu

1822–1870

335

Die Anweisung des Freiholzes zu den Kämmereibauten

Asygnacja drewna deputatowego na budowę zabudowań prowadzonych przez kamerę miejską

1826–1869

336

Akten betreffend die von der Armenkommission und in specie von dem Rats Herrn Stuhlmacher erfolgte verfassungswidrige Ausfertigung von Armenattesten für hiesige Einwohner, behufs der Erteilung von Anweisungen auf Armenholz aus den städtischen Forsten

Wystawienie atestów tutejszym ubogim mieszkańcom przez Komisję do spraw Ubogich, a w szczególności przez radcę Stuhlmachera w następstwie niezgodnych z prawem poświadczeń o ubóstwie w celu wystawienia biednym asygnat na drewno z lasów miejskich

1826–1875

337

Die Verabreichung des den Predigern an der hiesigen St. Marienkirche zustehenden Deputat-Brennholzes

Dostarczenie kaznodziejom tutejszego kościoła Mariackiego należnego im deputatu drewna opałowego

1828–1875

338

Die Verabreichung des den bauerlichen Wirten zu Meyringen kontraktlich zustehenden freien Feuerholzes

Dostarczenie gospodarzom wiejskim z Kędzierzyna należnego im według umowy deputatu drewna opałowego

1841–1854

Rozdział 3 B
Sprawy łowieckie. Generalia
Abschnitt 3 B
Jagdsachen. Generalia

339

Jagdsachen

Sprawy łowieckie

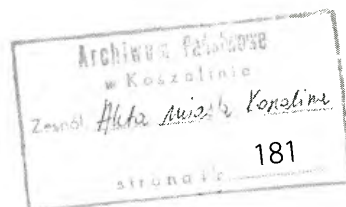
1785

340

Renovirte und Verbesserte Pommersche Holz-, Mast- und Jagdordnung

Znowelizowane i poprawione zarządzenie w sprawie pomorskich lasów, opasu i łowiectwa

1719

341

Akten wegen des Flintenhaltens und Schiessens der Bauern
Posiadanie strzelb przez chłopów i [nieuprawnione] strzelanie
1814–1830

Rozdział 3 B
Sprawy łowieckie. Specialia
Abschnitt 3 B
Jagdsachen. Specialia

342

Acta betr.[effend] die Vertilgung der Wölfe und die zu diesem Zweck abzuhal-
tenden Jagden
Tępienie wilków i przeprowadzone w tym celu polowania
1816–1848

343

Akten betr.[effend] die Vertilgung der Füchse und übrigen kleinen Raubtiere
Tępienie lisów i pozostałych małych drapieżników
1817

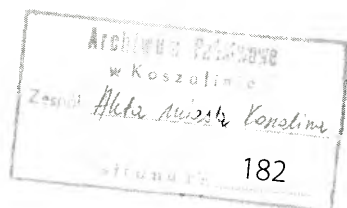
Rozdział 3 C
Sprawy rybołówstwa. Specialia
Abschnitt 3 C
Fischerei-Sachen. Specialia

344

Akten wegen der Winterfischerei auf dem Jamundschen See wie auch wegen des
Neunaugenfanges
Rybołówstwo zimowe na jeziorze Jamno, jak i połów minogów
1718–1737

345

Akten wegen der Verpachtung der Winterfischerei nebst Aal- und Neunaugenfang.
Vol. I
Dzierżawa z zimowych połowów wraz z połowem węgorzy i minogów. Tom I
1762–1819

346

Akten wegen der Verpachtung der Winterfischerei nebst Aal- und Neunaugenfang. Vol. II

Dzierżawa z zimowych połowów wraz z połowem węgorzy i minogów. Tom II
1808–1848

347

Akten wegen der Verpachtung der Winterfischerei nebst Aal- und Neunaugenfang. Vol. III

Dzierżawa z zimowych połowów wraz z połowem węgorzy i minogów. Tom III
1848–1857

348

Akten wegen des unbefugten Fischens in dem Zammer Bache, so im Mocker Forstrevier belegen ist

Nieuprawniony połów w potoku [o nazwie] Zammer Bach, położonym w rewirze leśnym Mokre

1785–1793

349

Bürgermeister und Rat contra Herrn Hauptmann von Schmeling in puncto turbationis iuris piscandi

Burmistrz i radca przeciwko kapitanowi von Schmelingowi w kwestii naruszenia prawa do połowu

1733

350

Die Nutzung der im Jamundschen See bei Puddemsdorf entstandenen Rohrpläne und der Seeufer

Użytkowanie powstałych na jeziorze Jamno koło Podamirowa połaci trzciny oraz brzegów jeziora

1829–1906

Rozdział 3 D
Torfiarstwo
Abschnitt 3 D
Torfgräberei

351

Die Torfgräberei im Mocker-Stegliner Forstrevier
Pozyskiwanie torfu w rewirze leśnym Mokre-Szczeglino
1838–1841

Rozdział 4
Dochody z opłat, kar itp.
Abschnitt 4
Einkünfte von Gebühren, Strafen etc.

352

Die an die Kämmereikasse abgeführten Sporteln
Należności z opłat odprowadzone do kamery miejskiej
1816–1877

353

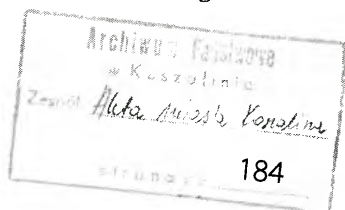
Die Erhebung der Stand- und Budengelder an den Jahrmarktstagen, sowie die Ablieferung derselben zur Stadthauptkasse. Vol. IV
Pobór opłat podczas dni targowych za stoiska i stragany, jak również ich dostarczenie do głównej kasy miejskiej. Tom IV
1842–1846

354

Die Erhebung der Stand- und Budengelder an den Jahrmarktstagen, sowie die Ablieferung derselben zur Stadthauptkasse. Vol. V
Pobór opłat podczas dni targowych za stoiska i stragany, jak również ich dostarczenie do głównej kasy miejskiej. Tom V
1847–1853

355

Die Erhebung der Stand- und Budengelder an den Jahrmarktstagen, sowie die Ablieferung derselben zur Stadthauptkasse. Vol. VI

Pobór opłat podczas dni targowych za stoiska i stragany, jak również ich dostarczenie do głównej kasy miejskiej. Tom VI
1854–1862

356

Die Erhebung der Stand- und Budengelder an den Jahrmarktstagen, sowie die Ablieferung derselben zur Stadthauptkasse. Vol. VII

Pobór opłat podczas dni targowych za stoiska i stragany, jak również ich dostarczenie do głównej kasy miejskiej. Tom VII

1863–1874

Rozdział 5 A

Budżety główne i specjalne kas miejskich

Abschnitt 5 A

Haupt- und Spezialtats der Stadtkassen

357

Akten wegen der Baugilde Kassenetats. Vol. I

Budżet kasy gildii budowlanej. Tom I

1801–1802

358

Die Anfertigung des Feld-, Bauetats. Vol. II

Sporządzenie budżetu kasy rolnej i budżetu budowlanego. Tom II

1817

359

Die Anfertigung des Kreditskassenetats

Sporządzenie budżetu kasy kredytowej

1817

360

Die Anfertigung des Torfetats

Sporządzenie budżetu [odnoszącego się do spraw związanych z eksploatacją] torfu

1817

Rozdział 5 C
Różne sprawy administracyjne
Abschnitt 5 C
Verschiedene Verwaltungssachen

361

Acta curiae wegen Einverleibung der auf der Schloss- und Amtsfreiheit befindlichen Wohnungen zum städtischen Polizei- und Administrationsbezirk

Akta procesowe w sprawie aneksji mieszkań położonych w pobliżu zamku i własności domenalnej odnośnie miejskiego okręgu policyjnego i administracyjnego
1810–1835

362

Akten betr.[effend] die in Folge des Gesetzes vom 11ten July 1822 bestimmte Milderung der Beiträge der Staatsdiener zu den Gemeinlasten, und die innerhalb von dem Magistrat und den Stadtverordneten behufs der Deckung des Ausfalles in Antrag gebrachte Einstellung der Straßenerleuchtung

Zmniejszenie składek urzędników państwowych na koszty komunalne w następstwie ustawy z 11 lipca 1822 r. oraz złożony z tego powodu przez magistrat i radnych miejskich wniosek o wstrzymanie oświetlenia ulic

1822–1823

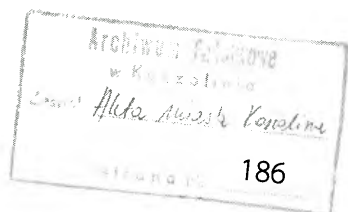
Rozdział 6
Administracja i dochody państwowe. Generalia
Abschnitt 6
Verwaltung und Staatseinkünfte. Generalia

363

Akten wegen der den Grund- und Krugbesitzern auf dem platten Lande, zustehenden Berechtigungen zum Bier- und Branntweindebit, imgleichen wegen der zwangspflichtigen Bier- und Branntweinschenker, auch wegen der auf dem Lande seit der Publikation des Kgl. [Königlichen] Edikts vom 2 November 1810 von neuen etablierten Branntweinbrennereien

Prawo właścicieli ziemskich i karczem do dystrybucji piwa i wódki w prowincji, w tym samym w sprawie szynkarzy podlegającym obowiązkowi wyszynku, również w sprawie nowo powstałych gorzelni na wsi, po publikacji edyktu królewskiego z 2 listopada 1810 r.

1812–1813

364

Acta betr.[effend] die von den in Berlin zurückgebliebenen Mitgliedern der Nationalversammlung beschlossene Steuerverweigerung

Postanowienie odmowy płacenia podatków przez pozostających w Berlinie członków Zgromadzenia Narodowego

1848–1852

Rozdział 6 A

Podatek wojenny i gruntowy

Abschnitt 6 A

Kontributions- und Grundsteuer

365

Contributionsacta

Akta kontrybucyjne

1719–1744

366

Akten wegen der Ohrbödegelder

Podatek gruntowy i od nieruchomości

1725–1812

367

Akten betreffend die Einhebung und Verrechnung der Kontributions- und Kavalleriegelder

Pobór oraz rozliczenie kontrybucji i podatku kawaleryjskiego

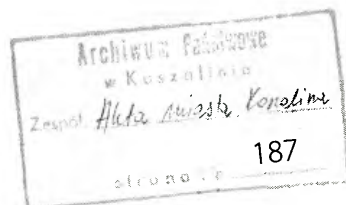
1777–1780

368

Akten betreffend die Kontributionsetats und abzuführenden Kontributionsgefälle

Budżet z kontrybucji i odprowadzonych podatków kontrybucyjnych

1781–1808

369

Akten betreffend die von der Stadt Köslin an den Staat abzuführende Servissteuer und deren Verwandlung in eine Grundsteuer

Odprowadzony państwu przez miasto Koszalin podatek serwisowy i jego zamiana na podatek gruntowy

1826–1852

370

Akten betreffend die unter der Benennung „Grundsteuer“ zur Königl.[ichen] Fürstentumschen Kreiskasse abzuführenden Grundabgaben aus dem Stadteigentum Coeslin

Odprowadzone pod nazwą „podatku gruntowego“ należności gruntowe z własności miejskiej Koszalina do Królewskiej Kasy Powiatowej powiatu Księstwo

1836–1855

Rozdział 7

Sprawy długów państwowych. Pożyczki przymusowe

Abschnitt 7

Staatsschuldenwesen. Zwangsanleihen

371

Akten wegen der Beiträge zu der Kgl. [Königliche] Staatsanleihe von 1 1/2 Millionen Talern

Datki na królewskie obligacje w wysokości 1 1/2 miliona talarów

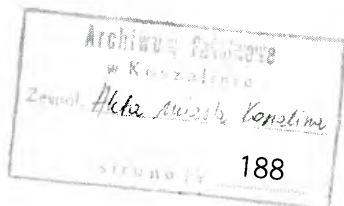
1810–1816

372

Akten wegen erteilter Staatsschuldscheine gegen Einlieferung von Acciseobligationen von 100 Talern für das Depositum der Turmuhr gelder und 25 Taler für die hiesige Armenkasse, imgleichen wegen der in Betreff der Zinsreste erteilten Coupons

Akta w sprawie wystawionych obligacji państwowych za dostarczeniem obligacji kuponowych w wysokości 100 talarów z depozytu na [utrzymanie i reperację] zegara na wieży oraz 25 talarów na tutejszą kasę dla ubogich, w tym pozostałości odsetek w wydanych kuponach

1812–1816

373

Akten wegen der gezwungenen Anleihe von 7000 Talem, so denen hiesigen Kaufleuten und den gewerbetreibenden Bürgern abgefordert worden

Wymuszona pożyczka państwowa w wysokości 7000 talarów, której zażądano od tutejszych kupców i obywateli prowadzących działalność gospodarczą

1813–1822

374

Akten betreffend die künftige Behandlung des gesamten Staatsschuldenwesens

Omówienie spraw związanych z zadłużeniem państwowym w przyszłości

1848–1883

375

Akten betreffend die Aufbringung einer freiwilligen Staatsanleihe

Splacenie dobrowolnej pożyczki państwowej

1848–1883

376

Die Errichtung der Darlehenskassen und die daraus nachgesuchten Anleihen

Utworzenie kas pożyczkowych i zwracanie się do nich o pożyczki

1848–1870

Rozdział 8

Administracja miejskiej kasy głównej i kas specjalnych. Generalia

Abschnitt 8

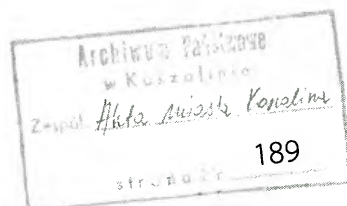
Verwaltung der städtischen Haupt- und Spezialkassen. Generalia

377

Akten wegen Bestellung der Kassenkuratoren und der zu haltenden Kassensituationen

Ustanowienie opiekunów kas oraz przeprowadzanie przez nich kontroli

1784

Rozdział 8 A
Sprawozdania roczne. Obligacje powiatowe
Abschnitt 8 A
Jahresberichte. Kreisobligationen

378

Die Erstattung der Jahresberichte über die städtische Verwaltung
Złożenie rocznych sprawozdań z zarządzania miastem
1844–1846

379

Die Beiträge der Stadt und des Eigentums zur Verzinsung und Amortisation der
Kreisobligationen
Wkład miasta i własności miejskiej na oprocentowanie i amortyzację obligacji
powiatowych
1854–1866

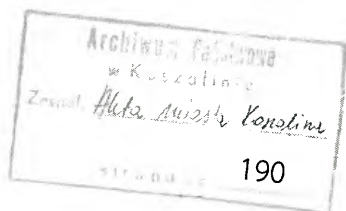
Rozdział 8 B
Rewizje rachunków kościelnych
Abschnitt 8 B
Kirchenrechnungsrevisionen

380

Akten wegen Abnahme der Steglinschen und Wisbuhrschen Kirchenrechnun-
gen. Vol. I
Akta w sprawie sprawdzenia szczegółniejszych i wyszeborskich rachunków kościel-
nych. Tom I
1744–1815

381

Akten wegen Abnahme der Jamundschen Kirchenrechnungen, imgleichen wegen
Umgiessung der in anno 1766, anno 1779 geborstenen Kirchenglocken. Vol. I
Akta w sprawie sprawdzenia jamieńskich rachunków kościelnych, tamże w spra-
wie przetopienia pękniętych w roku 1766 i 1779 dzwonów kościelnych. Tom I
1747–1800

382

Akten wegen Abnahme der Jamundschen Kirchenrechnungen, imgleichen wegen Umgießung der in anno 1766, anno 1779 geborsteten Kirchenglocken. Vol. II

Akta w sprawie sprawdzenia jamieńskich rachunków kościelnych, tamże w sprawie przetopienia pękniętych w latach 1766 i 1779 dzwonów kościelnych. Tom II 1801–1837

383

Akten wegen einer Kirchenbibliothek in Jamund, imgleichen wegen Abnahme der darüber geführten Rechnungen

Akta w sprawie biblioteki kościelnej w Jamnie, tamże w sprawie sprawdzenia prowadzonych w niej rachunków

1756–1802

384

Akten wegen Abnahme der Kirchen- und Hospitalrechnungen

Akta w sprawie sprawdzenia rachunków kościelnych i szpitalnych

1774–1776

385

Die Abnahme der S[ank]t. Marienkirchenrechnung. Vol. II

Sprawdzenie rachunków kościoła Mariackiego. Tom II

1808–1822

386

Die Abnahme der S[ank]t. Marienkirchenrechnung. Vol. III

Sprawdzenie rachunków kościoła Mariackiego. Tom III

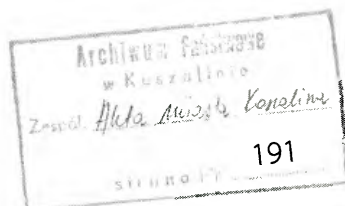
1823–1875

387

Acta wegen Abnahme der Rechnung von den Hospitälern [und milden Stiftungen]. Vol. I

Akta w sprawie sprawdzenia rachunków przytułków i fundacji dobroczynnych. Tom I

1720–1810

388

Akten wegen Abnahme der Rechnung von den [Hospitälern und] hiesigen fünf milden Stiftungen. Vol. II

Akta w sprawie sprawdzenia rachunków przytułków i pięciu tutejszych fundacji dobroczynnych. Tom II

1810–1837

389

Akten wegen der von dem Tuchmachergewerk zu Berichtigung der rückständig gebliebenen Bankenmiete offerierten alten zerbrochenen Kirchenkrone

Akta w sprawie oferowanej przez cech sukienników starej, połamanej korony kościelnej [żyrandola] kościelnego w zamian za uregulowanie zaległego długu za wynajem ławek kościelnych

1809–1812

390

Akten betreffend den Verkauf verschiedener, der hiesigen S[ank]t. Marienkirche und den milden Stiftungen gehörenden Gegenstände

Sprzedaż różnych przedmiotów, należących do kościoła Mariackiego i fundacji dobroczynnych

1829–1872

Rozdział 9 A

Administrowanie funduszami dodatkowymi

Abschnitt 9 A

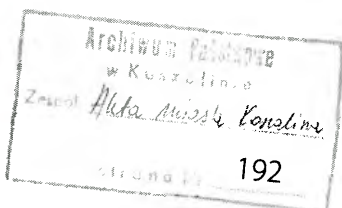
Verwaltung der Nebenfonds

391

Akten betreffend die zum Neustettinischen Landarmenhanse zu entrichtenden Beiträge und Kollekten. Vol. V

Odprowadzane składki i kolekty na prowincjonalny przytułek dla ubogich w Szczecinku. Tom V

1828–1837

392

Akten betreffend die zum Neustettinischen Landarmenhouse zu entrichtenden Beiträge und Kollekten. Vol. VI

Odprowadzane składki i kolekty na prowincjonalny przytułek dla ubogich w Szczecinku. Tom VI

1838–1846

393

Akten betreffend die zum Neustettinischen Landarmenhouse zu entrichtenden Beiträge und Kollekten. Vol. VII

Odprowadzane składki i kolekty na prowincjonalny przytułek dla ubogich w Szczecinku. Tom VII

1847–1871

394

Akten wegen der zur Unterstützung der Notleidenden zu Danzig, welche durch die Explosion des dasigen Pulverturms verunglückt sind, aufgebrachtten Beiträge
Zebrane datki na pomoc poszkodowanym w Gdańsku, którzy z powodu eksplozji tamtejszej Baszty Prochowej ulegli wypadkowi

1815–1816

395

Akten betreffend die Einziehung der durch die K[öni]g[liche] Regierung zu Stettin auf die Stadt Köslin ausgeschriebenen Beiträge zur Feuerschadenvergütung für die Abgebrannten zu Kolberg in der Belagerung von 1807

Egzekucja składek rozpisanych przez Rejencję Królewską w Szczecinie na miasto Koszalin jako rekompensatę pogorzelcom w Kołobrzegu za szkody wyrządzone przez pożar w oblężeniu z 1807 r.

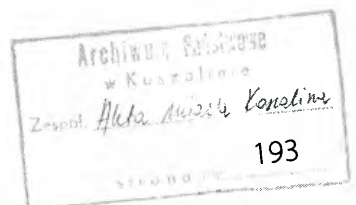
1827–1840

396

Akten betreffend die Einziehung der auf die Stadt Köslin ausgeschriebenen Feuerskassengeldbeiträge für die während der Belagerung der Stadt Damm im Jahre 1813 daselbst abgebrannten Gebäude

Egzekucja rozpisanych na miasto Koszalin składek do kasy przeciwpożarowej na budynki spalone podczas oblężenia miasta Dąbia w 1813 r.

1829–1830

Rozdział 9 B
Stypendia i legaty
Abschnitt 9 B
Stipendien und Legate

397

Akten wegen der jährlich an das K[öni]gl.[iche] Konsistorium einzusendenden Stipendientabellen. Vol. II

Akta w sprawie wysyłanych corocznie do Królewskiego Konsystorium zestawienia stypendiów. Tom II

1759–1772

398

Akten wegen der jährlich an das K[öni]gl.[iche] Konsistorium einzusendenden Stipendientabellen. Vol. III

Akta w sprawie wysyłanych corocznie do Królewskiego Konsystorium zestawienia stypendiów. Tom III

1772–1784

399

Akten wegen der jährlich an das K[öni]gl.[iche] Konsistorium einzusendenden Stipendientabellen. Vol. IV

Akta w sprawie wysyłanych corocznie do Królewskiego Konsystorium zestawienia stypendiów. Tom IV

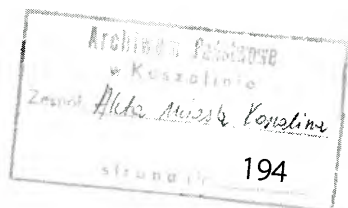
1785–1822

400

Akten wegen des dem Dieterich Tappelius zu Amsterdam durch das Testament der verstorbenen Witwe Schwartz hinterlassenen Legati von 1000 Talern

Akta w sprawie zapisanego w testamencie zmarłej wdowy Schwartz legatu dla Dietericha Tappeliusa w wysokości 1000 talarów

1781–1782

401

Akten, dass keinem studierenden Jünglinge die Kollation auf ein Stipendium erteilt werden soll, bevor er nicht durch ein Zeugnis die Reife zur Universität nachgewiesen

Zakaz udzielania posiłku do stypendium jakiegokolwiek studującemu młodzieńcowi, dopóki nie dostarczy dowodu podjęcia nauki na uniwersytecie

1798

402

Akten wegen des von Wedell-Grasseeschen Stipendiums

Stipendium Wedlla-Grasseego

1812–1814

403

Akten betreffend die an das hiesige Königliche Oberlandesgericht einzusenden den Stipendientabellen

Wykaz stypendiów, wysłanych do tutejszego Królewskiego Wyższego Sądu Krajowego

1817–1818

404

Akten betreffend das von dem Rittmeister Peter von Glasenapp für die Familie v[on] Glasenapp und v[on] Zitzewitz bei Kösliner Kämmerei deponierte Kapital von 400 Talern courant

Zdeponowany przez rotmistrza Petera von Glasenapp w koszalińskiej kamerze miejskiej kapitał w wysokości 400 talarów w gotówce na rzecz rodziny von Glasenapp i von Zitzewitz

1822–1864

Dział V
Administracja wewnętrzna i sprawy policyjne
Abteilung V
Verwaltung des Innern und der Polizei

sygn. / Sign. 405–909,
daty skrajne / Laufzeit: 1591–1944

Rozdział 1 A
Informacje statystyczne
Abschnitt 1 A
Statistische Nachrichten

405

Akten wegen der jährlich einzusendenden Konduitenlisten. Vol. I

Akta w sprawie corocznie wysyłanych list o zachowaniu i prowadzeniu się [urzędników]. Tom I

1722–1800

406

Akten wegen der jährlich einzusendenden Konduitenlisten. Vol. II

Akta w sprawie corocznie wysyłanych list o zachowaniu i prowadzeniu się [urzędników]. Tom II

1815

407

Akten wegen der jährlich einzusendenden Konduitenlisten. Vol. III

Akta w sprawie corocznie wysyłanych list o zachowaniu i prowadzeniu się [urzędników]. Tom III

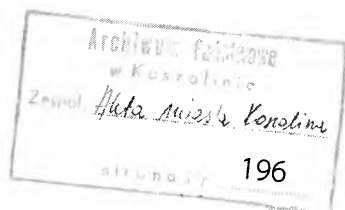
1818–1843

408

Akten wegen der historischen Seelentabelle von dem Stadteigentum. Vol. I

Akta w sprawie historycznych wykazów dusz [mieszkańców] we własności miejskiej. Tom I

1776–1800

409

Akten wegen der historischen Seelentabelle von dem Stadteigenthum Köslin. Vol. II
Akta w sprawie historycznych wykazów dusz [mieszkańców] we własności miejskiej Koszalina. Tom II
1800–1810

410

Akten wegen der jährlich einzusenden Tabellen von Traktamentern und Emolumenten
Akta w sprawie corocznie wysyłanych zestawień pensji i wynagrodzeń w naturze
1779–1805

411

Akten wegen der jährlich an die Königl.[ichen] Regierung einzusenden Tabelle von denen bei hiesigem Stadtgericht befindlichen Gerichtspersonen
Akta w sprawie wysyłanych corocznie do Królewskiej Rejencji wykazów osób zatrudnionych w tutejszym sądzie miejskim
1785–1805

412

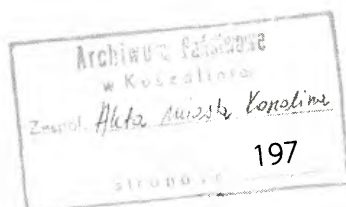
Akten wegen Anfertigung der historischen Seelentabelle von der Stadt
Akta w sprawie sporządzenia historycznych wykazów dusz w mieście [Koszalinie]
1801–1810

413

Acta curiae wegen der in anno 1798 geforderten und eingesandten Aussaat- und Produktentabellen und anderen statistischen Nachrichten
Akta w sprawie wymaganych w 1798 r. i nadesłanych wykazów wysiewów i produktów oraz innych informacji statystycznych
1798–1815

414

Akten wegen Anfertigung und Einsendung der jährlichen Populationslisten
Akta w sprawie sporządzania i przesyłania corocznych wykazów ludności
1799–1810

415

Akten wegen der einzusendenden Medizinaltabellen und Konduitenlisten von den Medizinalpersonen

Akta w sprawie przesyłanych wykazów medyków i ich prowadzenia się
1810–1851

416

Akten wegen der geforderten und einzureichenden Ortschafts Verzeichnisse mit Bemerkung solcherwegen vorkommenden Veränderungen

Akta w sprawie wymaganych i dostarczonych wykazów miejscowości z wyjaśnieniem występujących w nich zmian
1810–1820

417

Akten wegen der jährlich einzusendenden statistischen Tabelle. Vol. I

Akta w sprawie corocznie wysyłanych wykazów statystycznych. Tom I
1811–1812

418

Akten wegen der jährlich einzusendenden statistischen Tabelle. Vol. II

Akta w sprawie corocznie wysyłanych wykazów statystycznych. Tom II
1816–1821

419

Akten wegen der jährlich einzusendenden statistischen Tabelle. Vol. III

Akta w sprawie corocznie wysyłanych wykazów statystycznych. Tom III
1822–1839

420

Akten wegen der jährlich einzusendenden statistischen Tabelle. Vol. IV

Akta w sprawie corocznie wysyłanych wykazów statystycznych. Tom IV
1840–1864

421

Akten wegen der jährlich einzusendenden statistischen Tabelle. Vol. V
Akta w sprawie corocznie wysyłanych wykazów statystycznych. Tom V
1864–1867

422

Akten wegen der zur Regulierung des allgemeinen Kriegsschuldenwesens geforderten Getreidepreisnachrichten
Akta w sprawie wymaganych informacji o cenie zboża w celu uregulowania spraw powszechnego długu wojennego
1814

423

Akten betreffend die am Schlusse eines jeden Jahres eizureichende Nachweisung von den hiesigen Seeschiffen, imgleichen die Verzeichnisse der Schiffer und Steuerleute, welche der Preussischen Handelsmarine angehören. Vol. I
Informacje wykazywane na koniec każdego roku dotyczące tutejszych łodzi, wykazy szyprów i sterników, należących do pruskiej floty handlowej. Tom I
1816–1860

424

Akten betr.[effend] die am Schlusse eines jeden Jahres eizureichende Nachweisung von den hiesigen Seeschiffen, imgleichen die Verzeichnisse der Schiffer und Steuerleute, welche der Preussischen Handelsmarine angehören. Vol. II
Informacje wykazywane na koniec każdego roku dotyczące tutejszych łodzi, wykazy szyprów i sterników, należących do pruskiej floty handlowej. Tom II
1860–1871

425

Akten betreffend die Arzneiwarenhandlungen
Handel lekami
1817–1867

426

Akten betreffend die dem landrätlichen officio alljährlich einzureichende Anzeige von den vorgefallenen Veränderungen beim Magistratpersonale

Zawiadomienia do biura landrata wysyłane corocznie o następujących w magistracie zmianach personalnych

1818–1836

427

Akten betreffend die dem landrätlichen officio alljährlich einzusendenden Nachrichten von dem Tabaksbau

Corocznie wysyłane informacje do biura landrata o uprawie tytoniu

1818–1822

428

Akten betreffend die Einziehung der Nachrichten über sich etwas in der Stadt und im Eigentum Köslin aufhaltende Taubstummen von 3 zu 3 Jahren

Zebranie informacji o głuchoniemych przebywających w mieście i w [miejscowościach] stanowiących własność Koszalina, [którzy byli głusi] krócej niż trzy lata i dłużej niż trzy lata

1822–1853

429

Akten wegen der am 1. Dezember jeden Jahres der Königlichen Regierung einzureichenden Etats der vereinigten Stadtkassen. Vol. I

Akta w sprawie przedkładanych Królewskiej Rejencji 1 grudnia każdego roku budżetów kas miejskich [zbiorczo]. Tom I

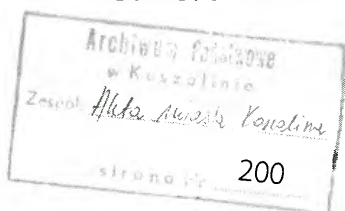
1822–1855

430

Akten betreffend die an die Königliche Regierung einzureichenden Auszüge aus den Stadtetats der vereinigten Stadtkassen. Vol. II

Przedkładane Królewskiej Rejencji 1 grudnia każdego roku budżety kas miejskich [zbiorczo]. Tom II

1856–1870

431

Akten betreffend die der Königlichen Intendetur des 2. Armeekorps monatlich einzureichenden Getreidepreistabellen

Wysyłane miesięcznie wykazy cen zboża do Królewskiej Intendenty 2. Korpusu Armii

1822–1859

432

Akten betreffend die Einreichung der Gewerbetabelle. Vol. I

Dostarczanie wykazów osób prowadzących działalność gospodarczą. Tom I

1822–1855

433

Akten betreffend die Einreichung der Gewerbetabelle. Vol. II

Dostarczanie wykazów osób prowadzących działalność gospodarczą. Tom II

1855–1862

434

Akten betreffend die im September jeden Jahres einzureichende Nachweisung von dem Ausfall der Tabaksernten

Dostarczanie we wrześniu każdego roku informacji o rezultacie zbiorów tytoniu

1823–1831

435

Akten betreffend die alljährlich ausgangs des Jahres einzureichende Nachweisung von den Beiträgen der Stadt zu den Kosten für den Kultus und das Unterrichtswesen

Dostarczanie w końcu każdego roku informacji o wkładzie miasta ponoszonym na naukę religii i szkolnictwo

1823–1824

436

Akten betreffend die Einreichung einer Nachweisung von den Beiträgen der hiesigen Stadt zu den Kosten für das Medizinalwesen

Dostarczanie w końcu każdego roku informacji o wkładzie miasta ponoszonym na opiekę zdrowotną

1823–1841

437

Akten betreffend die einzureichenden Preistabellen. Vol. II
Dostarczone wykazy cen [zboża i produktów spożywczych]. Tom II
1824–1849

438

Akten betreffend die einzureichenden Preistabellen. Vol. III
Dostarczone wykazy cen [zboża i produktów spożywczych]. Tom III
1850–1884

439

Akten betreffend die erforderte Nachweisung über die Zahl der zum Stadteigentum Köslin gehörenden Vorwerke, Bauer-, Halbbauer- und Kossätengüter und dergleichen ländlichen Etablissements
Wymagany wykaz liczby folwarków, gospodarstw kmiecych, półkmiiecych, zagrodowych i tym podobnych z obszarów wiejskich należących do miasta Koszalina
1825–1842

440

Akten betreffend die erforderte Nachweisung von den von jungen Personen verübten Verbrechen
Przygotowany wykaz młodocianych, którzy popełnili przestępstwa
1826–1849

441

Akten betreffend das alljährlich am 1. Dezember an die hiesige K[öni]gl[iche] Regierung einzureichende Verzeichnis der Martini-Marktpreise
Przedkładany corocznie 1 grudnia do tutejszej Rejencji Królewskiej wykaz [średnich] cen rynkowych, [ustanowiony na podstawie cen w okresie dwóch tygodni] od dnia św. Marcina [11 listopada]
1829–1846

442

Akten betreffend die der K[öni]gl[iche] Intendetur des 2. Armeekorps zu Stettin erfordernten statistischen Notizen für militär-administrative Zwecke
Wymagane notatki statystyczne do celów militarno-administracyjnych Królewskiej Intendatury 2. Korpusu Armii w Szczecinie
1835–1838

443

Akten betreffend die der K[önigl.][iche] Intendentur des 2ten Armeekorps zu Stettin alljährlich am 1. Oktober einzusendenden Übersicht von der Unterbringung der Truppen und den Garnisonanstalten hieselbst

Przesyłany do Królewskiej Intendentury 2. Korpusu Armii w Szczecinie corocznie 1 października przegląd zakwaterowań wojska i garnizonów
1838–1847

444

Akten betreffend die Nachweisung der persönlichen und dienstlichen Verhältnisse der städtischen Beamten

Zestawienie dotyczące stosunków prywatnych i służbowych urzędników miejskich
1825–1842

445

Akten betreffend die alljährlich einzureichenden Nachweisungen von den in der Stadt und im Eigentum vorhandenen Handwerksmeistern

Corocznie sporządzane wykazy mistrzów rzemieślniczych znajdujących się w mieście i we własności miejskiej
1855–1861

Rozdział 1 B
Sprawy Żydów
Abschnitt 1 B
Judensachen

446

Akten wegen der an die bestellten Judenältesten einzusendenden Judengelder
Nadesłane opłaty [z podatku od ochrony Żydów] do wyznaczonego starszego gminy żydowskiej
1738–1808

447

Acta generalia wegen der Juden
Akta ogólne w sprawie Żydów
1743–1780

448

Akten wegen der von den Schutzjuden zu bezahlenden und rückständig gebliebenen Schutzgelder

Akta w sprawie płacenia zaległych podatków za ochronę [i tolerancję], jakie mieli płacić Żydzi znajdujący się „pod ochroną”

1809–1812

449

Akten wegen der von dem Schutzjudensohn Aron Moses nachgesuchten Gewerbescheins zu Verfertigung bunten Papiers und allerlei Papparbeiten

Akta w sprawie prośby Arona Moseesa, syna Żyda „pod ochroną”, o uzyskanie zezwolenia na wyrabianie kolorowego papieru i rozmaitych wyrobów z tektury

1811–1816

450

Akten wegen Aufnahme der zu Staatsbürgern Qualifizierten hierselbst sich aufhaltenden jüdischen Einwohner und wegen Verzeichnung ihrer für Zukunft gewählten Familiennamen

Akta w sprawie przyjęcia na obywateli państwa wykwalifikowanych, tutaj przebywających żydowskich mieszkańców oraz w sprawie zapisu wybranych im na przyszłość nazwisk

1812–1816

Rozdział 2
Sprawy policyjne. Generalia
Abschnitt 2
Polizeisachen. Generalia

451

Akten wegen der Pfandträger, in specie wegen der von dem Uhrmacher Darmstädter nachgesuchten Bestellung als Pfandträger und Stadtmäkler

Akta w sprawie wierzycieli przyjmujących zastaw, w szczególności wniesionej prośby zegarmistrza Darmstädtera o ustanowienie go wierzycielem i pośrednikiem miejskim

1768–1792

452

Akten wegen Bestimmung des Arbeitslohns für die Bauernhandwerker und Tagelöhner, auch wegen des Fuhrlohns

Akta w sprawie określenia wynagrodzenia dla rzemieślników wiejskich i najemników, również w sprawie wynagrodzenia furmanów

1802–1822

453

Akten wegen einer hierselbst anzustellenden Polizeidirektion, imgleichen wegen der statt derselben dem Magistrats übertragenen Polizeiadministration

Akta w sprawie wyznaczonej tutaj dyrekcji Policji, w tym samym również w sprawie powierzenia administracji policji magistratowi zamiast [dyrekcji Policji]

1809–1818

454

Akten betreffend die Aufstellung der Ortstafeln

Umiejscowienie tablic z nazwami miejscowości

1809–1818

455

Akten betreffend die hiesigen Orts bestehenden Sterbekassenvereine und Bestätigung der Grundsätze

Istniejące w tutejszej miejscowości kasy pogrzebowe i zatwierdzanie zasad ich funkcjonowania

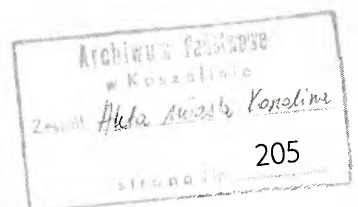
1829–1867

456

Akten betreffend die hierselbst errichtete Kommission zur Prüfung der Bauhandwerker

Ustanowiona tutaj komisja egzaminowania rzemieślników budowlanych

1841–1869

Rozdział 2
Sprawy policyjne. Specialia
Abschnitt 2
Polizeisachen. Specialia

457

Akten wegen der dem Beda erteilten Konzession zum Speisen und Herbergen, und der ihm verliehenen Exemption von aller Einquartierung und anderen bürgerlichen Personallasten, desgleichen den Gastwirt Goetsch betreffend

Udzielenie koncesji [Georgowi Friedrickowi] Bedzie na wyszynk oraz nadania mu przywileju wszelkiego kwatunkunku, jak i świadczenia innych obywatelskich obciążeń, podobnie [akta] dotyczące oberżysty Goetscha

1767–1809

458

Akten wegen verbotenen Auffahrens der Wagen auf den Markt bei Nachtzeit und Stellung der Tonnen vor die Türe der Kaufleute

Zakaz wjazdu wozów na rynek nocną porą i stawiania beczek przed drzwiami kupców

1801

459

Akten betreffend das sogenannte Fechten der Handwerksgesellen und deren Bestrafung

Tak zwane żebractwo czeladników rzemieślniczych i kary za żebranie

1823–1831

460

Akten betreffend die erforderte Auskunft über die Grösse und Eichung der hier neuangefertigten Buttergefässe

Żądanie informacji o wielkości i wzorcowaniu nowo wytworzonych tutaj naczyń na masło

1824–1837

461

Akten betreffend die den hiesigen Zimmergesellen von ihren Meistern erteilte gesetzwidrige Instruktion und die teilweise Aufhebung derselben

Udzielenie czeladnikom ciesielskim przez ich mistrzów sprzecznej z prawem instrukcji [i jej stosowanie] oraz jej częściowe uchylenie

1825

462

Akten betreffend den Antrag einiger Bürger um Herabsetzung des Tagelohns der Zimmer- und Maurergesellen und deren Handlanger

Wniosek kilku obywateli o obniżenie dziennej stawki czeladnikom ciesielskim i mularskim oraz ich pomocnikom

1825

463

Akten betreffend die an den öffentlichen Orten angeheftet oder im Umlauf gewesenen Schmähschriften, sowie die Ermittlung und resp.[ective] Bestrafung der Täter

Przypięte w miejscach publicznych lub znajdujące się w obiegu paszkwile, jak również ustalenie i odnośne ukaranie sprawców

1825

464

Akten betreffend die Unterbringung der zu einer Arbeitsabteilung in der Festung Graudenz vereinigt gewesenen polnischen Flüchtlinge, denen Rückkehr in ihr Vaterland verschlossen ist und die Aufsicht auf selbige

Zakwaterowanie polskich uchodźców, którzy przebywali zgrupowani w oddziale pracy w twierdzy w Grudziądzu, bez możliwości powrotu do swojej ojczyzny oraz nadzór nad nimi

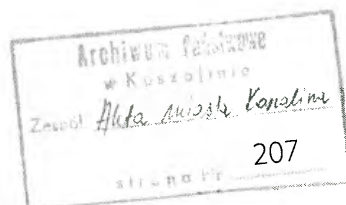
1836–1838

465

Akten betreffend die von den hiesigen Gastwirten eingereichten Verzeichnisse der von ihnen gestellten Preise

Dostarczone przez tutejszych oberżystów wykazy skalkulowanych przez nich cen

1846

Rozdział 2 Aa
Opieka społeczna
Abschnitt 2 Aa
Armenverpflegung

466

Akten wegen des Klosters zu Kolberg. Vol. I
Akta w sprawie klasztoru w Kołobrzegu. Tom I
1702–1739

467

Akten wegen des Klosters zu Kolberg. Vol. II
Akta w sprawie klasztoru w Kołobrzegu. Tom II
1740–1766

468

Akten wegen des Klosters zu Kolberg. Vol. III
Akta w sprawie klasztoru w Kołobrzegu. Tom III
1826–1875

469

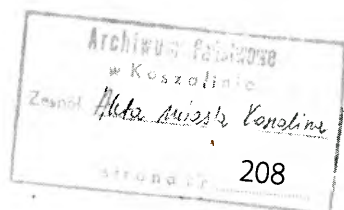
Hospitalakten. Vol. I
Akta szpitali. Tom I
1826–1875

470

Hospitalakten. Vol. II
Akta szpitali. Tom II
1826–1875

471

Akten wegen Einrichtung der hiesigen Armenanstalten nach Berlinischen und Potsdamschen Art.
Akta w sprawie utworzenia tutejszych przytułków według wzoru berlińskiego i poczdamskiego
1776

472

Akten wegen Verbesserung der Anstalten zur Verpflegung der hiesigen Stadtarmen
Akta w sprawie poprawy [funkcjonowania] placówek utrzymujących tutejszych
ubogich

1784–1832

473

Beerbung derjenigen Personen, welche ex piis corporibus und aus den Armen-
kassenalmosen genossen haben

Dziedziczenie po tych osobach, które otrzymały zapomogi z fundacji miłosier-
dzia oraz z kas dla ubogich

1786–1832

474

Akten wegen der dem Magistrat erteilten Aufsicht über die hiesige Marienkir-
chenkapelle und die Hospitälér

Akta w sprawie przyznania magistratowi nadzoru nad tutejszą kaplicą kościoła
Mariackiego i nad szpitalami

1788–1790

475

Akten wegen der zur Benutzung für die Armenkasse zu kultivierenden am Fuß
des Gollenberges befindlichen sterilen Plätze

Akta w sprawie wykorzystania na uprawę przez kasy ubogich odłogów znajdują-
cych się u podnóża Góry Chełmskiej

1809

476

Akten wegen Einrichtung der hiesigen Armenverpflegungsanstalten

Akta w sprawie utworzenia tutejszych przytułków dla ubogich

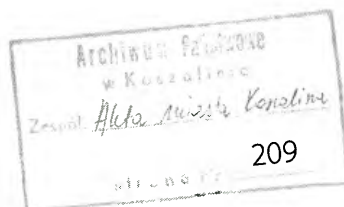
1809–1811

477

Akten betreffend die hiesigen Armenanstalten. Vol. I

Tutejsze przytułki dla ubogich. Tom I

1817–1825

478

Akten betreffend die hiesigen Armenanstalten. Vol. II
Tutejsze przytułki dla ubogich. Tom II
1826–1836

479

Akten betreffend die hiesigen Armenanstalten. Vol. III
Tutejsze przytułki dla ubogich. Tom III
1836–1843

480

Akten betreffend die hiesigen Armenanstalten. Vol. IV
Tutejsze przytułki dla ubogich. Tom IV
1846–1853

481

Akten betreffend die hiesigen Armenanstalten. Vol. V
Tutejsze przytułki dla ubogich. Tom V
1846–1853

482

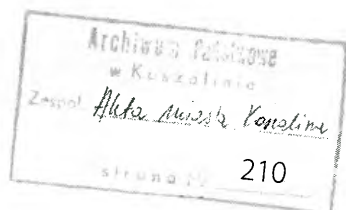
Akten betreffend die hiesigen Armenanstalten. Vol. VI
Tutejsze przytułki dla ubogich. Tom VI
1861–1869

483

Akten betreffend die hiesigen Armenanstalten. Vol. VII
Tutejsze przytułki dla ubogich. Tom VII
1869–1874

484

Akten betreffend die Anlegung einer Zwangsarbeiteranstalt hierselbst. Vol. I
Założenie zakładu pracy przymusowej. Tom I
1819–1856

485

Akten betreffend die Anlegung einer Zwangsarbeiteranstalt hierselbst. Vol. II
Założenie zakładu pracy przymusowej. Tom II
1857–1864

486

Akten betreffend die Steuerung der Hausbettelei in der Stadt
Kontrola kolekt w mieście [zbieranych dla osób potrzebujących]
1826

487

Akten betreffend den Verein für das Wohl der arbeitenden Klasse
Towarzystwo Dobra Klasy Pracującej
1844–1853

488

Akten betreffend die Vorkehrungen zur Abwehr des in Folge missratener Kartoffelernte zu erwartenden wahrscheinlichen Notstandes
[Przedsięwzięcie] środków zaradczych do ochrony przed prawdopodobną ciężką sytuacją po nieudanym zbiorze ziemniaków
1846–1852

489

Belege zur Berechnung der Unterstützungskommission über die der Stadt durch den Notstand des Jahres 1847 erwachsenen Kosten
Dokumenty Komisji do spraw Pomocy do kalkulacji kosztów miasta, wzrosłych wskutek klęski nieurodzaju w 1847 roku
1847

490

Akten betreffend den in Folge des Notstandes ausgeführten Ankauf von Kartoffeln zur Verteilung an bedürftige Familien
Dokonany zakup ziemniaków w celu ich rozdzielenia pomiędzy potrzebujące rodziny wskutek klęski nieurodzaju
1847–1851

491

Akten betreffend den in Folge des Notstandes bewirkten Ankauf von Roggen zur Verbackung von Brot und dessen Überlassung an bedürftige Familien

Dokonany zakup żyta na wypiek chleba oraz jego przekazanie potrzebującym rodzinom wskutek klęski nieurodzaju

1847

Rozdział 2 Aba
Higiena publiczna
Abschnitt 2 Aba
Sanitätswesen

492

Akten wegen des Beerdigungswesens und der Bestellung eines Totengräbers. Vol. I
Akta w sprawie pochówków oraz ustanowienia grabarza. Tom I

1847

493

Akten wegen des dem Apotheker Rübner erteilten Prädikats als Hof- und Garnisonapotheker und der dabei verliehenen Personalexemtion von der Magistratsjurisdiktion, desgleichen wegen Verteidigung des Provisors Just

Akta w sprawie nadania aptekarzowi Rübnerowi tytułu aptekarza nadwornego i garnizonowego oraz nadania mu przy tym prawa wyłączności przez jurysdykcję magistratu, również w sprawie zaprzysiężenia administratora apteki Justa

1847

494

Akten betreffend die Anstellung des Chirurgus forensis

Zatrudnienie chirurga sądowego

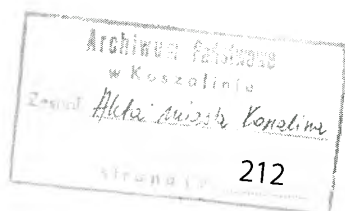
1755–1855

495

Akten wegen Bestellung der hiesigen Kleiderfrauen [für Leichenkleider] und deren nach dem in actis sich vorfindenden Formular geschehene Verpflichtung

Akta w sprawie zamówienia kobiecych ubrań [dla zmarłych] i znajdujący się w związku z tym formularz zobowiązań

1762–1879

496

Akten wegen der von der Kämmeri an den Feldscher Kauffmann überlassenen Badstube und dessen Ansetzung als Chirurgus

Akta w sprawie łaźni, przekazanej felczerowi Kauffmannowi oraz wyznaczenie go chirurgiem

1764–1784

497

Akten betreffend die Vereidigung der approbierten hiesigen Hebammen und die von denselben einzureichenden Nachweisungen, desgleichen die Annahme neuer Hebammen in hiesiger Stadt und die desfalls eingegangenen Gesuche. Vol. I

Zaprzysiężenie dopuszczonych do wykonywania zawodu tutejszych akuszek oraz przedkładane przez nie wykazy, również przyjmowanie nowych akuszek w tutejszym mieście i w związku z tym wpływające podania. Tom I

1777–1829

498

Akten betreffend die Vereidigung der approbierten hiesigen Hebammen und die von denselben einzureichenden Nachweisungen, desgleichen die Annahme neuer Hebammen in hiesiger Stadt und die desfalls eingegangenen Gesuche. Vol. II

Zaprzysiężenie dopuszczonych do wykonywania zawodu tutejszych akuszek oraz przedkładane przez nie wykazy, również przyjmowanie nowych akuszek w tutejszym mieście i w związku z tym wpływające podania. Tom II

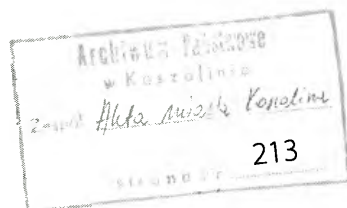
1830–1850

499

Akten betreffend die Vereidigung der approbierten hiesigen Hebammen und die von denselben einzureichenden Nachweisungen, desgleichen die Annahme neuer Hebammen in hiesiger Stadt und die desfalls eingegangenen Gesuche. Vol. III

Zaprzysiężenie dopuszczonych do wykonywania zawodu tutejszych akuszek oraz przedkładane przez nie wykazy, również przyjmowanie nowych akuszek w tutejszym mieście i w związku z tym wpływające podania. Tom III

1850–1877

500

Akten betreffend die Entschädigung der durch die Einführung der Gewerbefreiheit verloren gegangenen Barbiergerechtigkeit der hiesigen Chirurgen

Odszkodowanie za utracone przywileje balwierskie tutejszych chirurgów w wyniku wprowadzenia [prawa] swobody prowadzenia działalności gospodarczej

1810–1827

501

Akten wegen der abzulösenden Gewerbsberechtigungen der hiesigen Barbierstuben und Häckerbuden

Akta w sprawie wykupionych zezwoleń na prowadzenie działalności tutejszych golarni i bud wyrwizębów

1811–1812

502

Akten wegen Medizinalpersonen

Akta w sprawie osób zatrudnionych w opiece zdrowotnej

1811–1812

Rozdział 2 Abb

Policja sanitarna

Abschnitt 2 Abb

Sanitätspolizei

503

Akten betreffend die Arzneitaxe der Apotheken

Taksy leków w aptekach

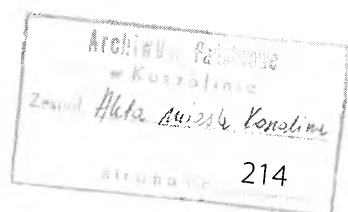
1816

504

Akten betreffend die im Auslande ausgebrochenen epidemischen Krankheiten und die zur Verhütung der Weiterverbreitung derselben in den diesseitigen Staaten getroffenen An- und Verordnungen

Wybuch chorób epidemicznych za granicą i wydane dyspozycje i zarządzenia w celu zapobieżenia dalszemu ich rozprzestrzenianiu się w państwach ościennych

1820–1824

Rozdział 2 Abd
Sprawy kościelne. Specialia

Abschnitt 2 Abd
Kirchensachen. Specialia

505

Akten betreffend die von dem Schustergewerk zu Köslin erbetene zur Erbauung eines Chors in der Marienkirche

Prośba cechu szewców w Koszalinie o wzniesienie [budowę] chóru w kościele Mariackim

1779

506

Akten wegen des von dem Leutnant von Eichmann an der Nikolauskapelle zu erbauenden Familienbegräbnisses

Akta w sprawie wzniesienia rodzinnego grobowca w kaplicy św. Mikołaja przez podporucznika von Eichmanna

1802–1803

Rozdział 2 Abe
Zarazy bydła

Abschnitt 2 Abe
Viehseuchen

507

Akten wegen des von der Stadt und dem Eigentum nach dem Rindviehstand aufzubringenden Beitrages zur Entschädigung derjenigen Eigentümer, welche ihr Rindvieh im Jahre 1808 durch die geherrschte Seuche verloren

Akta w sprawie wyłożonych przez miasto i własność miejską wkładów na odszkodowanie, na podstawie spisu pogłowia bydła, dla tych właścicieli, którzy poprzez panującą w 1808 r. zarazę stracili swoje bydło

1810

Rozdział 2 Abf

Katostwo

Abschnitt 2 Abf

Scharfrichterei

508

Acta in causa Magistratus Coslinneusis contra den Scharfrichter Fuchs punete praet. turbationis am Galgenberge

Akta w sprawie koszalińskiego magistratu przeciwko katowi Fuchswi o ukaranie za zamieszki na Górze Wisielców

1748–1749

Rozdział 2 Ac

Policja bezpieczeństwa. Specialia

Abschnitt 2 Ac

Sicherheitspolizei. Specialia

509

Akten betreffend die auf der Landstraße im Gollenberge stattgehabten räuberischen Anfälle auf Reisende und die dagegen getroffenen Sicherheitsmassregeln

Napaści rabunkowe na podróżnych na szosie przebiegającej przez Górę Chełmską i przedsięwzięte ku temu środki bezpieczeństwa

1825–1843

Rozdział 2 Ada

Straże obywatelskie i policyjny nadzór ulic

Abschnitt 2 Ada

Bürgerwachen und Straßenpolizei

510

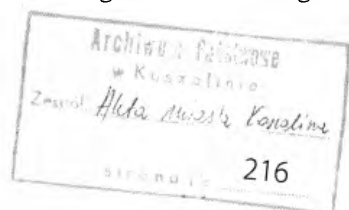
Akten betreffend die Regulierung der Bürgerwachen

Akta dotyczące regulacji straży obywatelskiej

1757–1808

511

Akten wegen der von den Bürgern zu beziehenden Wachen und der desfalls nötigen Wachordnung

Akta w sprawie pełnionych wart przez obywateli i wynikającej z tego konieczności regulaminu warty
1809–1812

512

Akten wegen Regulierung eines Interimistikus, den Wachdienst betreffend
Akta w sprawie doraźnej regulacji związanej ze służbą wartowniczą
1816–1828

513

Akten betreffend die Straßenbeleuchtung am hiesigen Orte. Vol. I
Oświetlenie ulic w tutejszej miejscowości [w Koszalinie]. Tom I
1817–1823

514

Akten betreffend die Straßenbeleuchtung am hiesigen Orte. Vol. II
Oświetlenie ulic w tutejszej miejscowości [w Koszalinie]. Tom II
1823–1829

515

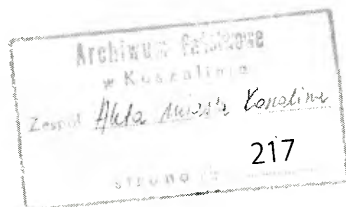
Akten betreffend die Straßenbeleuchtung am hiesigen Orte. Vol. III
Oświetlenie ulic w tej miejscowości [w Koszalinie]. Tom III
1830–1847

516

Akten betreffend die Straßenbeleuchtung am hiesigen Orte. Vol. IV
Oświetlenie ulic w tej miejscowości [w Koszalinie]. Tom IV
1848–1864

517

Akten betreffend den Wachdienst behufs der Ausführung der sanitätspolizeilichen Massregeln gegen Einschleppung oder weitere Verbreitung der Cholera
Służba wartownicza w celu wykonania zarządzeń policji sanitarnej przeciwko [przypadkom] zainfekowaniu cholera bądź dalszemu jej rozprzestrzenianiu się
1831

518

Akten betreffend die Ausführung des Gesetzes vom 17. Oktober 1848 über die Errichtung der Bürgerwehr

Wykonanie ustawy z 17 października 1848 r. o powołaniu straży obywatelskiej 1848–1850

519

Die Beschaffung billiger Gasmotoren

Nabycie tanich silników gazowych

1888–1900

520

Elektrizitätswerk und Straßenbahn. Band 2

Elektrownia i tramwaje. Tom 2

1913–1938

521

Beschaffung von Sprengwagen

Nabycie polewaczki

1897–1942

522

Errichtung einer elektrischen Straßen- und Strandbahn. Band 9

Założenie linii elektrycznych tramwajów i tramwaju plażowego. Tom 9

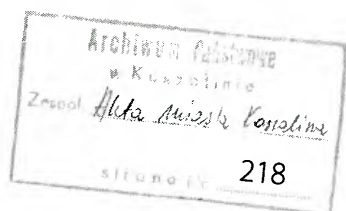
1923–1933

523

Die Errichtung einer elektrischen Licht- und Kraftversorgungsanlage auf Bahnhof Köslin

Budowa sieci elektrycznej i stacji wzmacniającej na dworcu w Koszalinie

1923–1933

524

Die Beleuchtung der Straßen bei Dunkelheit. Band 1

Oświetlenie ulic w czasie ciemności. Tom I

1923–1938

525

Elektrische Beleuchtung – Neue Kaserne. Band I

Oświetlenie elektryczne – nowe koszary. Tom I

1922–1924

526

Sprengen der Straßen. Band I

Zraszanie ulic. Tom I

1925–1940

Rozdział 2 Adb

Zakładanie i reperacja zegarów miejskich

Abschnitt 2 Adb

Stellen und Reparaturen der Stadtuhren

527

Reparaturen der Stadtuhren und das Stellen derselben. Vol. II

Naprawy zegara miejskiego i jego nastawianie. Tom II

1864–1913

Rozdział 2 Adc

Budowa dróg, mostów, ulic i placów

Abschnitt 2 Adc

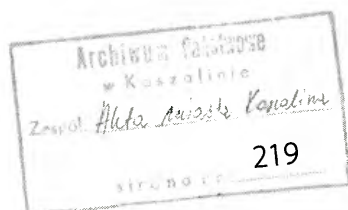
Bau von Wegen, Brücken, Straßen und Plätzen

528

Die Instandsetzung der Wege und Brücken auch wegen Bepflanzung der Landstraßen und Wege mit Bäumen. Vol. X

Remont dróg i mostów, również w sprawie nasadzania szos i dróg drzewami. Tom X

1875–1924

529

Die Herstellung eines neuen Dammes über den Lehmberg
Budowa nowej drogi brukowanej wiodącej przez wzniesienie Glinnik
1819–1821

530

Die planmässige Instandsetzung der Landstraßen
Planowa naprawa szos
1819–1829

531

Die Regulierung der Straße vor dem Hohentore und der neben den daselbst be-
legenen Gärten befindlichen Fußsteige
Regulacja ulicy przed Bramą Wysoką oraz ścieżek położonych wokół ogrodów
[przy bramie]
1823–1849

532

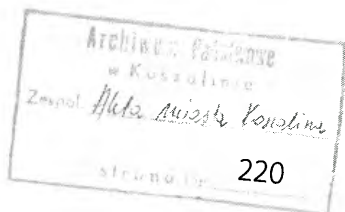
Neubau einer Brücke über den Mühlenbach am Schwarzen Berge
Budowa mostu na Dzierżęcince [rejon dzisiejszej ulicy Janka Stawisińskiego]
1824–1920

533

Steg über den Mühlenbach in der Nähe der Schönfärber Karkutschen Wohnung,
sowie Herstellung einer Verbindungsstraße zwischen Gerber- und Fabrikstraße
Kładka nad Dzierżęcinką w pobliżu mieszkania farbiarza Karkutscha, jak i budo-
wa łącznicy między ulicami Jana Henryka Dąbrowskiego i Batalionów Chłopskich
1830–1879

534

Neubau und Unterhaltung der Brücke über den Zammerbach auf dem Wege von
Vangerow nach der Wisbuhrschen Mühle
Budowa i utrzymanie mostu nad [potokiem] Zammerbach na drodze z Węgorze-
wa do młyna wyszeborskiego
1838–1852

535

Bau einer Eisenbahn von Stargard nach Köslin und Kolberg. Vol. II

Budowa linii kolejowej ze Stargardu Szczecińskiego do Koszalina i Kołobrzegu.
Tom II

1875–1899

536

Anbringung von feuersicheren Dachrinnen und Abfallröhren an den Gebäuden der Stadt Köslin

Montaż ognioodpornych rynien dachowych i rur odpływowych na budynkach miasta Koszalina

1865–1895

537

Herstellung einer Verbindungsstraße zwischen Gerber- und Fabrikstraße nebst der Brücke

Budowa łącznicy między ulicami Jana Henryka Dąbrowskiego i Batalionów Chłopskich wraz z mostem

1880–1906

538

Herstellung einer Verbindungsstraße zwischen der Promenade, dem Mühlentor und dem Schützengarten nach dem Schulhause

Budowa łącznicy między promenadą, Bramą Młyńską a ogródkiem strzeleckim do budynku szkoły

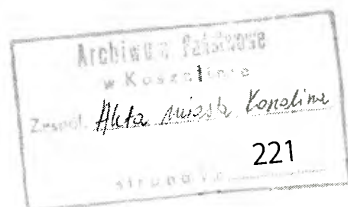
1885–1889

539

Herstellung eines Abflusskanals mehrerer Hausbesitzer der Friedrich Wilhelm Vorstadt. Band 1

Budowa kanału ściekowego dla większości właścicieli domów na placu Wolności.
Tom 1

1880–1890

540

Herstellung einer Fußgängerbrücke über den Mühlenbach nach der Teichstraße und Promenadenbrücke

Budowa kładki dla pieszych nad Dzierżęcinką w kierunku ulicy Piastowskiej i mostku na promenadzie

1901–1914

541

Bau einer Chaussee von Köslin nach Jamund

Budowa szosy z Koszalina do Jamna

1902–1935

542

Unterhaltung des Weges von Gohrband nach den Nestwiesen, genannt Bürgerwiesen, sowie die Aufräumung des Seitengrabens

Utrzymanie drogi z Gorzebądza do łąk nad rzeką Unieścią, zwanymi łąkami mieszczańskimi, jak również oczyszczanie kanału po obu stronach

1871–1915

543

Unterhaltung des Weges aus dem Jamunder Wege über die Kiefstücke durch die Schnittbruchswiesen bis zur Wiese C 5 bei Schwerinsthal O, 64

Utrzymanie drogi z Jamna za działką sosnową przez łąkę Schnittbruch do łąki C 5 pod Skwierzynką [oznaczoną jako] O, 64

1850–1859

544

Bau einer Eisenbahn von Güdenhagen nach Grossmöllen

Budowa linii kolejowej z Mścic do Mielna

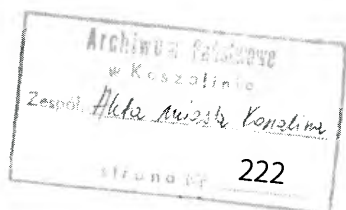
1915–1916

545

Abflusskanal vom Kohn'schen bis zum Gergs'schen Grundstück vor dem Mühlentor

Kanał odpływowy od działki Kohna do działki Gergsa przed Bramą Młyńską

1906–1907

546

Regulierung der Gerberstraße
Regulacja ulicy Jana Henryka Dąbrowskiego
1909–1939

547

Danziger Straße. Band 2
[Budowa ulicy] Marszałka Józefa Piłsudskiego. Tom 2
1939–1944

548

Salzmannstraße
[Budowa ulicy] Artura Grottgera
1910–1937

549

Gärtnerstraße. Band 3
[Budowa ulicy] Kaszubskiej. Tom 3
1927–1942

550

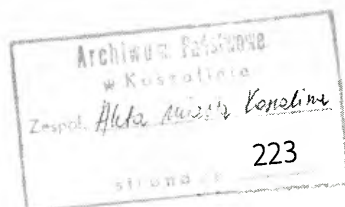
Quebbestraße. Band 2
[Budowa ulicy] Dzieci Wrzesińskich. Tom 2
1922–1943

551

Dorotheenstraße
[Budowa ulicy] Norberta Barlickiego
1882–1921

552

Lindenstraße
[Budowa ulicy] Ludwika Waryńskiego
1900–1937

553

Tischlergasse

[Budowa ulicy] Wąskiej

1911–1926

554

Neuetorstraße. Band 2

[Budowa ulicy] Zwycięstwa. Tom 2

1913–1940

555

Auguststraße. Band 1

[Budowa ulicy] Szerokiej. Tom 1

1909–1932

556

Badgasse. Band 1

[Budowa ulicy] Rzecznej. Tom 1

1861–1939

557

Schulstraße. Band 1

[Budowa ulicy] Władysława Laskonogiego. Tom 1

1914–1941

558

Kopfbergstraße. Band 1

[Budowa ulicy] Odrodzenia. Tom 1

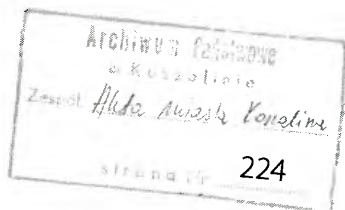
1911–1933

559

Hohetorstraße

[Budowa ulicy] 1 Maja

1917–1939

560

Hospitalstraße. Band 1

[Budowa ulicy] Bartosza Głowackiego. Tom 1

1918–1940

561

Prozesssache gegen die Kleinbahngesellschaft Güdenhagen-Grossmöllen

Akta procesowe przeciwko Towarzystwu Kolei Wąskotorowej Mścice-Mielno

1911–1914

562

Große Baustraße. Band 1

[Budowa ulicy] Bogusława II. Tom 1

1919–1934

563

Ringstraße. Band 1

[Budowa ulicy] Bolesława Krzywoustego. Tom 1

1914–1939

564

Pflasterung der Annenstraße. Band 1

Brukowanie ulicy Wojciecha Wróblewskiego. Tom 1

1922–1940

565

Brauer gasse [heute existiert nicht]. Band 1

[Budowa ulicy] Browarnej [dziś nieistniejącej]. Tom 1

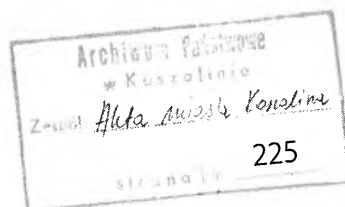
1917–1929

566

Instandsetzung der Kleinbahnstraße. Band 1

Utrzymanie i naprawa ulicy Kolejowej

1923–1940

567

Rosmarinstraße. Band 1

[Budowa ulicy] Dąbrówki. Tom 1

1924–1932

568

Ernst Sachse Straße. Band 1

[Budowa ulicy] Orląt Lwowskich. Tom 1

1924–1938

569

Badstüberstraße. Band 1

[Budowa ulicy] Adama Asnyka. Tom 1

1919–1929

570

Strassburger Straße. Band 1

[Budowa ulicy] Obotrytów. Tom 1

1916–1942

571

Am Markt. Band 1

[Budowa i przebudowa] Rynku Staromiejskiego. Tom 1

1925–1940

572

Lothringer Straße. Band 1

[Budowa ulicy] Lutyków. Tom 1

1925–1939

573

Posener- und Graudenzersstraße. Band 1

[Budowa ulicy] Sportowej i Józefa Mireckiego. Tom 1

1927–1940

574

Ausgestaltung des Platzes vor dem Gemeindehaus. Band 1
Rozbudowa placu przed budynkiem gminy. Tom 1
1925–1930

575

Ausgestaltung des Freigartens [Hindenburgplatz]. Band 1
Rozbudowa ogrodu w parku Książąt Pomorskich. Tom 1
1927–1935

576

Jahnstraße. Band 1
[Budowa ulicy] Ogrodowej. Tom 1
1924–1940

577

Elisenstraße. Band 1
[Budowa ulicy] Jana Matejki. Tom 1
1926–1936

578

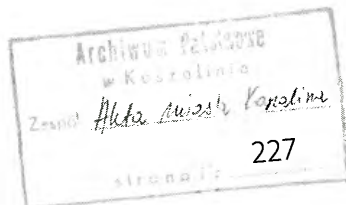
Junkerstraße 20. Band 1
[Budowa w sąsiedztwie] ulicy Adama Mickiewicza. Tom 1
1929–1937

579

Straße der S.A. [Regierungsstraße]
[Budowa ulicy] Władysława Andersa
1926–1933

580

Pommersche Straßenbaugesellschaft m.[it] b.[eschränkter] H.[aftung] in Stettin.
Band 1
Pomorskie Towarzystwo Budowy Dróg Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością
w Szczecinie. Tom 1
1926–1940

581

Gohrbander Weg

[Budowa ulicy] Juliana Fałata

1925–1942

582

Bürgermeister-Braun-Straße. Band 1

[Budowa ulicy] Romualda Traugutta

1936–1941

583

Hufenstraße. Band 1

[Budowa ulicy] Jasnej. Tom 1

1936–1941

584

Konitzer Straße. Band 1

[Budowa ulicy] Tadeusza Boya-Żeleńskiego

1936–1939

585

Hans-Schemm-Straße. Band 1

[Budowa ulicy] Szerokiej. Tom 1

1938–1941

586

Hangstraße

[Budowa ulicy] Raclawickiej

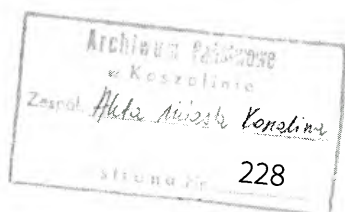
1936–1942

587

Am Birkenmoor

[Budowa ulicy] Brzozowej

1938–1939

588

Straßenneu- und Umpflasterung
Przebrukowanie i brukowanie nowych ulic
1938–1939

Rozdział 2 Add
Pożarnictwo. Generalia
Abschnitt 2 Add
Feuerlöschwesen. Generalia

589

Brandakten wegen des im Jahre 1719 stattgehabten Brandes
Akta spalone w wyniku pożaru w 1719 r.
1719–1722

590

Akten wegen der hierselbst angeordneten Feuerlöschanstalten und solcherhalb erteilten Feuerlöschungsreglements
Akta w sprawie ustanowienia w tym mieście straży pożarnej i w związku z tym wydane przepisy pożarnicze
1804–1830

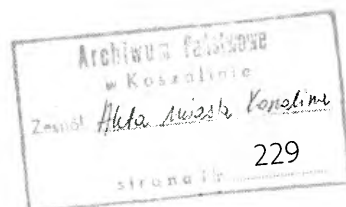
Rozdział 2 Add
Pożarnictwo. Specialia
Abschnitt 2 Add
Feuerlöschwesen. Specialia

591

Akten wegen Anschaffung einer zweiten Schlauchspritze cum adnexis
Akta w sprawie zakupu drugiej ręcznej pompy strażackiej, z załącznikiem
1750–1772

592

Akten wegen der den 29. Mai 1760 abgebrannten hiesigen Vorstädte
Akta w sprawie spalonych 29 maja 1760 r. tutejszych przedmieść
1760–1769

Rozdział 2 B
Policja budowlana. Generalia
Abschnitt 2 B
Baupolizei. Generalia

593

Akten wegen nachgesuchter Bau-Douceurgelder. Vol. II
Akta w sprawie wniosków o dotację budowlaną. Tom II
1782–1786

594

Akten wegen nachgesuchter Bau-Douceurgelder. Vol. III
Akta w sprawie wniosków o dotację budowlaną. Tom III
1785–1805

595

Akten betreffend die von Seiner Majestät dem Könige bewilligten 5-jährigen
Bauhülfen
Akta dotyczące przyznanej przez Jego Wysokość Króla pięcioletniej pomocy
budowlanej
1817–1829

596

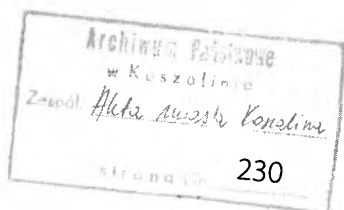
Das Ortsbaustatut. Band III
Miejscowy statut budowlany. Tom III
1924–1942

597

Die Beschreibung neuer Baumethoden
Opis nowych metod budowlanych
1835–1835

598

Die Beschreibung von Bauverträgen. Generalakten. Band I
Specyfikacja umów budowlanych. Akta ogólne. Tom I
1916–1921

599

Beitritt zum Reichsverband zur Förderung sparsamen Bauweise e.V. und Beitritt zu anderen Vereinigungen. Band I

Przystąpienie do Państwowego Związku na rzecz Wspierania Budownictwa Oszczędnościowego [stowarzyszenie zarejestrowane] oraz do innych zrzeszeń i towarzystw. Tom I

1918–1940

600

Bestimmungen für Straßenanlagen. Band I

Postanowienia w sprawie budowy ulic. Tom I

1919–1936

601

Verwaltungsgebühren. Band I

Oplaty administracyjne. Tom I

1924–1938

602

Mietschätzungen und Gebäudeschätzung. Band I

Szacowanie czynszów i budynków. Tom I

1924–1932

603

Aufwertung von Kautionen. Band I

Rewaloryzacja kaucji. Tom I

1924

604

Bestimmungen über den Bau von Hochantennen

Przepisy dotyczące zakładania anten zewnętrznych

1924–1939

605

Bestimmungen über Städtebaugesetz. Band I

Przepisy dotyczące prawa urbanistycznego. Tom I

1926–1940

606

Allgemeine Bestimmungen über Luftbildaufnahmen. Band I

Ogólne przepisy dotyczące zdjęć lotniczych. Tom I

1927–1934

607

Anstellung eines Baukontrolleurs. Band I

Zatrudnienie inspektora budowy. Tom I

1926–1933

608

Aufstellung eines Bebauungsplanes. Band I

Opracowanie planu zabudowy. Tom I

1925–1936

609

Kriegerdenkmal für Stadt und Land „Am großen Wall“. Band I

Pomnik ku czci poległych w pierwszej wojnie światowej za miasto i powiat „Przy Wielkim Wale“. Tom I

1925–1936

610

Straßenreinigung – Ortsstatut. Ortssatzung über die Straßenreinigung in Köslin. Band I

Oczyszczanie ulic – prawo lokalne. Statut miejscowy w sprawie sprzątnia ulic w Koszalinie. Tom I

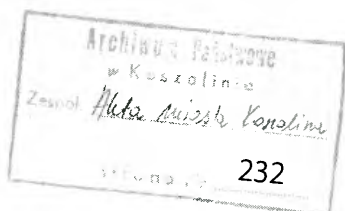
1925–1943

611

Ortssatzung und Gebührenordnung über die Straßenreinigung in Köslin

Statut miejscowy i opłaty za sprzątnie ulic w Koszalinie

27.11.1936

612

Freiwilliger Arbeitsdienst
Ochotnicza Służba Pracy
1932–1939

613

Wohnungsbauprogramm der Stadt Köslin nach dem Kriege
Program budownictwa mieszkaniowego miasta Koszalina po wojnie
1932–1939

Rozdział 2 B
Policja budowlana. Specialia
Abschnitt 2 B
Baupolizei. Specialia

614

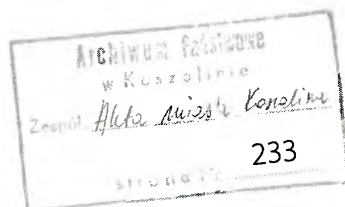
Ausmittlung der Grenze von dem Hofraum zwischen den Hirten- und Schuhmacher Galiac Häusern. Band I
Ustalenie granicy podwórza pomiędzy szalasami a domami szewca Galiaca.
Tom I
1786–1787

615

Akten in Sachen des Kaufmanns J. S. Borchard wider den Kaufmann Haefner wegen Reparatur des Haefernschen Seitenflügels. Band I
Akta dotyczące sprawy kupca J. S. Borcharda przeciwko kupcowi Haefnerowi z powodu remontu skrzydła bocznego przez Haefnera. Tom I
1816

616

Die vorzunehmenden Veränderungen mit der Stadtmauer und davon zuvor leistender Anzeige an die Königliche Regierung. Vol. II
Przeprowadzone zmiany w murach miejskich i wcześniejsze powiadomienie o tym Rejencji Królewskiej. Tom II
1879–1925

617

Anlage eines Töpferbrennofens durch den Töpfer Wratzke hinter dem in der Großen Baustraße belegenen Hause der Witwe Moll befindlichen Garten

Instalacja przez zduna Wratzkego pieca garncarskiego za ogrodem domu wdowy Moll, położonego na ulicy Bogusława II

1823–1831

618

Anlegung einer Schmiedeesse auf dem Hofe des Böttchermeisters Volkmann und Reparatur des Sattler Stahnschen Flügelgebäudes. Band I

Umieszczenie paleniska kowalskiego na podwórzu mistrza bednarskiego Volkmana oraz remont skrzydła bocznego budynku rymarza Stahnkego. Tom I

1823–1825

619

Abbruch des auf der Promenade stehenden Brennofens des Töpfermeisters Heidebreck – Bergstraße Nr. 1 – und dessen Wiederaufbau in seinem Garten. Band I

Rozbiórka stojącego na promenadzie pieca do wypalania, [należącego do] mistrza garncarskiego Heidebrecka – ulica Zwycięstwa 1 – i tego rekonstrukcja w jego ogrodzie. Tom I

1841–1858

620

Abbruch des Hohentors und die Konsenserteilung zum Neubau des abgebrannten Wohnhauses des Geheimen Justizrats Hildebrand, Hohetor-Vorstadt Nr. 37. Band I

Rozbiórka Bramy Wysokiej i udzielenie zgody na odbudowę spalonego domu mieszkalnego tajnego radcy prawnego Hildebranda, Przedmieście Bramy Wysokiej [Podgórze] nr 37. Tom I

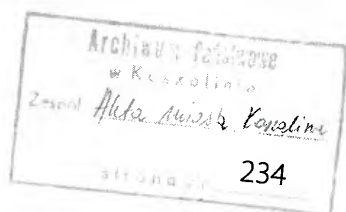
1867–1869

621

Akten in Sachen des Bürgers und Hauseigentümers Wilhelm Knop wider die Polizeiverwaltung wegen des Abbruchs eines neuerbauten Wohnhauses, Mühltentor-Vorstadt Nr. 118

Akta w sprawie obywatela i właściciela domu Wilhelma Knopa przeciwko administracji policji w sprawie rozbiórki nowo wybudowanego domu mieszkalnego, Przedmieście Bramy Młyńskiej [Miłakowo] nr 118

1867–1869

622

Beschäftigung von Handwerkern in eigener Regie. Band I
Praca rzemieślników na własną rękę. Tom I
1919–1941

623

Bau von Wohnhäusern durch die Industriearbeiter-Siedlungsgenossenschaft.
Band I
Budowa domów mieszkalnych przez Spółdzielnię Mieszkaniową Robotników Przemysłowych. Tom I
1919–1941

624

Notstandsarbeiten im Tiefbau. Band V
Prace interwencyjne w budownictwie podziemnym. Tom V
1933–1941

625

Bestimmungen über Gründung von Baugenossenschaften. Band I
Przepisy dotyczące założenia spółdzielni budowlanych. Tom I
1920–1931

626

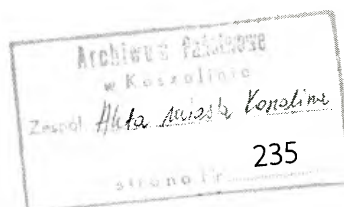
Bestimmungen für Enteignungen. Band I
Przepisy dotyczące wywłaszczeń. Tom I
1924–1935

627

Schutzpolizei, Siedlungsgenossenschaft Kyffhäuserstraße. Band I
Policja bezpieczeństwa, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Kyffhäuserstraße”, ulica Zielona. Tom I
1925–1935

628

Pommersche Heimstätte. Band I
Spółdzielnia mieszkaniowa „Pommersche Heimstätte”. Tom I
1927–1941

629

Bau eines Tuberkulose-Krankenhauses. Band I

Budowa szpitala przeciwgruźlicznego. Tom I

1925–1936

630

Reichshäuser

[Domy budowane i dotowane przez państwo pruskie]

1925–1936

631

Errichtung eines Gerichtsgebäudes. Band I

Budowa gmachu sądu [przy ulicy Ludwika Waryńskiego]. Tom I

1925–1938

632

Siedlungsgenossenschaft der Arbeitnehmergruppe der Nationalen Arbeitsgemeinschaft Köslin – N. A. K.

Koszalińska Spółdzielnia Mieszkaniowa Robotników Narodowej Wspólnoty Pracy – NAK

1927–1934

633

Gemeinnützige Aktien-Gesellschaft für Angestellte-Heimstätten GAGFAH

Spółeczna Spółka Akcyjna Mieszkań dla Urzędników GAGFAH

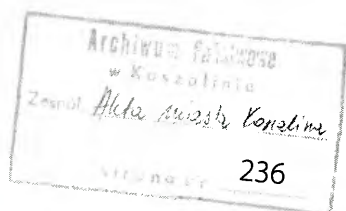
1937–1938

634

Errichtung des Regierungsgebäudes. Band I

Budowa gmachu rejencji. Tom I

1935–1939

Rozdział 2 Ba
Sprawy budowlane. Specialia

Abschnitt 2 Ba
Bausachen. Specialia

635

Acta wegen Wiederaufbauung der Stadt Cöslin, nach dem unglückliche Brande in Anno 1718. Vol. VI

Akta w sprawie odbudowy miasta Koszalina po nieszczęśliwym pożarze w 1718 r.
Tom VI

1720–1728

636

Akten wegen der Statue des Königs Friedrich Wilhelm I., so auf dem Köslinischen Markte aufgerichtet worden

Akta w sprawie pomnika króla Fryderyka Wilhelma I, który postawiono na kosza-
lińskim rynku

1723–1790

637

Akten wegen der Verkaufung der alten Schlossgebäude und Plazierung der Schloss-
uhr auf dem Mühlentor, imgleichen wegen Erbauung des dazu erforderlichen Thor-
thurmes

Akta w sprawie sprzedaży starego zamku oraz ulokowania zegara zamkowego
na Bramie Młyńskiej, również w sprawie wzniesienia na niej koniecznej do te-
go wieży

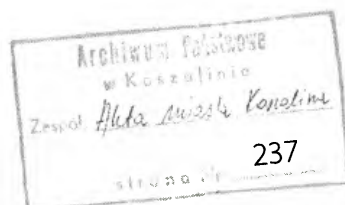
1766–1784

638

Akten wegen der Bauten bei den Akzisegebäuden

Akta w sprawie prac budowlanych w budynkach akcyzy

1766–1780

639

Resignation der auf dem Rathause befindlichen Landstube. Band I
Rezygnacja z izby deputowanych znajdującej się w ratuszu. Tom I
1775–1914

640

Reparatur der hiesigen Stadtmauer. Band I
Naprawa tutejszych murów miejskich. Tom I
1776–1917

641

Akten wegen der Bauten und Reparaturen am Rathause, Akzise- und Hirtenbuden und sonstigen publiquen Kämmereigebäuden
Akta w sprawie budów i remontów tutejszego ratusza, akcyzy, szop oraz pozostałych publicznych budynków kamery miejskiej
1769–1781

642

Akten wegen Anfertigung des jährlichen Kämmereibauetats und Ausführung der Kämmereibauten. Vol. I
Akta w sprawie sporządzenia rocznego budżetu budowlanego oraz realizacji budów kamery miejskiej. Tom I
1777–1800

643

Akten wegen Anfertigung des jährlichen Kämmereibauetats und Ausführung der Kämmereibauten. Vol. II
Akta w sprawie sporządzenia rocznego budżetu budowlanego oraz realizacji budów kamery miejskiej. Tom II
1799–1807

644

Acta curia wegen Anschaffung, Revision und Instandsetzung der erforderlichen und vorhandenen Lazarett- und Wachuntensilien, imgleichen wegen Instandsetzung des schadhaften Lazarett, der Wachgebäude und Arreststuben
Akta w sprawie zakupu, kontroli oraz utrzymania niezbędnego wyposażenia lazaretu i strażnicy, również w sprawie remontu uszkodzonego lazaretu, strażnicy i aresztu
1778–1810

645

Akten wegen Abbrechung des Neuen Thors
Akta w sprawie zburzenia Nowej Bramy
1785–1786

646

Akten wegen des Militärbauetats
Akta w sprawie budżetu na utrzymanie i remont obiektów wojskowych
1796–1807

647

Acta curiae wegen der bei der Kämmerei vorkommenden Bauten und Reparaturen, imgleichen deren Ausführung und Entreprise Verwilligung
Akta w sprawie podejmowanych budów i remontów przy kamerze miejskiej, jak i ich wykonanie i uzyskiwanie zezwoleń
1803

648

Bauliche Unterhaltung der Forstdienstgebäude Hammerwald. Band IV
Utrzymanie budynku służby leśnej w Wichlaczu. Tom IV
1916–1927

649

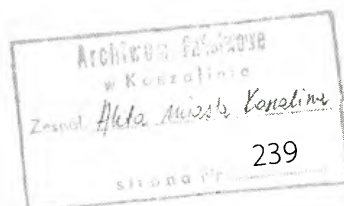
Umbau und Aufstockung der Berufsschule. Band V
Przebudowa i nadbudowa szkoły zawodowej. Tom V
1935–1943

650

Akten betreffend die Überweisung des für die Stadt erbauten Militärgebäudes und der Rektorwohnung für das Gymnasium
Akta dotyczące przekazania wybudowanego dla miasta budynku wojskowego i mieszkania rektora gimnazjum
1821–1822

651

Bauten und Reparaturen des hiesigen Stadt-Lazarettgebäudes und der Wachen.
Band I

Budowa i remonty tutejszego budynku lazaretu miejskiego i posterunków strażniczych. Tom I
1826–1907

652

Neubau des zur Vergrößerung des Rathauses angekauften Wohnhauses Nr. 2 am Markt [alte Nr. 547] und der Gefängnisse. Band I
Zakup i przebudowa domu mieszkalnego nr 2 na Rynku Staromiejskim [dawny numer 547] w celu powiększenia ratusza oraz więzienia. Tom I
1845–1856

653

Errichtung öffentlicher Bedürfnisanstalten. Band I
Budowa szaletów publicznych. Tom I
1899–1941

654

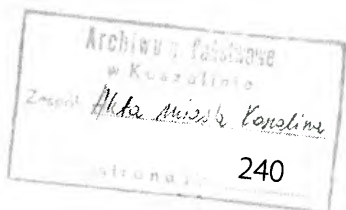
Errichtung einer Volks-Badeanstalt. Band I
Budowa łaźni publicznej. Tom I
1904–1937

655

Die Bauten und Reparatur des Gollenturm-Etablissements. Band I
Budowa i remont przedsiębiorstwa [restauracji] „Gollenturm” [znajdującego się przy wieży widokowej na Górze Chełmskiej]. Tom I
1906–1942

656

Bau der Gebäude der städtischen höheren Mädchenschule. Klempnerarbeiten, Malerarbeiten, Orgel
Budowa gmachu miejskiej wyższej szkoły dla dziewcząt. Prace blacharskie, malarskie, organy
1911–1916

657

Einrichtung eines städtischen Schwimmbades. Band I
Budowa basenu miejskiego. Tom I
1908–1935

658

Bau einer Kaserne. Band IV
Budowa koszar. Tom IV
1924–1934

659

Errichtung eines Monuments auf dem Gollen- und dem sogenannten Fahnenberge zum Andenken an den Befreiungskrieg der Jahre 1813, 1814 und 1815. Band I
Budowa pomnika na Górze Chełmskiej i na tak zwanym Wzgórzu Chorągwi ku pamięci poległych w wojnach wyzwoleniczych [napoleońskich] roku 1813, 1814 i 1815. Tom I
1818–1940

660

Bau einer Bedürfnisanstalt in Grossmöllen sowie Aufstellung von Wartehallen. Band I
Budowa szaletu publicznego w Mielnie jak również postawienie poczekalni. Tom I
1913–1918

661

Errichtung einer Kinderpflegearnstalt. Band I
Budowa zakładu opieki dla dzieci. Tom I
1911–1942

662

Errichtung von Siedlungshäusern an der Buchwaldstraße neben dem Schlachthause. Band I
Budowa domów mieszkalnych na ulicy Morskiej obok rzeźni. Tom I
1920

663

Errichtung von Siedlungshäusern an der Publizerstraße neben dem Elisabethstiftskrankenhause. Band I

Budowa domów mieszkalnych na ulicy Heleny Modrzejewskiej, obok szpitala Fundacji Księżnej Elżbiety

1920

664

Errichtung von Siedlungshäusern an der Bismarckstraße. Band I

Budowa domów mieszkalnych na ulicy Michała Drzymały. Tom I

1920–1922

665

Errichtung von Siedlungshäusern an der Neuklenzerstraße

Budowa domów mieszkalnych na ulicy Lechickiej

1920–1921

666

Errichtung von Siedlungshäusern an der Lorenzstraße. Band I

Budowa domów mieszkalnych na ulicy Stanisława Moniuszki. Tom I

1922–1923

667

Errichtung einer Volksschule an der Feldstraße. Band I

Budowa szkoły powszechnej na ulicy Powstańców Wielkopolskich. Tom I

1919–1929

668

Kleinhaussiedlung Gartenheim. Beschlüsse der städtischen Körperschaften. Band I

Osiedle małych domów [spółdzielni] „Gartenheim”. Uchwały korporacji miejskich. Tom I

1918–1924

669

Bau einer Leichenhalle. Band I

Budowa kostnicy. Tom I

1914–1938

670

Errichtung von Siedlungshäusern im Allgemeinen. Band I

Budowa domów na osiedlach, sprawy ogólne. Tom I

1922–1928

671

Bauliche Unterhaltung – Gerberstraße 13. Band I

Utrzymanie i konserwacja [budynku] – ulica Jana Henryka Dąbrowskiego 13. Tom I

1924–1937

672

Errichtung von Neubauten Kavelungen Weg – Am Kamp. Band I

Budowa ulicy Niepodległości i ulicy Spółdzielczej. Tom I

1924–1935

673

Jugendheim

Schronisko młodzieżowe

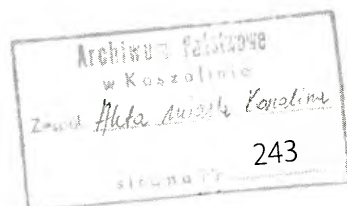
1925–1938

674

Unterhaltung Rogzower Allee Nr. 8, früher Offizierkasino. Band I

Bieżące utrzymanie [budynku] przy ulicy Zwycięstwa nr 8, wcześniej kasyna oficerskiego. Tom I

1924–1938

675

Einrichtung und Unterhaltung einer Polizeiwache. Band I

Budowa i utrzymanie wartowni policyjnej. Tom I

1927–1928

676

Einrichtung eines Arbeitsamtes. Band I

Budowa [gmachu] Urzędu Pracy. Tom I

1926–1931

677

Einrichtung von Not- und Behelfswohnungen – 34 000 RM Baster Weg: 30/32, 34/36, 38/40, 42/44

Budowa mieszkań doraźnych i pomocowych – 34 000 marek przy ulicy Mieszka I: 30/32, 34/36, 38/40, 42/44

1933–1936

678

Bau von weiteren 12 Flüchtlingswohnungen Siedlerstraße – 35 000 RM, Reichsdarlehn – 18 000 RM, Siedlerstraße: 41/43, 45/47, 49/51.

Budowa dalszych 12 mieszkań dla uciekinierów [z Pomorza Nadwiślańskiego i Prus Wschodnich] przy ulicy Zacisze – 35 000 marek, pożyczka państwowa – 18 000 RM, ulica Zacisze: 41/43, 45/47, 49/51

1935–1939

679

Errichtung eines Hauses der Staatsjugend. Band I

Budowa domu państwowych organizacji młodzieżowych. Tom I

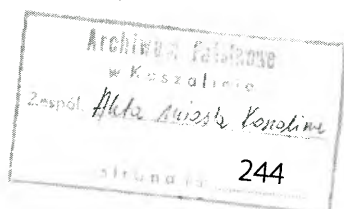
1935–1943

680

Einrichtung eines Heeres-Verpflegungsamtes. Band I

Budowa Urzędu do spraw Armii i Apropowizacji. Tom I

1937

681

Bausache: Kreissparkasse, Am Markt Nr. 21

Sprawa budowlana Powiatowej Kasy Oszczędności, Rynek Staromiejski nr 21
1925–1943

682

Bausache: Trinkhalle und Blumenhalle – Bergstraße, später: Adolf Hitler Straße
Nr. 40

Sprawa budowlana pijalni i kwiaciarni – ulica Zwycięstwa nr 40
1882–1937

683

Bausache: Stadtgemeinde Köslin – ehem.[alige] kath.[olische] Pfarrhaus – Böttcherstraße 16

Sprawa budowlana: gmina miejska Koszalin – parafia dawnego kościoła katolickiego – ulica Stefana Wyszyńskiego 16
1915–1936

684

Bausache: Offizierswohnungen auf dem hiesigen Flugplatz – Buchwaldstraße

Sprawa budowlana: mieszkania dla oficerów na tutejszym lądowisku – ulica Morska
1914–1939

685

Bausache: AMBI [Arthur Müller Bauten und Industrierwerke], später Hanfverwertung – Buchwaldstraße 51/56

Sprawa budowlana: AMBI [Arthur Müller Bauten und Industrierwerke], później przekształcenie [terenu] – ulica Morska 51/56
1919–1942

686

Bausache der Gesellschaft zur Errichtung eines Musterwohnhauses im Villenstil für die Kösliner Ausstellung 1912 in Köslin – Ernst Sachse Straße 2

Sprawa budowlana stowarzyszenia [zajmującego się] budową wzorcowego domu w stylu willowym na użytek wystawy koszalińskiej w 1912 r. w Koszalinie – ulica Orląt Lwowskich 2
1911–1926

687

Bausache der Papierfabrik Aktien-Gesellschaft in Köslin Fabrikstraße 79/85
Sprawa budowlana fabryki papieru spółki akcyjnej w Koszalinie – ulica Batalionów Chłopskich 79/85
1922–1940

688

Bausache: Lutherhaus – Kavelungen Weg 57
Sprawa budowlana: dom luterański – ulica Franciszkańska 57
1926–1941

689

Bausache: Fabrikbesitzer Adolf Krause et Co. [mpagnie Kommanditgesellschaft], Köslin – Körliner Straße 5
Sprawa budowlana: właściciel fabryki Adolf Krause i Spółka komandytowa, Koszalin – ulica Szczecińska 5
1892–1944

690

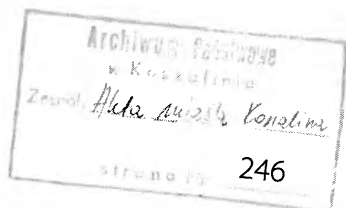
Bausache: Fabrikbesitzer Hermann Loeck, Köslin – Loeckstraße
Sprawa budowlana: właściciel fabryki Hermann Loeck, Koszalin – ulica Żwirki i Wigury
1921–1940

691

Bausache: Stadtmühle Paul Helm, Köslin – Mühlentorstraße 39
Sprawa budowlana: młyn miejski Paul Helm, Koszalin – ulica Młyńska 39
1927–1939

692

Bausache: Geschäfts- und Wohnhaus für die „Volkszeitung für Hinterpommern“, Köslin – Neue Bahnhofstraße 1
Sprawa budowlana: budynek biurowy i mieszkalny [redakcji gazety] „Volkszeitung für Hinterpommern“, Koszalin – ulica Dworcowa 1
1924–1934

693

Bausache: Neubau der Pommerschen Bank Aktiengesellschaft in Köslin – Neutorstraße 31/33

Sprawa budowlana: nowy budynek Banku Pomorskiego Spółka akcyjna w Koszalinie – ulica Zwycięstwa 31/33

1936–1937

694

Bausache: Maschinenfabrik und Eisengiesserei Carl Schaefer – Köslin Neutorstraße 77/79a

Sprawa budowlana: Fabryka Maszyn i Odlewnia Żeliwa Carl Schaefer – Koszalin, ulica Zwycięstwa 77/79a

1895–1944

695

Bausache: Methodistenkapelle für Köslin – Rogzower Allee 3

Sprawa budowlana: kaplica metodystów w Koszalinie – ulica Zwycięstwa 3

1925–1931

696

Bausache: C. G. Hendess Gesellschaft mit beschränkter Haftung Köslin – Poststraße, später: Straße der S.A. 20

Sprawa budowlana: C. G. Hensess Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością – ulica Władysława Andersa 20

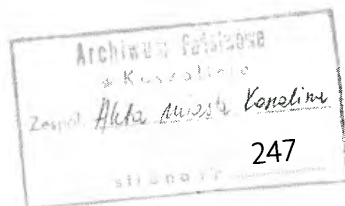
1924–1940

697

Bausache: Oberpostdirektion Köslin – Friedrich Wilhelm Straße, später: Straße der S. A. 22

Sprawa budowlana: Naczelna Dyrekcja Poczty w Koszalinie – plac Wolności, później ulica Władysława Andersa 22

1884–1929

698

Bausache: Gymnasium mit Oberrealschule in Köslin – Poststraße, später: Straße der S. A. 30

Sprawa budowlana: gimnazjum ze szkołą realną w Koszalinie – ulica Władysława Andersa 30

1924–1943

Rozdział 2 Bb

Sprawy budowlane kościołów i szpitali

Abschnitt 2 Bb

Kirchen- und Hospitälerebausachen

699

Akten wegen des Orgelbaues

Akta w sprawie budowy organów [kościoła Mariackiego]

1708–1743

700

Akten betr.[effend] das von Schwedersche Stift

Fundacja Schwederów

1733–1740

701

Akten wegen Erbauung einer neuen Turmspitze auf der Köslinischen Pfarrkirche

Akta w sprawie budowy nowego zwieńczenia wieży na koszalińskim kościele parafialnym

1749–1752

702

Akten wegen Reparatur der hiesigen Stadtkirche und dazu geforderten Bauholzes, imgleichen wegen der dazu gehaltenen Hauskollekten

Akta w sprawie naprawy tutejszego kościoła miejskiego i żadanego do tego drewna budowlanego, w tym przyznanej na ten cel kolekty

1771–1776

703

Acta manualia wegen eines neu erbauten Schmiedechors in der Marienkirche
Akta podręczne w sprawie nowo zbudowanego chóru [przez cech] kowali w kościele Mariackim
1771

704

Akten betreffend die Reparatur des S[ank]t. Spiritus-Hospitals
Akta dotyczące naprawy szpitala Świętego Ducha
1778

705

Akten wegen Reparatur des ersten Predigerhauses
Akta dotyczące naprawy pierwszego domu pastora
1786–1789

706

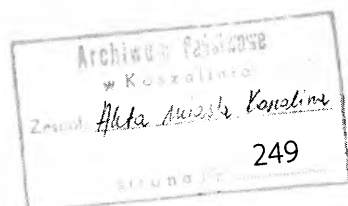
Akten wegen der Bauten der Marienkirche und den Pfarr Gebäuden. Vol. I
Akta w sprawie [prowadzonych] budów przy kościele Mariackim i domu parafialnym. Tom I
1786–1810

707

Akten wegen der Bauten der Marienkirche und den Pfarr Gebäuden. Vol. II
Akta w sprawie [prowadzonych] budów przy kościele Mariackim i domu parafialnym. Tom II
1810–1826

708

Akten wegen der Bauten der Marienkirche und den Pfarr Gebäuden. Vol. III
Akta w sprawie [prowadzonych] budów przy kościele Mariackim i domu parafialnym. Tom III
1826–1828

709

Akten wegen der Bauten der Marienkirche und den Pfarr Gebäuden. Vol. IV
Akta w sprawie [prowadzonych] budów przy kościele Mariackim i domu parafial-
nym. Tom IV
1828–1834

710

Akten wegen der Bauten der Marienkirche und den Pfarr Gebäuden. Vol. V
Akta w sprawie [prowadzonych] budów przy kościele Mariackim i domu parafial-
nym. Tom V
1835–1866

711

Kirchenplatz bei der S[ank]t. Marienkirche. Band II
Plac kościelny przy kościele Mariackim. Tom II
1873–1927

712

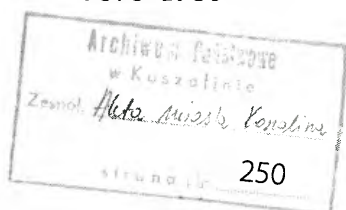
Untersuchung des Zustandes der Helmstange auf dem S[ank]t. Marienkirchturm.
Band I
Badanie stanu technicznego trzonu helmu wieży kościoła Mariackiego. Tom I
1816–1844

713

Akten betreffend die Reparatur und Neubau der Orgel in der S[ank]t. Marien-
kirche hierselbst
Akta dotyczące naprawy i budowy organów w tutejszym [w Koszalinie] koście-
le Mariackim
1842–1866

714

Bauliche Unterhaltung der Schlosskirche. Band I
Bieżące prace budowlane kościoła zamkowego. Tom I
1878–1930

715

Katharinenhospital. Band II
Szpital św. Katarzyny. Tom II
1882–1884

716

Katharinenhospital. Band III
Szpital św. Katarzyny. Tom III
1895–1936

717

Bau des George- und des Spiritushospitals. Band I
Budowa szpitala św. Jerzego i Świętego Ducha. Tom I
1893–1934

Rozdział 2 Bc

Sprawy budowlane szkół we wsiach miejskich

Abschnitt 2 Bc

Schulbausachen in den Eigentumsdörfern

718

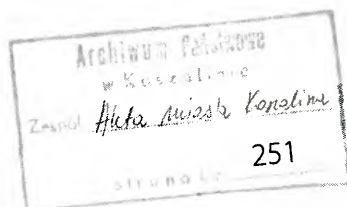
Bau eines Prediger-Witwenhauses zu Jamund. Band I
Budowa domu wdowy po pastarze w Jamnie. Tom I
1825–1851

719

Bauten und Reparaturen bei dem Schulhause zu Steglin. Band II
Budowa i remonty szkoły w Szczeglinie. Tom II
1888–1908

720

Bauten und Reparaturen bei dem Schulhause zu Gohrband. Band II
Budowa i remonty szkoły w Gorzebadzu. Tom II
1893–1908

721

Bauten und Reparaturen am Schulhause zu Mocker. Band I
Budowa i remonty szkoły w Mokrem. Tom I
1876–1939

Rozdział 2 Bd
Zakładanie studni i urządzeń wodnych
Abschnitt 2 Bd
Errichtung von Brunnen und Wassereinrichtungen

722

Unterstützung zur Anlegung von Brunnen zum Privatgebrauch. Band I
Dofinansowanie budowy studni na użytek prywatny. Tom I
1825

723

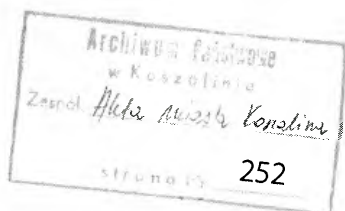
Anlegung eines Brunnens seitens des Kaufmanns Karl Vogel hinter den ihm zugehörigen Schlosshofschen Vorwerksgebäuden in der öffentlichen Gartenstraße, unmittelbar am Mühlenteiche, ohne polizeiliche Genehmigung. Band I
Budowa studni przez kupca Karla Vogla z tyłu należących do niego budynków folwarku Schlosshof, na publicznej drodze do ogrodów, bezpośrednio przy Stawie Młyńskim, bez zezwolenia policji. Tom I
1927

724

Annahme eines Aufsehers über die städtische Wasserleitung. Band I
Przyjęcie nadzorca nad miejską kanalizacją. Tom I
1870–1921

725

Anlage einer elektrischen Meldeleitung von dem Hochbehälter bis zum Wasserwerk. Band I
Instalacja elektrycznej linii telegraficznej od wieży ciśnień do stacji pomp. Tom I
1899–1922

726

Reinhardtprogramm. Öfffa [Die Deutsche Gesellschaft für öffentliche Arbeiten] – 29 300 RM. [Instandsetzung des elektrischen Leitungsnetzes, Bau eines Kies-schüttungsbrunnes und von Regenwasserkanälen]. Band II

Program Reihardta. Öfffa [w ramach Niemieckiego Stowarzyszenia Robót Publicznych] – 29 300 marek [Utrzymanie sieci elektrycznej, budowa filtracyjnej studni żwirowej i kanałów burzowych]. Tom II

1933–1940

Rozdział 14

Utrzymanie stawów i ciągów wodnych

Abschnitt 14

Unterhaltung der Teiche und Wasserzüge

727

Räumung des Mühlenbaches. Band VIII

Oczyszczanie rzeki Dzierżęcinki. Tom VIII

1929–1944

728

Ausgestaltung des Mühlenteiches. Band I

Przebudowa Stawu Młyńskiego. Tom I

1914–1941

729

Akten betreffend Wasserrechte der Stadtgemeinde Köslin. Band I

Ustawodawstwo wodne gminy miejskiej Koszalin. Tom I

1922–1935

730

Erwerb u[nd] Unterhaltung Sandberg Bublitzer Straße [früher Schawert]. Band I

Nabycie i utrzymanie żwirowni, znajdującej się na ulicy Heleny Modrzejewskiej [wcześniej należącej do wdowy Schawert]. Tom I

1933–1943

731

Sportplatz – Schwarzer Berg. Band II

Stadion przy ulicy Janka Stawisińskiego. Tom II

1938–1939

732

Bau der Feuerlöschteiche. Band I

Budowa stawu przeciwpożarowego. Tom I

1937–1944

Rozdział 2 Ca

Administracja rolna. Generalia

Abschnitt 2 Ca

Landwirtschaftliche Verwaltung. Generalia

733

Akten wegen der zu haltenden Beschäler und Einsendung der Tabelle von der Pferdezucht

Akta w sprawie hodowli ogierów rozplodowych i przesłania wykazów hodowli koni [we własności miejskiej Koszalina]

1746–1793

734

Feldstatuta von 1752

Statuty polne z roku 1752 [bractwa mieszczan koszalińskich, trudniących się uprawą ziemi bądź hodowlą]

1752

735

Akten wegen Anpflanzung lebendiger Hecken

Akta w sprawie zasadzania żywopłotów

1755–1846

736

Der Verkauf des Hornviehs ausserhalb Landes
Sprzedaż bydła rogatego poza granice kraju
1758

737

Akten wegen Laufutterung [des Rindviehes]
Akta w sprawie karmienia bydła rogatego w oborze [na wzór saksoński i śląski,
tak zwany Lau-Futterung]
1769–1785

738

Akten wegen Abnahme der Baugilderechnungen, imgleichen wegen der zur Ordnung des Feldwesens getroffenen Arrangements. Band II
Akta w sprawie sprawdzenia rachunków bractwa mieszczan koszalińskich, trudniących się uprawą ziemi bądź hodowlą, również w sprawie dokonania ustaleń dotyczących zasad użytkowania pól uprawnych. Tom II
1800–1823

739

Akten wegen Stallfutterung
Akta w sprawie karmienia bydła w oborze
1781–1785

740

Akten wegen Annahme der Feldwächter
Akta w sprawie zatrudnienia stróża pól uprawnych
1792–1801

741

Akten betreffend die Verbesserung der Pferdezucht
Akta dotyczące udoskonalenia hodowli koni
1799–1801

742

Akten wegen Einführung der Siebenfelderwirtschaft auf den hiesigen Stadtfeldern

Akta w sprawie wprowadzenia siedmioletniego płodozmianu na tutejszych polach miejskich

1810–1812

743

Akten wegen der von den Scheunen und Gärten anzufertigenden Katastern

Akta w sprawie sporządzenia wykazu katastralnego stodół i ogrodów

1811–1812

744

Akten betreffend die Entwerfung eines neuen Feldbaureglements

Projekt nowego statutu polnego

[1686] 1816–1843

745

Akten betreffend die Anfertigung eines Feld- und Gartenkatasters

Sporządzenie katastru pól uprawnych i ogrodów

1823–1835

746

Die in Folge des Gesetzes vom 3. Januar 1845 wegen Zerteilung von Grundstücken und Gründung neuer Ansiedlungen ergangenen Reskripte

Reskrypty wydane w następstwie ustawy z 3 stycznia 1845 r. o podziale działek i zakładaniu nowych osiedli

1846–1874

Rozdział 2 Ca

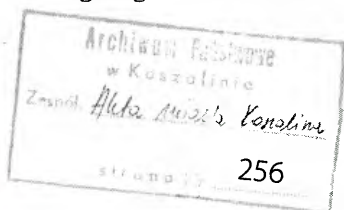
Administracja rolna. Specialia

Abschnitt 2 Ca

Landwirtschaftliche Verwaltung. Specialia

747

Akten wegen eines zwischen dem Neuen- und Mühlentor durch die Wallwiese gezogenen Grabens

Akta w sprawie kanału poprowadzonego poprzez łąkę [tzw. Wallwiese], pomiędzy Nową Bramą a Bramą Młyńską
1754–1756

748

Akten betreffend die Streitigkeiten der Bürgerschaft mit den hiesigen Königlichen Ackerwerkspächtern wegen der Hütung

Spory pomiędzy radą miejską a tutejszymi dzierżawcami folwarków królewskich z powodu prawa do wypasu

1767–1777

749

Akten in Sachen der Dorfschaft Jamund wider die Fischer zu Deep und Nest wegen Abtretung ihrer auf Köslinischen Stadtfelde belegenen See Wiesen

Akta w sprawie wsi Jamno przeciwko rybakom z Czajcza i Unieścia z powodu cesji łąk przyjeziornych, leżących na koszalińskim polu miejskim

1771–1773

750

Akten betreffend die Beschwerde des hiesigen Amts wegen angeblicher Einschränkung des Amtsvorwerkes Schlosshof

Skarga tutejszego urzędu w sprawie rzekomego ograniczenia [praw] folwarku Schlosshof

1780–1781

751

Akten wegen der Abzugsräben und Fußsteige, so bei den Quebbewiesen aufgeräumt und unterhalten werden müssen und der deshalb vorgekommenen Differenzen

Akta w sprawie sprzątania i utrzymywania [w czystości] rowów odpływowych i ścieżek w rejonie bagnistych łąk i wynikające z tego spory

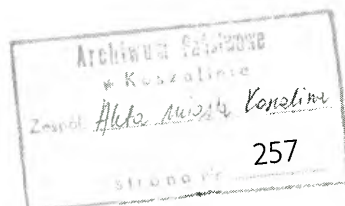
1785–1803

752

Akten betreffend die von dem Feldgericht angeordnete Aufräumung der Gräben bei den Lütkewiesen und dem Stadtgraben

Nakaz wydany przez sąd polny uprzątnięcia rowów przebiegających obok łąk należących [m.in.] do Lütkego i kanału miejskiego

1802–1805

753

Akten wegen Bestellung der Winter- und Sommersaaten und davon an die K[öni]gl[iche] Kammer zu erstattender Berichte

Akta w sprawie zimowych i letnich zasiewów oraz składane w związku z tym raporty do Kamery Królewskiej

1805–1807

754

Akten wegen der denen Eigentumsdorschaften Jamund und Schwerinsthal bewilligten Herbstweide auf den Würdeländern, Schnittbrüchern, Lütken- und anderen Wiesen und der desfalls zu entrichtenden Weidegelder

Udzielenie zgody Jamnu i Skwierzynie na wypas jesienią na łąkach [tzw. Würdeländern], łąkach Schnittbrüchera i Lütkego i innych oraz uiszczanie podatku pastewnego za ich użytkowanie

1809–1812

755

Akten wegen des Austreibens der städtischen Kühe auf die Weide und der desfalls vorgeschlagenen neuen Einrichtung

Akta w sprawie pędzenia na pastwisko krów należących do miasta oraz propozycja zmian warunków użytkowania pastwisk

1814–1815

756

Akten betreffend die bessere Nutzung der Feldbrachen, in specie auf den Kavelungen

Lepsze wykorzystanie ugorów, w szczególności na Kawilegu [przy ulicy Franciszkańskiej]

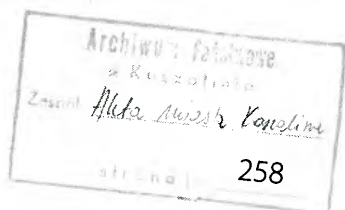
1819

757

Akten betreffend die von den Ackerbesitzern vor dem Mühlentore in Antrag gebrachte Ausmittelung des hutfreien Drittels der halben Stücke, in specie die dierhalb erlassenen Verfügungen

Miejscy właściciele rolni sprzed Bramy Młyńskiej z wnioskiem o wyszukanie wolnej działki, w szczególności opublikowane zarządzenie w tej sprawie

1819–1838

758

Akten betreffend die Benutzung der Feldbrachen, in specie die neuen Feldereinteilung auf den Hufen, imgleichen die Aufhebung der Pferde- und Schweinehütung
Użytkowanie ugorów, w szczególności nowej klasyfikacji pól w gospodarstwach rolnych, również uchylenie prawa wypasu koni i świń
1818–1835

759

Akten betreffend die Aufsicht auf die Feldbaukommission zur Vertilgung der Wucherblumen. Vol. I
Nadzór nad Komisją Rolnictwa w sprawie wytępienia złocieni. Tom I
1821–1835

760

Akten betreffend die Stoppelmastweide auf dem Stadtfelde
Ścierniska na polach uprawnych należących do miasta
1821–1822

761

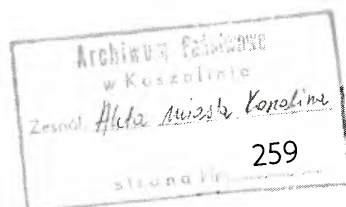
Akten betreffend die Anschaffung und Unterhaltung der Stadt: Bullen und Eber
Nabycie i hodowla przez miasto: buhajów i knurów
1822–1841

762

Akten betreffend die Teilung städtischer Ländereien, Gärten etc.
Podział miejskich dóbr ziemskich, ogrodów itd.
1836–1870

763

Die Gemeinheitsteilung in der Stadt Köslin. Vol. IV
Podział wspólnej własności w mieście Koszalinie. Tom IV
1845–1901

764

Akten betreffend die Haltung der Stadtbullen und die Nutzung der der Kämmerei gehörigen sogenannten Nr. 1

Hodowla buhajów stanowiących własność miasta oraz użytkowanie należącej do kamery miejskiej łąki, tak zwanej Bullenwiese-Lüttkewiese nr 1

1843–1859

765

Akten betreffend die projektierten Entwässerung eines Teiles des Ackerplans der hiesigen S[ank]t. Marien-Kirche vor dem Hohentor Nr. 4a durch einen Abzugsgraben

Projekt melioracji części pól należących do tutejszego kościoła Mariackiego przed Bramą Wysoką [numer 4a] poprzez rów odpływowy

1845–1853

766

Akten betreffend die Kartoffelkrankheit und die aus Kartoffelsamen zu erzielen- den Knollen, sowie die Anzeigen über Ausfall der Kartoffel- und Getreideernte
Choroba ziemniaków oraz bulw uzyskanych z nasion ziemniaków, jak również raporty o wynikach zbiorów ziemniaków i zboża

1845–1853

Rozdział 2 Cba

Sprawy zakładów przemysłowych i rzemieślniczych

Abschnitt 2 Cba

Fabriken- und Gewerbesachen

767

Akten wegen Subhastierung des hiesigen Kupferhammers

Akta w sprawie subhastacji tutejszej kuźni miedzi

1763–1766

768

Akten wegen Retablierung des hiesigen Kupferhammers

Akta w sprawie odnowy tutejszej kuźni miedzi

1766–1809

769

Akten wegen Anlegung einer Stärkefabrik hierselbst

Akta w sprawie założenia krochmalni

1776

770

Akten wegen der von dem Lohgerber Igel hierselbst angelegten Lederfabrik

Akta w sprawie garbarni założonej przez garbarza Igla

1778–1858

771

Akten wegen der von dem Sattler Schmieder hierselbst angelegten Wagenfabrik

Akta w sprawie fabryki wagonów, założonej tutaj przez rymarza Schmiedera

1778–1797

772

Akten wegen die von dem Kaufmann Schleich aus Augsburg hierselbst zu etablierende Baumwollenfabrik, imgleichen wegen der dazu gekommenen 6 Strumpfwerberstühle. Vol. I

Akta w sprawie otwarcia tutaj przędzalni bawełny przez kupca Schleicha z Augsburga, również w sprawie sprowadzonych sześciu pończoszniczych krosien tkackich. Tom I

1779–1782

773

Akten wegen die von dem Kaufmann Schleich aus Augsburg hierselbst zu etablierende Baumwollenfabrik, imgleichen wegen der dazu gekommenen 6 Strumpfwerberstühle. Vol. II

Akta w sprawie otwarcia tutaj przędzalni bawełny przez kupca Schleicha z Augsburga, również w sprawie sprowadzonych sześciu pończoszniczych krosien tkackich. Tom II

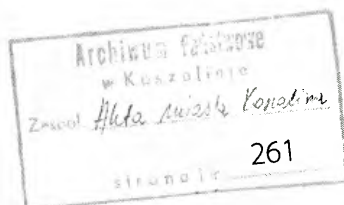
1782–1783

774

Akten wegen Anlegung eines neuen Tuchrahmens

Akta w sprawie założenia nowej fabryki sukna

1784–1816

775

Akten wegen der von dem Schuster Kleist angelegten Lederfabrik

Akta w sprawie założenia garbarni przez szewca Kleista

1784–1811

776

Akten wegen der von dem Tabaksbau einzusendenden Tabellen

Akta w sprawie nadsyłanych wykazów o uprawie tytoniu

1790–1802

777

Akten wegen der von dem Schutzjuden Jacob Salomon Borchard hierselbst etablierten Band Fabrique

Akta w sprawie założenia fabryki wstążek przez Żyda „pod ochroną” Jacoba Salomona Borcharda

1793–1798

778

Akten wegen der von dem Kaufmann Will angelegten Cichorien Fabrique

Akta w sprawie fabryki cykorii założonej przez kupca Willa

1799–1802

779

Akten betreffend den Handel mit rohen Häuten, bewollten und unbewollten Fellen, der Wolle und des Wollengarns. Vol. II

Handel skórami surowymi, skórami futerkowymi i niefuterkowymi, wełną i przędzą wełnianą. Tom II

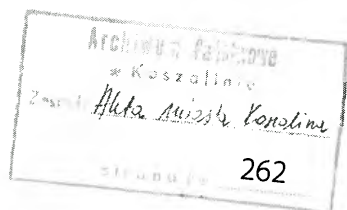
1799–1802

780

Akten wegen der von dem Lohgerber Johann Jakob Kleist vor dem Mühlentor anzulegenden Lohgerberei

Akta w sprawie założenia przed Bramą Młyńską garbarni przez garbarza Johanna Jacoba Kleista

1802–1884

781

Akten betreffend die intendierte Anlegung einer Herbins und Camelottes Fabrique durch den jüdischen Kaufmann Jakob Salomon Borchardt zu Köslin

Zamiar założenia fabryki wełny roślinnej i kamlotu przez kupca żydowskiego Jacoba Salomona Borchardta w Koszalinie

1802–1803

782

Akten wegen der hiesigen Wollmagazinkasse und der desfallsigen Abschlüsse und Nachweisungen

Akta w sprawie tutejszej kasy magazynu wełny, wykazów księgowych i zamknięcia rachunków [kwartalnych]

1805–1832

783

Akten betreffend die Ausstellung inländischer Fabrikate zu Berlin, Stettin, London, Paris, Wien

Wystawa wyrobów krajowych w Berlinie, Szczecinie, Londynie, Paryżu i Wiedniu

1821–1879

784

Akten betreffend die Teilnahme mehrerer junger Leute von Talent aus den Preußischen Provinzen an dem Unterricht in der technischen Gewerbeschule zu Berlin

Uczestnictwo kilku utalentowanych młodych ludzi z prowincji pruskich w zajęciach w Technicznej Szkole Zawodowej w Berlinie

1822–1861

785

Akten betreffend die Unternehmung einer Sortimentsbuchkunst- und Musikalienhandlung am hiesigen Orte von dem Buchdrucker C. G. Hendeß und Einrichtung und Führung derselben durch seinen Sohn Friedrich Hendeß

Sklep introligatorski i sklep z muzykami w tej miejscowości [w Koszalinie] drukarza C. G. Hendeßa oraz organizacja i prowadzenie tychże przez jego syna Friedricha Hendeßa

1824

786

Akten betreffend die Einsendung einer Nachweisung von den in der Stadt und im Stadteigentum befindlichen Leinwebern und der von ihnen betriebenen Webstühle
Przesłanie informacji o tkaczach lnu znajdujących się w mieście i we własności miejskiej oraz o obsługiwanych przez nich krosnach tkackich

1827

787

Akten betreffend den Seidenbau

Hodowla jedwabników

1829–1866

788

Akten betreffend die Anträge wegen Anlegung von Ross- Grütz- Mühlen hieselbst, desgleichen von Tret- Schrot- und Windmühlen

Wnioski w sprawie budowy młynów zbożowych napędzanych końmi, tak samo młynów kieratowych, śrutowników i wiatraków

1830–1868

789

Akten betreffend die Etablierung einer Salzniederlage hieselbst und die Aufsicht auf den Kleinverkehr mit Salz

Ustanowienie tutaj [w Koszalinie] składu soli i kontrola lokalnego handlu solą

1841–1843

790

Akten betreffend die Bildung einer Handelskammer für den hiesigen Regierungsbezirk

Utworzenie izby handlowej w tutejszej rejencji

1842–1872

791

Akten betreffend die Zoll- und Handels- Verkehrs- Erleichterungen mit dem Kaiserreich Russland, und dem Königreiche Polen

Udogodnienia w ruchu celnym i handlowym z Cesarstwem Rosji i Królestwem Polskim

1842–1859

792

Akten betreffend die von dem Kaufmann Jespersen zum Betriebe einer Nagelfabrik in dem vor dem Hohentor zu errichtenden Gebäude aufzustellende Dampfmaschine und Dampfkessel

Zainstalowanie maszyny parowej i kotła parowego w fabryce gwoździ, znajdującej się w budynku wybudowanym przed Bramą Wysoką przez kupca Jespersena
1846–1853

793

Akten betreffend die von dem Kommerzienrat Schlutius beabsichtigte Anlage eines Dampfentwicklers auf seiner Papierfabrik, Mühlentorsche Vorstadt Nr. 35
Zamiar zainstalowania przez radcę handlowego Schlutiusa generatora pary w swojej piarni, Miłakowo nr 35

1846–1851

794

Akten betreffend die von dem Gastwirt Dürre angelegte Destillierblase

Zainstalowanie bańki destylacyjnej przez oberzystę Dürrego

1849

795

Akten betreffend die von dem Ackerbürger Christoph Lemke beabsichtigte Erbauung einer Bockwindmühle mit 2 Mahlgängen auf seinem Ackerplan vor dem Mühlentor am Wege nach der Niedermühle

Zamiar budowy przez rolnika miejskiego Christopa Lemkego młyna wiatrowego [typu] koźlak, z dwiema mącznicami, na jego polu, na drodze do młyna dolnego

1851–1874

796

Akten betreffend die von dem Mühlenbesitzer Boesel beabsichtigte Anlage eines Eisenhammers auf der Niedermühle

Zamiar budowy kuźnicy na młynie dolnym przez młynarza Boesla

1851–1855

797

Akten betreffend die von dem Mühlenmeister Scherrinsky beabsichtigte Erbauung einer Bockwindmühle mit 2 Mahlgängen auf seinem vor dem Hohentor belegenen Ackerpläne

Zamiar budowy przez mistrza młynarskiego Scherrinskyego młyna wiatrowego [typu] koźlak, z dwiema mącznicami, na jego polu, położonym przed Bramą Wysoką

1855–1872

798

Akten betreffend die von dem Erbpächter Barz in Mocker beabsichtigte Erbauung einer Bockwindmühle mit 2 Mahlgängen auf seinem daselbst an der Pollnower Landstraße belegenen Ackerplan Nr. 44

Zamiar budowy młyna wiatrowego [typu] koźlak, z dwiema mącznicami, przez dzierżawcę dziedzicznego, na jego polu numer 44, położonym przy szosie Polanowskiej

1856–1857

799

Akten betreffend die von dem Apotheker F. Schütz hierselbst beabsichtigte Errichtung einer Mineralwasserfabrik in dem Hintergebäude des Rentier Hindenbergschen Wohnhauses, Neueter-Vorstadt Nr. 71

Zamiar założenia tutaj [w Koszalinie] fabryki wody mineralnej przez aptekarza F. Schütza w oficynie [budynku stojącym za kamienicą frontową] mieszkania rentiera Hinderberga, na Przedmieściu Księżnej Anny nr 71

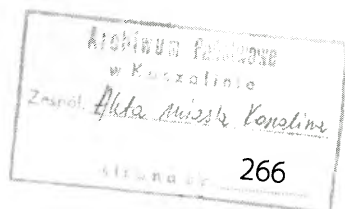
1862

800

Akten betreffend die von dem Eisengiessereibesitzer Bredow hierselbst beabsichtigte Anlegung einer Schneidemühle mit einem Gatter unterhalb seiner auf der Mühlenthorvorstadt, Fabrikstraße Nr. 34 am Mühlenbach belegenen Eisengiesserei

Zamiar budowy tartaku z jednym trakiem przez właściciela odlewni żeliwa Bredowa poniżej jego odlewni, znajdujące się na Przedmieściu Bramy Młyńskiej, na ulicy Batalionów Chłopskich 34 nad rzeką Dzierżęcinką

1862–1863

801

Akten betreffend die von dem Apotheker Paul Mentzel hierselbst beabsichtigte Errichtung einer Mineralwasserfabrik in dem Gartenkeller des Majorin Gützlaffschen Grundstücks, Friedrich-Wilhelm-Vorstadt Nr. 30/31

Zamiar założenia w tej miejscowości [w Koszalinie] fabryki wody mineralnej przez aptekarza Paula Mentzela w piwnicy ogrodowej należącej do majorowej Gützlaff, znajdującej się na terenie Przedmieścia Bolesława Chrobrego nr 30/31
1863–1869

802

Akten betreffend die von dem Zimmermeister Griep hierselbst beabsichtigte Anlage einer Dampfschneidemühle auf seinem Grundstück, Friedrich-Wilhelm-Vorstadt Nr. 26

Zamiar budowy w tutejszej miejscowości [w Koszalinie] tartaku parowego przez mistrza ciesielskiego Griepa na jego działce, znajdującej się na Przedmieściu Bolesława Chrobrego nr 26

1867–1880

Rozdział 2 Cbb

Sprawy składowe, celne, brzegowe i rybołówcze

Abschnitt 2 Cbb

Niederlegungs-, Zoll-, Strand- und Fischereisachen

803

Akten wegen der Niederlage-, Zoll- und Strandgerechtigkeit

Akta w sprawie prawa składu, prawa celnego i przywileju zabierania rzeczy po rozbiu okrętu

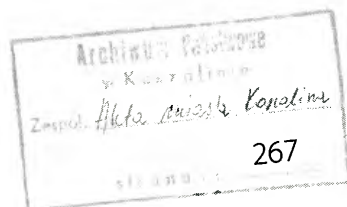
1685–1692

804

Akten wegen des Zollverfahrens

Akta w sprawie procedur celnych

1713–1719

805

Akten wegen des Kolbergschen Hafenbaus
Akta w sprawie budowy portu kołobrzeskiego
1732–1734

806

Akten wegen der Verbesserung des Heringsfangs
Akta w sprawie usprawnienia połowu śledzi
1746–1756

807

Akten wegen Anlegung der Dünen an dem hiesigen Strande
Akta w sprawie usypywania wydmy na tutejszej plaży
1777–1780

808

Akten wegen Verpachtung des Bernsteinfanges und der Bernsteingräberei, imgleichen wegen Berichtigung der Pachtgelder
Akta w sprawie wydzierżawienia prawa do poławiania i wykopywania bursztynu, również w sprawie zmian czynszów dzierżawnych
1781–1783

809

Akten wegen Wrackung und Höhlung des Herings
Atestowana utylizacja zepsutych śledzi
1793–1798

810

Akten wegen der zwischen der hiesigen Kaufmannschaft und der Dorfschaft Jamund wegen der Fuhren der zur See eingehenden Kaufmannsgüter getroffenen Vereinigung
Akta w sprawie zawarcia porozumienia pomiędzy tutejszym kupiectwem a wsią Jamno dotyczącego przewozów towarów drogą morską
1796–1833

811

Akten wegen eines bei Deep durchzustechenden und neu anzulegenden laufenden Tiefs

Przekopanie i budowa [nowego] kanału dla wód przepływających pod Czajczem
1797–1818

812

Akten in Sachen des Herrn von Schmeling auf Streit – Klägers – wider die Dorfschaften Nest und Deep – Beklagte – wegen unterlassener Aufräumung des laufenden Tiefes

Akta w sprawie von Schmelinga ze Strzeżenic – jako oskarżyciela – przeciwko Unieściu i Czajczu – jako oskarżonych – z powodu zaniedbania oczyszczania płynącego nurtu

1802

813

Akten betreffend die bei den Ministerien nachgesuchte Belassung der direkten Schifffahrt für die hiesige Stadt

Prośba do ministerstwa o pozostawienie wolnej żeglugi dla tutejszego miasta

1819

814

Akten betreffend die den hiesigen Kaufleuten und Einwohnern erteilte Erlaubnis, völlig versteuerte Waren, welche über den Hauptzollamt bezogen worden und mit Legistimationsscheinen versehen sind, mittelst der Bootsfahrt auf dem Kösliner Deep vom Meere hereinzubringen

Zezwolenie na zwolnienia celne dla tutejszych kupców i mieszkańców na całkowicie opodatkowane towary, które przeszły przez główny urząd celny i posiadają dokumenty uprawniające do transportu z morza do Czajcza

1820–1825

815

Akten betreffend die Bergung der am Strande der Ostsee auf Kösliner Stadtterritorium aufgefundenen Sachen

Zabezpieczenie rzeczy znalezionych na plaży Morza Bałtyckiego na terytorium miasta Koszalina

1822–1858

816

Akten betreffend die Deklaration, wie es mit dem Fang und Absatz der Heringe [...] gehalten werden soll

Deklaracja w sprawie połowu i sprzedaży śledzi

1798

817

Akten betreffend die Beförderung der Küstenheringsfischerei und Salzerei

Transport śledzi z połowów nabrzeżnych i solnictwo

1823–1835

818

Akten betreffend die Anlegung eines Hafens

Budowa portu [w Koszalinie]

1832–1863

Rozdział 2 Cbc

Jarmarki

Abschnitt 2 Cbc

Jahrmärkte

819

Akten betreffend die Veränderungen der Jahrmärkte. Vol. I

Zmiany [terminów] jarmarków. Tom I

1815–1836

820

Akten betreffend die Veränderungen der Jahrmärkte. Vol. II

Zmiany [terminów] jarmarków. Tom II

1837–1874

Rozdział 3 A

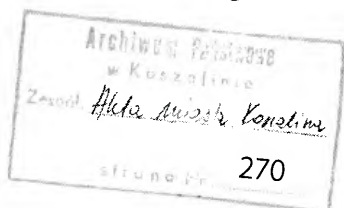
Sprawy kościelne. Generalia

Abschnitt 3 A

Kirchensachen. Generalia

821

Acta commissionis verschiedener Kirchensachen de anno 1728, den 13. September, in specie: 1. wegen der Herren Prediger und Schulkolleg[i]en Deputatholzes; 2. wegen des Kirchenweins; 3. wegen des hiesigen Baccalaurei Gehalts; 4. ist voran im Anfange dieser Akte ein Extrakt aus der Kirchenmatrikel 1591 befindlich

Acta commissionis wobec różnych spraw kościelnych z 13 września 1728 roku, w szczególności: 1. w sprawie deputatu drzewnego dla kaznodziejów i kolegów szkolnych; 2. w sprawie wina mszalnego; 3. w sprawie wynagrodzenia tutejszych bakałarzy; 4. na początku akt znajduje się wyciąg z matrykuły kościelnej z 1591 roku

1591–1731

822

Königliche Verordnung wegen eines in denen Synodis anzuordnenden Witwenkastens und Bauung der Witwenhäuser, wie auch vitalicii

Rozporządzenie królewskie w sprawie kasy pomocy wdowom, powołanej na synodzie, i budowy domów dla wdów, jak również w sprawie środków na utrzymanie 1713–1741

823

Acta commissionis wegen Untersuchung der Kirchen- und anderen piorum corporum Güter allhier zu Köslin

Acta commissionis dotyczące wizytacji dóbr kościelnych i dóbr innych fundacji miłosierdzia tutaj, w Koszalinie

1720

824

Akten wegen des Heiligen, den die Stadt Köslin in katholischen Zeiten zu ihrem Patron gehabt

Akta w sprawie świętego, którego miasto Koszalin miało za swojego patrona w czasach katolickich

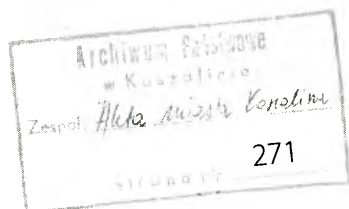
1738

825

Dass die Prediger, welche nicht zehn Jahre bei der Kirche, zu welcher sie berufen worden, bleiben, die Ordinations- und übrigen Kosten zu erstatten schuldig sein sollten

Pastor, gdy nie pozostanie w Kościele przez 10 lat po powołaniu do niego, będzie musiał zwrócić koszty wyświęcenia na duchownego, jak i pozostałe [koszty]

1787

826

Akten wegen der eingesetzten Festtage

Akta w sprawie ustanowionych dni świątecznych

1789

827

Akten wegen Einrichtung des Mennonitenwesens

Akta w sprawie rozporządzenia regulującego sprawy menonitów

1789

828

Akten wegen der Frühpredigt im Winter

Akta w sprawie porannego kazania zimą

1798

829

Akten wegen Abschaffung der bisherigen Privat- und Einführung der allgemeinen Beichte

Akta w sprawie zniesienia stosowanej do tej pory spowiedzi prywatnej i wprowadzenie spowiedzi powszechnej

1805

Rozdział 3 A
Sprawy kościelne. Specialia
Abschnitt 3 A
Kirchensachen. Specialia

830

Bürgermeister und Rat der Stadt Köslin contra Provisores der Pfarrkirche daselbst wegen [des] der Kirchen- und Schulbedienten Grenzholzes

Burmistrz i rada miasta Koszalina przeciwko prowizorom tutejszego kościoła parafialnego w sprawie deputatu drzewnego dla pracowników kościelnych i szkolnych

1622–1715

831

Akten wegen verhörter Kirchegeläuten und Bankenmiete

Akta w sprawie bicia w dzwony kościelne i wynajmu ławek w kościele

1724–1745

832

Akten wegen des Ratsgestühls in der Schlosskirche

Akta w sprawie ozdobnych ław dla radnych w kościele zamkowym

1737–1864

833

Akten wegen Administration und Untersuchung der Piorum Corporum

Akta w sprawie administracji i kontroli fundacji miłosierdzia

1742–1771

834

Akten wegen der Beerdigungskosten und Kirchengebühren

Akta w sprawie kosztów pogrzebowych i innych opłat kościelnych

1747–1806

835

Akten wegen Verlegung der beiden neuen Dörfer im Kickel, Schwerinsthal und Meyringen zum Köslinischen Kirchspiel, imgleichen wegen des denen Predigern jährlich abzuliefernden Messkornes

Akta w sprawie przeniesienia obydwu nowych wsi powstałych na obszarze zwanym Kickel – Skwierzynki i Kędzierzyna – do parafii koszalińskiej, również w sprawie corocznego dostarczania zboża tutejszym pastorom

1750–1778

836

Akten wegen des Beierns an den Festtagen und ziehen der Klingglocke des Morgens um 4 Uhr

Akta w sprawie bicia dzwonu w dni świąteczne oraz o czwartej rano

1756–1783

837

Akten wegen Einräumung der Mühlentorschen Kapelle zum katholischen Gottesdienste

Akta w sprawie udzielenia zgody na odprawianie nabożeństwa katolickiego w kaplicy [w pobliżu] Bramy Młyńskiej

1776–1777

838

Akten betreffend die Anordnung der Krieges- und Domänenkammer, dass die Taufgebühren für uneheliche Kinder nicht höher sein sollen, als die für eheliche
Zarządzenie Kamery Wojen i Domen [Kamery Wojenno-Skarbowej], ażeby opłaty za chrzest niesłubnych dzieci nie były wyższe, niżeli za dzieci ze związków małżeńskich

1782

839

Acta betreffend die ad instantiam der hiesigen Stadtprediger denen Hebammen geschehene Bekanntmachung, dass die unehelichen und Invalidenkinder in der Stadtkirche getaufte werden müssen

Komunikat obwieszczony przez magistrat do akuszerok na usilne prośby tutejszych pastorów miejskich, by niesłubne i kalekie dzieci były chrzczone w kościele miejskim

1777

840

Akten betreffend die Zugehörigkeit der Gemeinde Kluss zur Stadtkirche in Köslin
Przynależność gminy Kłos do kościoła miejskiego w Koszalinie

1794–1797

841

Akten wegen Vermietung der Chöre und Gestühle

Akta w sprawie wynajmowania [miejsc] na chórze i w ozdobnych ławach w kościele

1794–1865

842

Akten wegen der von dem Stadt Chirurgo Messerschmidt geschenkten Kapelle

Akta w sprawie kaplicy подарowanej przez chirurga miejskiego Messerschmidta

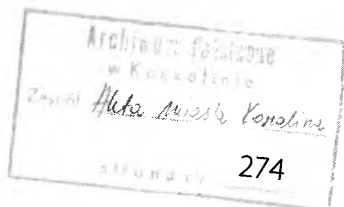
1795

843

Akten wegen der geforderten Nachrichten von dem Vermögen und dem Fonds der Kirchen-, Schul- und anderen Stiftungen

Akta w sprawie żądania informacji na temat majątku i zasobów pieniężnych fundacji kościelnych, szkolnych i innych

1807–1809

844

Akten des Magistrats zu Köslin als Patrons der S[ank]t. Marienkirche die Aufsicht [über] die kirchlichen Gebräuche betreffend

Akta magistratu w Koszalinie jako patrona kościoła Mariackiego dotyczące nadzoru nad obrządkami kościelnymi

1812–1873

845

Akten betreffend die Überweisung eines Kirchenstandes für das K[öni]gl.[iche] Regierungspersonal in der hiesigen S[ank]t. Marienkirche

Przekazanie miejsc siedzących personelowi Rejencji Królewskiej w tutejszym kościele Mariackim

1816–1819

846

Akten betreffend die Entwerfung eines neuen Leichenreglements für die Stadt Coeslin. Vol. I

Opracowanie dla miasta Koszalina nowego regulaminu postępowania ze zwłokami. Tom I

1817–1852

847

Akten betreffend den untersagten Handelsverkehr während des Gottesdienstes
Zakaz handlu podczas nabożeństwa

1818–1820

848

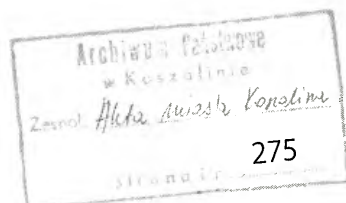
Akten betreffend die am 15. Juni 1824 stattgefundene Feier des allgemeinen christlichen Jubelfestes, an welchem Tage der Bischof Otto von Bamberg vor 700 Jahren in Pommern das Christentum eingeführt hat

Obchody w dniu 15 czerwca 1824 roku jubileuszu wszystkich chrześcijan [na cześć] dnia, w którym biskup Otto z Bambergu przed 700 laty wprowadził chrześcijaństwo na Pomorzu

1824

849

Akten betreffend die Überlassung der vor dem Hohentore belegenen S[ank]t. Gertrudenkapelle an die hiesigen katholischen Einwohner zu ihren gottesdienstlichen Zusammenkünften

Przekazanie kaplicy św. Gertrudy, położonej przed Bramą Wysoką, tutejszym katolickim mieszkańcom na odprawianie nabożeństwa
1825–1856

850

Akten betreffend die Einführung der Kirchengemeindeordnung
Wprowadzenie ordynacji o organizacji parafii ewangelickich
1851

Rozdział 3 B
Sprawy kościelne we wsiach miejskich
Abschnitt 3 B
Kirchensachen in den Eigentumsdörfern

851

Steglinsche und Wisbuhrsche Kirchenakten
Akta parafii ewangelickiej w Szczeglinie i Wyszeborzu
1740–1763

852

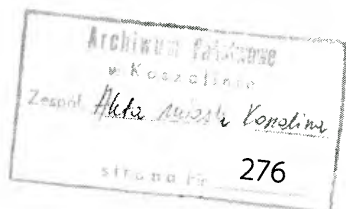
Akten wegen Bestellung der Kirchenvorsteher zu Jamund
Akta w sprawie ustanawiania prowizorów kościelnych w Jamnie
1786–1872

853

Akten in Sachen des Predigers Weise zu Jamund wider die Dorfschaft Deep wegen verweigerten Lieferung von Fischen zu Ausrichtungen
Akta w sprawie pastora Weisego w Jamnie przeciwko wsi Czajcze z powodu odmowy dostaw ryb celem wyrównania należności
1835–1847

854

Akten betreffend die Ablösung der Hand- und Spanndienste, welche der Pfarre zu Jamund von den Gemeinden Jamund und Labus zu leisten sind
Zniesienie pańszczyzny ręcznej i sprzężajnej, świadczonej kościołowi w Jamnie z gmin Jamno i Łabusz
1839–1842

855

Akten betreffend die Beschwerde des Schulzen Marx et consortes zu Labus gegen die Kirchenvorsteher zu Jamund wegen deren Freilassung von kleinen Fuhren und Handdiensten und der sich bedienten Gemeindefuhren bei den Kirchen- und Pfarrbauten

Skarga sołtysa Marxa i innych współuczestników procesu z Łabusza przeciwko prowizorowi w Jamnie w sprawie zwolnienia ich z małych podwód i pańszczyzny ręcznej oraz używania podwód gminnych do budowy kościoła i domu pastora 1846–1851

Rozdział 3 C
Szkolnictwo
Abschnitt 3 C
Schulwesen

856

Akten wegen Verbesserung des hiesigen Schulwesens, in Absicht der innere Verfassung und des Unterrichts, auch wegen Prüfung der Lehrer und Schüler

Akta w sprawie polepszenia tutejszego szkolnictwa, z uwzględnieniem wewnętrznej organizacji nauczania, również w sprawie egzaminowania nauczycieli i uczniów 1809–1815

857

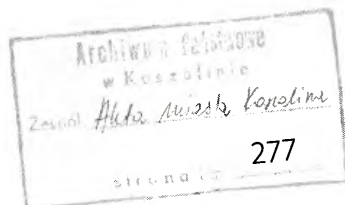
Akten wegen Verbesserung des Dorfschulwesens und die deshalb ergangenen Verordnungen

Akta w sprawie poprawy wiejskiego szkolnictwa i w związku z tym wydane rozporządzenia 1810–1870

858

Akten der Schuldeputation wegen Verbesserung des hiesigen Schulwesens und der desfalls nötigen Aufsicht und Einrichtungen, imgleichen wegen der jährlich abzustattenden Berichte an die K[önigl.][iche] Regierung

Akta Deputacji Szkolnej w sprawie poprawy tutejszego szkolnictwa i w związku z tym koniecznych kontroli i zarządzeń, również w sprawie corocznie składanych sprawozdań do Rejencji Królewskiej 1812–1815

859

Akten wegen Verbesserung der Besoldung und Einkünfte der hiesigen Schullehrer an der großen Schule

Akta w sprawie poprawy uposażenia i dochodów tutejszych nauczycieli w [tzw.] dużej szkole

1814–1816

860

Akten wegen der von den Schullehrern zu benutzenden, der Schule angehörenden Pertinenzen und deren Verpachtung

Akta w sprawie korzystania nauczycieli z pertynencji szkolnych oraz ich wydzierżawienie

1815–1816

861

Akten betreffend die Errichtung der Elementarschulen. Vol. I

Organizacja szkół elementarnych. Tom I

1816–1823

862

Akten betreffend die Errichtung der Elementarschulen. Vol. II

Organizacja szkół elementarnych. Tom II

1824–1837

863

Akten betreffend die Errichtung der Elementarschulen. Vol. III

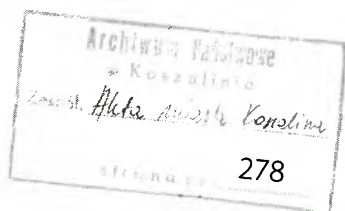
Organizacja szkół elementarnych. Tom III

1838–1874

864

Akten betreffend die Anlegung einer weiblichen Erziehungsanstalt am hiesigen Orte
Założenie żeńskiego ośrodka wychowawczego w tutejszej miejscowości [w Koszalinie]

1816–1817

865

Akten betreffend die Organisation der Bürgerschulen

Organizacja szkół powszechnych

1816–1821

866

Akten betreffend die Unterbringung Königl.[iches] Schullehrerseminariums

Ulokowanie Królewskiego Seminarium Nauczycielskiego [z powodu braku własnego budynku]

1816–1822

867

Akten betreffend die Einrichtung einer Turnanstalt

Utworzenie placu gimnastycznego

1817–1819

868

Akten betreffend die anderweite Unterbringung der hiesigen Bürgerschule

Trwające nadal przenoszenie tutejszej szkoły powszechnej

1820–1821

869

Akten betreffend die Errichtung einer höheren Töchterschule am hiesigen Orte

Powołanie wyższej szkoły dla córek w tej miejscowości [w Koszalinie]

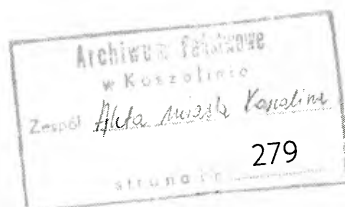
1821–1824

870

Akten betreffend die Beiträge zur Unterstützung hilfsbedürftiger Gymnasiasten behufs ihrer wissenschaftlicher Ausbildung

Wkład we wsparcie pomocowe ubogim gimnazjalistom celem ich wykształcenia

1822–1823

871

Akten betreffend die Aufsicht auf den Elementarschulunterricht
Nadzór nad zajęciami szkoły elementarnej
1823–1861

872

Akten betreffend die Errichtung einer Realschule
Powołanie szkoły realnej
1824–1826

873

Akten in Sachen des Fiskus, modo der K[öni]gl[iche] Regierung hieselbst Namens des K[öni]gl[ichen] Konsistoriums und Schulkollegiums von Pommern zu Stettin – Kläger – wider den Magistrat und die Stadtverordneten zu Köslin – Verklagter – wegen baulicher Erweiterung des Gymnasiumsgebäudes
Akta w sprawie fiskusa reprezentowanego przez Rejencję Królewską, tu dokładnie przez Konsystorium Królewskie i Kolegium Szkolne Prowincji Pomorskiej w Szczecinie – oskarżyciel – przeciwko magistratowi i radnym miejskim w Koszalinie – oskarżony – w sprawie rozbudowy budynku gimnazjum
1825–1827

874

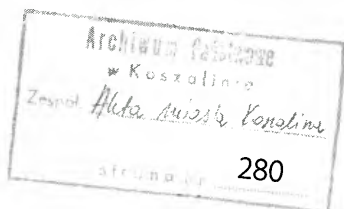
Acta manualia des K[öni]gl[ichen] Polizeidirektors Braun in derselben Sache
Akta podręczne dyrektora Policji Królewskiej Brauna w tej samej sprawie
1826–1827

875

Akten betreffend die Aufhebung der im Orte wieder eingeführten Winkelschulen
Likwidacja w tej miejscowości [w Koszalinie] szkoły pokątnej
1826–1829

876

Akten betreffend die Errichtung einer Bürgertöchterchule als Privatanstalt seitens der hiesigen Prediger
Powołanie szkoły dla córek mieszczan jako prywatnej placówki tutejszych kaznodziei
1828

877

Akten betreffend die von dem Fräulein Weyrach errichtete Privatlehr- und Erziehungsanstalt für Mädchen, fortgesetzt von Lehrer Kanitz und Fräulein Ritter
Powołanie przez pannę Weyrach prywatnej placówki nauczycielskiej i placówki wychowawczej dla dziewcząt, następnie [prowadzonej] przez nauczyciela Kanitza i pannę Ritter

1831–1879

878

Akten betreffend die von dem Lehrer Busler errichtete Schule für Knaben
Utworzenie przez nauczyciela Buslera szkoły dla chłopców

1832–1848

879

Akten betreffend die von dem Fräulein Louise von Prondzinska hierselbst errichtete Kinderbewahranstalt, desgleichen die in Gemeinschaft mit ihrer Schwester Adelaid zu errichtende Töchterschule

Utworzenie przez Louise von Prondzinską placówki opiekuńczej [ochronki] dla dzieci, podobnie utworzenie szkoły dla córek wspólnie ze swoją siostrą Adelajdą

1836

880

Akten betreffend die von dem Seminaristen Roland hierselbst zu errichtende kleine Privattöchterschule

Założenie małej prywatnej szkoły dla córek przez seminarzystę Rolanda

1836

881

Akten betreffend die dem Küster Brank erteilte Erlaubnis zur Anlage einer Warteschule für Kinder unter 6 Jahren

Pozwolenie wydane na utworzenie placówki wychowawczej dla dzieci poniżej szóstego roku życia, wydane kościelnemu Brankowi

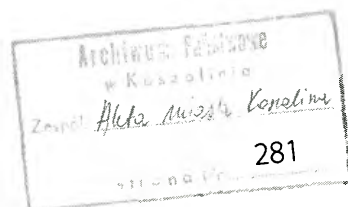
1837–1838

882

Akten betreffend die Privatschuler des Privatlehrers Hoernig

Prywatna szkoła nauczyciela domowego Hoerniga

1838–1839

883

Akten betreffend die Errichtung einer öffentlichen höheren Mädchenschule hier-selbst

Powołanie publicznej wyższej szkoły dla dziewcząt, tutaj [w Koszalinie]
1842–1856

884

Akten betreffend die von dem Fräulein Pauline Sturm errichtete Töchterschule

Powołanie przez pannę Paulinę Sturm szkoły dla córek
1845

Rozdział 3 D

Sztuka i nauka. Cenzura książek

Abschnitt 3 D

Kunst und Wissenschaft. Zensur von Büchern

885

Akten wegen der herausgekommenen Bücher

Akta w sprawie wydawanych książek
1795–1802

886

Akten wegen der an das K[önigl.] [ische] Zoologische Museum zu Berlin eingesand-ten seltenen und auch merkwürdigen Seefische und Seetiere, auch Seevögel

Akta w sprawie wysyłanych [przekazywanych] Królewskiemu Ogrodowi Zoolo-gicznemu w Berlinie rzadkich i osobliwych ryb morskich oraz zwierząt morskich, także p[ro]tactwa morskiego

1814–1844

887

Akten betreffend die Zensur der zum Druck gegebenen Sachen. Vol. I

Cenzura wobec rzeczy przekazanych do druku. Tom I
1819–1834

888

Akten betreffend die Zensur der zum Druck gegebenen Sachen. Vol. II
Cenzura wobec rzeczy przekazanych do druku. Tom II
1835–1852

889

Akten betreffend die Empfehlung nützlicher Schriften
Zalecenia wobec użytecznych pism
1821–1859

890

Akten betreffend die hier vorhandenen Leihbibliotheken
Istniejąca tutaj [w Koszalinie] wypożyczalnia książek
1824–1859

891

Acta commissionis des Königl[ichen] Polizeidirektors Braun betreffend die Zensur des von dem Buchhändler Hendeß in Köslin zu Ostern 1825 herauszugebenden „Allgemeinen Pommerschen Volksblatts”
Acta commissionis dyrektora Policji Królewskiej Brauna dotyczące cenzury wobec wydawanej u księgarza Hendeßa w Koszalinie na święta wielkanocne 1825 r. [gazety] „Allgemeinen Pommerschen Volksblatt”
1825–1843

892

Akten betreffend die Bibelgesellschaft
Towarzystwo Biblijne
1833–1834

893

Akten betreffend die einzureichenden Nachweisungen von den vorgelegten zensurfreien Büchern von mehr als 20 Bogen
Informacje dołączone do przedłożonych książek niepodlegających ocenianiu w liczbie większej niż 20 arkuszy
1843–1848

Rozdział 19
Ewidencja nieruchomości, domów i lokali
Abschnitt 19
Verzeichnis der Immobilien, Häuser und Räumlichkeiten

894

Nummerierung der Straßen und Häuser. Band II
Numeracja ulic i budynków. Tom II
1924–1939

Rozdział 22
Sprawy ubezpieczeń od nieszczęśliwych wypadków
Abschnitt 22
Unfallversicherungssachen

895

Bestimmungen über Gartenbau- und Friedhof-Berufgenossenschaft. Band I
Przepisy dotyczące Zawodowego Zrzeszenia Budowy Ogrodów i Cmentarza. Tom I
1927–1943

896

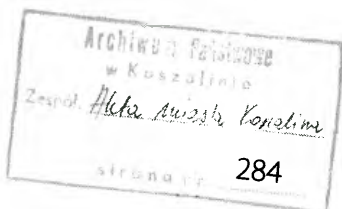
Bestimmungen über den Gemeindeunfallversicherungsverband der Provinz Pommern in Stettin
Przepisy Gminnego Związku Ubezpieczeń od Nieszczęśliwych Wypadków Prowincji Pomorskiej w Szczecinie
1930–1944

897

Unfallversicherung für Kanalarbeiter. Band I
Ubezpieczenie od nieszczęśliwych wypadków dla pracowników kanalizacji. Tom I
1935–1941

898

Unfälle von Privatpersonen. Band I
Wypadki osób prywatnych. Tom I
1935–1941

Rozdział 23

Utrzymanie porządku i czystości na terenie miasta

Abschnitt 23

Aufrechterhaltung von Ordnung und Sauberkeit in der Stadt

899

Stellung von Arbeitern zu Vermessungszwecken. Band I
Stanowiska prac robotników na użytek pomiarów. Tom I
1915–1919

900

Personalien- und Dienstanweisungen. Band VII
Sprawy personalne i polecenia służbowe. Tom VII
1915–1919

901

Schuttabladeplätze. Band I
Wysypiska śmieci. Tom I
1914–1942

902

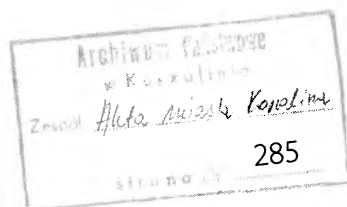
Geräte- und Materialienlieferung. Band II
Dostawa sprzętu i materiałów. Tom II
1936–1943

903

Ausnutzung öffentlicher Anlagen zu Reklamzwecken. Band I
Wykorzystanie urządzeń publicznych na użytek reklamy. Tom I
1920–1935

904

Errichtung von Tankstellen auf öffentlichen Straßen. Band I
Budowa stacji benzynowych na drogach publicznych. Tom I
1924–1940

905

Errichtung einer Schweinemästerei N.S.V. [Nationalsozialistische Volkswohlfahrt]
Budowa tuczarni świń NSV [Narodowosocjalistycznej Ludowej Opieki Społecznej]
1937–1940

906

Betriebsappelle und Feiern. Band I
Apele zakładowe i obchody świąt. Tom I
1934–1941

Rozdział 24
Parki miejskie
Abschnitt 24
Städtische Parks

907

Angelegenheiten der Promenadenarbeiter. Band I
Sprawy różne dotyczące robotników zatrudnionych przy budowie i konserwacji
promenady. Tom I
1935–1943

Rozdział 25
Urządzenia komunalne
Abschnitt 25
Kommunalanlagen

908

Herstellung von Gas-, Wasser- und Entwässerungsleitungen im Baster Weg. Band II
Budowa sieci gazowej, wodociągowej i kanalizacyjnej przy ulicy Mieszka I. Tom II
1920–1921

909

Bau von Kabeln für Telegraphen-Verwaltung. Band II
Budowa kabli dla Urzędu ds. Telegrafów. Tom II
1937–1938

Dział VI
Sprawy wojskowe

Abteilung VI
Militärsachen

sygn. / Sign. 910–932
daty skrajne / Laufzeit: 1779–1945

Rozdział 1
Generalia i specialia
Abschnitt 1
Generalia i specialia

910

Akten betreffend die Verpflichtung des Magistrats für den Dienst S[eine]r. Majestät des Kaisers der Franzosen und Königs von Italien

Zobowiązania magistratu wobec służby Jego Majestatu cesarza Francuzów i króla Włoch

1807–1815

911

Akten wegen Militärkommandanten

Akta w sprawie komendantów wojskowych

1814

912

Akten betreffend die Teilnahme des Dirigenten an der zur Ausmittlung der bei Anlegung der Landwehrzeughäuser erforderlichen Massregeln niedergesetzten gemischten Kommission

Udział dyrygentów w komisji mieszanej w celu ustalenia niezbędnych przepisów przy budowie zbrojowni landwery

1817–1822

913

Akten betreffend die Verwaltung der Garnisonsgegenstände durch den Magistrat
Administracja mieniem garnizonu przez magistrat

1821–1823

914

Akten betreffend die Bestimmungen wegen der Militärdienstverpflichtung der auf Kosten des Staats in militärischen Instituten erzogen und gebildeten Individuen

Przepisy w sprawie służbowych zobowiązań wojskowych, ponoszonych przez państwo kosztów indywidualnego wychowania i wykształcenia wojskowego

1824–1856

915

Akten betreffend die Verordnungen, dass den in dem militärpflichtigen Alter von 20 bis 30 Jahren befindlichen Personen der Aufenthalt oder die Niederlassung nur nach Ausweis über ihre militärischen Verhältnisse und der Ab- und Anmeldung bei dem Bezirksfeldwebel gestatten werden soll

Zarządzenia w sprawach pobytu osób w wieku poborowym od 20. do 30. roku życia, których pobyt może nastąpić tylko na podstawie dowodu potwierdzającego ich stosunek do służby wojskowej oraz na podstawie zameldowania i odmeldowania się u sierżanta okręgowego

1831–1856

916

[Reichsverteidigungs-Kommissar; Reichsverteidigungsbezirk Pommern; Sonderstab für Ausquartierung]

[Zarządzenia i okólniki Komisarza Obrony Rzeszy na okręg Pomorza, zarządzenia Sztabu Specjalnego do spraw Wykwaterowania]

1939–1945

917

Akten betr.[effend] die Verschriften über das Bauwesen der Garnisonverwaltung und die alljährlich einzureichenden Nachweisungen der verwendeten Baukosten

Przepisy w sprawach związanych z budową administracji garnizonu i corocznie dostarczanych dowodów kosztów budowy

1838–1875

Rozdział 3

Sprawy ogólne dotyczące zakwaterowania wojsk

Abschnitt 3

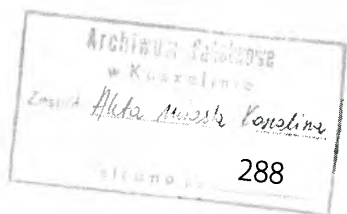
Allgemeine Angelegenheiten für die Unterbringung der Truppen

918

Akten wegen der anzulegenden und einzurichtenden Kasernen

Akta w sprawie założonych i urządzonych koszar

1815–1816

919

Akten betr.[effend] die Ernennung einer Kommission zur Ermittlung der Quartierverhältnisse und die damit verbundenen Korrespondenzen

Odnowienie [składu] Komisji do spraw Kwaterunku i dołączona w tej sprawie korespondencja

1821

Rozdział 4

Sprawy ogólne dotyczące żywności i paszy dla wojska

Abschnitt 4

Allgemeine Angelegenheiten für die Nahrung und das Futter für Armee

920

Akten betr.[effend] das allgemeine Fourage- und Grasungsreglement

Ogólna reglamentacja furazu i siana

1788–1796

921

Akten betr.[effend] die über die Verwaltung des Magazins eingegangenen Generalverordnungen

Generalne [ogólne] zarządzenia odnoszące się do administrowania magazynem [wojskowym]

1820–1821

922

Akten betr.[effend] die Generalverordnungen wegen der Truppenverpflegung auf Märschen

Generalne [ogólne] zarządzenia w sprawie wyżywienia wojska w czasie marszu

1822

Rozdział 4

Grobownictwo wojenne

Abschnitt 4

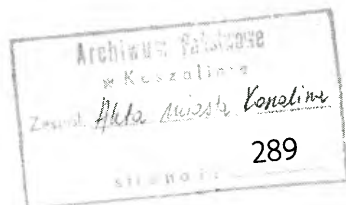
Kriegergräber

923

Unterhaltung der Kriegergräber. Band I

Utrzymanie grobów weteranów wojennych. Tom I

1923–1940

Rozdział 5
Świadczenia wojenne miasta i wsi miejskich
Abschnitt 5
Kriegsleistungen der Stadt und des Eigentums

924

Akten betr.[effend] die dem Staate in den Jahren 1813–1815 gebrachten freiwilligen Opfer

Dobrowolne ofiary na rzecz państwa poniesione w latach 1813–1815
1816–1817

925

Akten betr.[effend] die zu den jährlichen Landwehrkavallerieübungen von der Stadt und dem Eigentum Köslin zu gestellenden Pferde. Vol. II

Użyczenie przez miasto i własność miejską koni na coroczne ćwiczenia landwery.
Tom II
1835

926

Akten betr.[effend] die Aufbringung der Kosten aus der Stadt und dem Eigentum, welche infolge der Mobilmachung der Armee auf selbige repartiert sind

Regulacja kosztów miasta i własności [miejskiej], które zostały poniesione w związku z mobilizacją wojska
1850–1875

927

Akten betr.[effend] das Gesetz wegen der Kriegsleistungen und deren Vergütung nebst Ausführungsinstruktion

Obciążenia wojenne i rekompensaty za nie wraz z instrukcjami wykonawczymi
1854–1871

Rozdział 6
Podwody wojskowe
Abschnitt
Kriegsfuhren

928

Akten betr.[effend] die Gestellung von Vorspann für das Militär

Postawienie podwód do dyspozycji wojska
1831–1850

Rozdział 8
Opieka nad inwalidami wojennymi
Abschnitt 8
Versorgung der Kriegsinvaliden

929

Akten wegen Versorgung von Invaliden
Akta dotyczące utrzymania i opieki nad inwalidami
1779–1798

Rozdział 10
Udział miasta i wsi miejskich
w pokrywaniu kosztów pobytu wojsk francuskich
Abschnitt 10
Teilnahme der Stadt und des Eigentums
an Kostendeckung der Okkupation der französischen Truppen

930

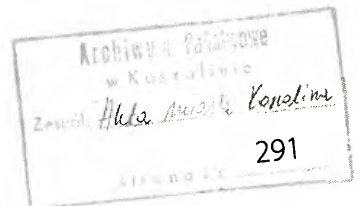
Akten betr.[effend] die Aufbringung der Beiträge von der Stadt und dem Eigentum Köslin zu der zur Zeit der französischen Okkupation der Provinz Pommern entstandenen Provinzialkriegsschuld, imgleichen die teilweise Kompensation dieser Schuld mit den der Stadt und dem Eigentum für gemachte Leistungen und Lieferungen de 1807–1808 fehlgesetzten Vergütigungsbeträgen

Wniesienie wkładu przez miasto i własność Koszalina do powstałego w czasie okupacji francuskiej zadłużenia wojennego prowincji pomorskiej, w tym częściowa kompensacja tego długu, który za poczynione obciążenia i dostawy z lat 1807–1808 miastu i własności [miejskiej] nieprawidłowo zrekompensowano
1822–1870

931

Akten betr.[effend] die Auszahlung der Vergütigungen für die in den Jahren 1806–1812 geleisteten Landeslieferungen, Fuhren etc.

Wyplata rekompensat za poniesione [koszty] dostaw krajowych, przewozów itd.
w latach 1806–1812
1823–1841

932

Akten betr.[effend] die Liquidationen der durch die Mobilmachung der Armee
und der Stadt entstandenen Kosten

Likwidacja kosztów powstałych wskutek mobilizacji wojska i miasta

1851–1852

Dział VII

Rękopisy, księgi, rachunki

Abteilung VII

Handschriften, Eid- und Bürgerbücher, Rechnungen

sygn. / Sign. 933–935

daty skrajne / Laufzeit: 1601–1803

933

D. Davidis „Mavii de statu Pomeraniae, sed praecipue de iuribus ordinum”, Handschrift

„Mavii de statu Pomeraniae, sed praecipue de iuribus ordinum” D. Davidisa, rękopis
1. połowa XVII w.

934

Eidbuch der Stadt Köslin, enthaltend die Eidesformeln der städtischen Beamten
Księga przyrzeczeń miasta Koszalina, zawierająca formuły przysięg urzędników
miejskich

1665–1803

935

Einkommen- und Ausgaberegister sowie Inventar des Armenkastens zu Köslin
Wykaz dochodów i wydatków oraz inwentarz kasy ubogich w Koszalinie
1601–1693

Dział VIII
Wydział budowlany

Abteilung VIII
Stadtbauamt

sygn. / Sign. 936–2203
daty skrajne / Laufzeit: 1863–1945

936

Bausache Rudolf Schmidt Acker-Straße Nr. 1
Sprawa budowlana Rudolfa Schmidta, ulica Podgórna nr 1
1929

937

Bausache des Postschaffners Paul Schulz Acker-Straße Nr. 6
Sprawa budowlana konduktora pocztowego Paula Schulza, ulica Podgórna nr 6
1936

938

Bausache Richard Wölke Acker-Straße Nr. 7
Sprawa budowlana Richarda Wölkego, ulica Podgórna nr 7
1927

939

Bausache Kleinkinderschule Acker-Straße Nr. 8a
Sprawa budowlana przedszkola przy ulicy Podgórnej nr 8a
1930

940

Bausache Arbeiter Karl Groth Acker-Straße Nr. 9
Sprawa budowlana robotnika Karla Grotha, ulica Podgórna nr 9
1913–1931

941

Bausache des Ackerbürgers Denzin Acker-Straße Nr. 10
Sprawa budowlana rolnika Denzina, ulica Podgórna nr 10
1927

942

Bausache Hausbesitzer Wilhelm Panten Acker-Straße Nr. 11
Sprawa budowlana właściciela domu Wilhelma Pantena, ulica Podgórna nr 11
1902

943

Bausache August Heidenreich Acker-Straße Nr. 13
Sprawa budowlana Augusta Heidenreicha, ulica Podgórna nr 13
1932

944

Bausache Frau Maria Wehrmeister Acker-Straße Nr. 15
Sprawa budowlana Marii Wehmeister, ulica Podgórna nr 15
1927

945

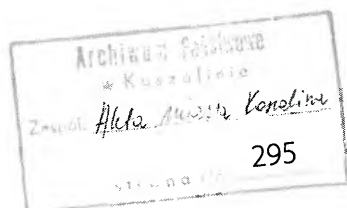
Bausache Paul Schulz Acker-Straße Nr. 16a
Sprawa budowlana Paula Schulza, ulica Podgórna nr 16a
1925

946

Bausache Otto Krotz Acker-Straße Nr. 17
Sprawa budowlana Ottona Krotza, ulica Podgórna nr 17
1927

947

Bausache Thoms Acker-Straße Nr. 18
Sprawa budowlana Thomsa, ulica Podgórna nr 18
1934–1943

948

Bausache Burow Acker-Straße Nr. 22

Sprawa budowlana Burowa, ulica Podgórna nr 22

1936

949

Bausache Franz Dally Acker-Straße Nr. 23

Sprawa budowlana Franza Dallyego, ulica Podgórna nr 23

1927–1928

950

Bausache Schulz Hermann Landwirt Acker-Straße Nr. 24

Sprawa budowlana rolnika Hermanna Schulza, ulica Podgórna nr 24

1907–1941

951

Bausache der Witwe Berta Nörenberg Acker-Straße Nr. 26

Sprawa budowlana wdowy Berty Nörenberg, ulica Podgórna nr 26

1927–1931

952

Bausache des Maurers Franz Gross Acker-Straße Nr. 28

Sprawa budowlana murarza Franza Grossa, ulica Podgórna nr 28

1925–1934

953

Bausache Karl Kringel Acker-Straße Nr. 29

Sprawa budowlana Karla Kringla, ulica Podgórna nr 29

1924–1928

954

Bausache Franz Gross Acker-Straße Nr. 30

Sprawa budowlana Franza Grossa, ulica Podgórna nr 30

1923–1931

955

Bausache Acker-Straße Nr. 31
Sprawa budowlana, ulica Podgórna nr 31
1927–1934

956

Bausache. Sielaff Theodor Maurer Acker-Straße No. 32
Sprawa budowlana murarza Sielaffa Theodora, ulica Podgórna nr 32
1906–1931

957

Bausache Ausbau Acker-Straße
Sprawa budowlana. Rozbudowa ulicy Podgórnej
1936

958

Bausache Pommersche Heimstätte, Am Birkenmoor-Straße 1
Sprawa budowlana [przedsiębiorstwa budowlanego] Pommersche Heimstätte, ulica Brzozowa 1
1937–1941

959

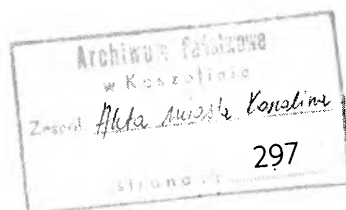
Bausache Am Birkenmoor-Straße Nr. 7
Sprawa budowlana, ulica Brzozowa nr 7
1940

960

Bausache Am Birkenmoor-Straße Nr. 9
Sprawa budowlana, ulica Brzozowa nr 9
1940

961

Bausache Am Birkenmoor-Straße Nr. 10
Sprawa budowlana, ulica Brzozowa nr 10
[1. poł. XX w.]

962

Bausache Am Birkenmoor-Straße Nr. 11
Sprawa budowlana, ulica Brzozowa nr 11
1940

963

Bausache Am Birkenmoor-Straße Nr. 12
Sprawa budowlana, ulica Brzozowa nr 12
1940

964

Bausache Am Birkenmoor-Straße Nr. 16
Sprawa budowlana, ulica Brzozowa nr 16
1940

965

Bausache Am Birkenmoor-Straße Nr. 18
Sprawa budowlana, ulica Brzozowa nr 18
1940

966

Bausache Am Birkenmoor-Straße Nr. 19
Sprawa budowlana, ulica Brzozowa nr 19
1940

967

Bausache Am Birkenmoor-Straße Nr. 20
Sprawa budowlana, ulica Brzozowa nr 20
1938–1940

968

Bausache Am Birkenmoor-Straße Nr. 21
Sprawa budowlana, ulica Brzozowa nr 21
1940

969

Bausache Am Fried.[rich] Wilh.[elm] Platz Nr. 2
Sprawa budowlana przy placu Wolności nr 2
1884–1938

970

Bausache Am Holzmarkt Nr. 1
Sprawa budowlana przy placu Gwiazdzistym nr 1
1887–1939

971

Bausache Am Holzmarkt Nr. 2
Sprawa budowlana przy placu Gwiazdzistym nr 2
1934

972

Bausache Holzmarkt Nr. 3
Sprawa budowlana, plac Gwiazdzisty nr 3
1932

973

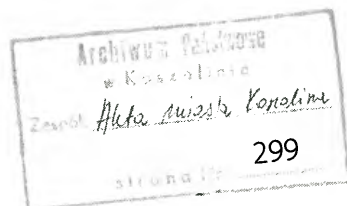
Bausache Fraustaedter Holzmarkt Nr. 5
Sprawa budowlana Fraustaedtera, plac Gwiazdzisty nr 5
1926–1939

974

Canal-Anlage Kahlenberg Rentier. Am Holzmarkt No. 9
Budowa kanalizacji, rentier Kahlenberg, przy placu Gwiazdzistym nr 9
1884–1886

975

Canal-Anlage Hoffmann Wittwe Am Holzmarkt No. 10
Budowa kanalizacji, wdowa Hoffmann, przy placu Gwiazdzistym nr 10
1884–1931

976

Bausache Schmöckel Am Kamp Nr. 6
Sprawa budowlana Schmöckela, ulica Spółdzielcza nr 6
1924–1928

977

W. Schulz. Schuhmacher. Am Kamp No. 12
[Sprawa budowlana] szewca W. Schulza, ulica Spółdzielcza nr 12
1897–1898

978

Kanal. Anlage Bausache Reinke Friedrich Tischler. Kamp-Straße No. 15
Budowa kanalizacji, sprawa budowlana stolarza Friedricha Reinkego, ulica Spółdzielcza nr 15
1906–1907

979

Bausache Malermeister Ludwig Thiede Kamp-Straße No. 16
Sprawa budowlana mistrza malarskiego Ludwiga Thiedego, ulica Spółdzielcza nr 16
1898–1915

980

Kanal. Anlage Bausache Dorow Hermann Zimmerer Kamp-Straße [Am Kamp] No. 17
Kanalizacja. Sprawa budowlana cieśli Hermann Dorowa, ulica Spółdzielcza nr 17
1906–1914

981

Am Kamp 19
Ulica Spółdzielcza nr 19
1906–1907

982

Kanal. Anlage Bausache Reinke Friedrich Tischler. Kamp-Straße No. 21

Kanalizacja, sprawa budowlana stolarza Friedricha Reinkego. Ulica Spółdzielcza nr 21

1906–1907

983

Bausache Hermann Rux Am Kamp Nr. 23

Sprawa budowlana Hermanna Ruxa, ulica Spółdzielcza nr 23

1912–1923

984

Canal. Anlage Bausache Theodor Sielaff Bauunternehmer. Am Camp-Straße No. 25

Kanalizacja, sprawa budowlana przedsiębiorcy budowlanego Theodora Sielaffa. Ulica Spółdzielcza nr 25

1904–1932

985

Bausache Stadtgemeinde Am Kamp Nr. 29

Sprawa budowlana gminy miejskiej, ulica Spółdzielcza nr 29

1929–1935

986

Bausache Stadtgemeinde Am Kamp Nr. 29a

Sprawa budowlana gminy miejskiej, ulica Spółdzielcza nr 29a

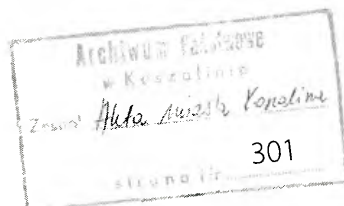
1929–1936

987

Bausache Stadtgemeinde Am Kamp Nr. 31

Sprawa budowlana gminy miejskiej, ulica Spółdzielcza nr 31

1932–1935

988

Bausache Stadtgemeinde Am Kickelberg Nr. 3

Sprawa budowlana gminy miejskiej, ulica Jana Pawła II nr 3
1926

989

Bausache Stadtgemeinde Am Kickelberg Nr. 10

Sprawa budowlana gminy miejskiej, ulica Jana Pawła II nr 10
1928–1929

990

Bausache Stadtgemeinde Am Kickelberg Nr. 14

Sprawa budowlana gminy miejskiej, ulica Jana Pawła II nr 14
1927–1937

991

Bausache Magistrat Köslin Am Markt Nr. 1

Sprawa budowlana magistratu w Koszalinie, Rynek Staromiejski nr 1
1913–1936

992

Bausache Markt-Straße Nr. 2

Sprawa budowlana na Rynku Staromiejskim nr 2
1913–1944

993

Bausache Ferdinand Wudtke Am Markt Nr. 3

Sprawa budowlana Ferdinanda Wudtkego, Rynek Staromiejski nr 3
1884–1938

994

Bausache des Kaufmanns W. Werner Am Markt-Straße Nr. 4

Sprawa budowlana kupca W. Wenera na Rynku Staromiejskim nr 4
1926–1937

995

Bausache Am Markt Nr. 5

Sprawa budowlana na Rynku Staromiejskim nr 5

1927–1933

996

Canal-Anlage Wendt Hotelbesitzer Am Markt No. 6

Kanalizacja, właściciel hotelu Wendt, Rynek Staromiejski nr 6

1876–1935

997

Bausache [Kaufmann. Heinrich Frischer] Am Markt Nr. 7

Sprawa budowlana [kupca Heinricha Frischera], Rynek Staromiejski nr 7

1873–1937

998

Bausache Am Markt-Straße Nr. 9

Sprawa budowlana na Rynku Staromiejskim nr 9

1928–1938

999

Bausache [Rosenberg Kaufmann.] Markt Nr. 10

Sprawa budowlana [kupca Rosenberga], Rynek Staromiejski nr 10

1875–1940

1000

Canal-Anlage [Julius] Joseph Kaufmann Am Markt No. 11

Kanalizacja, kupiec [Julius] Joseph, Rynek Staromiejski nr 11

1879–1940

1001

Bausache des Apotheker E. Otto Am Markt-Straße Nr. 12

Sprawa budowlana aptekarza E. Otto, Rynek Staromiejski nr 12

1912–1929

1002

Canal-Anlage Thümmel. Kaufmann, Am Markt No. 14
Kanalizacja, kupiec Thümmel, Rynek Staromiejski nr 14
1875–1931

1003

Canal-Anlage Friedemann Kaufmann Am Markt No. 15
Kanalizacja, kupiec Friedmann, Rynek Staromiejski nr 15
1874–1900

1004

Canal-Anlage Strahl Kaufmann Am Markt No. 17
Kanalizacja, kupiec Strahl, Rynek Staromiejski nr 17
1882–1919

1005

Bausache Hotel Deutsches Haus Am Markt-Straße Nr. 19
Sprawa budowlana hotelu „Deutsches Haus” na Rynku Staromiejskim nr 19
1879–1935

1006

Bausache Markt-Straße Nr. 22
Sprawa budowlana, Rynek Staromiejski nr 22
1872–1938

1007

Bausache des Sattlermstr.[meister] Hermann Holznagel Am Markt-Straße Nr. 23
Sprawa budowlana mistrza siodlarskiego Hermanna Holznagla na Rynku Staromiejskim nr 23
1925

1008

Bausache Borth Am Markt-Straße Nr. 24
Sprawa budowlana, Rynek Staromiejski nr 24
1930

